

မြန်မာနိုင်ငံမှ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ

ရွန် ဗျူခန်နန်

ဇူလိုင် ၂၀၁၆

The Asia Foundation
Improving Lives, Expanding Opportunities

မြန်မာနိုင်ငံမှ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ

ရွန် ဗျူခန်နန်

ဇူလိုင် ၂၀၁၆

ကျေးဇူးတင်လွှာ

စာရေးသူသည် ဤစီမံချက်ကို ကူညီခဲ့ကြသူများအား အသိအမှတ်ပြုကြောင်းပြောလိုပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဤအစီရင်ခံစာပါ အကြောင်းအရာ အများအပြားအတွက် ၎င်းတို့၏ အတွေးအမြင်များ၊ အတွေ့အကြုံများကို စေတနာဖြင့် မျှဝေပေးခဲ့ကြသူများကို ဖြစ်ပါသည်။ အစောပိုင်း ဤ အစီရင်ခံစာ၏ မူကြမ်းအဆင့်တွင် မှတ်ချက်များ၊ သဘောထားများကိုပေးရန် အချိန်ပေးခဲ့ကြသော မိတ်ဆွေများနှင့် လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များကို ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ပြောလိုပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ မက်သယူး အာနိုးလ် (Matthew Arnold) ၊ ပက်ထရစ် ဘာရွန် (Patrick Barron)၊ ကင်(မ်) ဂျိုလီဖ် (Kim Jolliffe)၊ ပေါ့လ် ကီနန် (Paul Keenan)၊ ဒေးဗစ် မက်သီယွန် (David Mathieson)၊ ဘရိုင်ယန် မက်ကာတန် (Brian Mc Cartan)၊ ကင်(မ်)နင်း (Kim Ninh)၊ အန်ဒရူး ဆောက် (Andrew Selth) နှင့် မာတင် စမစ် (Martin Smith) တို့ဖြစ်ပါသည်။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ဘာသာပြန်ခြင်း၊ အချက်အလက်ကောက်ခံခြင်းများတွင် အကူအညီပေးခဲ့ကြသော မြန်မာနိုင်ငံမှ မိတ်ဆွေများကို အသိအမှတ်ပြုကြောင်း ဖော်ပြလိုပါသည်။

စာရေးသူအကြောင်း

ဂျွန် ဗျူနန်နန် (John Buchanan) သည် ဝါရှင်တန်တက္ကသိုလ်၊ နိုင်ငံရေးသိပ္ပံဌာနမှ Ph.D. ကျောင်းသားတစ်ဦးဖြစ်ပါသည်။ သူ၏ စိတ်ဝင်စားမှုမှာ အရှေ့တောင်အာရှတွင် လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်နှစ်ခုကျော်မှ အကြောင်းအရာများဖြစ်သည်။ သူ၏ မကြာသေးမီက ရေးသား ထုတ်ဝေမှုမှာ Transnational Institute အတွက် *Developing Disparity: Regional Investment in Burma's Borderlands* ဖြစ်သည်။

အာရှဖောင်ဒေးရှင်းအကြောင်း

အာရှဖောင်ဒေးရှင်း (The Asia Foundation) သည် အကျိုးအမြတ်မယူသည့် နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နေသည့် အာရှဒေသရှိလူများ၏ လူနေမှုဘဝမြှင့်တင်ပေးသည့် လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ဆယ်စုနှစ် ခြောက်နှစ်ကြာကာလအတွင်း ရရှိထားသည့် လုပ်ငန်းနှင့် ဒေသတွင်း အတွေ့အကြုံများတို့အပေါ် အခြေခံ၍ ၂၁ ရာစုတွင် အာရှဒေသတွင်း တွေ့ကြုံနေရသည့် စိန်ခေါ်မှုများဖြစ်သော စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ဥပဒေ၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ အမျိုးသမီးစွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဒေသတွင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးလုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။ ထို့ပြင် Books for Asia အစီအစဉ် နှင့် ပညာရပ်ဆိုင်ရာ အပြန်အလှန်ဖလှယ်မှုများကိုပါ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အာရှဒေသ ငြိမ်းချမ်း၊ တရားမျှတကာ ဖွံ့ဖြိုးသာယာရေးအတွက် ကူညီဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ဆန်ဖရန်စစ္စကိုတွင် ရုံးချုပ်တည်ရှိပြီး အာရှနိုင်ငံပေါင်း (၁၈) နိုင်ငံနှင့် ဝါရှင်တန်၊ ဒီစီ တို့တွင် ရုံးများရှိပါ သည်။ အာရှဖောင်ဒေးရှင်းသည် အစိုးရ ဌာနဆိုင်ရာနှင့် ပုဂ္ဂလိက မိတ်ဖက်များဖြင့် လုပ်ငန်းများတွဲဖက်လုပ်ဆောင်ကာ၊ ရန်ပုံငွေများအား နှစ်နိုင်ငံ နှင့် နိုင်ငံပေါင်းစုံပါဝင်သော ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဖောင်ဒေးရှင်းများ၊ ကော်ပိုရေးရှင်းများ နှင့် တစ်သီး ပုဂ္ဂလအလှူရှင်များမှ လက်ခံရရှိပါသည်။

The Asia Foundation

Improving Lives, Expanding Opportunities

စကားချီး

မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများတွင် ပြည်သူ့စစ်များ၏ သမိုင်းကြောင်းနှင့် အခန်းကဏ္ဍကို နားလည်ရန်မှာ နိုင်ငံ၏ လက်ရှိငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အရေးပါသော အစိတ်အပိုင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် အဆိုပါအုပ်စုများကို လေ့လာမှုများမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် တပ်မတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအပေါ် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ လေ့လာမှုများနှင့် ယှဉ်လျှင် လစ်လျူရှုခံထားရသည့် အနေအထားတွင် ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်သူ့စစ်များသည် ပုံစံအမျိုးမျိုးရှိကြပြီး အရွယ်အစား၊ သစ္စာခံမှုနှင့် လှုပ်ရှားသည့်အနေအထားတို့၌ အမျိုးမျိုးကွဲပြားပါသည်။ တကယ်တမ်းတွင် ပြည်သူ့စစ်များသည် တပ်မတော်၏ မဟာဗျူဟာအတွက် အရေးပါသော အစိတ်အပိုင်းလည်း ဖြစ်ကာ တစ်ခါတစ်ရံမှသာ ၎င်းတို့သည် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများနှင့် အချိတ်အဆက်ရှိသည် ဆိုသည်ကို စဉ်းစားမိကြသည်။ ပြည်သူ့စစ်များ၏ အရေအတွက်ကို ခန့်မှန်းရာတွင်လည်း အမျိုးမျိုးကွဲပြားနေသော်လည်း အားလုံးက ညွှန်ပြနေသည့်အချက်မှာ ပြည်သူ့စစ်အုပ်စုများသည် တိုင်းပြည်၏ ပဋိပက္ခဒဏ်ခံရသော အစိတ်အပိုင်းများအားလုံးတွင်ရှိနေပြီး ၎င်းတို့လှုပ်ရှားသော နယ်မြေများတွင် ဩဇာကြီးသည့် လက်နက်ကိုင်များ ဖြစ်များဖြစ်နေပါသည်။

ထိုသို့သောအခြေအနေမျိုးတွင် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ ပြည်သူ့စစ်များနှင့်ပတ်သက်သော ဤသုတေသနအစီရင်ခံစာကို တင်ပြခြင်းအတွက် လွန်စွာဝမ်းမြောက်ပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် ပြည်သူ့စစ်များ၏ သမိုင်းနောက်ခံနှင့် အချိန်ကြာလာသည်နှင့်အမျှ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်လာပုံ၊ တိုင်းပြည်အတွင်း လှုပ်ရှားနေသော ပြည်သူ့စစ်များ၏ ကွဲပြားနေမှုအပေါ် အမျိုးအစားခွဲခြားပုံနှင့် ၎င်းတို့၏ ခေတ်ပြိုင်အခန်းကဏ္ဍများကို ထင်ဟပ်ပြပုံများ တင်ဆက်ထားပါသည်။ ပြည်သူ့စစ်များ၏ ကာလကြာရှည်က တည်ရှိနေမှုနှင့် ၎င်းတို့၏ သစ္စာခံပုံအမျိုးမျိုးမှ ပေးထားချက်သဖွယ်ရှိနေရာ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ၎င်းတို့ကို မည်သို့ထည့်သွင်းစဉ်းစားမည်ဆိုသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရေရှည်ခံမည့် ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ပံ့ပိုးနေကြသည့် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာမှ အဓိကကျသော ပုဂ္ဂိုလ်များအနေဖြင့် စဉ်းစားရန် လိုအပ်သောအချက် ဖြစ်သည်။ နိဂုံးချုပ်တွင် စာရေးသူက ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် ရှေ့သို့ချီတက်နေချိန်တွင် ပြည်သူ့စစ်များ၏ အခန်းကဏ္ဍကို ဖော်ထုတ်ရာ၌ ထွက်ပေါ်လာနိုင်သော စိန်ခေါ်မှုအချို့ကို ပိုမိုသရုပ်ဖော်ပြနိုင်ရန် အခြားတိုင်းပြည်များမှ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုများ၏ ဥပမာများကိုလည်း ဖော်ပြထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရှုပ်ထွေးသော ပဋိပက္ခအခြေအနေတွင် အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော်လည်း လူသိနည်းသော ပြည်သူ့စစ်များကို မီးမောင်းထိုးပြနိုင်ခြင်းအတွက် ဤအစီရင်ခံစာသည် အသုံးဝင်မည့် ပံ့ပိုးမှုတစ်ခု ပေးနိုင်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။

ဤသုတေသနစာတမ်းကို လွတ်လပ်သော သုတေသနပညာရှင်ဖြစ်ပြီး ဝါရှင်တန်တက္ကသိုလ်၏ ပါရဂူဘွဲ့ကျောင်းသားတစ်ဦးလည်းဖြစ်သည့် ဂွန် ဗျူခန်နန် က ပြုစုရေးသားထားခြင်းဖြစ်သည်။ သူသည် မြို့ပြပဋိပက္ခများ၊ နိုင်ငံဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံနှင့် အရှေ့တောင်အာရှ၏ နိုင်ငံရေးကို အထူးပြုလေ့လာပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာအတွက် ဗြိတိန်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးရေးဌာန (DFID) က ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသည့် အမြင်များသည် စာရေးသူ၏ အမြင်သက်သက်မျှသာဖြစ်ပြီး DFID ၏ အမြင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ အမြင်ကိုသော်လည်းကောင်း ထင်ဟပ်ခြင်းမဟုတ်ဟု ပြောကြားလိုပါသည်။

ဒေါက်တာကင်(မ်)နင်း
မြန်မာနိုင်ငံဌာနေကိုယ်စားလှယ်
အာရှဖောင်ဒေးရှင်း

မာတိကာ

အတိုကောက် စကားလုံးများ	i
အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ	iii
စာတမ်းအကျဉ်းချုပ်	vii
အခန်းတစ်၊ နိဒါန်း.....	1
၁.၁။ ပြည်သူ့စစ်ဆိုသည်မှာဘာလဲ။.....	2
၁.၂။ ပြည်သူ့စစ်များ-ခြုံငုံကြည့်ရှုခြင်း.....	2
၁.၃။ အစီရင်ခံစာပြုစုပုံစနစ်.....	4
၁.၄။ အစီရင်ခံစာဖွဲ့စည်းပုံ.....	5
အခန်းနှစ်၊ ပြည်သူ့စစ်များ၏ သမိုင်းနောက်ခံ (၁၉၃၀ မှ ယခုအချိန်အထိ)	6
၂.၁။ လွတ်လပ်ရေးမရမှီကာလ (၁၉၃၀ - ၁၉၄၈).....	6
၂.၂။ လွတ်လပ်ရေးရပြီး အစောပိုင်းကာလ (၁၉၄၈ - ၁၉၆၂).....	6
၂.၃။ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းခေတ် (၁၉၆၂ - ၁၉၈၈).....	8
၂.၄။ အပစ်အခတ်ရပ်စဲမှုကာလ (၁၉၈၉ - ၂၀၀၉).....	12
၂.၅။ အသွင်ကူးပြောင်းမှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် (၂၀၀၉ မှ ယခုအချိန်အထိ).....	18
အခန်းသုံး၊ ပြည်သူ့စစ်အမျိုးအစားများခွဲခြားသတ်မှတ်ပုံစနစ်များ.....	24
၃.၁။ အမျိုးအစား ၁ - တပ်မတော်အတွင်းပေါင်းစည်းထားသော ပြည်သူ့စစ်.....	24
၃.၂။ အမျိုးအစား ၂ - တပ်မတော်တွင် ပေါင်းစည်းထားသော ပြည်သူ့စစ်.....	26
၃.၃။ အမျိုးအစား ၃ - တပ်မတော်မှထောက်ပံ့သော ရပ်ရွာအခြေပြုပြည်သူ့စစ်.....	27
၃.၄။ အမျိုးအစား ၄ - တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၏ ပြည်သူ့စစ်.....	29
၃.၅။ ပြည်သူ့စစ်များအရေအတွက်မည်မျှရှိသနည်း။.....	29
အခန်းလေး၊ ပြည်သူ့စစ်များအကြောင်းကို နားလည်ရန်အတွက် သော့ချက်ကျသည့် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အချက်များ.....	31
၄.၁။ ပြည်သူ့စစ်များသည် မည်သို့ရေရှည်ရပ်တည်အောင် လုပ်ဆောင်ကြသနည်း။.....	31
၄.၂။ ရပ်ရွာလူထုက ပြည်သူ့စစ်များနှင့် မည်သို့ အပြန်အလှန်ဆက်ဆံကြသနည်း။.....	33
၄.၃။ ပြည်သူ့စစ်များသည် နိုင်ငံရေးတွင် မည်သည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေသနည်း။.....	34
၄.၄။ ပြည်သူ့စစ်များသည် ပဋိပက္ခတွင် မည်သည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေသနည်း။.....	35
အခန်းငါး၊ သုံးသပ်ချက် - ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကာလတွင် ပြည်သူ့စစ်များအတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားဖွယ်ရာ အချက်များ.....	37

ကျမ်းကိုးစာရင်း.....	40
နောက်ဆက်တွဲ ၁-နယ်ခြားစောင့်တပ် (BGF) ၏ အမိန့်ပေးပုံအဆင့်ဆင့်ဖွဲ့စည်းထားပုံ.....	56
နောက်ဆက်တွဲ ၂-နယ်ခြားစောင့်တပ်လူသစ်စုဆောင်းအတွက် လက်ကမ်းစာစောင်.....	57
နောက်ဆက်တွဲ ၃-လူထု၏ ပြည်သူ့စစ်မဟာဗျူဟာ.....	58

မြေပုံစာရင်း

မြေပုံ ၁- နယ်ခြားစောင့်တပ်များနှင့် ပြည်သူ့စစ်များ (ရွေးချယ်ပြီး).....	iv
--	----

ဇယားကွက်များ

ဇယားကွက် ၁ - ပြည်သူ့စစ်ကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း	2
ဇယားကွက် ၂ - ပြည်သူ့စစ်များကို တပ်မတော်လက်အောက်သို့ စနစ်တကျအဖွဲ့အစည်း ပုံသဏ္ဌာန် ပြုလုပ်၍ သွတ်သွင်းခြင်း ပြည်သူတို့၏ တိုက်ပွဲဟူသော အယူအဆ.....	10
ဇယားကွက် ၃ - ခွန်ဆာနှင့် သူပေးခဲ့သော အမွေ.....	16
ဇယားကွက် ၄ - အခြေခံဥပဒေတွင်ပါရှိသော ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအတွက် ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာအခြေခံ.....	23

ဇယားများ

ဇယား ၁ - နယ်ခြားစောင့်တပ်နှင့် ပြည်သူ့စစ်များ (ရွေးထုတ်ထားသော)	v
ဇယား ၂ - ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအား စီမံအုပ်ချုပ်မှု (၁၉၅၆ မှ ယခုအချိန်အထိ).....	8
ဇယား ၃ - မြန်မာအစိုးရ၏ အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားသောအုပ်စုများစာရင်း (၁၉၈၉ - ၂၀၀၉)	13
ဇယား ၄ - ယခင် မော်ထိုင်းပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ (၁၉၉၆ မှ ယခုအချိန်အထိ)	18
ဇယား ၅ - နယ်ခြားစောင့်တပ်များ (၂၀၀၉ မှ ယနေ့ထိ)	19
ဇယား ၆ - အစိုးရနှင့်တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများအကြားနှစ်ဦးနှစ်ဖက်ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက် (၂၀၁၁မှယခုအချိန်အထိ).....	21
ဇယား ၇ - နယ်ခြားစောင့်တပ် တပ်ရင်းတစ်ခုတွင် တပ်မတော်နှင့် မူလတပ်ရင်းများမှ စစ်သည်များကို ရာထူးအလိုက်တရားဝင် ခွဲဝေသတ်မှတ် ပုံ).....	26

အတိုကောက် စကားလုံးများ

AA	ရက္ခိုင့် တပ်မတော်
ABSDF	မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ကျောင်းသားများ ဒီမိုကရေစီ တပ်မတော်
ANC	ရခိုင်အမျိုးသား ညီလာခံ
ALP	ရခိုင်လွတ်မြောက်ရေး ပါတီ
BGF	နယ်ခြားစောင့်တပ်
BNI	Burma News International
BNUP	မြန်မာအမျိုးသားညီညွတ်ရေးပါတီ
CNF	ချင်းအမျိုးသားတပ်ဦး
CPB	ဗမာပြည် ကွန်မြူနစ်ပါတီ
DKBA (Kloh Htoo Baw)	ဒီမိုကရေစီ (ကရင်) အကျိုးပြု တပ်မတော် (ကလိုထူးဘော)
DKBA (Buddhist)	တိုးတက်သော ဗုဒ္ဓဘာသာ ကရင်အမျိုးသား တပ်မတော်
DDSI	တပ်မတော်ထောက်လှမ်းရေးညွှန်ကြားရေးမှူးရုံး
DDR	လက်နက်ဖျက်သိမ်းခြင်း၊ တပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ရွှေ့ပြောင်းခြင်းနှင့် ပြန်လည်ပေါင်းစည်းခြင်း
EO	တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်း
KAF	ကော်သူလေး တပ်ဖွဲ့
KDA	ကချင်ကာကွယ်ရေး တပ်ဖွဲ့
KIO/KIA	ကချင်လွတ်မြောက်ရေး အဖွဲ့/ တပ်ဖွဲ့
KNDO	ကရင်အမျိုးသား ကာကွယ်ရေး အဖွဲ့
KNLA	ကရင်အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော်
KNU	ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး
KPC	ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး/ ကရင်အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော် - ငြိမ်းချမ်းရေး ကောင်စီ
KPF	ကရင် ငြိမ်းချမ်းရေး အင်အားစု
KNDP	ကရင်နီ အမျိုးသား ဒီမိုကရက်တစ် ပါတီ
KNPDP	ကရင်နီ အမျိုးသား ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ပါတီ
KNPLF	ကရင်နီ အမျိုးသား လူထုလွတ်မြောက်ရေး တပ်ဦး
KNPP	ကရင်နီ အမျိုးသားတိုးတက်ရေး ပါတီ
KNSO	ကရင်နီ အမျိုးသား ကြံ့ခိုင်ရေး အစည်းအရုံး
KNG	ကယန်းအမျိုးသား ကာကွယ်ရေးတပ်
KNLP	ကယန်း နယ်မြေသစ်ပါတီ
KMT	ကူမင်တန်
LDF	လားဟူ ဒီမိုကရက်တစ် တပ်ဦး
MIS	တပ်မတော် ထောက်လှမ်းရေး အဖွဲ့
MTA	မော်တိုင်း တပ်ဖွဲ့
MHH	Mungshawa Hpyen Hpung
MNDAA	မြန်မာအမျိုးသား ဒီမိုကရေစီ မဟာမိတ် တပ်မတော်

NC	အမျိုးသားညီလာခံ
NDAA	အမျိုးသား ဒီမိုကရက်တစ် မဟာမိတ် တပ်ဖွဲ့
NLD	အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်
NCA	တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ်
NDA-K	ဒီမိုကရေစီသစ်တပ်မတော် - ကချင်
NMSP	မွန်ပြည်သစ် ပါတီ
NSCN-K	နာဂ အမျိုးသား ဆိုရှယ်လစ် ကောင်စီ - ကပ်ပလန်
PNLO	ပအိုဝ်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး အစည်းအရုံး
PNO	ပအိုဝ်းအမျိုးသား အစည်းအရုံး
PSLA	ပလောင် ပြည်နယ် လွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော်
PNDP	ပေါင်းယောင်းအမျိုးသားကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့
PMF	ပြည်သူ့စစ်တပ်ဖွဲ့များ
PVO	ပြည်သူ့ စေတနာ့ဝန်ထမ်းအဖွဲ့
RCSS/SSA	ရှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ/ရှမ်းပြည်တပ်မတော်
SSR	လုံခြုံရေးကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး
SSA	ရှမ်းပြည်တပ်မတော်
SSNA	ရှမ်းပြည် အမျိုးသားတပ်မတော်
SNPLO	ရှမ်းပြည် အမျိုးသားများ လူထုလွတ်မြောက်ရေး အဖွဲ့
SSPP/SSA	ရှမ်းပြည် တိုးတက်ရေးပါတီ/ ရှမ်းပြည်တပ်မတော်
SLORC	နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့
SPDC	နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ
TNLA	တအာင်း အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော်
UEC	ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်
USDP	ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ
UWSA	‘ဝ’ ပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေး တပ်ဖွဲ့
WNO	‘ဝ’အမျိုးသား အစည်းအရုံး
YCDC	ရန်ကုန်မြို့တော် စည်ပင်သာယာရေး ကော်မတီ

အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ

သောင်းကျန်းသူဆန့်ကျင်ရေးအဖွဲ့ (သကဆဖ) - အစိုးရက ဒေသဆိုင်ရာထောက်ခံမှု ကောင်းကောင်း မရသောနေရာများတွင် ဖွဲ့စည်းထားသည့် အစိုးရမဟာမိတ်ပြည်သူစစ်များဖြစ်သည်။ အချို့မှာ ဒေသခံခေါင်းဆောင်များကဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ထားသည့် ယခင်ရှိနှင့်ပြီးသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့မှာ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့၏ တပ်ရင်း သို့မဟုတ် စေတနာ့ဝန်ထမ်း ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့များ ဖြစ်နိုင်သည်။ ယင်း အဖွဲ့များအနေဖြင့် တပ်မတော်မှပေးသော လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးမှုများ ရကြသော်လည်း အကန့်အသတ်နှင့်သာ ရရှိပြီး လွတ်လပ်စွာ လှုပ်ရှား ဆောင်ရွက်ကြသည်။ ယင်းပြည်သူစစ်ဆိုသည့် အစီအစဉ်မှာ ယခင်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း (၁၉၆၂-၁၉၈၈) လက်ထက်ကတည်းက ရှိခဲ့ခြင်းဖြစ် သည်။ ၎င်းတို့ကို မြန်မာ့တပ်မတော်က ဖွဲ့စည်းပေးသည်။ ၎င်းတို့သည် သူပုန်များလှုပ်ရှားသည့် ဗမာမရှိသောနယ်မြေများ၊ တိတိကျကျဆိုရလျှင် ရှမ်းပြည်နယ်မျိုးတွင် တက်ကြွစွာလှုပ်ရှားကြသည်။

နယ်ခြားစောင့်တပ် - တပ်မတော်မှ ၂၀၀၉ နှင့် ၂၀၁၀ တွင် ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့သည့် တပ်သား ၃၂၆ ဦးပါ တပ်ရင်း အရွယ်အစားရှိသော ပြည်သူစစ် အဖွဲ့ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့ပေါ်ပေါက်လာပုံမှာ တပ်မတော်မှ စစ်သားများနှင့် မူလက တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် သို့မဟုတ် ပြည်သူစစ်အုပ်စုများ အား ပေါင်းစည်းပေးသည့် ပုံစံဖြစ်သည်။ ကချင်၊ ရှမ်း၊ ကယားနှင့် ကရင်ပြည်နယ်များတွင် နယ်ခြားစောင့်တပ် ၂၃ ခု ရှိသည်။

အိမ်စောင့်တပ်ဖွဲ့ သို့မဟုတ် ကာကွယ်ရေး - ထိုအသုံးအနှုန်းမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် အစိုးရမဟာမိတ် ပြည်သူစစ်ကို ရည်ညွှန်းပါသည်။ ၁၉၆၀ အစောပိုင်းကာလမှ ၁၉၇၃ ခုနှစ်အထိ လှုပ်ရှားခဲ့သော တပ်မတော်မှ ထိန်းချုပ်သော ပြည်သူစစ်ပုံစံကို အထူးသဖြင့် ရည်ညွှန်းပါသည်။ အချို့ ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့များသည် ဘိန်းကုန်းခြင်းနှင့် အခြားမှောင်မိုက်စွန်းများ ကုန်သွယ်ခြင်းကဲ့သို့ တရားမဝင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု များ၌ ပါဝင်ပတ်သက်လာခြင်းကြောင့် အားကောင်းလာသည်။ အားလုံးမဟုတ်သည့်တိုင် အများစုသော ကာကွယ်ရေးပြည်သူစစ်များမှာ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းနှင့် အရှေ့ မြစ်တွင် အခြေစိုက်ပြီး ၎င်းတို့နယ်မြေကို ကျော်လွန်ကာ လှုပ်ရှားကြသည်။

လူထု၏ ပြည်သူစစ်အင်အားစုများ (People's Militia Forces) - ဤအသုံးအနှုန်းကို အစိုးရနှင့် အခြားသူများက အစိုးရမဟာမိတ် ပြည်သူစစ်များ ကို ရည်ညွှန်းသည့်အခါ သုံးပါသည်။

ခါးပိုက်ဆောင်တပ် (Pocket Army) - နိုင်ငံရေးသမားများက ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်လက်နက်ကိုင်တပ်များအဖြစ် ပြည်သူစစ်များကို အသုံးပြု သော၊ ၁၉၄၀ နှောင်းပိုင်းနှင့် ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်များ၌ ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည့် အသုံးအနှုန်းဖြစ်သည်။

ပျူစောထီး - ၁၉၅၆ တွင် တည်ထောင်ခဲ့သော လက်နက်ကိုင်အရန်တပ်များကို အသုံးပြုပါဝင်သည့် မြို့ ရွာကာကွယ်ရေး စီမံကိန်းဖြစ်သည်။ ယင်းအမည်မှာ မြန်မာဒဏ္ဍာရီများထဲမှ ကျော်ကြားသော သူရဲကောင်းမင်းသားတစ်ပါး၏ အမည်ဖြစ်သည်။

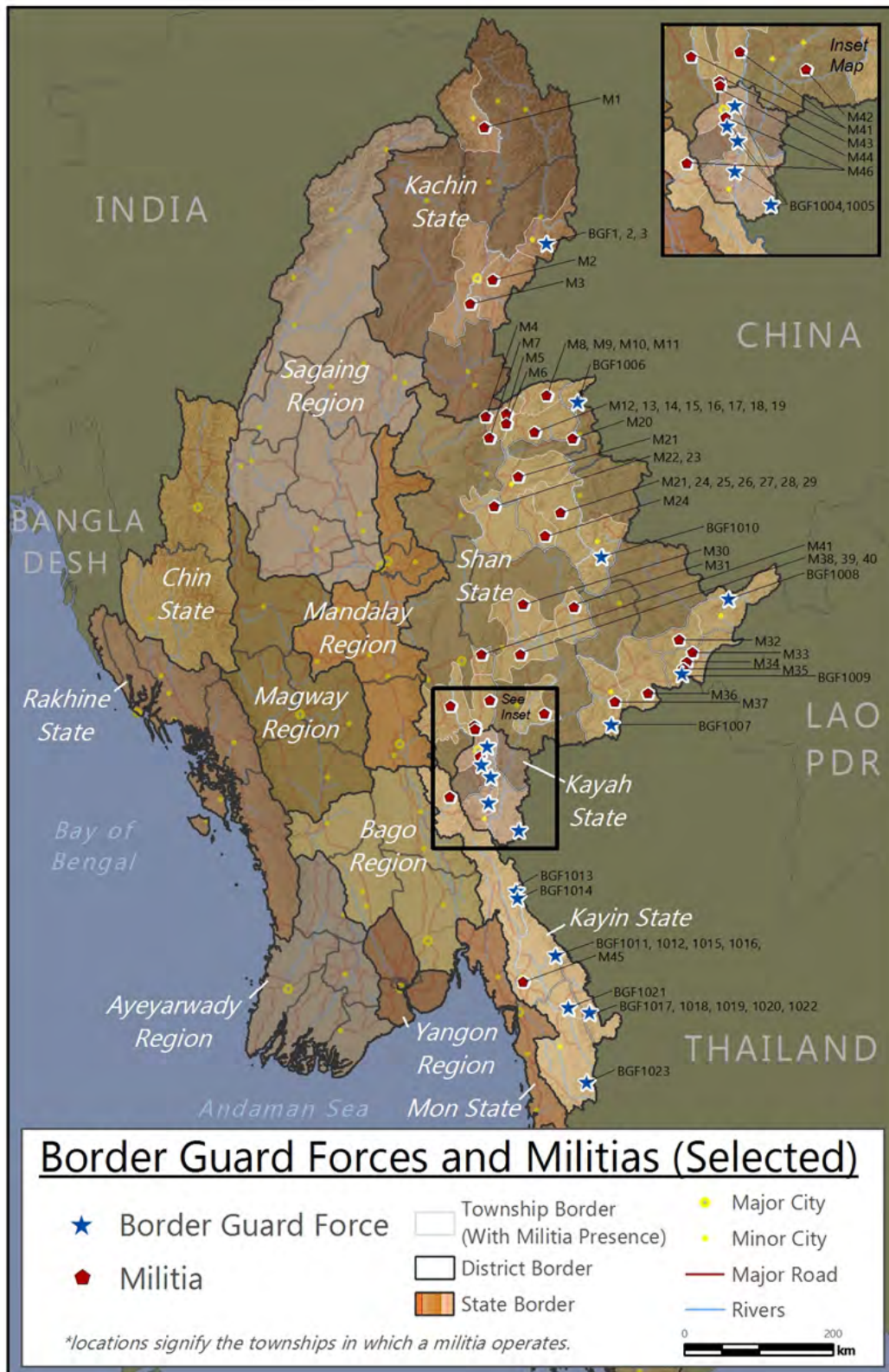
ပြည်သူစစ် - ၁၉၆၀ နှစ်များ၌ တပ်မတော်၏ အယူဝါဒဖြစ်သော လူထုတိုက်ပွဲ နှင့် ဆက်စပ်၍ စတင်အသုံးပြုသော ပြည်သူစစ်များအတွက် အသုံးပြုသော အသုံးအနှုန်းဖြစ်သည်။ ဘာသာစကားအသုံးအနှုန်းဖြင့် “ပြည်သူများ၏ စစ်ပွဲ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ကောက်နိုင်သည်။ အင်္ဂလိပ် အသုံးအနှုန်းအရ တပ်မတော်ကထောက်ပံ့သော ဒေသခံပြည်သူစစ်အဖွဲ့ကို ရည်ညွှန်းသည်။ ယင်းအသုံးအနှုန်းအား ဒေသခံလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ အမျိုးအစားပေါင်းစုံကို ယေဘုယျရည်ညွှန်းလိုပါကလည်း သုံးနှုန်းတတ်ကြသည်။

စစ်ဝန်ထမ်း - ၁၉၅၀ တွင် ထူထောင်ခဲ့သော စစ်တပ်တပ်ရင်းများကို ရည်ညွှန်းသည့် မြန်မာစကားလုံး (ဘာသာစကားအရ “တပ်၏ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ကို သယ်ရသူ”) ဖြစ်သည်။ ယင်းအဖွဲ့ကို အစပိုင်းက ပြည်ထောင်စု ရဲအထူး အရန်အဖွဲ့ ဟုသိကြသည်။

တပ် - မြန်မာစကားဖြင့် “စစ်တပ်တပ်ဖွဲ့” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်ပါသည်။ တပ် ဆိုသည်မှာ ကိုလိုနီခေတ်နှောင်းပိုင်းက ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော လက်နက်ကိုင် အရန်တပ်ရင်းများဖြစ်ပြီး ၁၉၅၀ နှစ်များအထိ ဆက်လက်သုံးစွဲနေကြသည်။ ၎င်းတို့၏ အဓိကလှုပ်ရှားမှုများတွင် စစ်ရေးပြခြင်းနှင့် လုံခြုံရေး တာဝန်ယူခြင်းဖြစ်သည်။ ၁၉၄၈ လွတ်လပ်ရေးရပြီးသောအခါ ၎င်းတို့အများစုမှာ လက်နက်ကိုင်ဆောင်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံရေးတွင် ထင်ရှားသော ကဏ္ဍမှ စတင်ပါဝင်လာသည်။

အသွင်ပြောင်းပြည်သူစစ် - ယင်းအသုံးအနှုန်းမှာ တပ်မတော်တွင် ပေါင်းစည်းထားသော ပြည်သူစစ်များကို ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ အများစုမှာ ယခင်က အပစ်ရပ်အဖွဲ့များဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့၏ အသွင်ပြောင်းသွားမှုကို ပြသသည့်အချက်များမှာ ယခင်ယူနီဖောင်းများနေရာတွင် သတ်မှတ် ချက်ဖြင့် ထုတ်ပေးသော ပြည်သူစစ်ယူနီဖောင်းများကို အသုံးပြုလာခြင်းဖြစ်သည်။

မြေပုံ ၁- နယ်ခြားစောင့်တပ်များနှင့်ပြည်သူ့စစ်များ (ရွေးချယ်ပြီး)

ဇယား ၁ - နယ်ခြားစောင့်တပ်နှင့် ပြည်သူ့စစ်များ (ရွေးထုတ်ထားသော)

မြို့နယ်	တပ်ရင်း (များ)
ကချင်ပြည်နယ်	
ချီပွေ	BGF 1001, BGF 1002
စောလော်	BGF 1001, BGF 1002
ဝိုင်းမော်	BGF 1003, M2 လဝါးယန်
ပူတာအို	M1 ရဝမ်
မြစ်ကြီးနား	M3 တာလောကြီး (ရှမ်းနီ)
ကယားပြည်နယ်	
လွိုင်ကော်	BGF 1004, BGF 1005
ဖားဆောင်း	BGF 1004, BGF 1005
မယ်စုံ	BGF 1004, BGF 1005
ဘော်လခဲ	BGF 1004, BGF 1005
ဒီမောဆို	BGF 1004, BGF 1005
ရှမ်းပြည်နယ်	
လောက်ကိုင်	BGF 1006
မိုင်းတုံ	BGF 1007, M37 မိုင်းတုံ
မိုင်းယောင်း	BGF 1008
တာချီလိတ်	BGF 1009, M33 မိုင်းဟံ၊ M34 မဲခေါင်နယ်စပ်လုံခြုံရေးတပ်ရင်း၊ M35 နမ့်ပန်/ လိုတော်ခန်
မက်မန်း	BGF 1010
ကုန်းကျန်း	BGF 1006
ကွမ်းလုံ	BGF 1006, M20 ကွမ်းလုံအထူးတိုက်ခိုက်ရေး ရဲတပ်ဖွဲ့
မန်တုံ	M4 မန်တုံ
နမ့်ခမ်း	M5 နမ့်ခမ်းမြို့မ၊ M6 ပန်ဆေး
နမ့်တူ	M7 နမ့်တူမြို့မ
မူဆယ်	M8 မုန်းကိုး၊ M9 ကြူကုတ်၊ M10 မိုင်းယု၊ M11 မုန်းပေါ်
ကွတ်ခိုင်	M12 ကွတ်ခိုင်အထူးပြည်သူ့စစ်၊ M13 ပန်ဆန်း၊ M14 တာမိုးညို၊ M15 မန်ဂျီ၊ M16 ရှောက်ဟော်၊ M17 အထူးပြည်သူ့စစ်၊ M18 နမ့်ဖတ်ကာ၊ M19 ကောင်းခါး
လားရှိုး	M21 မန်ပန်
သီပေါ	M22 မုန်းခေ၊ M23 ဆိုင်းကျော
မုန်းရိုင်	M24 မုန်းဟင် မုန်းဟ

တန့်ယန်း	M21 မန်ပန်၊ M24 မုန်းဟင် မုန်းဟ၊ M25 နောင်မို၊ M26 မုန်းကောင်း၊ M27 နော် ကော်၊ M28 နောင်ဖ၊ M29 တန့်ယန်းမြို့မ
လိုင်ခ	M30 ဝဉ်ပန်
ကွန်ဟိန်း	M31 ကလီ
မုန်းဖရိုက်	M32 မုန်းဖရိုက်
မုန်းဆက်	M36 ပူနာကော့
နမ့်ဆန်	M38 မက်ကျန်၊ M39 နာပွေ၊ M40 နာယိုင်
ဟိုပုန်း	M41 ပအိုဝ်း
ဆီဆိုင်	M41 ပအိုဝ်း
ပင်လောင်း	M41 ပအိုဝ်း
လန်ခို	M42 ဟိုမိန်း
ဖယ်ခုံ	M43 ရွှေပြည်အေး၊ M44 ကယန်းအမျိုးသားအစောင့်တပ်
ကရင်ပြည်နယ်	
လှိုင်းဘွဲ့	BGF 1011, BGF 1012, BGF 1015, BGF 1016
ဘားအံ	BGF 1013, BGF 1014, M45 ပဒိုအောင်ဆန်းအုပ်စု
မြဝတီ	BGF 1017, BGF 1018, BGF 1019, BGF 1020, BGF 1022
ကျော့ကရိတ်	BGF 1021
ကြာအင်းဆိပ်ကြီး	BGF 1023
သံတောင်	M46 သံတောင်

မှတ်ချက် - M = ပြည်သူ့စစ်၊ BGF = နယ်ခြားစောင့်တပ်

စာတမ်း အကျဉ်းချုပ်

ဤအစီရင်ခံစာသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူ့စစ်များ၏ သမိုင်းနောက်ခံနှင့် လက်ရှိပဋိပက္ခကို ဖြေရှင်းရာတွင် ပြည်သူ့စစ်များကပေးသော စိန်ခေါ်မှုများကို တင်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့အများစုသည် မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် မဟာမိတ်ဖွဲ့ထားကြသည်။ အခြားပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့အနည်းငယ်ကမူ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများကို ကူညီနေကြသည်။ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၏ မူရင်းတာဝန်မှာ ၎င်းတို့၏ ရပ်ရွာလူထုအပေါ် လုံခြုံရေးပေးရန်ဖြစ်ပြီး အချို့ကမူ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခတွင် တက်ကြွစွာပါဝင်လျက်ရှိသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် သမ္မတဦးသိန်းစိန် ဦးဆောင်သော တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ဒီမိုကရက်တစ်အစိုးရ အာဏာရလာသောအခါ နှစ်ပေါင်းခြောက်ဆယ်ကျော်ကြာ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခကို ဖြေရှင်းရန်ရည်မှန်းကာ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို စတင်ခဲ့သည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်သည် အရေးပါလှသော ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်လာစေပြီး ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော သက်ဆိုင်သူ အမျိုးမျိုးပါဝင်သော နိုင်ငံရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုအဆင့်သို့ မကြာမီက ရောက်ရှိလာခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိပဋိပက္ခများတွင် အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုမှ ပါဝင်နေသော်လည်း ပဋိပက္ခ ကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသုံးသပ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် လည်းကောင်း၊ ပြည်သူ့စစ်များနှင့်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်မှာ ဘေးဖယ် ထားခြင်းခံနေရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှု ကြိုးပမ်းရာတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များက စိန်ခေါ်မှုအချို့ပေးကြသည်။ ပထမတစ်ချက်မှာ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များနှင့်ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များကို အကန့်အသတ်နှင့်သာ ရရှိနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့အတွက်ကြောင့် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ မည်သို့လှုပ်ရှားနေသည်၊ အရေအတွက်မည်မျှရှိသည်၊ ပဋိပက္ခများတွင် မည်သည့်ကဏ္ဍမှပါဝင်နေသည် အစရှိသော အခြေခံအချက်များကို ကောင်းစွာသိရှိနားလည်နိုင်ခြင်း မရှိတော့ပေ။ ဒုတိယတစ်ချက်မှာ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များသည် လက်နက်တပ်ဆင်ထားကာ အရေအတွက်အတော်များများရှိနေပြီး လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများတွင် တက်ကြွသောကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေသည်။ သို့သော်လည်း ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များနှင့် ထိတွေ့မှု၊ ၎င်းတို့၏ကဏ္ဍကို ဆွေးနွေးမှုမှာ အကန့်အသတ် ရှိနေဆဲပင်ဖြစ်သည်။ များသောအားဖြင့် ၎င်းတို့သည် တပ်မတော် သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများ၏ လက်အောက်ခံဟု ယူဆရသည်။ တတိယတစ်ခုမှာ အပစ်ရပ်အဖွဲ့များကို တပ်မတော်က ၎င်း၏ ပြည်သူ့စစ်စနစ်အတွင်းသို့ သွတ်သွင်းမှုသည် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များကို နိုင်ငံရေးကိစ္စအပေါ် ဦးလှည့်လာစေသည်။ မကြာသေးမီက အပစ်ရပ်အဖွဲ့များအား ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအဖြစ်သို့ အသွင်ပြောင်းလဲခဲ့မှုသည် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများ၏ စစ်ရေးအင်အားကို လျော့ချမှုနှင့် ပတ်သက်နေသည်။ သို့သော် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုအချို့သည် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအဖြစ် အသွင်ပြောင်းရန် အဆိုပြုချက်ကို လက်ခံခြင်းမပြုဘဲ တပ်မတော်နှင့် နိုင်ငံရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေးကိုသာ ဦးစားပေးလိုကြသည်။ အဆိုပါစိန်ခေါ်မှုများကို သဘောပေါက်နားလည်ရန်သည် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ရန် ကြိုးပမ်းရာတွင် အရေးကြီးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ တရားဝင်ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်၏ အပြင်ဖက်တွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ပေါင်းစုံ လှုပ်ရှားနေမှုကြောင့် စိန်ခေါ်မှုများရှိနေသည့်အလျှောက် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအား ပိုမိုစနစ်တကျ လေ့လာရန်နှင့် ပဋိပက္ခမှ ငြိမ်းချမ်းရေးသို့ အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလတွင် ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်သည်။ ထို့အတွက် ဤအစီရင်ခံစာတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအကြောင်း ခြုံငုံဖော်ပြထားမှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ရာတွင် ၎င်းတို့ကပေးသော စိန်ခေါ်မှုများကို ပထမဦးစွာ တင်ပြထားသည်။ ဒုတိယအခန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ နှင့် နိုင်ငံရေးအရ ရုန်းကန်မှုများတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များပါဝင်နေသည့် အခန်းကဏ္ဍနှင့် ပတ်သက်သော သမိုင်းနောက်ခံကို တင်ပြထားသည်။ တတိယအခန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ လက်ရှိလှုပ်ရှားနေသော ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၏ ရှုပ်ထွေးမှုကို နားလည်သဘောပေါက်နိုင်ရန်အတွက် ဆန်းစစ်မှုနည်းလမ်းအဖြစ် ပြည်သူ့စစ်များအား အမျိုးအစားခွဲခြားပုံကို ရည်ရွယ်တင်ပြထားပါသည်။ စတုတ္ထအခန်းတွင် စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ ပဋိပက္ခနှင့် ၎င်းတို့လှုပ်ရှားနေသော ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များပါဝင်နေသော အခန်းကဏ္ဍများကို ဆန်းစစ်ထားသည်။ နောက်ဆုံးအခန်းတွင် အခြားတိုင်းပြည်များမှ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှု ကြိုးပမ်းပုံ သာဓကများကို တင်ပြထားပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကာလတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကိစ္စရပ်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား သုံးသပ်ထားသည်။

အခန်းတစ်။ နိဒါန်း

မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့်ဒါဇင်ပေါင်းများစွာသောတိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများအားတိုင်းပြည်၏သက်တမ်းရှည်ကြာတည်ရှိနေသော ပဋိပက္ခများတွင် အဓိက ပါဝင်ပတ်သက်သူများအဖြစ် ရှုမြင်ခြင်းခံကြရသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ မြန်မာနိုင်ငံ လုံခြုံရေးအခင်းအကျင်း၏ ရှည်ကြာစွာ ရှိနေသော အင်္ဂါရပ်တစ်ခုမှာ ပြည်သူ့စစ်ဟု အများအားဖြင့် သိကြသော များပြားလှသော လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ငယ်များ တည်ရှိနေခြင်းဖြစ်သည်။ အနည်းငယ်မျှသာ သိရှိကြပြီး တခါတရံ ပဋိပက္ခများတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုမခံရသော မြန်မာနိုင်ငံရှိ အများစုသော ပြည်သူ့စစ်များမှာ တပ်မတော်၏ အမိန့်လက်အောက်တွင် လှုပ်ရှားနေသော အစိုးရမဟာမိတ် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များဖြစ်သည်။ အနည်းငယ်သော ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များသည် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်စပ်နေပါသည်။

ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခတွင် နှစ်ပေါင်းခြောက်ဆယ်ကျော် ပါဝင်ပတ်သက်ခဲ့ကြသည်။ ယင်းသို့ ကာလ ရှည်ကြာ ရှိနေခဲ့သော်လည်း ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များနှင့် ပတ်သက်သည့် အခြေခံအချက်အလက်များကို မရရှိနိုင်ပေ။ ဥပမာ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၏ အရေအတွက်အတိအကျကို မသိရပေ။ ရနိုင်သမျှ ခန့်မှန်းချက်များအရ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့အရေအတွက် ရာဂဏန်း သို့မဟုတ် ထောင်ဂဏန်းအထိ ပင် ရှိနိုင်သည်။^၁ ထို့အပြင် ပြည်သူ့စစ်များနှင့်ဆိုင်သောကိစ္စနှင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခတွင် ၎င်းတို့ပါဝင်နေသော အခန်းကဏ္ဍကို လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသုံးသပ်မှုများတွင် လစ်လျူရှုထားရုံသာမကဘဲ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် ဆွေးနွေးပွဲများတွင်ပါ ဘေးဖယ်ထားကြ သည်။

ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအား သတိပြုမှုမရှိခြင်းသည် အံ့အားသင့်စရာဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ယခင်ကဖြစ်ပွားခဲ့သော ပဋိပက္ခများတွင် အရေးပါသောကဏ္ဍမှ ပါဝင်ခဲ့သည့်အပြင် လက်ရှိဖြစ်ပွားနေသော လက်နက်ကိုင်ကြိုးပမ်းမှုများတွင်လည်း ဆက်လက် ပါဝင်နေဆဲဖြစ်သည်။ တပ်မတော် နှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့မှလွဲ၍ အစိုးရမှ လက်နက်ကိုင်ဆောင်ခွင့်ပြုထားသော အုပ်စုအနည်းငယ်တွင် (သူတစ်ခုတည်း မဟုတ်) ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များလည်းပါဝင်သည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခနှင့် နိုင်ငံရေးပြဿနာကို ဖြေရှင်းရန်ရည်ရွယ်သော အားထုတ်မှုများအတွက် ပြည်သူ့စစ်နှင့်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များကို ပိုမိုနားလည်သဘောပေါက်ရေးသည် အရေးကြီးသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများကို လေ့လာဆန်းစစ်မှုပြုရာတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များသည် လုံလောက်သော အာရုံစိုက်မှုကို မရရှိကြပါ။ ဤစာတမ်းသည် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် တရားဝင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသော အုပ်စုများအပြင် အခြားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များ ရှိနေသေးသည်ဆိုသည်ကို သတိပြုမိစေသည်။^၂ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ တစ်အုပ်တစ်မကြီးရှိနေသော ရှုပ်ထွေးမှုကြောင့် ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍကို ပိုမိုစနစ်တကျ လေ့လာရန်လိုအပ်သည်။ ဤအစီရင်ခံစာသည် ထိုအခန်းကဏ္ဍကို ကောင်းစွာနားလည်စေမည့် ဆန်းစစ်မှုနည်းလမ်းများနှင့် အချက်အလက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များနှင့် ပတ်သက်သည့် သမိုင်းဆိုင်ရာ ရှုဒေါင့်အမြင်နှင့် ပြည်သူ့စစ်များအား အမျိုးအစားခွဲခြားပုံများကို အစီအရင်ခံစာတွင် တင်ပြထားသည်။

ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၏ ပင်မသွင်ပြင်လက္ခဏာမှာ တပ်မတော် (သို့) တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများ၏ လက်အောက်ခံဖြစ်ခြင်းဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၏ လက်အောက်ခံအဖွဲ့များသည် အမျိုးအစားတစ်ခုဖြစ်ပြီး တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၏ ပြည်သူ့စစ်များဖြစ်သည်။ အခြားအမျိုးအစားသုံးမျိုးမှာ တပ်မတော်၏ ကြီးကြပ်မှုအောက်ရှိ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များဖြစ်သည်။ ၎င်းအမျိုးအစားသုံးမျိုး ကြားတွင် သိသိသာသာ ကွဲပြားမှုရှိနေပြန်သည်။ အထူးသဖြင့် ၎င်းတို့သည် တပ်မတော်နှင့် ကွဲပြားခြားနားသော ဆက်ဆံရေးရှိကြပြီး အမိန့်ပေးပုံ အဆင့်ဆင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံတွင် တပ်မတော်က မတူသောအဆင့်များတွင် ပါဝင်ပုံ နှင့် ပေါင်းစည်းမှုပုံစံများတွင် ကွဲပြားခြားနားကြသည်။ တစ်မျိုးမှာ တပ်မတော်တွင် ပေါင်းစည်းထားသော ပြည်သူ့စစ်များဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့သည် တပ်မတော်၏ အမိန့်ပေးစနစ် တည်ဆောက်ထားပုံအောက် တွင် တိုက်ရိုက်ထည့်သွင်းထားသည်။ ၎င်းတို့အထဲတွင် အစိုးရမဟာမိတ်အဖြစ် ရပ်တည်ခဲ့သော ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ သို့မဟုတ် အစိုးရကို ဆန့်ကျင်ခဲ့ဖူးသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ ပါဝင်ကြသည်။ ယင်းအဖွဲ့များကို ၂၀၀၉ နှင့် ၂၀၁၀ တွင် တပ်မတော်၏ အမိန့်ပေးစနစ် ဖွဲ့စည်းပုံအောက်တွင် ထည့်သွင်းကာ နယ်ခြားစောင့်တပ်များ (BGFs) ဟု လူသိများပါသည်။ ယင်း BGF များ၏ အဓိကလက္ခဏာမှာ တပ်မတော် မှစစ်သားများ ၎င်းတို့၏တပ်ရင်းတွင် ပါဝင်ခြင်းဖြစ်သည်။

အခြားတစ်မျိုးမှာ တပ်မတော်တွင် ပေါင်းစည်းထားခြင်းမရှိသည့် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များဖြစ်ပြီး နယ်ခြားစောင့်တပ်များနှင့် မတူဘဲ တပ်မတော်နှင့် တိုက်ရိုက်ပေါင်းစည်းမှုမရှိပါ။ သို့သော် ၎င်းတို့သည် တပ်မတော်၏ အမိန့်ပေးမှုနှင့် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှုအောက်တွင် ရှိပါသည်။ အချို့မှာ မူရင်းအား ဖြင့်တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များဖြစ်ပြီး အချို့မှာ ခွဲထွက်အဖွဲ့များဖြစ်သည်။ အခြားပြည်သူ့စစ်များမှာ မှီခိုမှုမရှိပဲ သီးခြားရပ်တည် ဖွဲ့စည်း ထားကြသည်။ သို့သော် ၎င်းတို့ကို နယ်မြေခံတပ်မတော် တာဝန်ရှိသူများက ကြီးကြပ်ကြပါသည်။

တတိယတစ်မျိုးမှာ တပ်မတော်ကထောက်ပံ့ထားသော ရပ်ရွာအခြေပြု ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များဖြစ်သည်။ အခြားနှစ်မျိုးနှင့်မတူဘဲ အဆိုပါ ပြည်သူ့ စစ်အဖွဲ့များအတွက်အဖွဲ့ဝင်များကိုဒေသခံအရပ်သားများထဲမှခန့်အပ်ပြီးထိုပြည်သူ့စစ်များသည်အခြားအဖွဲ့များထက်အရွယ်အစားသေးပါသည်။ လက်နက်အနည်းငယ်သာ တပ်ဆင်ပေးထားပြီး အများစုမှာ လက်နက်မရှိကြပေ။ ၎င်းတို့ကိုလည်း နယ်မြေခံ တပ်မတော်တပ်ရင်းများကပင် သင်တန်းပေး ကြီးကြပ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံမှ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များသည် အမျိုးမျိုးကွဲပြားပြီး မတူခြားနားသော ပတ်ဝန်းကျင်များတွင် လှုပ်ရှားနေကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ ပေါ်ပေါက်လာပုံနှင့် လက်ရှိဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ နှင့် နိုင်ငံရေးအငြင်းပွားမှုများတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များပါဝင်နေသောအခန်းကဏ္ဍများကို ကောင်းစွာနားလည်ခြင်းသည် ပဋိပက္ခဖြေရှင်းရေးအပေါ် ရေရှည်ခံမည့် အခြေရာမှန်သမျှ ၏ အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သည်ဟု ရှုမြင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များနှင့်ပတ်သက်သည့် အချက်အလက် များများ စားစား မရနိုင်သကဲ့သို့ တပ်မတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များက ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များကို စီမံကွပ်ကဲနေသည့် စနစ်များကိုလည်း ကောင်းစွာ နားလည်သဘောပေါက်ရန် မလွယ်ကူပါ။^၁ ပညာရှင်များနှင့် စာနယ်ဇင်းသမားများက ၎င်းပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များကို လစ်လျူရှုထားခြင်း (သို့မဟုတ်) ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအား ဆန်းစစ်သောအခါတွင် ၎င်းတို့သည် အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ သို့မဟုတ် ကိစ္စရပ်တစ်ခုကိုသာ အာရုံပြုခဲ့ကြသည်ကို တွေ့မြင်ရသည်။^၂ ဤအစီရင်ခံစာသည် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအပေါ် ကျယ်ပြန့်သော ရှုမြင်သုံးသပ်မှုကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန် ရည်ရွယ်သည်။ ဤ အစီရင်ခံစာတွင် စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ပဋိပက္ခများတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ ပါဝင်နေသော အခန်းကဏ္ဍအမျိုးမျိုးကို ဆန်းစစ် ထားသည်။ ထို့အပြင် အခြားတိုင်းပြည်များရှိ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များပတ်သက်နေသော ပဋိပက္ခများ၏ အတွေ့အကြုံများကို ဆွဲပြထားသည့်အပြင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များကြောင့် ပဋိပက္ခအလွန် အခြေအနေတည်ငြိမ်မှုကို ထိခိုက်နိုင်သည့် အလားအလာကိုလည်း မီးမောင်းထိုးတင်ပြထားသည်။

၁.၁။ ပြည်သူ့စစ်ဆိုသည်မှာ ဘာလဲ။

ပြည်သူ့စစ် ဟူသော အသုံးအနှုန်းသည် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့် အရန်တပ်ဖွဲ့များ၏ ကျယ်ပြန့်သောအတိုင်းအတာကို ရည်ညွှန်းသည်။ ဤ အစီရင်ခံစာတွင် ပြည်သူ့စစ် ဆိုသည့် စကားရပ်အား လုံခြုံရေးကို ထိန်းသိမ်းရာတွင် နောက်ထပ် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့အနေဖြင့် တာဝန် ထမ်းဆောင်မည့် စစ်ရေးဆိုင်ရာ အင်အားစုအဖြစ် ရည်ညွှန်း၍ သုံးစွဲပါသည်။ ၎င်းပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များသည် တပ်မတော် သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကို ကူညီပေးနေခြင်းဖြစ်သည်။ အချို့ ဖြစ်ရပ်များတွင် ၎င်းပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များကို လက်နက်တပ်ဆင်ပေးထားခြင်း မရှိ သော်လည်း စစ်သင်တန်းလေ့ကျင့်ပေးထားပြီး ခြိမ်းခြောက်လာသည့် အန္တရာယ်၏ အခြေအနေပေါ်မူတည်ကာ ကိစ္စတစ်ခုချင်းအလိုက် လက်နက် တပ်ဆင်ပေးမှု ရှိနိုင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံဖြစ်စဉ်တွင်မူ သတင်းစာဆရာများက အပစ်အခတ်ရပ်စဲရန် တပ်မတော်နှင့် ဆက်ဆံလျက်ရှိသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ များကို ပြည်သူ့စစ်ဟူသောစကားရပ်ဖြင့် တစ်ခါတစ်ရံသုံးနှုန်းကြသည်။ နောက်ထပ်ကိစ္စတစ်ခုမှာ တပ်မတော်သည် အရပ်သားအုပ်စုအမျိုးမျိုးကို လက်နက်ကိုင်သင်တန်းများပေးပါသည်။ ထိုအုပ်စုများကို တပ်မတော်အတွက် အရန်အင်အားအဖြစ် ညွှန်းဆိုပါသည်။^၃ ဤအစီရင်ခံစာတွင် ထို အရန်အင်အားစုများ သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကို ပြည်သူ့စစ်ဟု သတ်မှတ်စဉ်းစားမည်မဟုတ်ပါ။

ဇယားကွက် ၁ - ပြည်သူ့စစ်ကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း

ပြည်သူ့စစ် ဆိုသည်မှာ လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲဝင်သူများ၏ အဖွဲ့ဖြစ်ပြီး များသောအားဖြင့် သီးခြားတိုင်းရင်းသား၊ ကိုးကွယ်မှုဆိုင်ရာ၊ မျိုးနွယ်စု ဆိုင်ရာ၊ လူအုပ်စု၊ သို့မဟုတ် အခြားလူမျိုးစုအုပ်စု သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးပါတီများကို ကိုယ်စားပြုပါသည်။ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များသည် အစိုးရကို တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်၍ဖြစ်စေ တာဝန်ထမ်းရွက်ပေးကြပြီး အခြားပြည်သူ့စစ်များ သို့မဟုတ် သူပုန်အုပ်စုများကို တိုက်ခိုက်ရန်၊ ရာဇဝတ်မှုမြှောက်သော လှုပ်ရှားမှုများကို ဖမ်းဆီးရန် သို့မဟုတ် တော်လှန်ပုန်ကန်မှုကို အားပေးရန်အတွက် လွတ်လပ်စွာ လှုပ်ရှားကြသည်။

၁.၂။ ပြည်သူ့စစ်များ - ခြုံငုံကြည့်ရှုခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် လွတ်လပ်ရေးရပြီးကတည်းက ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များသည် တိုင်းပြည်ကို ပြည်တွင်းရန်၊ ပြည်ပရန်များမှ ကာကွယ်ပေး ခြင်းဖြင့် နိုင်ငံ၏ လုံခြုံရေးကိစ္စများတွင် ပါဝင်ထမ်းရွက်ခဲ့ကြသည်။ အလားတူ ၁၉၄၈ တွင် တပ်မတော်သည် အဖွဲ့အစည်းများထဲမှ စိန်ခေါ်မှုများကို ပထမဆုံးကြုံတွေ့ရရာ အဖွဲ့အစည်းများက နိုင်ငံရေးလိုလားချက်များရရှိရန် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်လာမှုများ လုပ်ဆောင်လာပါသည်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီး လအနည်းငယ်အကြာမှာပင် ဗမာအချင်းချင်းကြားအပါအဝင် လူထုလူတန်းစားများစွာအကြား လက်နက်ကိုင်လှုပ်ရှားမှုများ ဖြစ်ပွားလာခဲ့သည်။ ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ (CPB) ၏ နှစ်ကာလရှည် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးသည်လည်း ၁၉၄၈ မှ ၁၉၈၈ အတွင်း ဆက်တိုက်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ၁၉၇၀ ခုနှစ်များ အစောပိုင်းတွင် ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ဦးနု၏ လက်နက်ကိုင်အတိုက်အခံလှုပ်ရှားမှုစတင်ခဲ့ပြီး ၁၉၈၈ ခုနှစ် ဒီမိုကရေစီအရေးတော်ပုံ ဖိနှိပ်ခံရပြီး နောက်ပိုင်းတွင်လည်း ဗမာလူထုအကြား အသေးစားလက်နက်ကိုင်လှုပ်ရှားမှုအချို့ ရှိလာခဲ့သည်။ ယခုလတ်တလော ဆယ်စုနှစ်များတွင်မူ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများသည် အဓိကအားဖြင့် တိုင်းရင်းသား အမျိုးသားရေးလှုပ်ရှားသူများ ဖြစ် ကြပြီး ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်များတွင် ဗဟိုအစိုးရထံမှ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် ပိုမိုရရှိရန်အချက် ပါဝင်သည်။ အဆိုပါစိန်ခေါ်မှုများအပေါ် တပ်မတော်၏ တုန့်ပြန်မှုတစ်ခုမှာ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များကို ဖွဲ့စည်းလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ တပ်မတော်နှင့် အခြားအစိုးရတာဝန်ရှိသူများသည် ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်များတွင် ချန်ကေ ရှိတ်၏ ကူမင်တန်တပ်များ ကျူးကျော်လာမှုကို ထိန်းချုပ်ရန် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များကို တပ်ဖြန့်ခဲ့ကြသည်။

အစိုးရနှင့် မဟာမိတ်ဖွဲ့ထားသော ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များသည် တပ်မတော်၏ အမျိုးသားလုံခြုံရေးစီမံချက်များတွင် အရေးပါသောကဏ္ဍမှ ပါဝင်လာ

ကြသည်။ အထူးသဖြင့် ၁၉၆၀ ခုနှစ်များက အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သော တပ်မတော်၏ ပြည်သူ့စစ်ပွဲ အယူဝါဒအရ ပြည်တွင်းသောင်းကျန်းမှု ရန်စွယ်နှင့် ပြည်ပကျူးကျော်မှု ရန်စွယ်များကို နှိမ်နင်းရာတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ အရေးပါလာခဲ့သည်။^၆ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ သည် တပ်မတော်၏ အမျိုးသားကာကွယ်ရေးအစီအစဉ်များတွင် အရေးပါသော ဒေါက်တိုင်ဖြစ်နေဆဲပင်ဖြစ်သည်။^၇

တိုက်ရိုက်စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကျင့်သုံးသောကာလ (၁၉၈၉-၂၀၁၁) တွင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်ဆံရန် ပစ်ခတ် တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး ချဉ်းကပ်မှုနည်းကို တပ်မတော်က ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ အင်အားကြီးသော လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများအတွက် အပစ် အခတ်ရပ်စဲမှု သဘောတူညီချက်များသည် အတိုက်အခိုက်ရပ်ပြီး စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ်များကို လက်ခံခြင်းဖြစ်သည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်ပါသည်။ အဆိုပါ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်ရေးရပ်စဲမှုများသည် နိုင်ငံရေးပြေလည်မှုရရှိစေမည့် နိုင်ငံရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများ ပါဝင်ခြင်းမရှိပေ။ တပ်မတော်က အချို့ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများကို “ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့များ” ဟူသော အနေအထားတွင် အစိုးရပြည်သူ့စစ်အနေဖြင့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှု အထောက်အပံ့အောက်တွင် ငွေကြေးဆိုင်ရာအထောက်အပံ့ပေးရန် ပါဝင်သည်။ ထို့နောက် အရပ်သားတစ်ပိုင်း အစိုးရအဖြစ်သို့ အသွင် ကူးပြောင်းတော့မည့်ကာလ (၂၀၀၉-၂၀၁၀) တွင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများကို နယ်ခြားစောင့်တပ် (BGF) နှင့် ပြည်သူ့စစ် အဖွဲ့ (PMF) အဖြစ် အသွင်ပြောင်းလဲရန် တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်များက ဖိအားပေးခဲ့သည်။

လက်ရှိအစိုးရမဟာမိတ် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၏ ဖွဲ့စည်းမှုများတွင် စစ်သားအရေအတွက်၊ တပ်မတော်နှင့် ၎င်းတို့၏ ဆက်ဆံရေး၊ နောက်ခံသမိုင်း စသော ကိစ္စများတွင် အလွန်အမင်းကွဲပြားလျက်ရှိသည်။ ၎င်းအဖွဲ့များသည် စစ်သားအင်အား ၂၀ နီးပါးမှသည် အင်အားရာပေါင်းများစွာအထိ အရွယ်အစားကွဲပြားနိုင်သည်။^၈ အချို့ကိစ္စရပ်များတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ဝင်များသည် လှုပ်ရှားမှုမရှိကြဘဲ လက်နက်တပ်ဆင်ပေးထားခြင်းလည်း မရှိပေ။ ၎င်းတို့သည် အခြေအနေက ၎င်းတို့ပါဝင်ပတ်သက်ရန် တောင်းဆိုသောအခြေအနေ မရောက်မချင်း အရန်အင်အားအဖြစ်သာ ရှိနေကြ လိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၏ လှုပ်ရှားမှုအဆင့်သည်လည်း ဒေသအလိုက် ကွဲပြားခြားနားသည်။

တပ်မတော်က စစ်ဆင်ရေးဆောင်ရွက်နေသည့် ဒေသများသည် ပြည်သူ့စစ်များ၏လှုပ်ရှားမှု အမြင့်ဆုံးရှိနေသည့် နယ်မြေများပင်ဖြစ်သည်။ ၎င်း နယ်မြေများသည် ဗမာမဟုတ်သောလူထု အဓိကနေထိုင်ရာ ဒေသများဖြစ်ပြီး တပ်မတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ အကြား ကာလရှည်ကြာ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပွားရာ နယ်မြေများဖြစ်သည်။ ၎င်းနယ်မြေများမှာ ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်၊ မွန်နှင့် ရှမ်း ပြည်နယ်တို့ ဖြစ်ကြပြီး ဗမာမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ အဓိကအများဆုံး နေထိုင်ကြသည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းဒေသများအတွင်းမှာပင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအကြား သိသိသာသာ ကွဲပြားခြားနားမှုရှိသည်။ တပ်မတော်က တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကို တိုက်ခိုက်နေသည့် နယ်မြေများတွင် (ဥပမာ - ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း) လှုပ်ရှားနေသော အချို့အစိုးရမဟာမိတ် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များသည် လက်ရှိပဋိပက္ခ အကန့် အသတ်နှင့်သာ ရှိနေသည့် ချင်းပြည်နယ်နှင့် မွန်ပြည်နယ်ကဲ့သို့ နယ်မြေများမှ ပြည်သူ့စစ်များထက်ပို၍ ကြီးပြီး ပို၍တက်ကြွစွာလှုပ်ရှားမှုများရှိပါ သည်။ အချို့ ဖြစ်ရပ်များ၌ တပ်မတော်ဦးဆောင်သော စစ်ဆင်ရေးများတွင် ၎င်းတို့က ကူညီပံ့ပိုးမှုများ ပေးလျက်ရှိသည်။

အစိုးရမဟာမိတ်ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များသည် တပ်မတော်အတွက် သွယ်ဝိုက်သော အကူအညီများကိုလည်း ပေးကြသည်။ အဆိုပါ အကူအညီများ ထဲတွင် သံသယဖြစ်စရာ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ဝင်များကို စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ချေ သတင်းအချက်အလက်များကို စုဆောင်းခြင်း၊ နယ်မြေခံ တပ်မတော်တပ်ရင်းထံ ရန်သူအဖွဲ့များတည်ရှိနေမှု သတင်းပေးခြင်း၊ နယ်မြေမကျွမ်းသော တပ်မတော်တပ်ရင်းများအား လမ်းပြပေးခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။^၉

တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်များ၏ လုံခြုံရေးအရ ခြိမ်းခြောက်မှုများရှိသော နယ်မြေများထက် ခြိမ်းခြောက်မှု မပြောပလောက်သော နယ်မြေများ တွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၏ လှုပ်ရှားမှုသည်လည်း နည်းပါးတတ်သည်။ တပ်မတော်က အထောက်အပံ့ပေးသော ရပ်ရွာအခြေပြုပြည်သူ့စစ်များ ၏ကိစ္စတွင်မူ ပြည်သူ့စစ်များကို လက်နက်တပ်ဆင်ပေးခြင်းမပြုပေ။

အစိုးရမဟာမိတ်ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များသည် လုံခြုံရေးနှင့်မဆိုင်သော ကဏ္ဍများတွင်လည်း ဝင်ငွေရရှိရန်အလို့ငှာ ပါဝင်ရသည်။ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ က ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်အတွက် ဝင်ငွေရရှိစေရန် လုပ်ကိုင်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ပြည်သူ့စစ်တစ်ဖွဲ့နှင့် တစ်ဖွဲ့အကြား သိသိသာသာ ကွဲပြားသည့်အပြင် ဝင်ငွေဗမာဏလည်း မတူကြပေ။ ပြည်သူ့စစ်အများစုသည် ဒေသခံလူထုထံမှ ကောက်ယူရရှိသည့် အခွန်အပေါ်မှီခိုကြသည်။ အချို့ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်များနှင့် အပေါင်းအပါများကမူ ကုမ္ပဏီများထူထောင်ကာ စီးပွားရေးလုပ်ကြသည်။ ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များသည် ဓာတ်ဆီဆိုင်၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကုမ္ပဏီနှင့် ဟိုတယ်ကဲ့သို့သော လုပ်ငန်းများ၊ စိုက်ပျိုးရေးကုန်ထုတ်လုပ်မှု၊ သစ်ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် သတ္တုတွင်းကဲ့သို့သော သဘာဝသယံဇာတ ပရောဂျက်များတွင် ပါဝင်ခြင်း၊ အိမ်ခြံမြေကဏ္ဍတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း စသည်ဖြင့် ကျယ်ပြန့်သည်။ တရားမဝင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်မှုသည် အချို့ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအတွက် နောက်ထပ် ဝင်ငွေရင်းမြစ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၏ လက်အောက်ခံ နယ်ခြားစောင့်တပ်နှင့် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များသည် ၎င်းတို့မိခင် အဖွဲ့အစည်းထံမှ လည်း အထောက်အပံ့များရရှိသည်။

ပြည်သူ့စစ်အနည်းငယ်သည် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အတူတကွလှုပ်ရှားကြသည်။ ၎င်း ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအကြား

စီစဉ်မှုများမှာလည်းအမျိုးမျိုးကွဲပြားနေသည်။ ယေဘုယျလမ်းကြောင်းတစ်ခုမှာ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ကြီးများက ရပ်ရွာအလိုက် မိမိ ကိုယ်ကို အကာအကွယ်ပေးရေးအတွက် ထူထောင်ထားသော ပြည်သူ့စစ်များကို ထောက်ပံ့ပေးထားပြီး အချို့ကလည်း ပြည်သူ့စစ်များကို အရန် အင်အားအဖြစ် ဖွဲ့စည်းပေးထားကြသည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းအဖွဲ့များနှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များ အကန့်အသတ် ရှိသည့်အပြင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများအကြား ရင်းမြစ်ရရှိမှု၊ လူထုထောက်ခံမှုနှင့် လုံခြုံရေးဝန်းကျင်အခြေအနေအဆင့်တို့နှင့်ပတ်သက် ၍ မတူညီမှုများကြောင့် ၎င်းအဖွဲ့များ၏ လှုပ်ရှားမှုများမှာလည်း တစ်ဖွဲ့နှင့် တစ်ဖွဲ့ ကွဲပြားခြားနားကြပုံရသည်။

တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ကြီးများ၏အကြီးဆုံးပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့အချို့မှာ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) နှင့် ကချင်လွတ်မြောက်ရေး တပ်ဖွဲ့ (KIA) တို့၏ ထိန်းချုပ်နယ်မြေများတွင်ရှိကြသည်။ အဆိုပါ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့ကြီးနှစ်ခုကို ၁၉၄၀ ခုနှစ်များနှောင်းပိုင်းနှင့် ၁၉၆၀ ခုနှစ်များအစောပိုင်းတွင် အသီးသီး ဖွဲ့စည်းထူထောင်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ကရင်အမျိုးသားကာကွယ်ရေးအဖွဲ့ (KNDO) သည် ကရင် အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) ၏ကာကွယ်ရေးဌာနလက်အောက်တွင်လှုပ်ရှားသော ပြည်သူ့စစ်ဖြစ်ပြီး KNU ၏ပုံမှန်လက်နက်ကိုင်ဌာနဖြစ်သော ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်ဖွဲ့ (KNLA) နှင့် အတူလှုပ်ရှားပါသည်။ မန်ရှပါဖျန် ဖန် (Mungshawa Hpyen Hpyun - MHH) (သို့) "ကချင်ပြည်သူများ၏ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့" သည် KIA ၏ နိုင်ငံရေးဌာနဖြစ်သော ကချင်လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ KIO က စုစည်းထားသော ပြည်သူ့စစ် အဖွဲ့ ဖြစ်သည်။^{၁၁}

၂၀၀၉ နှင့် ၂၀၁၀ တွင် တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်များက အပစ်ရပ်အုပ်စုများကို ၎င်းတို့၏ နယ်ခြားစောင့်တပ် (BGF) နှင့် ပြည်သူ့စစ် (PMF) အစီအစဉ်တွင် ပါဝင်ကြရန် ဖိအားပေးခဲ့သည်။ အပစ်ရပ်အုပ်စုများမှာ ယခင်က အစိုးရကို တော်လှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြပြီး နောက်ပိုင်းတွင် တိုက်ခိုက်မှုရပ်ဆိုင်းရန် တပ်မတော်နှင့် သဘောတူညီမှုရထားသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ ဖြစ်သည်။ ၎င်းအဆိုပြုချက်သည် ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေတွင် ပြဌာန်းထားသည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ လက်နက်ကိုင်အုပ်စုအားလုံးကို တပ်မတော်၏ ကွပ်ကဲမှုအောက်သို့ ထည့်သွင်းရန် ကြိုးပမ်းခြင်းပုံစံဖြစ်သည်။ တပ်မတော်၏ တောင်းဆိုမှုကို တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ အမြောက်အများက လက်မခံကြပေ။ ၎င်းတို့အားလုံး၏ ကန့်ကွက်ပြောဆိုမှုမှာ ၎င်းတို့၏ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့အင်အားကို လျော့ချခြင်း (သို့) အပြောင်းအလဲမှန်သမျှ မပြုလုပ်မီ တပ်မတော်နှင့် နိုင်ငံရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုပြုလုပ်ရန် လိုအပ်သည် ဟုဖြစ်ပါသည်။ တပ်မတော်၏ တစ်စိုက်မတ်မတ် ဖိအားပေးမှု၊ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၏ ငြင်းဆန်မှု၊ ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ ကိုးကန့်ဒေသတွင် မြန်မာအမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်မဟာမိတ်တပ် (MNDA) ကိုးကန့်တပ်ဖွဲ့နှင့် တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားမှုတို့ကြောင့် တပ်မတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများအကြား တင်းမာမှု မြင့်တက်လာသည့် ပြင်မယုံကြည်မှု ပိုမိုနက်ရှိုင်းလာခဲ့သည်။ ဦးသိန်းစိန်အစိုးရလက်ထက်တွင် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ဖော်ဆောင်ခြင်းခြေလှမ်းစတင်ခဲ့သော်လည်း ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၏ အနာဂတ်ကဏ္ဍမှာ မရေမရာရှိနေဆဲပင် ဖြစ်သည်။

၁.၃။ အစီရင်ခံစာ ပြုစုပုံစံ

ဤအစီရင်ခံစာအတွက် သုတေသနပြုလုပ်မှုကို ၂၀၁၅ အောက်တိုဘာလမှ ၂၀၁၆ မတ်လအထိ စာရေးသူ ကောက်ယူရရှိခဲ့သော အချက် အလက်များအပေါ် အခြေခံထားသည်။ သတင်းစာများ၊ စာအုပ်များ အပါအဝင် အင်္ဂလိပ် မြန်မာ နှစ်ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေသော ရင်းမြစ်များ၊ နေပြည်တော်ရှိ တပ်မတော်စစ်သမိုင်းပြတိုက်မှ ပြသထားမှုများအပေါ် အခြေခံကာ သုတေသနပြုထားသည်။ ထို့အပြင် ဤအစီရင်ခံစာတွင် ရန်ကုန်၊ ကယား၊ ကချင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် တိုင်းနိုင်ငံတို့တွင် လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများတွင် ပါဝင်သော အဓိကကျသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ သုတေသနပညာရှင်များ၊ လက်နက်ကိုင်အုပ်စုအဖွဲ့ဝင်များ၊ အငြိမ်းစားအစိုးရတာဝန်ရှိသူများ အပါအဝင် သက်ဆိုင်ရာ အဓိကကျသူများစွာနှင့် ပြုလုပ်ခဲ့သော အင်တာဗျူး ၂၅ ခုအပေါ်တွင်လည်း အခြေခံ၍ အစီရင်ခံစာကို ရေးသားထားသည်။

အင်တာဗျူးများတွင် အောက်ပါမေးခွန်းများကို အဓိကအာရုံပြုထားသည် - ဒေသခံပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၏ သမိုင်းကြောင်းကဘာလဲ။ ၎င်းတို့ကို မည်သည့်အကြောင်းရင်းများကြောင့် မည်သို့ဖွဲ့စည်းခဲ့သနည်း။ ၎င်းတို့၏ နယ်မြေတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၏ တာဝန်ဝတ္တရားနှင့် လှုပ်ရှားမှုများက ဘာတွေလဲ။ ဒေသခံရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းနှင့် ၎င်းတို့၏ အပြန်အလှန်ဆက်ဆံရေးက ဘာတွေလဲ ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ၎င်းအင်တာဗျူးများသည် ဒေသအဆင့်မှ ပြည်သူ့စစ်တစ်ဖွဲ့ချင်း၏ သမိုင်းကြောင်းမှသည် တစ်နိုင်ငံလုံးအဆင့်အထိ ကျယ်ပြန့်သော ပြည်သူ့စစ်စနစ်အထိ ဆွဲယူနိုင်အောင် မေးမြန်းထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံမှ ပြည်သူ့စစ်များကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသုံးသပ်မှုတွင် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း အဓိပ္ပါယ်သတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိသော အသုံးအနှုန်း အတော် များများကို အသုံးပြုမှုရှိရာ ၎င်းတို့ကို အသုံးပြုခြင်းသည် ရှုပ်ထွေးမှုကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။ ဥပမာ ရှမ်းပြည်တပ်မတော် (SSA) ခေါင်းဆောင်ဟောင်း နိုင်ငံရေးသိပ္ပံပညာရှင် ဦးဟန်ညောင်ဝေသည် ၁၉၆၇ မှ ၁၉၇၃ အတွင်းက ရှိခဲ့သော တပ်မတော်ဦးဆောင်သော ပြည်သူ့စစ်အစီအစဉ်ဖြစ်သည့် "ကာကွယ်ရေး" ဟူသော အခေါ်အဝေါ်ကို သုံးနှုန်းသည်။ သို့သော် ၎င်းသည် ၁၉၆၇ မတိုင်မှီက လှုပ်ရှားခဲ့သော အစိုးရပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များကို ညွှန်းဆိုရာတွင်လည်း ကာကွယ်ရေး ဟု သုံးနှုန်းပြန်သည်။^{၁၂} ၎င်းတို့၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာများကို လုံလုံလောက်လောက် အလေးပေးခြင်းမရှိဘဲ ကာကွယ်ရေး၊ ပြည်သူ့စစ် စသော စကားရပ်များကို များသောအားဖြင့် သုံးနှုန်းနေကြခြင်းဖြစ်သည်။

ထို့အပြင် တပ်မတော်၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၊ အကဲခတ်လေ့လာသူများနှင့် ၎င်းပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များကိုယ်တိုင်က

ပြည်သူ့စစ်ကိုဇော်ပြုရန် ကွဲပြားသော စကားရပ်များကို မကြာခဏအသုံးပြုနေခြင်းသည်လည်း ရှုပ်ထွေးမှုဖြစ်စေသော အကြောင်းရင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။^{၁၂} ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များနှင့် ဆက်ဆံရေးကို တပ်မတော်က ကာလအလိုက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများတွင် ပြည်သူ့စစ်များ၏ လက္ခဏာကို သတ်မှတ်ခြင်းများအပြင် တပ်မတော်နှင့် ၎င်းတို့အကြားမှ ဆက်ဆံရေးလည်း ပါဝင်ရာ ပြည်သူ့စစ်များ၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းလေ့များကို အကဲဖြတ်ရာတွင် အခက်တွေ့စေသည်။ နောက်ဆုံးတွင်မူ တပ်မတော်၏ ဒေသဆိုင်ရာ တိုင်းမှူးများနှင့် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအကြား အစီအစဉ် များမှာ အရေးပေါ်သဘာဝကိုသာ အခြေခံရခြင်းသည် ပြည်သူ့စစ်တစ်ဖွဲ့ချင်းစီ၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကွဲပြားမှုကို ဖြစ်ပေါ်လာစေခဲ့သည်။ အကျိုး ဆက်မှာ ပြည်သူ့စစ်စနစ်၏ ဦးတည်ရာကို သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ရာတွင် အတော်လေး ရှုပ်ထွေးစေခဲ့သည်။

၁.၄၊ အစီရင်ခံစာ ဖွဲ့စည်းပုံ

ဤအစီရင်ခံစာ၏ ကျန်အပိုင်းကို အခန်း ၄ ခန်း ခွဲခြားထားသည်။

အခန်း ၂ “ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၏ သမိုင်းနောက်ခံ” သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအား အသုံးပြုပုံကို ကိုလိုနီခေတ်အထိ နောက်ကြောင်းပြန်ကာ ခြေရာခံထားသည်။ ၁၉၅၀ ခုနှစ်များတွင် လက်နက်ကိုင်သောင်းကျန်းမှုများကို နိုင်ငံ၏ လုံခြုံရေးနှင့် အရပ်ဖက်တာဝန်ရှိသူ များ၏ တုန့်ပြန်မှုအနေဖြင့် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ ကနဦးပြန့်ပွားသွားခဲ့ခြင်းအားလည်း ထောက်ပြထားသည်။ တပ်မတော်၏ ပြည်သူ့လက်နက်ကိုင် ဆိုသည့် အယူဝါဒအရ ဖွဲ့စည်းလာရပုံနှင့် ပြည်သူ့စစ်များကို တပ်မတော်သို့ ပေါင်းစည်းသည့် အခြေခံ အကြောင်းရင်းများကိုလည်း ဆန်းစစ်ထား သည်။ နောက်ဆုံးအနေနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် တပ်မတော်၏ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှုများ နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကို ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအဖြစ်သို့ အသွင်ပြောင်းမှုများကိုလည်း လေ့လာထားသည်။

အခန်း ၃ “ပြည်သူ့စစ်များကို အမျိုးအစားခွဲခြားပုံစနစ်” သည် လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံတွင် အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ ကွဲပြားနေသော ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များကို နားလည်ရန်အတွက် ဆန်းစစ်မည့် မူဘောင်ပုံစံကို အမျိုးအစားခွဲသည့် နည်းဖြင့် ဖြည့်ဆည်းပေးရန် ရည်ရွယ်သည်။ အမျိုးအစားခွဲခြားပုံစနစ်သည် တပ်မတော်ဖက် သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများဖက်တွင် ရပ်တည်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၏ အနေ အထားကို ဆန်းစစ်ခြင်းဖြစ်သည်။ တပ်မတော်လက်အောက်ခံ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအတွက် တပ်မတော်အတွင်းသို့ ပေါင်းစည်းမှုအဆင့် ကွဲပြားပုံ ကို သုံးမျိုးသုံးစား ခွဲခြားထားသည်။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် ဆွေးနွေးရန် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအား အမျိုးအစား လေးခု ခွဲပြထားသည်။

- တပ်မတော်တွင် ပေါင်းစည်းထားသော ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ
- တပ်မတော်တွင် ပေါင်းစည်းမထားသော ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ
- တပ်မတော်က ထောက်ပံ့သော ရပ်ရွာအခြေပြုပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ
- တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့၏ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ

ဤအခန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၏ အရေအတွက်ကို တတ်နိုင်သမျှ ခန့်မှန်းသည့် ဆွေးနွေးမှုဖြင့် အဆုံးသတ်ထားပါသည်။

အခန်း ၄ “ပြည်သူ့စစ်များကို နားလည်ရန်အတွက် သော့ချက်ကျသည့် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့်အချက်များ” တွင် ခေတ်ပြိုင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၏ အရေးပါမှုကို နားလည်သဘောပေါက်ရန်အတွက် အသုံးဝင်မည့် ပြောင်းလဲမှုလားရာ လေးခုကို ဖော်ထုတ်ပြထားသည်။ ၎င်းတို့တွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ မည်သို့ရှင်သန်ရပ်တည်ကြပုံ၊ ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေးတွင်ပါဝင်မှု အခန်းကဏ္ဍ၊ ဒေသခံအသိုင်းအဝိုင်းနှင့် ၎င်းတို့ အပြန်အလှန် ဆက်ဆံဆောင်ရွက်ပုံနှင့် ပဋိပက္ခတွင် ပါဝင်နေသော ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍတို့ဖြစ်သည်။

အခန်း ၅ “သုံးသပ်ချက်” တွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ ပါဝင်ပတ်သက်နေသည့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ဆက်စပ်သောကိစ္စရပ်များကို လေ့လာ ဆန်းစစ်ထားသည်။ ဤဆန်းစစ်သုံးသပ်မှုတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ ပါဝင်ပတ်သက်နေသည့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်၏ အခြားသာဓက ဖြစ်ရပ် များကိုလည်း စဉ်းစားထားသည့်အပြင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုအတွက် အရေးပါသည့် ကိစ္စရပ်မြောက်များစွာကိုလည်း ဆွေးနွေးထားသည်။

အခန်းနှစ်။ ပြည်သူ့စစ်များ၏ သမိုင်းနောက်ခံ (၁၉၃၀ မှ ယခုအချိန်အထိ)

ခေတ်ပြိုင်မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ လွှမ်းမိုးနေမှုသည် ကိုလိုနီခေတ်အထိ နောက်ကြောင်းပြန်ကြည့်ရမည့် ဖြစ်စဉ်များနှင့် ဖြစ်ရပ်များကို ထင်ဟပ်နေသည်။ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များသည် ပြီးခဲ့သော ၈၅ နှစ်ကျော် ကာလများတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းစစ်နှင့် နိုင်ငံရေးအရ ရုန်းကန်လှုပ်ရှားမှုများ၌ ကဏ္ဍအမျိုးမျိုးမှ အတော်ခရီးပေါက်သည်အထိ ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ ကိုလိုနီခေတ်နှောင်းပိုင်းကာလတွင် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် နယ်စပ်အနီးမှ ဝေးလံသော တောင်တန်းဒေသတွင် လှုပ်ရှားနေသော ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များက ပြည်ပမှ ခြိမ်းခြောက်သော အန္တရာယ်များကို ကာကွယ်ပေးခဲ့ကြသည်။ ဗမာလူမျိုးများ အခြေချနေထိုင်သောနယ်မြေများတွင် လှုပ်ရှားနေသော လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များသည် အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်ဖော်ထုတ်ရာတွင်ကြားခံဖြစ်လာခဲ့ကြသည်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက် လုံခြုံရေးရန်ဆူးရန်ညှောင့်များကို ကိုင်တွယ်ရာတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များက တပ်မတော်ကို ကူညီခဲ့ကြသည်။ ယခု ပဋိပက္ခကာလအတွင်းတွင်မူ တပ်မတော်သည် ပြည်သူတို့၏တိုက်ပွဲ ဟူသောအယူဝါဒကို အကောင်အထည်ဖော်လာရာ ၎င်းတွင် တပ်မတော်၏ အမျိုးသားလုံခြုံရေးစီမံချက်များ၌ ပြည်သူ့စစ်များ၏ အခန်းကဏ္ဍကို ထည့်သွင်းထားပါသည်။ ၁၉၈၉ ခုနှစ်ကတည်းက တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကို ပြည်သူ့စစ်အနေအထားပြောင်းရန် ကိစ္စအား ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်းသည် ပဋိပက္ခ စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် တပ်မတော်၏ ချဉ်းကပ်မှု အစီအစဉ်တစ်ရပ်အနေနှင့် ပါဝင်လာခဲ့သည်။^{၁၇} ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၏ ရှုပ်ထွေးသောသမိုင်းကို သိရှိနားလည်ခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိနိုင်ငံရေးအခြေအနေကို နားလည်သဘောပေါက်နိုင်ရန်အတွက် အလွန်အရေးပါသည်။ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၏ သမိုင်းကြောင်းကို အောက်ပါအတိုင်း ကာလငါးခု ပိုင်းခြားထားသည်။

၂.၁။ လွတ်လပ်ရေး မရရှိကာလ (၁၉၃၀ - ၁၉၄၈)

လက်ရှိ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၏ အရင်ကထွက်ပေါ်ခဲ့သောအဖွဲ့များမှာ ကိုလိုနီခေတ်ပြီးဆုံးချိန်ကာလကပင် ရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဗမာလူမျိုး နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်အချို့သည် တပ် ဟုခေါ်သော အရပ်သားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။^{၁၈} ၁၉၃၀ တွင် အမ်အေမောင်ကြီးက ရဲတပ် (ရဲရင့်သောစစ်တပ်) ဟုခေါ်သော ပထမဆုံးတပ်ကို စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ အခြားနိုင်ငံရေးနှင့် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များကလည်း ထိုအတိုင်း လိုက်ပါလုပ်ဆောင်ကြသည်။ သာဓကအနေနှင့် ၁၉၃၉ တွင် ဗမာအမျိုးသားရေးခေါင်းဆောင် သခင် များက ဗမာ့လက်ရှုံးတပ် ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။^{၁၉} ၎င်းတပ်အဖွဲ့ဝင်များ စစ်ရေးလေ့ကျင့်ခန်းများလုပ်ဆောင်ရာတွင် ကိုလိုနီအုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိများက သေနတ်များကိုင်ဆောင်ခွင့် မပေးခဲ့ပေ။^{၂၀} ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်များတွင် ယခုခေတ်ရှမ်းပြည်နယ်ဟုခေါ်သော ဒေသမှ ဒေသခံခေါင်းဆောင်များကလည်း ပြည်သူ့စစ်တပ်များကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြရာ သိန္နီစော်ဘွားက တရုတ်နယ်စပ်အနီးမှ ၎င်း၏လက်အောက်ခံ ကိုးကန့်၊ ပန်ဆိုင်း၊ မိုင်းပေါ်နယ်များမှ နယ်ခံခေါင်းဆောင်များအား အိမ်စောင့် တပ်များဟု ပြောဆိုခဲ့သည့် ပြည်သူ့စစ်များကို ဖွဲ့စည်းရန် ခွင့်ပြုခဲ့သည်။^{၂၁}

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီးတွင် တပ် ဟူသည့် ရိုးရာဓလေ့ ဆက်လက်ထွန်းကားခဲ့သည်။ တပ်များတိုးချဲ့မှုသည် ဗြိတိသျှတာဝန်ရှိသူများနှင့် ဒေသခံခေါင်းဆောင်များ၏ နိုင်ငံရေး၊ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို ထင်ဟပ်သည်။ ကရင်တိုင်းရင်းသားများ နေထိုင်ရာနယ်မြေများတွင် လုံခြုံရေးအခြေအနေ ယိုယွင်းမှုသည် ပြည်သူ့စစ်များ ဖွဲ့စည်းမှုကို ပိုမိုအားပေးသလိုဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၅ မှ ၁၉၄၈ အကြားကာလတွင် ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ထိုနယ်မြေများတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးပြောကြားတပ်ဟုခေါ်သော အငယ်စားပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းမှုကို ခွင့်ပြုပေးခဲ့သည်။ အမျိုးသားခေါင်းဆောင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကလည်း ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးအတွက် ဗြိတိသျှအစိုးရနှင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရာတွင် ၎င်း၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုရှိနေစေရန် ထိုအဖွဲ့မှာ နိုင်ငံရေး လက်နက်ကိုင်ရိယာတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၇ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်တွင် လွတ်လပ်ရေးဗိသုကာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်မှုကို စီစဉ်ကြိုးကိုင်ခဲ့သူ နိုင်ငံရေးသမား ဦးစောသည်လည်း ဂဠုန်တပ် ၏ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သည်။^{၂၂} အဆိုပါကာလအတွင်း ဆိုရှယ်လစ်ပါတီမှ နိုင်ငံရေးသမားများနှင့် ဆက်နွယ်သောတပ်များနှင့်အတူ ဓားပြတိုက်ပွဲများလည်း ထွက်ပေါ်ခဲ့သည်။^{၂၃}

၂.၂။ လွတ်လပ်ရေးရပြီး အစောပိုင်းကာလ (၁၉၄၈ - ၁၉၆၂)

၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက်ပိုင်း ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ လျင်မြန်စွာ တိုးပွားလာခဲ့သည်။ ၎င်းတို့ပေါ်ထွက်လာမှုသည် ပြည်တွင်း နိုင်ငံရေးပြိုင်ဆိုင်မှုများနှင့် လုံခြုံရေးအခြေအနေ ဆိုးရွားမှုတို့ ပေါင်းစပ်ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းကို ထင်ဟပ်သည်။ ပြိုင်ဖက် နိုင်ငံရေးအုပ်စုများအကြား အာဏာလွန်ဆွဲမှုများ သည် နိုင်ငံရေးသမားများအနေဖြင့် တပ်ဖွဲ့စည်းမှုကို ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ နိုင်ငံရေးသမားများက ကိုယ်ပိုင်လုံခြုံရေးအင်အားစုအဖြစ် အသုံးပြုခဲ့ကြသော ခါးပိုက်ဆောင်တပ်များသည် အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ခြိမ်းခြောက်မှုများလုပ်ဆောင်လာကြသည်။^{၂၄} တစ်ချိန်တည်းတွင် သူပုန်ထမှု၊ တပ်မတော်တပ်ရင်းအချို့တောခိုမှု၊ တရုတ်တပ်များကျူးကျော်မှု စသော လုံခြုံရေးအရ ခြိမ်းခြောက်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းသည် ဒေသအဆင့်နှင့် နိုင်ငံတော်အဆင့် အစိုးရတာဝန်ရှိသူများက အဆိုပါခြိမ်းခြောက်မှုများကို ခုခံရန် ပြည်သူ့စစ်များဖွဲ့စည်းမှုကို ဖြစ်ပေါ် စေခဲ့သည်။

၁၉၄၀ ခုနှစ်များနှောင်းပိုင်းနှင့် ၁၉၅၀ ခုနှစ်များအတွင်း ထွက်ပေါ်ခဲ့သော သူပုန်အုပ်စုအမျိုးမျိုးကို အစိုးရက “ရောင်စုံသူပုန်” ဟုရည်ညွှန်းရသည့် အခြေအနေကို ဆိုက်ရောက်စေခဲ့သည်။ ၎င်းသူပုန်ထမှုများတွင် KNDO၊ ပေါင်းပေါင်းအမျိုးသားကာကွယ်ရေးတပ်ဦး(PNDF)၊ ရခိုင်ပြည်သူ့

လွတ်မြောက်ရေးတပ်ဦး၊ မွန်ပြည်သူတပ်ဦး စသည့်အဖွဲ့များ၏ တိုင်းရင်းသားများ၏ အမျိုးသားရေးတော်လှန်မှုများ ပါဝင်သည်။ လက်ဝဲယိမ်း သူပုန်ထမှုများ တွင် ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ အလံနီနှင့် အလံဖြူ အဖွဲ့ခွဲများ၊ ပြည်သူ့ရဲဘော်အဖွဲ့မှ ရဲဘော်ဖြူအုပ်စု ခွဲထွက်မှု တို့ပါဝင်သည်။ နောက်ဆုံးအနေနှင့် အသစ်ထူထောင်သော အရှေ့ပါကစ္စတန်နိုင်ငံနှင့် ပူးပေါင်းရန်အတွက် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ မွတ်ဆလင်များ၏ မူဂျာဟစ်သူပုန်ထမှု ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။^{၂၁}

တပ်မတော်သည်လည်း ၎င်း၏ တပ်ရင်းတပ်ဖွဲ့များ၏ တောခိုပုန်ကန်မှုများစွာကို တွေ့ကြုံခဲ့ရသည်။ ပုန်ကန်မှုများတွင် အုပ်စုလိုက် တပ်မှထွက်ခွာ ခြင်းများ ပါဝင်သည်။ တောခိုသောတပ်များသည် အခြားသူပုန်များနှင့် ပူးပေါင်းခြင်းဖြစ်စေ၊ ကိုယ်ပိုင်သူပုန်တပ်ဖွဲ့စည်းခြင်းဖြစ်စေ ပြုလုပ်ကြ သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကချင်သေနတ်ကိုင်တပ်ရင်း (၁) မှ တပ်မှူး ဗိုလ်ကြီးနော်ဆိုင်းသည် ၎င်း၏တပ်ရင်းဖြင့် PND နှင့် ကိုဖွဲ့စည်းကာ ပထမဆုံး ကချင်တိုင်းရင်းသား တော်လှန်မှုကို အစပျိုးခဲ့သည်။ အခြားတပ်မတော်နှင့် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များသည်လည်း လက်ဝဲယိမ်းသူပုန်များအဖြစ် လည်း ကောင်း၊ အခြားတိုင်းရင်းသား အမျိုးသားရေးသူပုန်များအဖြစ်လည်းကောင်း ခွဲထွက်ပုန်ကန်ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့အထဲတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ထူထောင်ခဲ့သော ပြည်သူ့ရဲဘော်အဖွဲ့မှ တပ်များလည်း ပါဝင်သည်။ တပ်မတော်မှ ကရင်သေနတ်ကိုင်တပ်ရင်း (၁) နှင့် (၂) တို့သည်လည်း တောခိုကာ ၁၉၄၉ ဇွန်လတွင် ကော်သူလေးလက်နက်ကိုင်အင်အားစု (KAF) ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး KNU ၏ စစ်ဗဟိုဌာန ဖြစ်လာခဲ့သည်။^{၂၂} နိုင်ငံသူရဲကောင်း အာဇာနည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း လုပ်ကြံခံရပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ပြည်သူ့ရဲဘော်အဖွဲ့၏ ကွန်မြူနစ်လိုလား သော အုပ်စုကို လက်နက်ဖြတ်သိမ်းရန် အာဏာပိုင်များက ကြိုးစားမှုကြောင့် ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် ၎င်းတို့၏ တောခိုပုန်ကန်မှု ဖြစ်ပေါ်လာ ခဲ့သည်။^{၂၃}

၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် တရုတ်ပြည်တွင်းစစ် ပြီးဆုံးမှုသည် လွတ်လပ်ရေးရခါစ မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုအသစ် မိတ်ဆက်ပေးခဲ့သည်။ စစ်ရှုံး သွားသော ချန်ကေရှိတ်၏ ကူမင်တန်စစ်တပ်မှ တပ်ဖွဲ့များသည် ယူနန်ပြည်နယ်မှ ကွန်မြူနစ်တပ်များကို ရှောင်တိမ်းရန် ရှမ်းပြည်နယ်ထဲသို့ ဖြတ်ကူးဝင်ရောက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ကူမင်တန်ခေါင်းဆောင်များသည် ဒေသတွင်း ကွန်မြူနစ်ဆန့်ကျင်ရေးမဟာမိတ်များအဖြစ် ပေါ်ထွက်လာ သော တိုင်ဝမ်၊ ထိုင်းနိုင်ငံတို့အပြင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် အဆက်အသွယ်ထူထောင်ခဲ့သည်။ ကူမင်တန် အကြွင်းအကျန်တပ်များသည် ထိုမဟာမိတ်များထံမှ လက်နက်နှင့် အထောက်အပံ့များရရှိကာ ရှမ်းပြည်နယ်၏ ကြီးထွားလာသော ဘိန်းကုန်သွယ်မှုတွင် တိုးမြှင့်ပတ်သက်လာခဲ့ ကြသည်။^{၂၄}

လက်နက်ကိုင်သူပုန်ထခြိမ်းခြောက်မှုများ မြန်မြန်ဆန်ဆန်ဆက်တိုက်ပေါ်ထွက်လာမှုသည် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု ဦးဆောင်သော လွတ်လပ်ရေးအပြီး အစိုးရသစ်ပြုလုမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်ဟူသော သတိပေးလက္ခဏာပင်ဖြစ်သည်။ တပ်မတော်ကို လေ့လာသော အစိုးရအစီရင်ခံစာတစ်စောင် တွင် ၁၉၄၉ ခုနှစ်၌ “မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့နယ်များ၏ ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းသည် သောင်းကျန်းသူတစ်ဖွဲ့မဟုတ် တစ်ဖွဲ့လက်သို့ ကျရောက်နေသည်” ဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၂၅} ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုအစိုးရသည် ရန်ကုန်နှင့် အနီးတစ်ဝိုက် ၆ မိုင်ဝန်းကျင်ကိုသာ ထိန်းချုပ်နိုင်ခြင်းကြောင့် ရန်ကုန်အစိုးရဟု လူသိများခဲ့သည်။ လွတ်လပ်ရေးရခါစ တိုင်းပြည်၏ လုံခြုံရေးအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုများ ပေါ်ထွက်လာခြင်းသည် တပ်မတော်၏ တုန့်ပြန် ကိုင်တွယ်နိုင်စွမ်းကို မြန်ဆန်စွာတိုးတက်စေခဲ့သည်။ တပ်မတော်၏ စွမ်းဆောင်နိုင်ရည်ကို ကျော်လွန်ကာ ရှုံးနိမ့်နိုင်သည့် အလားအလာကို ရင်ဆိုင်ရသောအခါ စစ်တပ်ခေါင်း ဆောင်များသည် ကြီးထွားလာသော ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် မဟာဗျူဟာ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း အနေနှင့် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။ ထိုပြည်သူ့စစ်အစီအစဉ်များသည် အမျိုးမျိုးကွဲပြားပြီး ၎င်းတို့၏ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံတွင်လည်း မကြာခဏ ပြောင်းလဲမှုများ ရှိနေပါသည်။

၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုက ပြည်ထောင်စုရဲတပ်ဖွဲ့အရန်အင်အားကို ဖွဲ့စည်းရန် ခွင့်ပြုခဲ့ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် စစ်ဝန်ထမ်းဟုခေါ်ဝေါ်ခဲ့သည်။ အချို့နိုင်ငံရေးသမားများကလည်း ကွန်မြူနစ်တို့၏ တိုက်ခိုက်မှုကို ကာကွယ်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ၎င်းတို့၏ ထောက်ခံသူများကို စစ်ဝန်ထမ်း တပ်ရင်းအဖြစ်ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့သည်။^{၂၆} သို့ရာတွင် ၎င်းတပ်ဖွဲ့အချို့အား ထိန်းချုပ်၍မရနိုင်ကြောင်းကို အစိုးရတာဝန်ရှိသူများက တွေ့ရှိလာကြသည်။ ကရင်လူမျိုးများအား သတ်ဖြတ်မှုများတွင် စစ်ဝန်ထမ်းတပ်အချို့ ပါဝင်ပတ်သက်မှုသည် ကရင်သူပုန်ထမှု အကြောင်းရင်းများတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြောင်း ကိန့်က ထောက်ပြထားသည်။^{၂၇} ထို့အပြင် စစ်ဝန်ထမ်း တပ်ဖွဲ့ဝင် ရာပေါင်းများစွာကလည်း ကရင်နှင့် ကွန်မြူနစ်သူပုန်များဖက်သို့ သွားရောက် ပူးပေါင်းခဲ့ကြသောကြောင့် ခရိုင်ကိုးခုရှိ တပ်ဖွဲ့များကို အစိုးရက ဖျက်သိမ်းခဲ့ရသည်။ ကျန်ရှိ စစ်ဝန်ထမ်းတပ်များကို တပ်မတော်အတွင်းသို့ ထည့်သွင်းလိုက်ပြီး နောက်ဆုံး၌ ၁၉၅၅ ခုနှစ်တွင် မတရားသင်း ကြေညာခဲ့သည်။^{၂၈}

ဦးနုအစိုးရ၏ လုံခြုံရေးတာဝန်ရှိသူများက မြန်မာနိုင်ငံတစ်လွှားတွင် လူစုဆောင်း၍ တပ်များဖွဲ့စည်းခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် သူပုန်များ နှင့် ကူမင်တန်တပ်များ၏ ရန်ကို ကာကွယ်ရန်အတွက် အုပ်ချုပ်သူစော်ဘွားများက ကျန်းမာသန်စွမ်းသူများကို သင်တန်းပေးကာ တပ်ဖွဲ့များကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတပ်များကို ရှမ်းတပ်များ ဟု ခေါ်သည်။ ထို့နောက် ၁၉၅၁ ခုနှစ်တွင် ဒေသဆိုင်ရာ အစိုးရတာဝန်ရှိသူများက ရှမ်းပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းရှိ ရှမ်း နှင့် ကချင်ကျေးရွာများတွင် စေတနာ့ဝန်ထမ်းကာကွယ်ရေးတပ် ဟုခေါ်သော ဒေသဆိုင်ရာ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များကို စတင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။^{၂၉}

၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် တပ်မတော်သည် အမျိုးသားအစောင့်တပ် ညွှန်ကြားရေးမှူးရုံးကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ၎င်းဌာနသည် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များနှင့် ညှိနှိုင်း

ဆောင်ရွက်ရန် နောက်ပိုင်း၌ ဖွဲ့စည်းခဲ့သော ညွှန်ကြားရေးမှူးရုံး အမျိုးမျိုးတို့၏ ရှေ့ပြေးဖြစ်ပြီး ပြည်သူ့စစ်များနှင့် ညှိနှိုင်းရန် ကြိုးပမ်းမှုကို ကိုယ်စားပြုပါသည်။ (ဇယား ၂ ကို ရှု) ။ ၎င်း၏ တာဝန်ဝတ္တရားတစ်ခုမှာ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများထဲမှစေတနာ့ဝန်ထမ်းများကို လေ့ကျင့် သင်တန်းပေးရန် ဖြစ်သည်။^{၃၀}

ဇယား ၂ - ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအား စီမံအုပ်ချုပ်မှု (၁၉၅၆ မှ ယခုအချိန်အထိ) ^{၃၁}	
အမျိုးသား အစောင့်တပ်ဖွဲ့များ ညွှန်ကြားရေးမှူးရုံး	၁၉၅၆ ဇန်နဝါရီ ၁ (ခန့်မှန်းခြေ)
ပြည်သူ့စစ်နှင့် ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေး ညွှန်ကြားရေးမှူးရုံး	၁၉၇၃ ဇန်နဝါရီ ၂၂
ပြည်သူ့စစ်နှင့် နယ်ခြားတပ်ဖွဲ့ ညွှန်ကြားရေးမှူးရုံး	၁၉၉၀ ဧပြီ ၁ မှ ယခုအချိန်အထိ

၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် အစိုးရသည် သောင်းကျန်းသူနှိမ်နင်းရေးလှုပ်ရှားမှုများတွင် တပ်မတော်ကို အထောက်အကူ ဖြစ်စေရန်အတွက် ပျူစောထီး စီမံချက်ဟုခေါ်သောမြို့ ရွာကာကွယ်ရေးအစီအစဉ်ကိုစတင်ခဲ့သည်။ ၎င်းအမည်မှာအစောပိုင်းမြန်မာ့သမိုင်းမှနာမည်ကျော်စစ်မင်းသားတစ်ပါး၏ အမည်ဖြစ်သည်။^{၃၂} ထိုအစီအစဉ်တွင် ရဲ၊ စစ်တပ်နှင့် အရပ်ဖက်အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများပါဝင်သော ဒေသန္တရကော်မတီလက်အောက်ရှိ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များကို ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပေးခြင်းများပါဝင်ပြီး အစီအစဉ်အမျိုးမျိုးပါဝင်သည်။ ကျေးရွာများတွင် ကော်မတီက ကျေးရွာကာကွယ် ရေးအဖွဲ့ဟုခေါ်သောအခြေချနှင့် ရွေ့လျားပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့နှစ်မျိုးကိုဖွဲ့စည်းပေးခဲ့သည်။ မြို့ ပြဒေသများတွင်မူကော်မတီကနယ်မြေခံရအရာရှိများ ၏ ကွပ်ကဲမှုအောက်တွင် မြို့နယ်ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့များကို ဖွဲ့စည်းပေးသည်။^{၃၃} သို့ရာတွင် အချို့ပျူစောထီးတပ်များသည် ဩဇာကြီးသော နိုင်ငံရေးသမားများ၏ လွှမ်းမိုးမှုကိုခံရပြီး နောက်ထပ် "ပါတီလက်ရုံးတပ်" ဖြစ်လာခဲ့သည်။^{၃၄}

၁၉၅၀ ခုနှစ်များနှောင်းပိုင်းတွင်မူ ရောင်စုံသူပုန်သောင်းကျန်းသူများ၏ ခြိမ်းခြောက်မှုအန္တရာယ်များ လျော့ပါးသွားသည်။ ၁၉၅၈ ခုနှစ်တွင် သူပုန် များအား လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် ကမ်းလှမ်းမှုပါဝင်သော ဦးနုအစိုးရ၏ "ဒီမိုကရေစီအတွက် လက်နက်များ" အစီအစဉ်ကြောင့် သောင်းကျန်းသူ အရေအတွက် သိသိသာသာ ကျဆင်းသွားခဲ့သည်။ ၁၉၅၈ ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းဦးဆောင်သော တပ်မတော်က အစိုးရ၏ အာဏာကို ရယူ ခဲ့သည်။ ၁၉၅၈ မှ ၁၉၆၀ အကြား စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကာလကို "အိမ်စောင့်အစိုးရ" ခေတ်ဟု ခေါ်ဝေါ်သည်။ ထိုကာလအတွင်း ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်း အစိုးရက ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များစွာကို ဖျက်သိမ်းခဲ့သည်။ အချို့အဖွဲ့များသည် အစိုးရက ဖွဲ့စည်းပေးသော အထူးရဲအရန်တပ်ရင်း ဟုခေါ်သော လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များတွင် ပါဝင်လာကြသည်။^{၃၅}

ကုမ္ပဏီတပ်များ၏ ခြိမ်းခြောက်မှုအန္တရာယ်မှာလည်း လျော့ပါးသွားခဲ့သည်။ ၁၉၆၁ ခုနှစ်တွင် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခံအစိုးရ ပြန်တက်လာပြီး နောက် တပ်မတော်နှင့် တရုတ်ပြည်သူ့လွတ်မြောက်ရေးတပ်တို့ ပူးပေါင်း၍ "မဲခေါင်မြစ်စစ်ဆင်ရေး" ကို ဆင်နွှဲကာ ကုမ္ပဏီအကြွင်းအကျန် စစ်သားများကို ထိုင်းနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းသို့ မောင်းထုတ်ခဲ့ကြသည်။ ကုလသမဂ္ဂဦးဆောင်သော စီမံချက်ဖြင့် ၎င်းတို့အနက် အချို့ကို တိုင်ဝမ်သို့ လေကြောင်းမှ ပို့ဆောင်ပေးခဲ့သော်လည်း အများစုမှာ ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံနယ်စပ်တစ်လျှောက်တွင် ဆက်လက်နေထိုင်ကာ လှုပ်ရှားခဲ့ ကြသည်။

၂.၃၊ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းခေတ် (၁၉၆၂ - ၁၉၈၈)

၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း ဦးဆောင်ကာ ရွေးချယ်တင်မြှောက်သော အစိုးရထံမှ အာဏာသိမ်းယူခဲ့ပြီး အစပိုင်းတွင် တော်လှန်ရေး ကောင်စီက ဦးဆောင်၍ နောက်ပိုင်းတွင် တပ်မတော်အရာရှိဟောင်းများဖြင့် အဓိက ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသည့် မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီ (BSPP) က အုပ်ချုပ်သော တစ်ပါတီနိုင်ငံရေးစနစ်ကို ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ ၁၉၆၀ ခုနှစ်များ အစောပိုင်းတွင် သောင်းကျန်းသူများ ဒုတိယအကြိမ် စိန်ခေါ်မှုလှိုင်းလုံး ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ၁၉၅၉ ခုနှစ်တွင် ရှမ်းတိုင်းရင်းသားများနှင့် ၁၉၆၁ ခုနှစ်တွင် ကချင်တိုင်းရင်းသားများ၏ လက်နက်ကိုင် တော်လှန်မှုများ၊ ၁၉၆၈ ခုနှစ်တွင်တရုတ်ပြည်ပက်မှရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်းသို့ဝင်လာသောဗမာများ၏ဖိအားပေးမှုများသည်စစ်အစိုးရအပေါ် ပြင်းထန်သော စိန်ခေါ်မှုအသစ်များပေးခဲ့သည်။ အဆိုပါကာလအတွင်း တပ်မတော်က ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအား အသုံးပြုမှု ကျယ်ပြန့်လာခဲ့ပြီး "ပြည်သူ့တိုက်ပွဲ"အယူဝါဒ၏အစီအစဉ်၏အစိတ်အပိုင်းအနေဖြင့်တရားဝင်ဖွဲ့စည်းမှုများလုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင်တပ်မတော်တပ်မှူးများက လည်း နယ်မြေအခြေအနေ လိုအပ်ချက်အရနှင့် လုံခြုံရေးလိုအပ်ချက်အရ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့အမျိုးမျိုးကို တာဝန်ပေးခဲ့ကြသည်။

၁၉၆၀ ခုနှစ်များအစောပိုင်းတွင်ရှမ်းပြည်နယ်မှတပ်မတော်တပ်မှူးများသည်ရှမ်းပြည်နယ်တွင်ပေါ်ပေါက်လာသောတိုင်းရင်းသားအမျိုးသားရေး သူပုန်ထမှုများကြောင့် ကြီးထွားလာသည့် ခြိမ်းခြောက်မှုများကို တိုက်ဖျက်ရန် အတွက် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များကို စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။^{၃၆} ၁၉၆၀ ခုနှစ်များနှောင်းပိုင်းတွင် ထွက်ပေါ်ခဲ့သော အစိုးရပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့သုံးမျိုးကို မောင်အောင်မျိုးက စီစစ်ခဲ့ခြင်းပြထားသည်။ ၎င်းသုံးမျိုးမှာ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၊ သောင်းကျန်းမှုဆန့်ကျင်ရေးအဖွဲ့များ (သကမဗ) နှင့် ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့များဖြစ်သည်။^{၃၇} (အဆိုပါပြည်သူ့စစ်များ နှင့် ပတ်သက်သည့် အစီအစဉ်များကို အမျိုးအစားခွဲခြားသတ်မှတ်ခြင်းအတွက် အခန်း ၄ ကို ရှုပါ) ။ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များသည် တပ်မတော်၏ ရပ်ရွာ အခြေပြု ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၏ ရှေ့ပြေးဖြစ်ပြီး သောင်းကျန်းသူဆန့်ကျင်ရေးအုပ်စုများသည် တပ်မတော်တွင် ပေါင်းစည်းထားခြင်းမရှိသော

ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၏ ရှေ့တွင်ရှိခဲ့သော အဖွဲ့များဖြစ်သည်။

ဤနေရာတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များဟူသော အသုံးအနှုန်းသည် ဦးနေဝင်းအစိုးရလက်ထက် ၁၉၆၀ ခုနှစ်များ အစောပိုင်းတွင် တပ်မတော်က ဖွဲ့စည်းခဲ့သော ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များကို ရည်ညွှန်းသည်။^{၇၀} Andrew Selth ၏ မှတ်တမ်းများအရ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များကို -

“၁၉၆၀ ခုနှစ်များတွင် အစိုးရ၏ သောင်းကျန်းသူဆန့်ကျင်ရေးအမျိုးသားမဟာဗျူဟာ၏ အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုအဖြစ် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ၁၉၈၀ ခုနှစ်များအလယ်ခန့်တွင် ခန့်မှန်းခြေ ကျေးလက်နေပြည်သူ ၃၅,၀၀၀ ခန့် ပါဝင်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းတို့သည် လေ့ကျင့်မှုနှင့် လက်နက်တပ်ဆင်မှုတွင် အားနည်းပုံရသည့်ပြင် ၎င်းတို့ကို တိုက်ပွဲများတွင် အသုံးပြုမှု မရှိသလောက်ပင်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် ကျေးရွာကာကွယ်ရေးကို အကူအညီပေးခဲ့ကြပြီး လမ်းပြများ၊ သတင်းပေးများအဖြစ် ထမ်းရွက်ခဲ့ကြသည်။”^{၇၁}

ယခင်အချို့သော ပြည်သူ့စစ်များနှင့်မတူဘဲ ၎င်းတို့သည် နိုင်ငံရေးသမားများ သို့မဟုတ် ဒေသခံ ဩဇာရှိသူများထက် တပ်မတော်နှင့်သာ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ အများစုမှာ ကနဦးတွင် အစိုးရက ခိုင်ခိုင်မာမာထိန်းချုပ်ထားသော မြန်မာနိုင်ငံ အောက်ပိုင်းနှင့် အလယ်ပိုင်းတွင် လှုပ်ရှားကြသည်။ ၁၉၆၀ ခုနှစ်များတွင် တိုင်းပြည်၏ အနောက်တောင်ပိုင်းရှိ အစိုးရထိန်းချုပ်ထားသော နယ်မြေများတွင်လည်း ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များကို အသုံးပြုခဲ့ရသည်။^{၇၂}

ထို့အပြင် တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်များသည် အစိုးရအာဏာစက် အကန့်အသတ်သာရှိသော နယ်မြေများနှင့် သောင်းကျန်းသူတို့ လှုပ်ရှားနေသော နယ်မြေများတွင် အသုံးပြုရန်အတွက် အခြားပြည်သူ့စစ်အမျိုးအစားနှစ်မျိုး ဖြစ်သည့် ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့နှင့် သောင်းကျန်းသူဆန့်ကျင်ရေးအဖွဲ့ (သကဆဖ) ကိုလည်း တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်များက ဖွဲ့စည်းတာဝန်ပေးခဲ့ကြသည်။ သောင်းကျန်းသူဆန့်ကျင်ရေးအဖွဲ့များသည် လေ့ကျင့်မှုအနည်းငယ်သာ ရရှိကြပြီး တပ်မတော်၏ ထိန်းချုပ်မှုလည်း လျော့နည်းသည်။^{၇၃} အဆိုပါပြည်သူ့စစ်အမျိုးအစားအတွက် သတင်းအချက်အလက် များများစားစားမရနိုင်ပေ။ သို့ရာတွင် ၎င်းပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များသည် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများမှ လက်နက်ချသူများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်ဟု လူသိများပြီး ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းနှင့် ကရင်ပြည်နယ်တွင် လှုပ်ရှားခဲ့ကြသည်ဟု သတင်းရင်းမြစ်အမျိုးမျိုးက ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။^{၇၄}

နောက်ထပ်ပြည်သူ့စစ်အုပ်စုအမျိုးအစားတစ်မျိုးမှာ ကာကွယ်ရေး ဟု လူအတော်များများသိကြသည်။^{၇၅} ကာကွယ်ရေးဟူသော အသုံးအနှုန်းသည် ၁၉၅၀ ခုနှစ်များနှောင်းပိုင်းမှ ၁၉၇၀ ခုနှစ်ခန့်အထိ တပ်မတော်က အသုံးပြုခဲ့သော သီးသန့်ပြည်သူ့စစ်အစီအစဉ်တစ်မျိုးကို ရည်ညွှန်းလေ့ရှိသည်။^{၇၆} ထိုအစီအစဉ်တွင် လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများအား တပ်မတော်၏ မဟာမိတ်ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် တရားမဝင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် ၎င်းတို့ပတ်သက်နေမှုကို ခွင့်မပြုသော်လည်း နားလည်မှုပေးခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။

အဆိုပါကာလအတွင်း ဒေသခံခေါင်းဆောင်များက ၎င်းတို့ကိုယ်၎င်းတို့ ကာကွယ်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ကိုယ်ပိုင် လက်နက်ကိုင်အုပ်စုလေးများကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။ ၎င်းအုပ်စုအတော်များများအတွက် ကာကွယ်ရေးပြည်သူ့စစ်ဟူသော အဆင့်အတန်းသည် အစိုးရ၏ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုမှုနှင့် စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းများကို အကျိုးကျေးဇူးအဖြစ် ရရှိစေခဲ့သည်။ ၁၉၆၁ ခုနှစ် အစပိုင်းတွင် KIA ခေါင်းဆောင်များက ကချင်ရိုးရာခေါင်းဆောင် ဒူးဝါး များဦးဆောင်သည့်အုပ်စုများကို လက်နက်ဖြုတ်သိမ်းရန် ကြိုးပမ်းမှုကြောင့် အချို့သောအုပ်စုများက အစိုးရထောက်ခံသော ပြည်သူ့စစ်အဆင့်အတန်းကို လက်ခံရန်ဖြစ်လာရသည်။^{၇၇} ရှမ်းပြည်တပ်မတော် SSA မှ တပ်ဖွဲ့အနည်းငယ်ကလည်း ပြည်သူ့စစ်အဆင့်အတန်းအတွက် တပ်မတော်၏ ကမ်းလှမ်းမှုကို လက်ခံခဲ့ကြသည်။^{၇၈} ဘိန်းကုန်ကူးမှုတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသော အခြားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများကလည်း ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ ဖြစ်လာကြသည်။ ၁၉၆၃ ခုနှစ်တွင် ဘိန်းကုန်ကူးမှုဖြင့် ဖမ်းဆီးထောင်ချခြင်းခံရသော ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ တရုတ်နွယ်ဖွား လော်စစ်ဟန်သည် ၎င်း၏ ဇာတိ ကိုးကန့်ဒေသတွင် ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး တပ်မတော်က ထိုဒေသကို ထိန်းချုပ်ရန် လုပ်ဆောင်ရာတွင် အကူအညီပေးခဲ့သည်။^{၇၉} အင်အားအကြီးဆုံး ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့ထဲမှ တစ်ဖွဲ့မှာ ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်း တန့်ယန်းမြို့နယ်မှ ခွန်ဆာ ဦးဆောင်သော လွယ်မော်ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ဖြစ်သည်။ ၁၉၆၆ ခုနှစ်တွင် ခွန်ဆာကို တရားဝင်မဟုတ်သော်လည်း ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့များ၏ လက်ရှိခေါင်းဆောင် အဖြစ်အသိအမှတ်ပြုခဲ့ကြသည်။ တပ်မတော်အာဏာပိုင်များက ၎င်းအပေါ် သံသယရှိလာခဲ့ပြီးနောက် ၁၉၆၉ ခုနှစ်တွင် ၎င်းကို ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခဲ့သည် (ဇယားကွက် ၃ ကို ရှုပါ)။^{၈၀}

၁၉၆၈ ခုနှစ်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့မြောက်ပိုင်း၌ ဗကပတပ်များ၏ လွှမ်းမိုးမှု ချဲ့ထွင်လာခဲ့ပြီးနောက်ပိုင်း ထိုနယ်မြေတွင် လှုပ်ရှားနေသော ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များက တပ်မတော်အတွက် မဟာဗျူဟာမြောက် အရေးပါသောကဏ္ဍကို ရရှိလာကြသည်။ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များသည် ထောက်လှမ်းရေးအတွက် အရေးကြီးသောရင်းမြစ်နှင့် ဗကပတို့၏ နယ်ချဲ့မှုကို ဟန့်တားရန် ခံစစ်စည်းများ ဖြစ်လာကြသည်။ တချိန်တည်းမှာပင် ဗကပတို့ကလည်း ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်းတွင် ဒေသခံ လက်နက်ကိုင်အုပ်စုအချို့ကို အနိုင်ရလျှက်ရှိသည်။^{၈၁} အုပ်စုနှစ်စုမှ ခေါင်းဆောင်များဖြစ်သော ကျောက်ညီလိုင်းနှင့် ပေါက်ယူချမ်းတို့သည် ဗကပ ပါတီဝင်အဖြစ်ခံယူကာ ခေါင်းဆောင်နေရာများကို ရရှိလာခဲ့သည်။^{၈၂} ထိုနောက်ပိုင်း ၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် ဗမာလူမျိုး ဗကပ ခေါင်းဆောင်ပိုင်းကို ဆန့်ကျင်သော ခွဲထွက်မှုတွင် ၎င်းတို့နှစ်ဦးစလုံးပါဝင်ခဲ့ကြပြီး ယင်းဖြစ်ရပ်ကြောင့် ပါတီပြိုလဲသွားခဲ့သည်။ ထိုနှစ်ထဲတွင်ပင် ၎င်းတို့က ဝပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးတပ် (UWSA) ၏ ရှေ့ပြေးဖြစ်သော မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားသွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (BNUP) ကို ထူထောင်ခဲ့ကြပြီး တပ်မတော်နှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှု ရယူခဲ့ကြသည်။

၁၉၆၀ ခုနှစ်များအစောပိုင်းတွင် ရှမ်းပြည်နယ်၌ ဘိန်းထုတ်လုပ်မှုကြီးထွားလာခြင်းသည် တပ်မတော်အပေါ် သွယ်ဝိုက်၍ ခြိမ်းခြောက်လာခဲ့သည်။ ဘိန်းသီးနှံသည် ငွေရလွယ်၍ တန်ဖိုးရှိသည့်အလျောက် လက်နက်ကိုင် အုပ်စုများအနေနှင့် ဘိန်းခွန်ကောက်ခြင်း၊ ဘိန်းကုန်ကူးခြင်းအားဖြင့် ၎င်းတို့တပ်ဖွဲ့များအတွက် ရန်ပုံငွေရှာရန် အခွင့်အလမ်းကို ရရှိစေခဲ့သည်။ ဘိန်းကုန်ကူးမှုတွင် ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့များ၏ ပါဝင်ပတ်သက်မှုသည် တပ်မတော်၏ သောင်းကျန်းသူနှိမ်နင်းရေး ရည်မှန်းချက်များနှင့် အတိုင်အမောက်ညီသလိုဖြစ်ရသည်။ တပ်မတော်မဟာမိတ် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ ဖြစ်သည့်အလျောက် ကာကွယ်ရေးခေါင်းဆောင်များသည် တပ်မတော်ထိန်းချုပ်ထားသော ကားလမ်းနှင့် မြို့များတစ်လျှောက် ဘိန်းသယ်ယူရန် အတွက် ၎င်းတို့၏တပ်များကို စေလွှတ်နိုင်ခဲ့ကြသည်။ ဤအနေအထားက ၎င်းတို့ကို ဘိန်းတင်ပို့ရန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကြီးထွားလာသော မှောင်မိုက်မှုကွက်အတွက် တရားမဝင်ကုန်စည်များတင်သွင်းရန် နေရာကို ရယူလာစေသည်။^{၅၁} သို့မဟုတ်ပါကလည်း ဘိန်းမှရရှိသော ဝင်ငွေမှာ ၎င်းတို့ရယူခြင်းမပြုပါက အခြားသောင်းကျန်းသူအဖွဲ့များလက်သို့ ရောက်သွားမည်သာဖြစ်သည်။ ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့များသည် ၁၉၇၃ ခုနှစ်အထိ ကုန်သွယ်ရေးကဏ္ဍကို လွှမ်းမိုးခဲ့ပြီး ရှမ်းပြည်နယ်မှ ထွက်ရှိသောဘိန်း ၉၅ ရာခိုင်နှုန်းကို သယ်ယူပို့ဆောင်ပေးခဲ့ကြသည်ဟု အစီရင်ခံစာ တစ်စောင်က ခန့်မှန်းထားသည်။^{၅၂}

ယေးကွက် ၂ - ပြည်သူ့စစ်များကို တပ်မတော် လက်အောက်သို့ စနစ်တကျအဖွဲ့အစည်း ပုံသဏ္ဌာန်ပြုလုပ်၍ သွတ်သွင်းခြင်း - ပြည်သူတို့၏ တိုက်ပွဲဟူသော အယူအဆ

အခြားနိုင်ငံစစ်တပ်များစွာကဲ့သို့ပင် မြန်မာ့တပ်မတော်သည် ၎င်း၏ အမျိုးသားကာကွယ်ရေးစီမံချက်များ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေနှင့် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များကို နေရာချထားခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ ဖြစ်တည်မှုသည် ကိုလိုနီခေတ်နှောင်းပိုင်းကတည်းက ရှိခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များကို တပ်မတော်အတွင်း အဖွဲ့အစည်းအလိုက် သွတ်သွင်းမှုသည် ၁၉၆၀ ခုနှစ်များနှောင်းပိုင်းအထိ မရှိခဲ့ပေ။ ပြည်တွင်း ပြည်ပ ရန်စွယ်များကို နှိမ်နင်းရာတွင် ပြည်သူလူထုပါဝင်ရေးနှင့် အလုံးစုံစစ်ပွဲဆင်နွှဲရေး အယူအဆတို့ကို အခြေခံကာ တပ်မတော်၏ ပြည်သူတိုက်ပွဲအယူဝါဒ ထွက်ပေါ်လာခြင်းကို ဤဖြစ်စဉ်က ထင်ဟပ်နေသည်။

၁၉၅၀ ခုနှစ်များတွင် ဖရိုဖရဲဖြစ်နေသော လုံခြုံရေးအခြေအနေကို စစ်ဖက်နှင့် အရပ်ဖက်တာဝန်ရှိသူပေါင်းစုံက ဖြေရှင်းကြရာမှတဆင့် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့အမျိုးမျိုးကို အသုံးပြုမှုသည် အလေ့အထဖြစ်လာခဲ့သည်။^{၅၃} စီအိုင်အေက ထောက်ခံအားပေးသော ချန်ကေဂျီတို့၏ ကူမင်တန် တပ်ဖွဲ့ အကြွင်းအကျန်များရှိနေခြင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ကပ်လျက် တရုတ်ပြည်နယ်စပ်တွင် ၎င်းတပ်များ အခြေချလှုပ်ရှားရန် ကြိုးစားနေခြင်းတို့ သည် မြန်မာနိုင်ငံထဲသို့ တရုတ်စစ်တပ် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်လာအောင် ဖန်တီးနေသည်ဟု အစိုးရနှင့် ပြည်သူတို့အကြား စိုးရိမ်သောက မြင့်တက်လာစေခဲ့သည်။^{၅၄} တစ်ချိန်ထဲတွင် မြန်မာနိုင်ငံတစ်လွှား သောင်းကျန်းမှုပြန့်နှံ့လာခြင်းနှင့် ၎င်းတို့က နည်းဗျူဟာအသစ်များ ချမှတ် လာခြင်းတို့ကလည်း တပ်မတော်အပေါ် ခြိမ်းခြောက်လျက်ရှိသည်။ ၁၉၅၀ ခုနှစ်များအလယ်လောက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြောင်းလဲနေသော လုံခြုံရေးအခြေအနေများနှင့် ဆီလျော်မည့် တစ်နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ စစ်ရေးအယူဝါဒတစ်ရပ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် လိုအပ်နေကြောင်း တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်များသိရှိလာကြသည်။ တပ်မတော်နှင့်ပတ်သက်သောပညာရှင်မောင်အောင်မျိုးက “၁၉၅၀ ခုနှစ်များအလယ်လောက် တွင် ဗကပက ၎င်း၏မဟာဗျူဟာကို သမရိုးကျတိုက်ပွဲမှ ပြောက်ကျားတိုက်ပွဲပုံစံသို့ ပြောင်းလဲလိုက်သောအခါ နေရာယူတိုက်ပွဲပုံစံကို အဓိက ထားသည့် တပ်မတော်၏ စစ်ရေးအယူဝါဒမှာ ဆီလျော်မှုမရှိတော့ပေ” ဟု သုံးသပ်ထားသည်။^{၅၅}

၁၉၆၄ ခုနှစ်တွင် ကျင်းပသော တပ်မတော်အရာရှိများ၏ နှစ်ပတ်လည်အစည်းအဝေးသည် “စစ်ရေးအယူဝါဒနှင့် မဟာဗျူဟာအသစ်ကို ပုံသွင်းရာတွင် အရေးပါသည့် မှတ်တိုင်ဖြစ်သည်” ဟု မောင်အောင်မျိုးက သတ်မှတ်ခဲ့သည်။^{၅၆} အထူးသဖြင့် တပ်မတော်အရာရှိများက ပြည်သူ့စစ်ပွဲအယူဝါဒကို ချမှတ်ကာ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းမည့်အစီအစဉ်ကို ကြံဆခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။^{၅၇} အစည်းအဝေးအပြီး မရေး မနှောင်းမှပင် တပ်မတော်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် ဆွစ်ဇာလန်၊ ယူဂိုဆလားဗီးယား၊ ချက်ကိုဆလိုဗက်ကီးယားနှင့် အရှေ့ဂျာမနီနိုင်ငံများ သို့ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ အသုံးပြုပုံကို လေ့လာရန် သွားရောက်ခဲ့ကြသည်။^{၅၈}

၁၉၆၆ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းရှိ ဗကပတပ်များကို ထိုးစစ်ဆင်သည့် တပ်မတော်တပ်ရင်းများနှင့် တွဲဖက်၍ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ အသုံးပြုမှုကို တပ်မတော်က စမ်းသပ်ခဲ့သည်။ ၎င်းအောင်မြင်မှုအပေါ် အခြေခံပြီး စစ်သင်တန်းပေးရန် အစီအစဉ်များနှင့် အကြီးစား စတင် အသုံးပြုရန် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အစိုးရက ရေးဆွဲခဲ့သည်။ ထိုသို့ဖြင့် တပ်မတော်၏ သောင်းကျန်းမှုနှိမ်နင်းရေးအစီအစဉ်တွင် ဖြစ်ပေါ် တိုးတက်မှု အသစ်တစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ၁၉၆၀ ခုနှစ်များအလယ်လောက်တွင် လက်နက်ကိုင်သောင်းကျန်းသူ အဖွဲ့အစည်းများအား စားနပ်ရိက္ခာ၊ ရန်ပုံငွေ၊ ထောက်လှမ်းရေးသတင်းနှင့် လူသစ်စုဆောင်းမှုတို့ မရနိုင်အောင် ဖြတ်တောက်ခြင်းအားဖြင့် အားနည်းသွားစေရန် ရည်ရွယ်သော သောင်းကျန်းမှုနှိမ်နင်းရေး အစီအမံတစ်ခုဖြစ်သည့် ဖြတ်လေးဖြတ် နည်းဗျူဟာကို တပ်မတော်က ကျင့်သုံးလာခဲ့သည်။ ၎င်း နည်းလမ်းတွင် တပ်မတော်၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်ရှိ မဟာဗျူဟာမြောက် ကျေးရွာများဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် သောင်းကျန်းသူအဖွဲ့များက ထိန်းချုပ် ထားသည်ဟု ယူဆရသော အမဲရောင်နယ်မြေများကို စီစစ်သတ်မှတ်ခြင်းတို့ပါဝင်သည်။^{၅၉} အဆိုပါကျေးရွာများတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များကို နယ်မြေခံတပ်မှူးများက ဖွဲ့စည်းပေးကြသည်။^{၆၀}

၁၉၆၈ ခုနှစ်တွင် ပြည်သူ့စစ်ပွဲအယူဝါဒ တရားဝင်ကျင့်သုံးရေးအတွက် ဆွေးနွေးရန် တပ်မတော်အရာရှိများ စည်းဝေးခဲ့ကြသည်။^{၆၁} ထွက်ပေါ်လာသော လမ်းညွှန်ချက်အချို့မှာ တပ်မတော် အခိုင်အမာ ထိန်းချုပ်ထားသော နယ်မြေများတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များဖွဲ့စည်းရေးကို ဦးစားပေးခြင်းနှင့် ဝါဒရေးရာအပေါ်အခြေခံကာ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များဖွဲ့စည်းလာကြရန်တိုးမြှင့်သည်။ သို့ရာတွင် ပဋိပက္ခနယ်မြေများတွင်မူ သောင်းကျန်းသူ နှိမ်နင်းရေးအဖွဲ့များ နှင့် ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့များ (သကာစက) အပါအဝင် အခြားပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ အမျိုးအစားများကို တပ်မတော်က အသုံးပြုခဲ့သည်။ ၁၉၇၂ ခုနှစ်တွင် တပ်မတော်ဦးဆောင်သော တော်လှန်ရေးကောင်စီ၏ နိုင်ငံရေးပါတီဖြစ်သော မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီက ပြည်သူ့စစ်ပွဲအယူဝါဒကို တရားဝင်ထောက်ခံအားပေးခဲ့သည်။^{၆၂}

ထိုကဲ့သို့ စနစ်တကျဖွဲ့စည်းပြီးနောက်ပိုင်း တပ်မတော်သည် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအပေါ် အစီအစဉ်များကိုအပြောင်းအလဲများစွာ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရာတွင် ပါဝင်သော ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၏ ကဏ္ဍနှင့် ၎င်းတို့အပေါ် တပ်မတော် ခေါင်းဆောင်များ၏ သဘောထားတို့သည် ဆက်လက်အရေးပါနေကြောင်းကို နှစ်စဉ် တပ်မတော်နေ့ထုတ် မိန့်ခွန်းများနှင့် စာစောင်များတွင် အလေးပေးဖော်ပြခဲ့သည်။ ၂၀၀၇ ခုနှစ်က တပ်မတော်နေ့ စစ်ရေးပြအခမ်းအနားတွင် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေက မိန့်ခွန်းပြောကြားရာတွင် မြန်မာ့သမိုင်း၌ ပြည်သူ့စစ်မဟာဗျူဟာ အရေးကြီးပုံကို ဖော်ပြခဲ့ပြီး “ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုကာလတွင် တပ်မတော်နှင့် ပြည်သူတစ်ရပ်လုံး လက်တွဲကာ ပြည်သူ့စစ်မဟာဗျူဟာ အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ကြောင်း၊ တပ်မတော်နှင့် ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးသည် ခွဲ၍မရဘဲ တစ်သားတည်းဖြစ်ခဲ့ကြောင်း” ပြောကြားခဲ့သည်။^{၆၃} ၂၀၁၅ ခုနှစ် တပ်မတော်နေ့ စစ်ရေးပြအခမ်းအနားတွင် မိန့်ခွန်းပြောကြားသော ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်ကလည်း ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၏ အသုံးဝင်နေဆဲဖြစ်ကြောင်းကို အလေးထားပြောဆိုခဲ့ပြီး “ပြည်သူ့စစ် မဟာဗျူဟာကို တိုင်းပြည်၏ အမျိုးသားကာကွယ်ရေးမဟာဗျူဟာအဖြစ် လက်ခံထားကြောင်း” ပြောကြားခဲ့သည်။^{၆၄} ၂၀၁၆ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် တပ်မတော်ကထုတ်ပြန်သော နောက်ဆုံးအစီရင်ခံစာတွင်လည်း အမျိုးသားလုံခြုံရေးအစီအစဉ်တွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၏ ကဏ္ဍ ဆက်လက် ပါဝင်နေကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ သတင်းထုတ်ပြန်ချက်တစ်ခုတွင် တပ်မတော်၏ ရည်မှန်းချက်များထဲမှ တစ်ခုမှာ “ပြည်သူများ၏ စစ်ပွဲဖြင့် အမျိုးသားကာကွယ်ရေး” မဟာဗျူဟာ ဆက်လက်အားကောင်းရေးဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၆၅}

၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒုတိယ အခြေခံဥပဒေကို အစိုးရကပြဌာန်းခဲ့ရာ ၎င်းအပြောင်းအလဲတွင် ပြည်သူ့စစ်စနစ်အပေါ် ပြန်လည်သုံးသပ်မှုများလည်း ပါဝင်ခဲ့သည်။ တပ်မတော်စစ်သမိုင်းပြတိုက်တွင် ပြသထားမှုများအရ တော်လှန်ရေးကောင်စီအာဏာရယူခဲ့သော ၁၉၆၂ ခုနှစ်မှ လွှတ်တော်သို့အာဏာလွှဲပြောင်းပေးခဲ့သော ၁၉၇၄ ခုနှစ်အတွင်း တပ်မတော်နယ်မြေခံတပ်မှူးများက မြို့နယ်ပေါင်း ၂၁၂ မြို့နယ်ရှိ ကျေးရွာပေါင်း ၁၈၃၁ ရွာတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များကို ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့ရာ အဖွဲ့ဝင် ၆၇၇၃၆ ဦးရှိခဲ့ပြီး လက်နက် ၁၅၂၂၇ လက် တပ်ဆင်ပေးခဲ့သည်ဟု သိရှိရသည်။^{၆၆}

၁၉၇၃ ခုနှစ်သည် တပ်မတော်က ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များကို အသုံးပြုခြင်း၏ လမ်းဆုံတစ်ခုဖြစ်သည်။ တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်များသည် ပြည်သူ့စစ်နှင့် ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေးဌာနကို ၁၉၇၃ ဇန်နဝါရီလ ၂၃ ရက်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။^{၆၇} တစ်ချိန်တည်းတွင် ရှမ်းပြည်နယ်မှ ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့များကိုလည်း ထိန်းချုပ်ရန် တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်များက ကြိုးစားခဲ့ကြသည်။ လအတန်ကြာ ညှိနှိုင်းခဲ့ကြပြီးနောက် ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့ ၂၃ ဖွဲ့အား လက်နက်စွန့်လွှတ်ပြီး ဖျက်သိမ်းရန် (သို့) တပ်မတော်သို့ ဝင်ရောက်ရန် နောက်ဆုံးရက်အဖြစ် ၁၉၇၃ ခုနှစ် ဧပြီလကို တပ်မတော်တပ်မှူးများက သတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်။ ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့များ၏ တုန့်ပြန်မှုများမှာ ရောထွေးမှုရှိခဲ့သည်။ အသေးစားအဖွဲ့များက လိုက်နာခဲ့ကြသော်လည်း အင်အားကြီးသောအဖွဲ့ အများစုက ထိုညွှန်ကြားချက်ကို လိုက်နာရန် ငြင်းဆန်ခဲ့ကြသည်။ ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့ ၂၃ ဖွဲ့အနက် ၉ ဖွဲ့က လိုက်နာရန် ငြင်းဆန်ခဲ့သည်။ အဆိုပါ ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင်များစွာထဲတွင် SSA မဟာမိတ် လော်စစ်ဟန်နှင့် မဟာစန်တို့လည်း ပါဝင်သည်။^{၆၈}

ထိုသို့ ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့များကို ဖျက်သိမ်းရန်နှင့် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအတွက် စီမံခန့်ခွဲမှုကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရန် ဆုံးဖြတ်ချက်၏ မတူသော ရှင်းလင်းတင်ပြချက်များကို အကဲခတ်များက သုံးသပ်ထားကြသည်။ ပထမအချက်မှာ ဘိန်းကုန်ကူးမှုနှင့် မှောင်ခိုဈေးကွက်တွင် ထိတွေ့ပတ်သက်နေသော ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့များနှင့် ဆက်ဆံရသော ကိစ္စသည် လူများစုအမြင်တွင် ကန့်ကွက်စရာအကြောင်းရင်း ဖြစ်လာမည့်အပေါ် တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်များ၏ စိုးရိမ်နေမှုကို ထင်ဟပ်ခြင်းဖြစ်သည်။^{၆၉} နောက်တစ်ချက်မှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဆက်ဆံရေးတွင် အပြောင်းအလဲများရှိနေမှုကို ထင်ဟပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ၁၉၇၀ ခုနှစ်များအစောပိုင်းတွင် နှစ်ဆင် အစိုးရ တက်လာပြီးနောက် နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒတစ်ရပ်အနေနှင့် မူးယစ်ဆေးဝါးနှိမ်နင်းရေးကိစ္စတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို စတင်လုပ်ဆောင်လာခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ပတ်သက်၍ မူးယစ်ဆေးဝါးနှိမ်နင်းရေးမူဝါဒများကို ပြတ်ပြတ်သားသားချမှတ်စေရန်အတွက် မူးယစ်ဆေးဝါးနှိမ်နင်းရေး အထောက်အပံ့ပုံစံဖြင့် မက်လုံးများကို အမေရိကန်အစိုးရက တပ်မတော်အတွက် ဖန်တီးပေးခဲ့သည်။^{၇၀}

နောက်ထပ်တစ်ချက်မှာ ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့များ အသုံးပြုမှုသည် တပ်မတော်၏ သောင်းကျန်းမှုနှိမ်နင်းရေး ရည်မှန်းချက်များကို အန္တရာယ်ရှိကြောင်း သက်သေပြနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ အချို့ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့များသည် သောင်းကျန်းသူအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ရင်းနှီးသောဆက်ဆံရေးကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားကြသည်။^{၇၁} ထို့အပြင် ဘိန်းကုန်ကူးရန်နှင့် မှောင်ခိုကုန်ကူးရန် အခွင့်အလမ်းများသည် အချို့ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအတွက် အင်အားကြီးထွားလာစေသည့် အခွင့်အရေးဖြစ်လာခဲ့သည်။ သာဓကအားဖြင့် ၁၉၇၂ ခုနှစ်တွင် လော်စစ်ဟန်ဦးဆောင်သော ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့တွင် ခန့်မှန်းခြေ တပ်ဖွဲ့ဝင် ၁၅၀၀ ခန့် ရှိလာခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ အင်အားကြီးထွားလာမှုနှင့် ထိန်းမနိုင်သိမ်းမရ

ဖြစ်လာမည့် အလားအလာသည် တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်များအတွက် စိုးရိမ်စရာဖြစ်လာခဲ့သည်။ အင်အားကြီးကာကွယ်ရေးအဖွဲ့များကို နယ်မြေခံတပ်မှူးများက ကိုင်တွယ်ရန် အစောပိုင်းကြိုးပမ်းမှုများသည် အောင်မြင်မှုမရခဲ့ဘဲ ရှမ်းပြည်နယ်မှ အင်အားကြီးကာကွယ်ရေးအဖွဲ့များကို ထိန်းချုပ်ရာတွင် အခက်တွေ့ခဲ့ကြသည်။ သာကေအားဖြင့် ၁၉၆၉ ခုနှစ်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်မှ တရားမဝင်ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ခွန်ဆာကို အစိုးရကဖမ်းဆီးမှုကြောင့် ၎င်း၏လက်အောက်ခံတပ်များ တောခိုကာ သောင်းကျန်းသူ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် မဟာမိတ်ဖွဲ့သည့် အခြေအနေကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။

၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် တော်လှန်ရေးကောင်စီက ရေးဆွဲခဲ့သော အခြေခံဥပဒေတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအတွက် ဥပဒေကြောင်းဆိုင်ရာ အခြေခံအချက် ကို ဖြည့်ဆည်းပေးသော စည်းကမ်းချက်ပါဝင်ခဲ့သည်။ ပုဒ်မ ၁၇၁ တွင် “နိုင်ငံသားများသည် နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေးအတွက် စစ်သင်တန်းတက် ခြင်းနှင့် စစ်ဖက်တာဝန်ထမ်းဆောင်ခြင်း တို့ကို ပြုလုပ်နိုင်သည်” ဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၇၂} ၁၉၇၃ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် တပ်မတော်သည် အစောပိုင်းက လက်နက်စွန့်လွှတ်ခဲ့ကြသော ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့အချို့ကို ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအဖြစ် ပြန်လည်ပြင်ဆင် ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့သည်။^{၇၃} ထို ကာလအတွင်း နယ်မြေလုံခြုံရေးအခြေအနေ စိုးရိမ်မှုအပေါ်မူတည်ကာ နောက်ထပ်ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ အသစ်များကိုလည်း ကြိုလျှင်ကြိုသလို ဆက်လက် ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့သည်။ ၁၉၈၀ ခုနှစ်များအလယ်လောက်တွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များတွင် ခန့်မှန်းခြေအဖွဲ့ဝင် ၃၅၀၀၀ ခန့်အထိ ရှိခဲ့သည်။^{၇၄} ပြည်သူ့စစ်စနစ်တွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့နှင့် သောင်းကျန်းမှုဆန့်ကျင်ရေးအဖွဲ့ဟူ၍ အဓိက အစီအစဉ်နှစ်မျိုးရှိသည်။ တပ်မတော်တိုင်းမှူးများသည် ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်းတွင် အခိုင်အမာထိန်းချုပ်စိုးမိုးထားသော ဗကပ တပ်များကို တိုက်ခိုက်ရန်အတွက် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များကို ဆက်လက် ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့ကြသည်။ ၁၉၈၀ ခုနှစ်တွင် အစိုးရ၏ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်အမိန့်အရ လွတ်မြောက်လာပြီးနောက် လော်စစ်ဟန်သည် လားရှိုးမြို့ အနီးတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။^{၇၅} ၁၉၈၀ ခုနှစ်များတွင် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ ဗကပ တပ်များကို တိုက်ခိုက်ရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေရန်အတွက် ကွတ်ခိုင်မြို့နယ်တွင် ကွတ်ခိုင်ရိန်းဂျားဟူသည့် ကွတ်ခိုင်ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ ထူထောင်ရန် တပ်မတော်တိုင်းမှူး များက ခွင့်ပြုခဲ့ကြသည်။^{၇၆}

၂.၄။ အပစ်အခတ်ရပ်စဲမှုကာလ (၁၉၈၉ - ၂၀၀၉)

၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် ဦးနေဝင်းအစိုးရကို တစ်နိုင်ငံလုံး ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြခဲ့သော လှုပ်ရှားမှုနှင့် ၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် ဗကပ ပြိုလဲမှုတို့သည် တပ်မတော်၏ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ အသုံးပြုမှုအပေါ် သက်ရောက်မှုများစွာရှိခဲ့သည်။ ပထမတစ်ခုမှာ တပ်မတော်သည် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှုများမှ တဆင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့် စတင်ထိတွေ့ ဆက်ဆံလာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အချို့ ဖြစ်ရပ်များတွင် အစိုးရလိုလားသော ပြည်သူ့ စစ်အဖွဲ့များအဖြစ်သို့ အသွင်ကူးပြောင်းမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။^{၇၇} တစ်ချိန်တည်းတွင် တပ်မတော်သည် ကျယ်ပြန့်သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ အသုံးပြုမှုပုံစံကိုလည်း ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။

၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် ဦးနေဝင်း၏ ဆိုရှယ်လစ်အစိုးရကို ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြမှုများ ပေါ်ပေါက်လာမှုသည် တပ်မတော်၏ အာဏာသိမ်းယူမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ရာ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးစောမောင် ဦးဆောင်၍ နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ (နဝတ) ကို ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ခဲ့ပြီး ၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေက ဥက္ကဋ္ဌနေရာ ကို အစားထိုးဝင်ရောက်လာခဲ့သည်။ ၁၉၉၀ တွင် ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပပေးမည်ဟူသော တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်များ၏ ကတိကဝတ်သည် ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး တောင်းဆိုမှုများကို ရပ်တန့်သွားစေခဲ့သည်။ တစ်ချိန်တည်း တွင် တပ်မတော်သည် စစ်တပ်ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခြင်းအပါအဝင် ၎င်း၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ကျားကန်ပေးမည့် အစီအစဉ်များကိုလည်း လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။

တပ်မတော်သည် လက်နက်တပ်ဆင်ခြင်း၊ တပ်ဖွဲ့ဝင်အင်အားတိုးချဲ့ ခြင်း၊ အမိန့်နှင့် ထိန်းချုပ်မှုပုံစံများ ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းစသော ထင်ရှားသည့် တိုးတက်မှုများနှင့်အတူ ပြည်သူ့စစ်စနစ်ခန့်ခွဲမှုစနစ် ပြန်လည်တည်ဆောက်ခြင်းကိုလည်း လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။^{၇၈} ထိုကာလအတွင်း ပြောင်းလဲမှု များ၏ အတိုင်းအတာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မရှိသော်လည်း ကချင်ပြည်နယ်ကဲ့သို့ ဗမာမဟုတ်သောနယ်မြေအချို့တွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များကို တပ်မတော်က ဖျက်သိမ်းခဲ့သည်ဟု သတင်းများက ဖော်ပြကြသည်။^{၇၉} သို့ရာတွင် မွန်ပြည်နယ်ကဲ့သို့ ဗမာမဟုတ်သောနယ်မြေ အချို့တွင်မူ တပ်မတော်က အရပ်သားများကို စစ်သင်တန်းပေးခဲ့သည်။^{၈၀} မြန်မာ့လုံခြုံရေးကိစ္စရပ်များရေးရာ အကဲခတ်ပညာရှင် Andrew Selth က ၂၀၀၂ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေသောစာအုပ်၌ အောက်ပါအတိုင်း မှတ်ချက်ပေးထားသည် -

“တပ်မတော်ထောက်လှမ်းရေးညွှန်ကြားရေးမှူးရုံး (DDSI) အဆိုအရ ၁၉၈၈ ခုနှစ် မတိုင်မှီက ရှိခဲ့သော ရှေ့တန်းနယ်မြေများ တလျှောက်မှ ကျေးရွာတိုင်းတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ လှုပ်ရှားမှုမရှိတော့ပေ။ ကျေးလက်ဒေသအများစုတွင် ၎င်းအဖွဲ့များအား ထုတ်ပေးထားသော လက်နက်များကို ပြန်လည်စုစည်းကာ စစ်တပ်လက်နက်တိုက်များတွင် သိမ်းဆည်းလိုက်ပြီဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် (မဟာဗျူဟာမြောက် ဖွဲ့စည်းထားသော ကျေးရွာများ၌) လုံခြုံရေးတာဝန်အချို့ကို ထမ်းဆောင်ရန်နှင့် လိုအပ်ပါက တပ်မတော်ကို ကူညီရန် ကျေးလက်လူထုကို လိုအပ်နေဆဲဖြစ်သည်။”^{၈၁}

Andrew Selth က “ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များသည် လိုအပ်ပါက စစ်ရေးတာဝန်ထမ်းဆောင်မှုတွင် ပါဝင်မည်ဟု မျှော်လင့်ရသည်” ဟု မှတ်ချက်ပေး ထားသည်။^{၈၂}

တပ်မတော်၏ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်တွင် နောက်ထပ်ပြောင်းလဲမှုတစ်ခုမှာ ၁၉၉၀ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁ ရက်တွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့နှင့် နယ်ခြားစောင့်တပ်များ ညွှန်ကြားရေးမှူးရုံးကို ဖွဲ့စည်းခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းဖွဲ့စည်းမှု သည် ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေးနှင့် ပြည်သူ့စစ် ညွှန်ကြားရေးမှူးရုံး ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခြင်း၏ အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည် (ဇယား ၂ တွင် ကြည့်) ။^{၈၄}

တပ်မတော်၏ ပြည်သူ့စစ် စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်တွင် နောက်ထပ်သိသာထင်ရှားသော ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုတစ်ခုမှာ ယခင်က အစိုးရကို ဆန့်ကျင် တိုက်ခိုက်ခဲ့ဖူးသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအား ပြည်သူ့စစ်အဆင့်အတန်း ပေးအပ်ခြင်းဖြစ်သည်။^{၈၅} ၎င်းပြောင်းလဲမှုသည် ၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကြီးမားဆုံး လက်နက်ကိုင်တော်လှန်မှုကို မြန်မြန်ဆန်ဆန်ပြီးလျှင်သွားစေခဲ့သော ဗကပ တပ်တွင်းပုန်ကန်ခွဲထွက်မှု များဖြင့် စတင်ခဲ့သည်။ ဗကပ ကျဆုံးမှုသည် နဝတခေါင်းဆောင်များအတွက် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ စီမံခန့်ခွဲခြင်းဆိုင်ရာ ချဉ်းကပ်မှုနည်းလမ်းအသစ်ကို ကျင့်သုံးရန် အခွင့်အလမ်းရရှိစေခဲ့သည်။ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးမှုများကို တပ်မတော်ထောက်လှမ်းရေး ညွှန်ကြားရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးခင်ညွန့်က ဦးဆောင်ခဲ့သည်။^{၈၆} ထို့နောက်တွင် တပ်မတော် ကို ဆန့်ကျင်ရန် မဟာမိတ်ဖွဲ့လိုသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၏ စည်းရုံးမှုကို ငြင်းပယ်ခဲ့သော ဗကပ ခေတ်လွန် လက်နက်ကိုင် လေးဖွဲ့ နှင့် ၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်များ ရရှိခဲ့သည်။

ဇယား ၃ - မြန်မာအစိုးရ၏ အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားသောအုပ်စုများစာရင်း (၁၉၈၉ - ၂၀၀၉)^{၈၇}

အမည်	တည်နေရာ	လက်ရှိအဆင့်
အဓိကလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများ		
ပလောင်ပြည်နယ် လွတ်မြောက်ရေး တပ်ဖွဲ့ (PSLA)	မိုင်းတုန်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်	ပြည်သူ့စစ်
ရှမ်းပြည်နယ် ပြည်သူ့လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ (SNPLO)	နောင်းတော်၊ ရှမ်းပြည်နယ်	လက်နက်ချ
မော်တိုင်းတပ်မတော် (MTA) - ခွန်ဆာ	လမ်ခို၊ ရှမ်းပြည်နယ်	လက်နက်ချ
ဗကပ (ရခိုင်ပြည်နယ်)	မောင်းတော၊ ရခိုင်ပြည်နယ်	လက်နက်ချ
ဒီမိုကရေစီတပ်မတော်သစ် - ကချင် (NDA-K)	ပန်ဝါ၊ ကချင်ပြည်နယ်	BGF
မြန်မာအမျိုးသား ဒီမိုကရက်တစ်မဟာမိတ်တပ်မတော် (MNDA)*	လောက်ကိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်	BGF
ကရင်နီအမျိုးသားများပြည်သူ့လွတ်မြောက်ရေးတပ်ဦး (KNPLF)	ဟိုယား၊ ကယားပြည်နယ်	BGF
ရှမ်းပြည်တပ်မတော် (မြောက်ပိုင်း)**	စိန်ကျော့၊ ရှမ်းပြည်နယ်	ပြည်သူ့စစ်
ကချင်ဒီမိုကရက်တစ်တပ်မတော် (KDA)	ကွတ်ခိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်	ပြည်သူ့စစ်
ပအိုဝ်း အမျိုးသားတပ်မတော် (PNA)	ကျောက်တစ်လုံး၊ ရှမ်းပြည်နယ်	ပြည်သူ့စစ်
ကယန်းအမျိုးသားအစောင့်တပ် (KNG)	ဖယ်ခုံ၊ ရှမ်းပြည်နယ်	ပြည်သူ့စစ်
ကယန်းနယ်မြေသစ်ပါတီ (KNLP)	ပြင်ဆောင်၊ ကယားပြည်နယ်	အပစ်ရပ်အုပ်စု
ကချင်လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ (KIO)	လိုင်ဇာ၊ ကချင်ပြည်နယ်	EAO
ဝပြည်ညီညွတ်ရေးတပ်မတော် (UWSA)	ပန်ဆိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်	EAO
အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်မဟာမိတ်တပ်မတော် (NDAA)	မိုင်းလား၊ ရှမ်းပြည်နယ်	EAO
မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP)	ရဲချောင်းဖျား၊ မွန်ပြည်နယ်	EAO
ကရင်နီအမျိုးသား တိုးတက်ရေးပါတီ (KNPP)	ရှားတော၊ ကယားပြည်နယ်	EAO
ရှမ်းပြည်အမျိုးသားတပ်မတော် (SSNA)	ရှမ်းပြည်နယ်	လက်နက်ချ ^{၈၈}

အသေးစားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများ		
MTA မိုင်းဟင် မိုင်းဟ	မိုင်းရယ်၊ တန့်ယန်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်	ပြည်သူ့စစ်
MTA - မန်ပန်	တန့်ယန်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်	ပြည်သူ့စစ်
မုန်းပေါ်	မူဆယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်	ပြည်သူ့စစ်
ရှမ်းပြည်အမျိုးသားတပ်မတော် (SSNA) - ခွဲထွက်အဖွဲ့၊ ရှမ်းပြည်နယ်	ရှမ်းပြည်နယ်	ဖျက်သိမ်း၊ SSA - South နှင့်ပူးပေါင်း ^{၉၉}
MTA - ရွှေပြည်အေး	ပဲကွန်၊ ရှမ်းပြည်နယ်	ပြည်သူ့စစ်
ကရင်နီအမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ (KNDP) - နာဂ	လွိုင်ကော်၊ ကယားပြည်နယ်	BGF မိတ်ဖက်အဖွဲ့
မွန်ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့အစည်း - မြိတ်ဒေသ	မြိတ်၊ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး	လက်နက်ချ
မွန်ပြည်သစ်ပါတီသစ် - ခွဲထွက်အဖွဲ့	ကျော့သောင်း၊ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး	လက်နက်ချ
ရက္ခိုင့်တပ်မတော် (AA) ***	ကျောက်တော်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်	ဖျက်သိမ်း
ဒီမိုကရက်တစ် ကရင်ဗုဒ္ဓဘာသာ တပ်မတော်(DKBA)****	မြဝတီ၊ ကရင်ပြည်နယ်	BGF
ကရင်ငြိမ်းချမ်းရေးတပ်ဖွဲ့ (KPF) (ဟောင်သယော)	ကြာအင်းဆိပ်ကြီး၊ ကရင်ပြည်နယ်	BGF
လဆန်အောင်ဝါအဖွဲ့	ဝိုင်းမော်၊ ကချင်ပြည်နယ်	ပြည်သူ့စစ်
ဟိုမိန်း (ex MTA)	လမ်ရီ၊ ရှမ်းပြည်နယ်	ပြည်သူ့စစ်
မတ်ကျန်(ex MTA)	နမ့်ဆန်၊ ရှမ်းပြည်နယ်	ပြည်သူ့စစ်
နာယိုင် (ex MTA)	နမ့်ဆန်၊ ရှမ်းပြည်နယ်	ပြည်သူ့စစ်
ကရင်နီအမျိုးသားငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးပါတီ(KNPDP)	လွိုင်ကော်၊ ကယားပြည်နယ်	BGF မိတ်ဖက်အဖွဲ့
ရှမ်းပြည်တပ်မတော်-တောင်ပိုင်း တပ်မဟာ ၇၅၈	ဝမ်ပန်၊ ရှမ်းပြည်နယ်	ပြည်သူ့စစ်
ကရင်နီသွေးစည်းညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ (KNSO) - ကမစည	ကယားပြည်နယ်	BGF မိတ်ဖက်အဖွဲ့
ကရင်ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့ -(ဖခိအောင်ဆန်း)	ဖားအံ၊ ကရင်ပြည်နယ်	ပြည်သူ့စစ်
သံတောင်အထူးဒေသ ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့ ^{၉၀}	သံတောင်ကြီး၊ ကရင်ပြည်နယ်	ပြည်သူ့စစ်
သံတောင်မြောက်ပိုင်းအထူးဒေသ	သံတောင်၊ ကရင်ပြည်နယ်	လှုပ်ရှားမှုမရှိ
KNU/KNLA ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ(KPC)	ကျော့ကရိတ်၊ ကရင်ပြည်နယ်	EAO

* ၂၀၀၉ အပြီးတွင် MNDA အဖွဲ့ နှစ်ခြမ်းကွဲသွားသည်။ BGF မဟုတ်သော အဖွဲ့ကျန်ခဲ့သည်။

** ၂၀၀၉ အပြီးတွင် SSA-N တပ်မဟာ ၃ နှင့် တပ်မဟာ ၇ တို့ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များဖြစ်လာကြသည်။ SSPP/SSA တပ်မဟာ ၁ သည် အဆိုပြုချက်ကို ငြင်းဆန်ကာ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အဖြစ် ဆက်လက်ရပ်တည်သည်။

*** ရက္ခိုင့်တပ်မတော်သည် ရခိုင်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ၏ ခွဲထွက်အဖွဲ့ဖြစ်သည်။ ကချင်ပြည်နယ်တွင် ၂၀၀၈ ခုနှစ်က ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး လက်ရှိလှုပ်ရှား နေသည်။

**** စောလားပွယ်ဦးဆောင်သော တပ်များသည် BGF အဆိုပြုချက်ကို ငြင်းပယ်ကာ DKBA ကလို့ထူးဘော်ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ၎င်းအဖွဲ့သည် ၂၀၁၅ အောက်တိုဘာလတွင် NCA ကို ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။

၁၉၈၉ မှ ၂၀၀၉ ခုနှစ်အကြား ကာလအတွင်း တပ်မတော်အစိုးရနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှု ရရှိခဲ့သော လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ ၄၀ ခန့် ရှိသည် (ဇယား ၃ ကိုကြည့်) ။ ၎င်းအပစ်အခတ်ရပ်စဲမှုများ၏ အောင်မြင်မှုသည် တပ်မတော်၏ စစ်ရေးဖိအားပေးမှုနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်ခွင့်၊

နိုင်ငံရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးခွင့် မက်လုံးပေးစည်းရုံးမှုကို တွဲဖက်ထားသည့် ဗျူဟာကို ထင်ဟပ်နေသည်။ ယင်းသဘောတူညီချက်များသည် စစ်ရေးညှိနှိုင်းမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေပြီး ထိုးစစ်ရပ်ဆိုင်းရန် အခွင့်အလမ်းများကို ဖန်တီးပေးသည်။ သို့သော် နိုင်ငံရေးအရ ဖြေရှင်းခြင်းမဟုတ်ပေ။ တပ်မတော်အစိုးရသည် အမျိုးသားညီလာခံမှတစ်ဆင့် အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲခြင်းကို လုပ်ဆောင်နေသော ကြားကာလအစိုးရဖြစ်သည် ဟူသော အချက်ကို ကိုင်စွဲထားသည်။ အမျိုးသားညီလာခံကို ၁၉၉၃ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့ပြီး ၁၅ နှစ်အကြာတွင် ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲပြီးစီးသည်။ အမျိုးသားညီလာခံသို့ အပစ်အခတ် ရပ်စဲထားသော လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ တက်ရောက်ခဲ့ကြသော်လည်း ၎င်းညီလာခံသည် ကျယ်ပြန့်သော နိုင်ငံရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှု မပါဝင်သည့်အပြင် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ စိုးရိမ်ပူပန်စရာများကို အခြေခံဥပဒေတွင် ဖြေရှင်းထားခြင်းမရှိသဖြင့် မကျေနပ်ကြောင်း အများစုက ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့ကြသည်။^{၆၁}

တပ်မတော်၏အပစ်အခတ်ရပ်စဲမှုနည်းလမ်းဖြင့်ချဉ်းကပ်ခြင်းသည်အပစ်ရပ်အုပ်စုများအားအလွှာနှစ်မျိုးခွဲသောစနစ်ကိုထွက်ပေါ်လာစေသည်။ ပထမအလွှာတွင် အဓိကလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများဟု တပ်မတော်ကယူဆသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များပါဝင်သည်။ ဒုတိယအလွှာတွင် မူလအဖွဲ့မှ ခွဲထွက်ဖွဲ့စည်းကာ အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားသော၊ တပ်မတော်က အဓိကမကျဟု ယူဆထားသော လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများ ပါဝင်သည်။^{၆၂} ပထမအလွှာအုပ်စုအတွက် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးသတ်မှတ်ချက်စည်းကမ်းများတွင် ပထမအလွှာကို ဒုတိယအလွှာအုပ်စုထက် မျက်နှာသာပေးထားသည်။ ပထမအလွှာအုပ်စုများသည် တပ်မတော်အစိုးရထံမှ စီးပွားရေးအကူအညီများ ရရှိသည့်အပြင် အချို့နေရာများတွင် အုပ်စု၏ပိုင်နက်ကို သတ်မှတ်ပေးကာ အထူးဒေသများအဖြစ် ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့သည်။ မတူကွဲပြားစွာပင် ဒုတိယအလွှာအုပ်စုများအတွက် စည်းကမ်းများမှာမူ လက်နက်နှင့် ပိုင်နက် နှစ်မျိုးစလုံး လျော့ချထားပုံရသည်။

ဒုတိယအလွှာတွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ ပါဝင်ပြီး ၎င်းတို့သည် နောက်ပိုင်းတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ ဖြစ်လာသည်။^{၆၃} တပ်မတော်အစိုးရနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရန် သဘောတူညီနှိုင်းထားသော လက်နက်ကိုင်အုပ်စုငယ်များစွာသည် ပြည်သူ့စစ်အဆင့်ကို ရရှိကြပြီး တစ်ခါတစ်ရံ တပ်မတော်၏ကိုယ်စား လုပ်ဆောင်ကြသည်ဟု Andrew Selth က မှတ်ချက်ပေးထားသည်။^{၆၄}

အဆိုပါအုပ်စုများ ပြည်သူ့စစ် အဆင့်အတန်းရရှိလာသော အခြေအနေများမှာ အမျိုးမျိုးကွဲပြားသည်။ အချို့ ဖြစ်ရပ်များတွင် တပ်မတော်နှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးနေသောတိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များသည်အပစ်ရပ်အုပ်စုဖြစ်လာပုံပြည်သူ့စစ်အဆင့်သို့တိုက်ရိုက်ရောက်ရှိသွားကြသည်။ သာကေအားဖြင့် ခွန်ဆာဦးဆောင်သော မော်ထိုင်းစစ်တပ် (MTA) သည် ၁၉၉၆ ခုနှစ်တွင် အကြွင်းမဲ့ လက်နက်ချရန် သဘောတူခဲ့ပြီး နောက် ၎င်း၏ တပ်မှူးဟောင်း ခြောက်များစွာသည် အစိုးရလိုလားသော ပြည်သူ့စစ်ခေါင်းဆောင်များ ဖြစ်လာခဲ့ကြသည် (ဇယားကွက် ၃ ကို ကြည့်)။^{၆၅}

အခြားတိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များမှာမူ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက် လက်မှတ်ထိုး၊ လက်နက်ဖြုတ်သိမ်းပြီးမှ ၎င်းတို့၏ အဖွဲ့ဝင်များ ပြည်သူ့စစ်ဖြစ်လာကြသည်။ ဤပုံစံအတိုင်း အစိုးရလိုလားသော ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသည့်ပုံစံသည် ၁၉၈၉ မှ ၂၀၀၈ အကြားကာလတွင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ပလောင်ပြည်နယ်လွတ်မြောက်ရေးတပ်ဖွဲ့ (PSLA) သည် လက်နက်ဖြုတ်သိမ်းပြီးမှ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ ဖြစ်လာသော သာကေတစ်ခုဖြစ်သည်။ PSLA သည် ၁၉၉၁ ခုနှစ်တွင် အပစ်ရပ်အုပ်စုဖြစ်လာသော်လည်း ၂၀၀၅ ဧပြီလ ၂၁ ရက်ကျမှ လက်နက်ဖြုတ်သိမ်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့နောက်တပ်မတော်က ၎င်းတို့ကိုစစ်သင်တန်းပေးပြီးနောက်ရှမ်းပြည်နယ်ခိုင်းတုန်မြို့နယ်တွင်အစိုးရလိုလားသော ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့အဖြစ် ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့သည်။ ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်းတပ်မတော် RCSS/ SSA ၏ တပ်ရင်း ၇၅၈ သည် ၂၀၀၆ ဇူလိုင်လတွင် မိခင်အဖွဲ့အစည်းမှ ခွဲထွက်ကာ အစိုးရလိုလားသော ပြည်သူ့စစ် ဖြစ်လာခဲ့သော နောက်ထပ်နမူနာတစ်ခု ဖြစ်သည်။^{၆၆} ကယန်းနယ်မြေသစ်ပါတီ ၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် ပါဝင်ခဲ့သော ကယန်းအမျိုးသားအစောင့်တပ် (KNG) သည် ၁၉၉၁ ခုနှစ်တွင် ခွဲထွက်ခဲ့ပြီး ၁၉၉၂ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် တပ်မတော်နှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးသဘောတူညီမှုရရှိသည်။ ၎င်းအဖွဲ့သည် ရှမ်းပြည်နယ် ဖယ်ခုံမြို့နယ်မှ အစိုးရလိုလားသော ပြည်သူ့စစ် အဖွဲ့ဖြစ်သည်။^{၆၇}

ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ ဖြစ်လာသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ခွဲထွက်အုပ်စုများသည် ရှမ်းပြည်နယ်တွင် အရေအတွက် အများဆုံးဖြစ်သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြားဒေသများတွင်လည်း အလားတူရှိကြသည်။ ကရင်ပြည်နယ်တွင် သံတောင်အုပ်စုနှင့် ဖခိုအောင်ဆန်းအုပ်စု ကဲ့သို့သော အဖွဲ့များစွာသည် KNU မှခွဲ ထွက်ကာ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ ဖြစ်လာခဲ့ကြသည်။ ကယားပြည်နယ်တွင်လည်း ခွဲထွက်အုပ်စုများစွာသည် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များဖြစ်လာခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့အများစုသည် ကယားပြည်နယ်တွင် လှုပ်ရှားနေသော နယ်ခြားစောင့်တပ်ရင်း နှစ်ခု (၁၀၀၄ နှင့် ၁၀၀၅) ၏ လက်အောက်ခံ စီးပွားရေးအုပ်စုများ ဖြစ်လာကြသည်ဟု သတင်းများကဆိုသည်။^{၆၈}

ကချင်ပြည်နယ်ရှိ ခွဲထွက်အုပ်စုများထဲမှ လဆန်အောင်ဝါငြိမ်းချမ်းရေးအုပ်စုသည် အပစ်ရပ်အုပ်စုဖြစ်လာပြီးနောက် အစိုးရလိုလားသော ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ ဖြစ်လာသော နောက်ထပ်သာကေတစ်ခုဖြစ်သည်။ ၎င်းအုပ်စု၏ မိခင်အဖွဲ့အစည်းသည် KIO ဖြစ်သည်။ ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် KIO ၏ ထောက်လှမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးဌာန အကြီးအကဲဖြစ်သူ ဗိုလ်မှူးကြီးလဆန်အောင်ဝါသည် မအောင်မြင်သော အာဏာသိမ်းမှုအပြီးတွင် အဖွဲ့အစည်းမှ ခွဲထွက်လာခဲ့ပြီးနောက် တပ်မတော်အစိုးရနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရန် ညှိနှိုင်းသဘောတူခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းအဖွဲ့သည် ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့ အဆင့်အတန်းကို ရရှိခဲ့ပြီး ကချင်ပြည်နယ်မြို့တော် မြစ်ကြီးနားနယ်မြေတွင် လှုပ်ရှားခွင့်ရခဲ့သည်။ ၎င်းအုပ်စုသည် ၂၀၀၉

အောက်တိုဘာလ ၁၆ ရက်တွင် လဝါယာပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့အဖြစ် အသွင်ကူးပြောင်းခြင်းမပြုမီ လဆန်အောင်ဝါ ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့ဟု ခေါ်ဝေါ်ခဲ့သည်။^{၁၀၀}

မြောက်များစွာသော အပစ်ရပ်အုပ်စုများသည် တရားဝင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ မဟုတ်သည့်တိုင်အောင် ၎င်းတို့၏ လုံခြုံရေးခွင့်တွင် တပ်မတော်ကို အကူအညီပေးခဲ့ကြသည်။ ၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင် KNU မှခွဲထွက်လာသော DKBA တပ်ဖွဲ့သည် KNU ကို တပ်မတော်က တိုက်ခိုက်သော စစ်ဆင်ရေးများတွင် ထိရောက်သော အကူအညီများ ပေးခဲ့ဖူးသည်။^{၁၀၁}

အဆိုပါကာလအတွင်း တပ်မတော်သည် အရပ်သားများအတွက် ပြည်သူ့စစ်သင်တန်းအစီအစဉ်များကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ဗမာမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ အခြေချနေထိုင်ရာ နယ်မြေများရှိ ကျေးရွာများတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းရန် တပ်မတော်နယ်မြေခံတပ်ရင်းများက ညွှန်ကြားပြီးနောက် စစ်သင်တန်းပေးခြင်းဖြစ်သည်။ အဆိုပါ နယ်မြေများတွင် ချင်း၊^{၁၀၂} ရှမ်း၊^{၁၀၃} ကချင်၊^{၁၀၄} ကရင်၊^{၁၀၅} မွန်ပြည်နယ်များနှင့် တနင်္သာရီတိုင်း (ယခု တိုင်းဒေသကြီးဟုခေါ်) တို့ ပါဝင်ကြသည်။^{၁၀၆}

အထက်ပါ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးစနစ်ကို ၁၉၈၉ မှ ၂၀၀၈ ခုနှစ်အထိ ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ တပ်မတော်သည် ၂၀၀၉ ခုနှစ်မှစ၍ အပစ်အခတ်ရပ်စဲမှုစနစ်ကို ပြောင်းလဲကာ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအား ကိုင်တွယ်စီမံသည့် ချဉ်းကပ်မှုနည်းလမ်းကို ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ ၎င်းပြောင်းလဲမှုများတွင် တပ်မတော်က တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများကို အဆိုပြုရာတွင် အစိုးရမဟာမိတ်ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအဖြစ်သို့ အသွင်ပြောင်းရန်နှင့် နောက်ပိုင်းတွင် အပစ်ရပ်သဘောတူညီချက်အသစ်ပါဝင်သော ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် အစပျိုးခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။

ဇယားကွက် ၃ - ခွန်ဆာနှင့် သူပေးခဲ့သော အမွေ

ခွန်ဆာ (၁၉၃၄ - ၂၀၀၇) သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်များအနက် အကျော်ကြားဆုံးဖြစ်သည်။ ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင် ၎င်းကွယ်လွန်သွားသော်လည်း ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ ပြည်သူ့စစ်စနစ်တစ်ခုလုံးတွင် ၎င်း၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုအမွေ ဆက်လက်တည်ရှိနေသည်။ ခွန်ဆာသည် တိုင်းပြည်၏အင်အားအကြီးဆုံးပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်လာခဲ့သော ၎င်း၏အတွေ့အကြုံသည် ချဉ်းချပ်သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိ ပြည်သူ့စစ်စနစ် ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို နားလည်သဘောပေါက်နိုင်ရန် အသုံးဝင်သော အမြင်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးသည်။

၁၉၃၄ ခုနှစ်ဖွား ခွန်ဆာသည် တရုတ်-ရှမ်း-ပလောင် သွေးနှောကပြားတစ်ဦးဖြစ်ပြီး ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ တန့်ယန်း မြို့နယ် လွယ်မော်ဒေသတွင် ကြီးပြင်းခဲ့သည်။ ခွန်ဆာသည် လူငယ်ဘဝတွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ကျူးကျော်ဝင်ရောက်လာသော ကူမင်တန်အကြွင်းအကျန်တပ်များ၏ ရန်ကို ကာကွယ်ရန်အတွက် ငယ်သူငယ်ချင်းတစ်စုနှင့်အတူ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့လေးတစ်ခုကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်ဟု ၎င်း၏ခွင့်ပြုချက်ရအထုပ္ပတ္တိတွင် ဖော်ပြထားသည်။ ၎င်းကူမင်တန်များသည် ခွန်ဆာ၏ ကာလရှည်ရန်ဖက်များ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ၎င်း၏ ကြီးထွားလာသော စစ်တပ်အတွက် လက်နက်များရရှိရန် ကူမင်တန်တပ်ဖွဲ့တစ်ခုကို စီးနင်းတိုက်ခိုက်ကာ သေနတ်အလက် ၃၀ ကို သိမ်းယူခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။^{၁၀၇}

၁၉၅၀ ခုနှစ်များနှောင်းပိုင်းတွင် နယ်မြေခံတပ်မတော်တိုင်းမှူးများကပြည်တွင်းပြည်ပရန်စွယ်များကို ထိန်းချုပ်ရာတွင် အထောက်အကူရစေရန် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များကို စတင်အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ခွန်ဆာ၏ အထုပ္ပတ္တိတွင် “၁၉၆၀ ဇန်နဝါရီလ ၆ ရက်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်၊ အရှေ့ပိုင်းတိုင်း စစ်ဌာနချုပ်တိုင်းမှူး ဗိုလ်မှူးကြီးမောင်ရွှေက ခွန်ဆာအား စေတနာ့ဝန်ထမ်း ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် အဆင့်အပ်နှင်းခဲ့ပြီး၊ ကူမင်တန်နှင့် ဗကပ တပ်များကို တိုက်ခိုက်ပေးမည့်ကတိအတွက် အပြန်အလှန်အားဖြင့် လွတ်လပ်စွာ အင်အားတိုးချဲ့နိုင်ရန် ခွင့်ပြုခဲ့သည်” ဟု ရေးသားထား သည်။^{၁၀၈} ဤကာလအတွင်း ခွန်ဆာသည် ၎င်း၏ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ကို အင်အားတိုးချဲ့ရန် ရန်ပုံငွေအတွက် ဘိန်းကုန်ကူးခြင်းဖြင့် ရှာဖွေခဲ့ပြီး လွယ်မော်ကိုကျော်၍ ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်းအထိ နယ်မြေချဲ့ထွင်ခဲ့သည်။

ခွန်ဆာ၏ပထမဆုံး ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ ခေါင်းဆောင်မှုကာလသည် တိုတောင်းသည်။ ၁၉၆၄ ခုနှစ်တွင် တပ်မတော်အစိုးရက ဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေး မူဝါဒတစ်ရပ်အနေနှင့် ငွေစက္ကူများကို တရားမဝင်ကြောင်း ကြေညာခဲ့ရာ ယင်းစီမံချက်သည် ပြည်သူအများစု၏ စုဆောင်းငွေများကို ထိခိုက်စေခဲ့သည်။ ငွေစက္ကူအဓိကထားသော မှောင်ခိုစီးပွားရေးဈေးကွက်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားသူများမှာမူ အနစ်နာဆုံးဖြစ်သည်။ ထိခိုက်နစ်နာသူများထဲတွင် ခွန်ဆာကဲ့သို့သော ဘိန်းကုန်သည်များလည်း ပါဝင်သည်။ ခွန်ဆာ၏ ဒေါသတကြီးတုန်ပြန်မှုသည် ၎င်း၏ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့အား ညီညွတ်သော ဆိုရှယ်လစ်ဆန့်ကျင်ရေးစစ်တပ်ဟု အမည်ပေး၍ တောခိုကာ ရှမ်းသူပုန်အုပ်စုများနှင့် မဟာမိတ်ဖွဲ့ရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် ၎င်း၏ ပထမဆုံးသူပုန်ခေါင်းဆောင်ပုံစံမှာလည်း တိုတောင်းသည်။^{၁၀၉} ရှမ်းသူပုန်များနှင့် လက်တွဲသော ခွန်ဆာ၏ ကနဦးအတွေ့အကြုံမှာလည်း အဆင်မချောလှပေ။ ရှမ်းသူပုန်တပ်အမျိုးမျိုး၏ ကြိုးပမ်းမှုများကို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကူညီရန် ကြိုးစားခဲ့သော်လည်း ရှမ်းသူပုန်ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်သူ ဗိုလ်ဒီဝင်နှင့် ပဋိပက္ခတစ်ခု ဖြစ်ပွားခဲ့ရာ ၎င်း၏ ရန်ဖက် ကူမင်တန်များက လှည့်ဖြားခြေထိုးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ခွန်ဆာကယုံကြည်ခဲ့သည်။ ခွန်ဆာ၏ သူပုန်လှုပ်ရှားမှုကာလမှာလည်း ကြာကြာမခံခဲ့ပေ။ ခွန်ဆာသည် ၁၉၆၆ ခုနှစ်တွင် လွယ်မော်ကာကွယ်ရေးဟုခေါ်သော ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့၏ ခေါင်းဆောင်အဖြစ် ပြန်လည်နေရာရလာခဲ့သည်။^{၁၁၀}

၁၉၆၉ အောက်တိုဘာလ ၂၀ ရက်တွင် တောင်ကြီးမြို့ ၌ အစည်းအဝေးတက်နေသော ခွန်ဆာကို အာဏာပိုင်များက ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းလိုက်ကြသည်။ ခွန်ဆာ၏ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့နှင့်ပတ်သက်၍ တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်များ၏ မှတ်ချက်ကို အစိုးရက ထုတ်ပြန်ခဲ့ရာ “၎င်းအဖွဲ့၏ စစ်ရေးတည်ဆောက်မှုနှင့် ဥပဒေ မကြာခဏချိုးဖောက်မှုများ သည် အစိုးရအပေါ်သစ္စာခံခြင်းမရှိတော့ဟု သတ်မှတ်ယူဆဖွယ်ဖြစ်သည်” ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။ အာဏာပိုင်များက တည်ငြိမ်မှုပျက်ပြားစေခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေ ပုဒ်မ အခန်း ၅ အရ ခွန်ဆာကို ဖမ်းဆီးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်း၏ တပ်မှူးများက ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ကို ဦးဆောင်ကာ တောခိုသွားခဲ့ကြပြီး ရှမ်းပြည်တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းလှုပ်ရှားခဲ့ကြသည်။ လွယ်မော် ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့၏ အမည်ကိုလည်း နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်ကို ပြန်လည်ပြသရန် ကြိုးစားသည့် အနေနှင့် ရှမ်းညီညွတ်ရေးတပ်မတော် (SUA) ဟု ပြောင်းလဲခဲ့ကြသည်။^{၁၁၂}

၁၉၇၃ ခုနှစ်တွင် ခွန်ဆာ၏ တပည့်များက တောင်ကြီးမြို့ ၌ ရုရှားဆရာဝန်နှစ်ဦးကို ပြန်ပေးဆွဲခဲ့သည်။ အလဲအလှယ်လုပ်သည့်အနေဖြင့် အစိုးရသည် ခွန်ဆာအား မန္တလေးထောင်မှ ခွန်ဆာအား လွှတ်ပေးရန် သဘောတူခဲ့သည်။ ၎င်း၏ အထုပ္ပတ္တိအရ ၁၉၇၄ တွင် ၎င်းကို လွှတ်ပေးပြီးသည့်နောက်တွင်လည်း တပ်မတော်ထောက်လှမ်းရေးက ဆက်လက်အကဲခတ် စောင့်ကြည့်ခဲ့ကြသည်ဟု သိရသည်။ မည်သို့ဆိုစေ ခွန်ဆာသည် ထိုင်းနှင့် ရှမ်းနယ်စပ်ရှိ ၎င်း၏တပ်အခြေစိုက်ရာသို့ ပြန်ရောက်အောင်သွားခဲ့သည်။^{၁၁၃}

ခွန်ဆာသည် ၁၉၇၆ ခုနှစ်တွင် ၎င်း၏တပည့်များထံ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာခဲ့ပြီး စစ်အင်အားကို ဖြည်းဖြည်းချင်း ပြန်လည်တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ၎င်း၏ထိန်းချုပ်မှုကို ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ထိုင်းနယ်စပ်တစ်လျှောက်တိုးချဲ့ ခဲ့ရာ ထိုင်းနိုင်ငံသို့ဝင်သည့် ဘိန်းစီးဆင်းမှုကို အခွန်ကောက်ယူနိုင်ခဲ့သည်။ ခွန်ဆာသည် ၁၉၈၀ ခုနှစ်များ အလယ်ပိုင်းတွင် ရှမ်းစစ်တပ်နှစ်ခုကို ၎င်း၏ကွပ်ကဲမှုအောက်သို့ သွတ်သွင်းဖွဲ့စည်းကာ အဖွဲ့ကို Mong Tai Army MTA ဟု အမည်ပေးခဲ့သည်။ ၎င်းသည် တပ်ဖွဲ့ဝင်အင်အားကို နှစ်သောင်းကျော်အထိ တိုးချဲ့ ခဲ့ပြီး ရှမ်းပြည်နယ်၏ ဘိန်းကုန်ကူးမှုကို ၎င်းက ထိန်းချုပ်ခဲ့သည်။^{၁၁၄}

၁၉၉၀ ခုနှစ်များအလယ်ပိုင်းတွင်မူ ခွန်ဆာအတွက် ပွင့်နေသောတံခါးများ စ၍ပိတ်လာခဲ့သည်။ တပ်မတော်သည် ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများစွာနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှုများ ရရှိခဲ့သောကြောင့် ခွန်ဆာ၏ MTA တပ်ဖွဲ့ လက်နက်ချအောင် ဖိအားပေးရာတွင် တပ်များကို ပိုမိုစုစည်းနိုင်စွမ်း ရှိလာခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ခွန်ဆာသည် ၎င်းယုံကြည်ရသော တပ်မှူးတစ်ဦးက ခွဲထွက်ကာ ရှမ်းပြည်အမျိုးသားတပ်မတော် (SSNA) ထူထောင်သွားခြင်းကိုလည်း ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် တပ်မတော်နှင့် ဝတင်ဖွဲ့ (UWSA) လက်တွဲပြီး ဝိုင်းပတ်ပိတ်ဆို့ခြင်းကိုလည်း ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် ရှမ်းပြည်နယ် နယ်နိမိတ်ထိ စပ်နေသောနေရာရှိ ဟိုမိန်းတွင် ဌာနချုပ်ကို အခြေစိုက်ထားခြင်းသည်လည်း ၎င်း၏ ရွေ့လျားနိုင်စွမ်းကို ကန့်သတ်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်စေသည်။ ထို့နောက်တွင် ခွန်ဆာသည် လက်နက်ချရေးကိစ္စကို တပ်မတော်နှင့် ညှိနှိုင်းရန် ယုံကြည်စိတ်ချရသော လက်ထောက်များကို ညွှန်ကြားခဲ့သည်။^{၁၁၅}

၁၉၉၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင်မူ တပ်မတော်သည် MTA တပ်ဖွဲ့၏ ခြိမ်းခြောက်မှုရန်စွယ်ကို ပပျောက်သွားစေခဲ့ သည်။ ထိုအချိန်က MTA သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကြီးဆုံးတိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့တစ်ခုဖြစ်သည်။ MTA အဖွဲ့ ပြုလဲမှုသည် သွေးစွန်းသောတိုက်ပွဲကြောင့်မဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံရေးစေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများမှ ထွက်ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ MTA အဖွဲ့သည် ခန့်မှန်းခြေအင်အား ၁၅၀၀၀ ခန့်ရှိသော အုပ်စုကြီးဖြစ်သော်လည်း တပ်မတော်နှင့် အခြားတိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းကြီးများ အကြားမှ သဘောတူညီနှိုင်းမှုများနှင့် ကွာခြားမှုရှိသည်။ ခွန်ဆာသည် အပစ်အခတ်ရပ်စဲခြင်း မဟုတ်ဘဲ လက်နက်ချခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ တပ်မတော်အကြီးအကဲများသည် ရန်ကုန်မြို့ ၌ အစိုးရ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုအောက်တွင် ခွန်ဆာအား နေထိုင်ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ MTA တပ်ဖွဲ့သည် အပစ်ရပ်အုပ်စု မဟုတ်သောကြောင့် ၎င်း၏ လက်နက်တိုက်ကို ထိမ်းသိမ်းသိုလှောင်ခြင်းမပြုတော့ဘဲ လက်နက်ချအစီအစဉ်အဖြစ် တပ်မတော်ထံ လွှဲပြောင်းပေးခဲ့သည်။^{၁၁၆} ယခင် MTA တပ်ဖွဲ့ဝင် ထောင်ပေါင်းများစွာကို ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအဖြစ်သို့ တပ်မတော်က အသွင်ပြောင်းဖွဲ့စည်းပေးခဲ့သည် (ဇယား ၄ ကိုကြည့်)။^{၁၁၇}

၎င်းလက်နက်ချမှုကို MTA တပ်ဖွဲ့ဝင်တိုင်းက လက်ခံခြင်းမဟုတ်ပေ။ အရာရှိငယ်တစ်ဦးဖြစ်သူ ရွက်ဆစ်သည် လက်နက်ချရန်ငြင်းဆန်ကာ အစိုးရဆန့်ကျင်ရေး တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အဖြစ် ခွဲထွက်ထူထောင်ခဲ့သည်။ ရွက်ဆစ်သည် တပ်ဖွဲ့ဝင် ထောင်ပေါင်းများစွာကို စည်းရုံးကာ ရှမ်းပြည်တပ်မတော် - တောင်ပိုင်းကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ရာ နောက်ပိုင်းတွင် RCSS/ SSA အဖွဲ့ဟု အမည်တွင်ခဲ့သည်။

ဇယား ၄ - ယခင် မော်ထိုင်းပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ (၁၉၉၆ မှ ယခုအချိန်အထိ)***

ခေါင်းဆောင်	မြို့နယ်	အမည်	မှတ်ချက်
မဟာဂျာ	လန်ခို	ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း ကုမ္ပဏီ၊ ဟိုမိန်းဒေသ တိုးတက်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့	ပြည်သူ့စစ်
ဗိုလ်မွန်	တန့်ယန်း/ လားရှိုး	မန်ပန်(မန်ပန်)	ပြည်သူ့စစ်
ဒုဗိုလ်မှူးကြီးယီဆေး ဝီလ်ဆင်မိုး ^{၁၉}	နမ့်ပေါင် / မိုင်းတုန်	နမ့်ပေါင်/လွိုင်တောခန်း ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့	ပြည်သူ့စစ်
ကျောက်ဆန်း	နမ့်ဆန်	နာယိုင်	ပြည်သူ့စစ်
စိုင်းခွန်မိန်း	ပက်ခွန်	MTA ရွှေပြည်အေး၊ MTA အဖွဲ့ဝင်ဟောင်းများ ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့	ပြည်သူ့စစ်
မာဂိုဝင်	တန့်ယန်း/ မိုင်းရယ်	မိုင်းဟင် မိုင်းဟ	ပြည်သူ့စစ်
အက်ကာ - အိုက်ယာ	မိုင်းခန်း	မိုင်းယောင်း	ပြည်သူ့စစ်
နော်ခမ်း *	တာချီလိတ်	ဟောင်လွတ်ပြည်သူ့စစ်	ဖျက်သိမ်း

*ဟောင်လွတ်ပြည်သူ့စစ်ဖွဲ့စည်းမှုသည် ၁၉၉၆ လက်နက်ချအစီအစဉ်နှင့် ပတ်သက်မှုမရှိ

MTA အဖွဲ့ဝင်ဟောင်း ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်များအနက် ထောက်ပံ့အရာရှိဟောင်း နော်ခမ်းသည် လာအို နှင့် မြန်မာနယ်စပ်ရှိ မဲခေါင် မြစ်ကြောင်းတစ်လျှောက် ပြန်ပေးဆွဲစားပြုတိုက်မှုများကြောင့် အထင်ရှားဆုံးသူတစ်ဦးဖြစ်လာခဲ့သည်။ MTA အဖွဲ့ လက်နက်ချပြီးနောက်တွင် နော်ခမ်းသည် တာချီလိတ်မြို့နယ်၏ အစိုးရပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဖြစ်လာခဲ့သည်။^{၂၀} ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးခင်ညွန့် ဖယ်ရှားခံရပြီး နောက်ပိုင်း နော်ခမ်း သည် အစိုးရလုံခြုံရေးအာဏာပိုင်များနှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ကာ တာချီလိတ်မှ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်သွားသည်။ နော်ခမ်း သည် မဲခေါင်မြစ်ကမ်းတွင် ပြန်လည်အခြေချကာ မြစ်ကြောင်းကုန်သွယ်မှုအပေါ် ဆက်ကြေးကောက်သောအဖွဲ့ကို ထူထောင်ခဲ့သည်။ ထိုကာလတွင် နော်ခမ်းသည် မဲခေါင်မြစ်ကြောင်းတစ်လျှောက်ရှိ လာအိုနှင့် မြန်မာ အသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် ရင်းနှီးသောဆက်ဆံရေးကို ထူထောင်ခဲ့သည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၅ ရက်တွင် တရုတ်သဘောထား ၁၂ ဦး၏ အလောင်းများနှင့် တရုတ်သဘောကို မဲခေါင်မြစ် ထိုင်းဖက်ကမ်း၌ တွေ့ရှိရချိန် တွင် နော်ခမ်း သည် တရုတ်အာဏာပိုင်များ၏ နိုင်ငံဖြတ်ကျော် လူဖမ်းပွဲတွင် ပစ်မှတ်သားကောင် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ နော်ခမ်း သည် အစောပိုင်းတွင် လာအိုနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအကြား လအတန်ကြာ ပုန်းခိုရှောင်တိမ်းနိုင်ခဲ့သော်လည်း နောက်ဆုံးတွင်မူ လာအိုနိုင်ငံဖက်တွင် အဖမ်းခံရကာ တရုတ်နိုင်ငံတွင် တရားစွဲဆို ကွပ်မျက်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။^{၂၁}

၂.၅။ အသွင်ကူးပြောင်းမှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် (၂၀၀၉ မှ ယခုအချိန်အထိ)

၂၀၀၉ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းကာလတွင် နိုင်ငံရေးစနစ်ကို တိုက်ရိုက်စစ်အုပ်ချုပ်ရေးပုံစံမှ ဒီမိုကရေစီတစ်ပိုင်း အစိုးရအဖြစ်သို့ အသွင်ကူးပြောင်းခဲ့ရာ ပြည်သူ့စစ်စနစ်သည်လည်း အပြောင်းအလဲများနှင့် တွေ့ကြုံခဲ့ရသည်။ ၂၀၀၉ နှင့် ၂၀၁၀ ခုနှစ်များအတွင်း ပြောင်းလဲမှုတွင် အပစ်ရပ်အုပ်စုများကို ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအဖြစ်သို့ အသွင်ကူးပြောင်းခြင်းနှင့် ပြည်သူ့စစ်တာဝန်ထမ်းဆောင်ရန်အတွက် အရပ်သားများကို သင်တန်းပေးမှု တိုးမြှင့် ခြင်းတို့ပါဝင်သည်။ ၂၀၁၁ခုနှစ်တွင်သမ္မတဦးသိန်းစိန်အစိုးရတက်လာသောအခါငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကိုစတင်အကောင်အထည်ဖော်သည်။ အစိုးရသစ်၏ လုပ်ဆောင်မှုတစ်ခုမှာ ပြည်သူ့စစ်အသွင်ကူးပြောင်းမှုကိုစွဲကို ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် အချိတ်အဆက်ကို ဖြတ်ထားခဲ့ခြင်းဖြစ် သည်။ သို့သော် ဗမာမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားနယ်မြေအချို့တွင် တပ်မတော်က ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ အသစ်ဖွဲ့စည်းမှုကြောင့် ပို၍စစ်ငြေ့သန်း လာခဲ့သည်။

၂၀၀၆ ခုနှစ်တွင် တပ်မတော်အစိုးရက နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လမ်းညွှန်မြေပုံပါ အဆင့်တစ်ခုအဖြစ် ရေးဆွဲထားသော အခြေခံဥပဒေ မူကြမ်းအပေါ် ၂၀၀၈ ခုနှစ် မေလတွင် လူထုဆန္ဒခံယူပွဲ ကျင်းပမည်ဟု ကြေညာခဲ့သည်။ ဆန္ဒခံယူပွဲလုပ်ငန်းစဉ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးစနစ် တွင် မရေရာသော ကာလတစ်ရပ်စတင်မှုကို အချက်ပေးလိုက်သလိုဖြစ်သည်။ အခြေခံဥပဒေကို ဆန္ဒခံယူပွဲဖြင့် အတည်ပြုပြီးနောက် ၂၀၁၀ နိုဝင်ဘာလရွေးကောက်ပွဲမကျင်းပမီကာလအတွင်းအပစ်ရပ်အုပ်စုများအားအစိုးရလိုလားသော ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအဖြစ် အသွင်ကူးပြောင်းရန် တပ်မတော်က အရှိန်မြှင့် ဖိအားပေးလာခဲ့သည်။

၂၀၀၉ ဧပြီလ ၂၇ ရက်တွင် တပ်မတော်က အပစ်ရပ်အုပ်စုများကို အစိုးရမဟာမိတ် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအဖြစ်သို့ အသွင်ကူးပြောင်းရန် ရည်ရွယ်

ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။ ယင်းလုပ်ငန်းစဉ်ကို ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန်အတွက် စစ်ဘက်ရေးရာ လုံခြုံရေးဌာနအကြီးအကဲ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရဲမြင့်ကို နယ်ခြားစောင့်တပ် အသွင်ကူးပြောင်းရေးဆိုင်ရာ ကော်မတီဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တာဝန်ပေးခဲ့သည်။ စီစဉ်ထားသော ၂၀၁၀ နိုဝင်ဘာလ ရွေးကောက်ပွဲများမတိုင်မီ အထက်ပါညွှန်ကြားချက်ကို လက်ခံအောင် ဆွဲဆောင်နိုင်ရေးအတွက် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ ခေါင်းဆောင် များကို ၎င်းက တွေ့ဆုံညှိနှိုင်းခဲ့သည်။^{၁၂၉}

ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအဖြစ်သို့ အသွင်ကူးပြောင်းရန် အဆိုပြုချက်တွင် ကွဲပြားသော အစီအစဉ်နှစ်မျိုး ပါဝင်သည်။ ပထမအစီအစဉ်မှာ နယ်ခြား စောင့်တပ် BGF ဖွဲ့စည်းရန်ဖြစ်ပြီး (တစ်) ဖွဲ့စည်းပုံအင်အား၏ ၃ ရာခိုင်နှုန်းအထိ တပ်မတော်သားများ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းခြင်း (နှစ်) တပ်ဖွဲ့ဝင်ဦးရေ ၃၂၆ ဦး ရှိသော တပ်ရင်း အရွယ်အစား ဖွဲ့စည်းခြင်း ဟူ၍ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း နှစ်ခု ပါဝင်သည်။ လက်နက်ကိုင်အုပ်စုကြီးများအတွက် ခွင့်ပြုသော တပ်ရင်း အရေအတွက်သည် လက်နက်ကိုင်အုပ်စုငယ်များထက် ပိုများသည်။ သာဓကအားဖြင့် ကရင်ဗုဒ္ဓဘာသာ ဒီမိုကရက်တစ်တပ်ဖွဲ့(DKBA) ကို နယ်ခြားစောင့်တပ်ရင်း ၁၁ ရင်း ဖွဲ့စည်းခွင့်ပေးခဲ့ပြီး ဂျာကနီနှင့် ဂျာပီကွဲ တို့ဦးဆောင်သော လားဟူတိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်နှစ်ဖွဲ့ကိုမူ နယ်ခြားစောင့်တပ်ရင်းတစ်ခုအဖြစ် ပူးပေါင်းဖွဲ့စည်းပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ယင်းအစီအစဉ်တွင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စု ၅ ဖွဲ့နှင့် ဒေသခံ ပြည်သူ့စစ် ၄ ဖွဲ့တို့ နယ်ခြားစောင့်တပ်ရင်းအဖြစ် ကူးပြောင်းခဲ့ကြသည် (ဇယား ၅ ကိုကြည့်)။ အဆိုပါ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများမှာ ကချင်ပြည်နယ်မှ အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်တပ်မတော်-ကချင် (NDA-K)၊ ကယားပြည်နယ်မှ ကရင်နီ အမျိုးသားပြည်သူ့လွတ်မြောက်ရေးတပ်ဦး (KNPLF)၊ ကရင်ပြည်နယ်မှ ကရင်ဗုဒ္ဓဘာသာ ဒီမိုကရက်တစ် တပ်မတော် (DKBA)၊ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ MNDA တို့ဖြစ်သည်။ နယ်ခြားစောင့်တပ်ဖြစ်လာသော ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များမှာ LDF လားဟူ ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်ဟောင်းဗိုလ်မှူးဂျာပီကွဲဦးဆောင်သော မိုင်းတုံနှင့် မိုင်းဆတ်မှ လားဟူပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့၊ ဗိုလ်မှူးစိုင်းအောင်ဦးဆောင်သော တာချီလိတ်ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့၊ မိုင်းပြင်းမှ မက်မန်းပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့နှင့် တာလေမှ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့တို့ဖြစ်ပြီး အားလုံး ရှမ်းပြည်နယ်မှဖြစ်ကြသည်။ ၎င်းတို့၏ မူလနောက်ကြောင်းကိုကြည့်လျှင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများနှင့် အစိုးရမဟာမိတ် ပြည်သူ့ စစ်အဖွဲ့များဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။^{၁၃၀} ၎င်းနယ်မြေများမှာ ဗမာလူမျိုးမရှိသော နေရာများဖြစ်ပြီး တပ်ဖွဲ့ဝင်အများစုမှာလည်း ဗမာလူမျိုး မဟုတ်ကြပေ။ နယ်ခြားစောင့်တပ်တွင် ထမ်းဆောင်ရန် ခန့်အပ်ခံရသော တပ်မတော်သားများ၏ လူမျိုးမှာ မည်သည့်လူမျိုးဖြစ်သည်ကို မသိနိုင် သော်လည်း ဗမာလူမျိုးများပါဝင်နိုင်ပါသည်။

ဇယား ၅ - နယ်ခြားစောင့်တပ်များ (၂၀၀၉ မှ ယနေ့ထိ)^{၁၂၈}

BGF No.	မြို့နယ်	တပ်မှူး	ရက်စွဲ	ယခင်အမည်
ကချင်ပြည်နယ်				
1001	ချီဖွေနှင့် ဆောလော	ဗိုလ်မှူးဒယ်လ်တန်ခေါင်လွန်း	၈ ၁၁ ၂၀၀၉	NDA-K
1002	ချီဖွေနှင့် ဆောလော	ဗိုလ်မှူးလန်ဂျော်ဆောင်တိန့်	၈ ၁၁ ၂၀၀၉	NDA-K
1003	ဝိုင်းမော်	ဗိုလ်မှူးဝမ်သာဒိုင်ခေါင်	၈ ၁၁ ၂၀၀၉	NDA-K
ကယားပြည်နယ်				
1004	ဖာဆောင်းနှင့် လွိုင်ကော်	ဗိုလ်မှူးစိုးဆမား	၈ ၁၂ ၂၀၀၉	KNPLF
1005	မယ်ဆယ်နှင့် ဘော်လခဲ	ဗိုလ်မှူးဆီမိုနယ်	၈ ၁၁ ၂၀၀၉	KNPLF
ရှမ်းပြည်နယ်				
1006	လောက်ကိုင်	ဗိုလ်မှူးရန်ကျောက်ကျင်	၄ ၁၂ ၂၀၀၉	MNDAA
1007	မိုင်းတုန်	ဗိုလ်မှူးဂျာပီကွဲ	၃၀ ၃ ၂၀၁၀	လားဟူပြည်သူ့စစ် (ယခင် LDF)
1008	မိုင်းယောင်း	မသိ	၃၀ ၃ ၂၀၁၀	လားဟူပြည်သူ့စစ်နှင့် ဂျကူနီ ပြည်သူ့စစ်ပေါင်းထားသော အဖွဲ့
1009	တာချီလိတ်	ဗိုလ်မှူးစိုင်းအောင်	၁၈ ၅ ၂၀၁၀	လားဟူပြည်သူ့စစ်
1010	မက်မန်း/Markmang	မသိ	၂၀ ၅ ၂၀၁၀	မက်မန်းပြည်သူ့စစ်

ကရင်ပြည်နယ်				
1011	လှိုင်းဘွဲ့	ဗိုလ်မှူးဟင်နရီ	၁၈ ၈ ၂၀၁၀	DKBA
1012	လှိုင်းဘွဲ့	ဗိုလ်မှူးသန်းရွှေ	၁၈ ၈ ၂၀၁၀	DKBA
1013	ဘားအံ	ဗိုလ်မှူးစောလှကြိုင်	၁၈ ၈ ၂၀၁၀	DKBA
1014	ဗာပွန်	ဗိုလ်မှူးစောမောင်ချစ်	၁၈ ၈ ၂၀၁၀	DKBA
1015	လှိုင်းဘွဲ့	ဗိုလ်မှူးစောဝင်းနိုင်စိန်	၂၀ ၈ ၂၀၁၀	DKBA
1016	လှိုင်းဘွဲ့	ဗိုလ်မှူးစောမြတ်ကြိုင်	၂၀ ၈ ၂၀၁၀	DKBA
1017	မြဝတီ	ဗိုလ်မှူးဒီးဒီး	၂၀ ၈ ၂၀၁၀	DKBA
1018	မြဝတီ	ဗိုလ်မှူးစောမောင်ဝင်း	၂၀ ၈ ၂၀၁၀	DKBA
1019	မြဝတီ	ဗိုလ်မှူးစောလိုက်သိပ်	၂၀ ၈ ၂၀၁၀	DKBA
1020	မြဝတီ	ဗိုလ်မှူးစောစံလင်း	၂၀ ၈ ၂၀၁၀	DKBA
1021	ကျော့ကရိတ်	ဗိုလ်မှူးစောဘလူး	၂၀ ၈ ၂၀၁၀	DKBA
1022	မြဝတီ	ဗိုလ်မှူးမိုးသို	၂၀ ၈ ၂၀၁၀	DKBA
1023	ကြာအင်းဆိပ်ကြီး	ဗိုလ်မှူးစောအယ်ထူး	၂၀ ၈ ၂၀၁၀	KPF

ဒုတိယအစီအစဉ်မှာ အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများအား ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအဖြစ်သို့ ကူးပြောင်းရန် အဆိုပြုခြင်းဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအဖြစ်သို့ အသွင်ကူးပြောင်းသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများမှာမူ နယ်ခြားစောင့်တပ်အစီအစဉ်ကဲ့သို့ တင်းကြပ်ခြင်းမရှိပေ။ ၎င်းပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များသည် တပ်မတော်ကို ကူညီရန် ဝတ္တရားရှိပြီး အနီးတဝိုက်နယ်မြေတွင် လှုပ်ရှားနေသော အခြား လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများ၏ သတင်းအချက်အလက်ကို စုဆောင်းပေးရန်၊ လမ်းကြောင်းခက်ခဲသော နယ်မြေကို ဖြတ်သန်းချီတက်ရာတွင် အကူအညီပေးရန်၊ စစ်ဆင်ရေးများတွင် အကူအညီပေးရန် စသည့်အချက်များပါဝင်သည်။ နယ်ခြားစောင့်တပ် အဆိုပြုမှုကဲ့သို့ပင် ပြည်သူ့စစ် အဖွဲ့များကိုလည်း အရွယ်အစားလျော့ချခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် နယ်ခြားစောင့်တပ်ကဲ့သို့ တပ်မတော်မှ စစ်သားများ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းရန် မလိုအပ်ပေ။

ယင်းအဆိုပြုချက်သည် ယခင်က ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ ဖြစ်လာခဲ့သော အပစ်ရပ်အုပ်စုများအား တပ်မတော်၏ ပြည်သူ့စစ်အစီအစဉ်သို့ လာရောက်ပူးပေါင်း အသွင်ပြောင်းမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ် အစိုးရ သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲထုတ်ပြန်ချက်များအရ ၁၉၈၉ မှ ၂၀၁၀ ခုနှစ်အတွင်း ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့အဖြစ် အသွင်ကူးပြောင်းခဲ့သော အပစ်ရပ်အုပ်စု ၁၅ ဖွဲ့ရှိသည်ဟု သိရသည်။^{၁၂၆} ၎င်းအဖွဲ့များထဲတွင် ကချင် ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့ (KDA) နှင့် ပအိုဝ်းအမျိုးသားတပ်ဖွဲ့ (PNA) တို့ကဲ့သို့ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ^{၁၂၇} သာမကပဲ ရှမ်းပြည် တိုးတက်ရေးပါတီ/ ရှမ်းပြည်တပ်မတော် (SSPP/ SSA) ၏ တပ်မဟာ ၃နှင့် တပ်မဟာ ၇ တို့ အပါအဝင် ခွဲထွက်အုပ်စုများလည်း ပါဝင်ကြ သည်။^{၁၂၈}

၂၀၁၁ ခုနှစ် သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲတွင် ထိုစဉ်က ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီး ဦးကျော်ဆန်းက အဆိုပြုချက်၏ နောက်ကွယ်မှ အကြောင်းပြချက်များကို ရှင်းလင်းပြောကြားခဲ့သည် -

"စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများတွင် တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်များက ၎င်းတို့၏လက်အောက်ငယ်သားများအနေနှင့် သာမန်အရပ်သားဘဝတွင် အသားကျအောင်ကြိုးစားရာတွင် အခက်အခဲများစွာနှင့် ရင်ဆိုင်ရလိမ့်မည်ဟု ပြောကြားခဲ့ကြပြီး လက်နက်ကိုင်ဆောင်ခွင့်နှင့် အလုပ်အကိုင်၊ စားနပ်ရိက္ခာ၊ အဝတ်အထည်၊ နေရာနေရာ တို့ကိုလည်း တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။

ထို့ကြောင့် အစိုးရက ဥပဒေများ၊ စည်းကမ်းများ၊ သဘောတူညီချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားကာ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ များကို နယ်ခြားစောင့်တပ်များ သို့မဟုတ် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအဖြစ်သို့ အသွင်ကူးပြောင်းခဲ့ပြီး ၎င်းတပ်ဖွဲ့ဝင်များအနေနှင့် အလုပ် အကိုင်၊ ဘဝလုံခြုံမှုတို့ ရရှိကာ နိုင်ငံအတွက် ဂုဏ်သိက္ခာဖြင့် တာဝန်ထမ်းရွက်ခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါတပ်များသည် တပ်မတော်ကွပ်ကဲမှု လက်အောက်မှ တပ်များဖြစ်လာသည့်အလျောက် ၎င်းတို့၏ လစာ၊ ရိက္ခာ၊ စစ်ဝတ်စုံ၊ လက်နက်ခဲယမ်းမီးကျောက် စသည်တို့နှင့် သက်ဆိုင်သောကိစ္စများကို စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၊ တိကျသော စာရင်းအင်းစနစ်တို့ နှင့်အညီ လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။"^{၁၂၉}

ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့အဖြစ် အသွင်ကူးပြောင်းရန် တပ်မတော်၏တောင်းဆိုမှုကို အပစ်ရပ်အုပ်စုတိုင်းက လိုက်နာခဲ့ကြခြင်းမဟုတ်ပေ။ အင်အားရှိကြီးသော အုပ်စုမြောက်များစွာက ငြင်းပယ်ခဲ့ကြသည်။ ငြင်းပယ်ခဲ့သောအဖွဲ့များထဲတွင် ၀ တပ်ဖွဲ့(UWSA) ၊ ကချင် KIO ၊ မွန်ပြည်သစ်ပါတီ NMSP တို့ပါဝင်သည်။ ရှမ်းပြည်တပ်မတော် မြောက်ပိုင်း SSPP/ SSA မှ တပ်မဟာ ၃ နှင့် တပ်မဟာ ၇ တို့က ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအဖြစ် အသွင်ကူးပြောင်းခဲ့ကြသော်လည်း တပ်မဟာ ၁ က ငြင်းဆန်ခဲ့သည်။ လိုက်နာခြင်းမပြုသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအကြား တူညီသော ကန့်ကွက်ချက်မှာ မျှော်မှန်းထားသော နိုင်ငံရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုမတိုင်မီ ၎င်းတို့တပ်ဖွဲ့များအတွင်း အပြောင်းအလဲလုပ်ခိုင်းသော အချက်ပင်ဖြစ်သည်။^{၁၁၁} KIO က နယ်ခြားစောင့်တပ်အဖြစ် ကူးပြောင်းရေးနှင့်ပတ်သက်၍ တန်ပြန်အဆိုပြုချက်များကို တင်ပြခဲ့သော်လည်း တပ်မတော်၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်သို့ ဝင်ရောက်ခြင်းမပြုသောကြောင့် တပ်မတော်ဖက်က လက်သင့်မခံခဲ့ပေ။^{၁၁၂}

ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း ကိုးကန့်ဒေသနှင့် ကရင်ပြည်နယ်တို့တွင် နယ်ခြားစောင့်တပ် BGF ဖွဲ့စည်းရန် တပ်မတော်၏ ကြိုးပမ်းမှုများ၌ အဆိုပြုချက်ကို ငြင်းဆန်သော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်နှစ်ဖွဲ့ဖြစ်သည့် MNDA၊ ကွယ်လွန်သူ စောလားပွယ်ဦးဆောင်သော DKBA တို့နှင့် တပ်မတော်တပ်ရင်းများအကြား တိုက်ပွဲများဖြစ်ပွားမှုနှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ BGF ဖွဲ့စည်းရေးနှင့် ဆက်စပ်သည့် ပဋိပက္ခများထွက်ပေါ်လာမှုသည် အပစ်ရပ်အုပ်စုများကို ပြည်သူ့စစ်စနစ်အတွင်းသို့ ပေါင်းစည်းရာတွင် နိုင်ငံရေးစိန်ခေါ်မှုများရှိနေခြင်းကို ထင်ဟပ်သည် (အခန်း ၄ - ၄ ကိုကြည့်)။

အဆိုပါအသွင်ကူးပြောင်းမှုကာလအတွင်း တပ်မတော်အစိုးရသည် ၎င်း၏အင်အားစုဆောင်းမှုကိုလည်း တိုးချဲ့ ခဲ့ပြီး နယ်မြေခံအစိုးရ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များတွင် ထမ်းဆောင်ရန်အတွက် အရပ်သားများကို စစ်သင်တန်းပေးကာ လေ့ကျင့်ပေးခဲ့သည်။ ၂၀၀၉ နှင့် ၂၀၁၀ ခုနှစ်အကြားတွင် ရခိုင်၊^{၁၁၂} ချင်း၊^{၁၁၃} ရှမ်း၊^{၁၁၄} ကရင်၊^{၁၁၅} နှင့် မွန်ပြည်နယ်^{၁၁၆} တို့အပြင် တနင်္သာရီတိုင်း (ယခုအခါ တိုင်းဒေသကြီး) ^{၁၁၇} တွင်လည်း တပ်မတော်က ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းရေး ကြိုးပမ်းမှုများကို အရှိန်မြှင့်ခဲ့ခြင်းကို သတင်းများက ညွှန်ပြနေသည်။

ဇယား ၆ - အစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများအကြား နှစ်ဦးနှစ်ဖက်ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက် (၂၀၁၁ မှ ယခုအချိန်အထိ)

အမည်	ထပ်မံ အပစ်ရပ်သော ရက်စွဲ	ယခင် အပစ်ရပ်သော ရက်စွဲ
၁။ အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်တပ်မဟာမိတ်တပ်မတော် (NDAA) မိုင်းလား	၂၀၁၁ စက်တင်ဘာ	၁၉၈၉
၂။ ဝပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးတပ်မတော် (UWSA)	၂၀၁၁ အောက်တိုဘာ	၁၉၈၉
၃။ ရှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ/ ရှမ်းပြည်တပ်မတော် (RCSS/SSA)*	၂၀၁၁ ဒီဇင်ဘာ	မရှိ
၄။ ဒီမိုကရက်တစ် ကရင်အကျိုးပြုတပ်မတော် (DKBA) ကလို့ထူးဘော်*	၂၀၁၁ ဒီဇင်ဘာ	၁၉၉၅ (ဒီမိုကရက်တစ် ကရင်ဗုဒ္ဓဘာသာတပ်မတော် အနေနှင့် လက်မှတ်ထိုး)
၅။ ချင်းအမျိုးသားတပ်ဦး (CNF)*	၂၀၁၂ ဇန်နဝါရီ	မရှိ
၆။ ကရင်အမျိုးသားအစည်အရုံး (KNU) *	၂၀၁၂ ဇန်နဝါရီ	မရှိ
၇။ ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ/ ရှမ်းပြည်တပ်မတော် (SSPP/Shan State Army)	၂၀၁၂ ဇန်နဝါရီ	၁၉၈၉
၈။ မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP)	၂၀၁၂ ဖေဖော်ဝါရီ	၁၉၉၅
၉။ KNU/KNLA ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ (KPC)*	၂၀၁၂ ဖေဖော်ဝါရီ	၂၀၀၇
၁၀။ ကရင်နီအမျိုးသားတိုးတက်ရေးပါတီ (KNPP)	၂၀၁၂ မတ်လ	၁၉၉၄
၁၁။ ရခိုင်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP)*	၂၀၁၂ ဧပြီ	မရှိ
၁၂။ နာဂမြေ ကပ်ပလန် အမျိုးသားဆိုရှယ်လစ်ကောင်စီ (NSCN-K)	၂၀၁၂ ဧပြီ	မရှိ
၁၃။ ပအိုဝ်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ (PNLO)*	၂၀၁၂ ဩဂုတ်	မရှိ
၁၄။ မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာကျောင်းသားများ ဒီမိုကရက်တစ်တပ်ဦး (ABSDF)*	၂၀၁၃ ဩဂုတ်	မရှိ

*တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်(၂၀၁၅) လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းကို ရည်ညွှန်းသည်။

ထို့နောက် သမ္မတဦးသိန်းစိန် (၂၀၁၁ - ၂၀၁၆) ဦးဆောင်သော အရပ်သားတစ်ပိုင်းအစိုးရသည် တပ်မတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များအကြားမှ ပဋိပက္ခကို ဖြေရှင်းရန်ရည်ရွယ်သော ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို အစပျိုးခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ ဩဂုတ်လ ၁၈ ရက်တွင် သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်က တိုင်းရင်းသားအရေးကိစ္စများကို အမျိုးသားဦးစားပေးသတ်မှတ်ရန် စီစဉ်ခြင်းသည် အစိုးရသစ်က ပြည်သူ့စစ်အသွင်ကူးပြောင်းရေး ကိစ္စကို စွန့်လွှတ်ရန်လိုလားကြောင်း အချက်ပြခြင်းဖြစ်သည်။^{၁၁၀} ၎င်းအချက်ပြမှုသည် တပ်မတော်၏ ပြည်သူ့စစ်အဆိုပြုချက်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နေသော နှောင့်နှေးနေမှုများကို ဖယ်ရှားပေးပြီး အစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအကြား စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများ လုပ်ခွင့်သာမည့် အခြေအနေကို ဖန်တီးပေးသည်။ အစိုးရသည် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ ၁၄ ဖွဲ့နှင့် နှစ်ဖက်အပြန်အလှန် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှုများကို ညှိနှိုင်းအောင်မြင်ခဲ့သည် (ဇယား ၆ ကိုကြည့်)။ အနည်းဆုံး တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့ ၁၇ ဖွဲ့နှင့် တပ်မတော်အကြား သုံးနှစ်ကြာ ညှိနှိုင်းခဲ့ကြပြီးနောက် ၂၀၁၅ အောက်တိုဘာလ ၁၅ ရက်တွင် တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက် (NCA) ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။ NCA ၏ အဓိကကျသောအချက်မှာ တပ်မတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများအကြား နိုင်ငံရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးရန် စည်းကမ်းချက်ပါဝင်ခြင်းဖြစ်သည်။

NCA သည် သက်တမ်းရင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်း KNU အပါအဝင် လက်နက်ကိုင်အုပ်စု ၈ ဖွဲ့ ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သော အဖွဲ့စုံ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ သို့သော် အစိုးရနှင့် နှစ်ဦးနှစ်ဖက် အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားကြသော အခြားတိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်း ၇ ဖွဲ့ကမူ NCA ကို လက်မှတ်မထိုးကြပေ။ ထို့အပြင် အစိုးရနှင့်လည်း အပစ်အခတ်ရပ်စဲရန် သဘောတူထားခြင်းမရှိ၊ တပ်မတော်နှင့်လည်း လောလောဆယ်ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စု ၄ ဖွဲ့ကလည်း လက်ရှိလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်ခြင်းမပြုကြပေ။ ၎င်းလေးဖွဲ့မှာ မကြာသေးမီကမှ ဖွဲ့စည်းထားသော ရခိုင်တပ်ဖွဲ့ (AA) နှင့် တအာင်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ် (TNLA)၊ ၁၉၈၉ခုနှစ်က ဖွဲ့စည်းခဲ့သော MNDA ၁၊ ၁၉၆၁ ခုနှစ်က ဖွဲ့စည်းခဲ့သော KIA တို့ဖြစ်သည်။ KIA သည် ၁၉၉၄ ခုနှစ်ကတည်းက တပ်မတော်နှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရန် သဘောတူ လက်မှတ်ထိုးထားသော်လည်း ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ပျက်ပြားသွားခဲ့သည်။^{၁၁၁} KIA ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် NCA စာချုပ်မူကြမ်းရေးဆွဲသည့် အစောပိုင်းအဆင့်များတွင် ပါဝင်ခဲ့သော်လည်း လက်မှတ်ရေးထိုးရာတွင် ပါဝင်ခြင်း မပြုခဲ့ပေ။^{၁၁၂} နှစ်ဦးနှစ်ဖက်အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားခြင်းမရှိသောအသေးစားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုအနည်းငယ်မှာမူ နိုင်ငံရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုတွင် ပါဝင်ခွင့်ရရန် သဘောတူညီမှု ရရှိထားကြသည်။ ၎င်းအုပ်စုများမှာ ၀ အမျိုးသားအဖွဲ့အစည်း၊ လားဟူ ဒီမိုကရက်တစ်တပ်ပေါင်းစု နှင့် ရခိုင်အမျိုးသားကွန်ဂရက်တို့ ဖြစ်သည်။^{၁၁၃}

၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မှီ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ (SPDC) က အပစ်ရပ်လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများအား ပြည်သူ့စစ်အဖြစ် အသွင်ကူးပြောင်းရန်နှင့် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့အတွက် အရပ်သားများကို စစ်သင်တန်းပေးမှုတိုးချဲ့ရန် ကြိုးပမ်းမှုများသည် အဝေးကြီးတာသွားသော သက်ရောက်မှုမမြောက်များစွာ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ ပထမအချက်မှာ တိုင်းရင်းသားနယ်မြေအချို့တွင် စစ်ငွေသန်းလာစေခြင်း ဖြစ်သည်။ SSPP/SSA နှင့် MNDA တပ်ဖွဲ့များ၏ အစိုးရမဟာမိတ် ပြည်သူ့စစ်အသွင်ကူးပြောင်းမှုသည် ၎င်းတို့အား စစ်ရေးအရ အင်အားနည်းသွားစေခဲ့သည်။ နယ်ခြားစောင့်တပ်နှင့် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့သစ်များ ထူထောင်မှုသည် တပ်မတော်အနေနှင့် တိုက်ရိုက်မထိန်းချုပ်နိုင်သော နယ်မြေများတွင် ကိုယ်စားပြုတပ်ဖွဲ့များဖြင့် လွှမ်းမိုးထားနိုင်ပြီး တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများအပေါ် သွယ်ဝိုက်ဖိအားပေးနိုင်သော နည်းလမ်းများကို ရရှိစေသည်။ နိုင်ငံရေးရှုထောင့်မှကြည့်လျှင်လည်း တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအား တပ်မတော်ကွပ်ကဲမှုအောက်သို့ ပေါင်းစည်းရန် နည်းလမ်းအဖြစ် နယ်ခြားစောင့်တပ်နှင့် ပြည်သူ့စစ်ဖွဲ့စည်းရေး အဆိုပြုကမ်းလှမ်းခြင်းကို အသုံးပြုရန်ကြိုးစားသည့်သဘောပင်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် တပ်မတော်၏ အဆိုပြုမှုကို တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် မြောက်များစွာက လက်သင့်မခံခဲ့ကြပေ။ ပြည်သူ့စစ် ကိစ္စရပ်နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကို ပြည်သူ့စစ်အသွင်ပြောင်းရေးအလားအလာမှာ နိုင်ငံရေးအရ အငြင်းပွားဖွယ်များရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနာဂတ်တွင် ပြည်သူ့စစ်များ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့်ပတ်သက်၍ မရေရာမှုများနှင့် အားလုံးက သဘောတူညီမှုမရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

ဇယားကွက် ၄ - အခြေခံဥပဒေတွင်ပါရှိသော ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအတွက် ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာအခြေခံ

တပ်မတော်က ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအား ကာလရှည်ကြာ အသုံးပြုခဲ့ခြင်းကို ၁၉၇၄ နှင့် ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေ နှစ်ရပ်စလုံးတွင်ရော ဥပဒေတွင် ပါ ထင်ဟပ်နေသည်။

၁၉၇၄ အခြေခံဥပဒေတွင် နိုင်ငံသားများ၏ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ပြဌာန်းထားသော ဥပဒေပုဒ်မ ၁၇၁ သည် တိုင်းပြည်ကို ကာကွယ်ရန် နိုင်ငံသားများ၏ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုကို ဖော်ပြထားသော်လည်း ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၏ ကဏ္ဍကို တိတိကျကျသတ်မှတ်ထားခြင်း မရှိပေ။ ၎င်း ဥပဒေတွင် “နိုင်ငံသားတိုင်းသည် နိုင်ငံတော်ကို ကာကွယ်ရန်အတွက် (က) စစ်သင်တန်းတက်ခြင်း (ခ) စစ်မှုထမ်းခြင်း တို့ကိုလုပ်ဆောင်နိုင် သည်” ဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၁၄၂}

၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေတွင်မူ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအား စီမံအုပ်ချုပ်ရန် ကာကွယ်ရေးဌာန (တပ်မတော်) ကို ခွင့်ပြုထားသည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်က အာဏာစတင်သက်ရောက်သော ဥပဒေပုဒ်မ ၃၄၀ တွင် -

“အမျိုးသားကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကောင်စီ၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် တပ်မတော်တွင် ပြည်ထောင်စုလုံခြုံရေးနှင့် ကာကွယ်ရေးအတွက် ပြည်သူ လူထုတစ်ရပ်လုံး၏ ပါဝင်မှုကို စီမံခန့်ခွဲရန် အခွင့်အာဏာရှိသည်။ ပြည်သူ့စစ် မဟာဗျူဟာကို တပ်မတော်၏ဦးဆောင်မှုဖြင့် လုပ်ဆောင်ရမည်” ဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၁၄၃}

၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေတွင် တိုင်းပြည်ကာကွယ်ရေးအတွက် နိုင်ငံသားများ၏ တာဝန်ဝတ္တရားများကိုလည်း သတ်မှတ်ဖော်ပြထားရာ စစ်သင်တန်းတက်သည့်ကိစ္စလည်း ပါဝင်သည်။ ပုဒ်မ ၃၈၅ တွင် “ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လွတ်လပ်ရေးနှင့် အချုပ်အခြာအာဏာကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန် နိုင်ငံသားတိုင်းတွင် တာဝန်ရှိသည်” ဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၁၄၄} ထို့အပြင် ပုဒ်မ ၃၈၆ တွင်လည်း “နိုင်ငံသားတိုင်းသည် ပြည်ထောင်စုကို ကာကွယ်ရန်အတွက် ဥပဒေစည်းကမ်းများနှင့်အညီ စစ်သင်တန်းတက်ရန်၊ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များတွင် အမှုထမ်းရန် တာဝန်ရှိသည်” ဟု ဖော်ပြထားသည်။

ဦးသိန်းစိန်အစိုးရက တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများကို ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအဖြစ်သို့ အသွင်ကူးပြောင်းရန် ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ အခြေခံ အဖြစ် ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေကို ကိုးကားခဲ့သည်။ သာဓကအနေနှင့် အစိုးရပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူက တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများ သည် အခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ တပ်မတော်၏ ကွပ်ကဲမှုအောက်တွင် နယ်ခြားစောင့်တပ်နှင့် ဒေသခံပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များအဖြစ် နိုင်ငံတော်၏ တာဝန်များကို လက်ခံထမ်းရွက်ရမည်ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ ဤအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၃၇ တွင် “ပြည်ထောင်စု အတွင်းရှိ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့အားလုံးသည် တပ်မတော်၏ ကွပ်ကဲမှုအောက်တွင် ရှိရမည်” ဟု ဖော်ပြထားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ တရားဥပဒေတွင် ပြည်သူ့စစ်လက်နက်ကိုင်များနှင့်ပတ်သက်သည့် ဥပဒေပြဌာန်းချက်များ ရှိသော်လည်း ယင်းဥပဒေများကို ယခုအချိန်အထိ တရားဝင်ထုတ်ပြန် ကြေညာထားပုံမရပေ။ ဦးသိန်းစိန်အစိုးရထံ အာဏာမလွှဲပြောင်းမှီ ၂၀၁၀ နိုဝင်ဘာလတွင် SPDC ၏ တပ်မတော်အစိုးရက အများပြည်သူ စစ်အမှုထမ်းဥပဒေကို ပြဌာန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းဥပဒေသည် အရပ်သားများကို စစ်မှုထမ်းဖို့ ဆင့်ခေါ် နိုင်ရန် အစိုးရအား ခွင့်ပြုထား သည်။ သို့ရာတွင်အစိုးရသည် ယင်းဥပဒေစည်းမျဉ်းကို ယခုအချိန်အထိ အကောင်အထည်ဖော် မည့်ပုံမရပေ။^{၁၄၅} ယင်းဥပဒေ၏ ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးများတွင် နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းဥပဒေနှင့် ၁၉၅၉ ပြည်သူ့စစ်အက်ဥပဒေတို့ ပါဝင်သည်။ ၎င်းဥပဒေသည် စစ်မှုထမ်းရန် ဆင့်ခေါ်ခွင့်ပြုထားသော်လည်း ဥပဒေပုဒ်မ ၁ (၂) အရ ဆောင်ရွက်ရမည့် တရားဝင် အကြောင်းကြားမှုများ ပြုလုပ်မည့်ပုံ မရှိသောကြောင့် ဥပဒေတရားဝင်သက်ရောက်မှုရှိသလား ဆိုသည့် အချက် သဲကွဲခြင်းမရှိဟု Andrew Selth က မှတ်ချက်ပေးထားသည်။^{၁၄၆}

၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေသည် တိုင်းပြည်လုံခြုံရေးနှင့် ကာကွယ်ရေးအတွက် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ၏ ကဏ္ဍကို အသိအမှတ်ပြုထားသော်လည်း အစီအစဉ်နှင့်ပတ်သက်၍ အရေးကြီးသော အသေးစိတ်အချက်များ ပါဝင်ခြင်းမရှိဟု လေ့လာသုံးသပ်သူမြောက်များစွာက မှတ်ချက်ပေးကြ သည်။^{၁၄၇} သာဓကအားဖြင့် Burma News International (BNI) သတင်းတစ်ပုဒ်တွင် “နယ်ခြားစောင့်တပ် BGF မူဝါဒနှင့် ပတ်သက်၍ အစိုးရ တရားဝင်စာရွက်စာတမ်း မရှိပေ။ ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေ အခန်း ၇ တပ်မတော်ပိုင်းဆိုင်ရာတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ကို ဖော်ပြထားသည်။ သို့သော်လည်း စကားလုံးများမှာ မရှင်းလင်းသည့်အပြင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့်ပတ်သက်၍ အသေး စိတ်ဖော်ပြထားခြင်း မရှိပါ” ဟု သုံးသပ်ရေးသားထားသည်။^{၁၄၈}

အခန်းသုံး။ ပြည်သူ့စစ်အမျိုးအစားများ ခွဲခြားသတ်မှတ်ပုံစနစ်များ

ယခုအပိုင်းသည် အရပ်ဘက်-စစ်ဘက်ဆက်ဆံရေးတွင် ပြည်သူ့စစ်များ၏ မတူညီသော အခန်းကဏ္ဍနှင့် နေရာကိုလိုက်၍ ပြည်သူ့စစ်အမျိုးအစား (၄) ခု ခွဲခြားသတ်မှတ်ပေးထားခြင်းဖြင့် ပြည်သူ့စစ်များအား နားလည်အောင် မူဘောင်တစ်ခု ဖြည့်ဆည်းပေးထားသည်။ ယင်းသို့ အမျိုးအစား ခွဲခြားရာတွင် သုံးသပ်သည့် မူရင်းလက္ခဏာတစ်ခုမှာ ပြည်သူ့စစ်များ၏ အနေအထားဖြစ်သည်။ အနေအထားဆိုသည်မှာ ပြည်သူ့စစ်များသည် တပ်မတော်နှင့် မဟာမိတ်လား သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့် မဟာမိတ်လား ဆိုသည်နှင့် အစိုးရမဟာမိတ် ပြည်သူ့စစ်များ တပ်မတော်၏ အမိန့်ပေးစနစ်ဖွဲ့စည်းပုံတွင် ပေါင်းစည်းသည့် နည်းလမ်းများဖြစ်သည်။ အခြားသော ဒုတိယအဆင့်လက္ခဏာသုံးခုလည်း ရှိသေးသည်။ ပထမတစ်ခုမှာ ပြည်သူ့စစ်များ၏ လွှမ်းမိုးချုပ်ကိုင်နိုင်မှု အတိုင်းအတာဖြစ်ပြီး ၎င်းတွင် အဖွဲ့ဝင်အရေအတွက်၊ ၎င်းတို့လှုပ်ရှားနေသော နယ်မြေနှင့် ၎င်းတို့၏ အင်အားနှင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် နေရာယူနိုင်မှုတို့နှင့်ဆိုင်သော အချက်များဖြစ်သည်။ ဒုတိယတစ်ချက်မှာ တပ်မတော်၊ ရပ်ရွာဒေသတို့နှင့် ၎င်းတို့၏ ယခင်က အပြန်အလှန်ဆက်ဆံရေးများကဲ့သို့သော ၎င်းတို့၏ ဖော်ပြချက်အခြေအနေများဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးအချက်မှာ ၎င်းတို့၏ ဝင်ငွေရရှိမှုအရင်းအမြစ်၊ တနည်းအားဖြင့် ၎င်းတို့၏ ငွေကြေးလိုအပ်ချက်ကို မည်သည့်နည်းလမ်းဖြင့် မိမိတို့ ဘာသာ ရှာဖွေထောက်ပံ့သည်ဆိုသော အချက်တို့ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ပြည်သူ့စစ်များအား ခွဲခြားစိစစ်လိုက်သောအခါ ပြည်သူ့စစ်လေးမျိုးကို သတ်မှတ်ပိုင်းခြားနိုင်သည်။ -

- တပ်မတော်အတွင်းသို့ ပေါင်းစည်းထားသော ပြည်သူ့စစ်
- တပ်မတော်သို့ ပေါင်းစည်းထားခြင်းမရှိသည့် ပြည်သူ့စစ်
- တပ်မတော်က ထိန်းချုပ်လုပ်ဆောင်သော ရပ်ရွာအခြေပြုပြည်သူ့စစ်
- တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့၏ ပြည်သူ့စစ်

ခွဲခြားသတ်မှတ်သည့် မူဘောင်မှာ အသုံးဝင်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကောင်းမွန်သော အတွေးအခေါ်ပိုင်းဆိုင်ရာ စဉ်းစားချက်မရှိဘဲ မည်သည့်ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ အရေအတွက်ခန့်မှန်းချက်များကိုမဆို အသုံးပြုမှုသည် အရေအတွက်ဖေါင်းပွမှုဖြစ်နိုင်သည့် အန္တရာယ်ရှိပါသည်။ အရပ်သား ငါးဦးခန့်လောက်ကို တပ်မတော်က စုဆောင်းကာ ပြည်သူ့စစ်တစ်ခုဖြစ်နေမှုနှင့် အနိမ့်ဆုံးသင်တန်းပေးထားပြီး အစိုးရနှင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းပြီးနောက် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာသည့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များက ပိုင်ဆိုင်သော လက်နက်အပြည့်အစုံနှင့်အတူ အကြံရှိစစ်သားတစ်ရာခန့်နှင့်အသက်ဝင်နေသည့် ပြည်သူ့စစ်တို့အကြား အရေအတွက်ရှုပ်ထွေးမှုအန္တရာယ်ရှိနိုင်ပါသည်။ သတိပြုရာတစ်ခုမှာ အထက်ကဖော်ပြခဲ့သော သတ်မှတ်ချက်များအားလုံးနှင့် မကိုက်ညီသော ပြည်သူ့စစ်အမျိုးအစားတစ်ခု ရှိနေနိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

၃.၁။ အမျိုးအစား ၁ - တပ်မတော်အတွင်းပေါင်းစည်းထားသော ပြည်သူ့စစ်

နယ်ခြားစောင့်တပ် (BGF) ဟု လူသိများသော တပ်မတော်အတွင်း ပေါင်းစည်းထားသော ပြည်သူ့စစ်များသည် တပ်မတော်၏ အမိန့်ပေးမှုအောက်တွင် တရားဝင်စစ်ဆင်ရေးများ ပြုလုပ်ပြီး တပ်မတော်၏ အမိန့်ပေးစနစ် တည်ဆောက်ပုံတွင် ပေါင်းစည်းထားခြင်းဖြစ်သည်။ လက်ရှိတွင် တပ်ရင်းအရွယ်အစားရှိ နယ်ခြားစောင့်တပ်ရင်း ၂၃ ခုရှိသည် (ဇယား ၅ တွင်ရှု) ။ တပ်မတော်အတွင်း ပေါင်းစည်းထားသော ပြည်သူ့စစ်များ၏ မူလလက္ခဏာများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။ တပ်ရင်းများကို တပ်မတော်၏ အမိန့်စနစ်တည်ဆောက်ပုံတွင် ထည့်သွင်းထားရှိသည်။ တပ်မတော်က သတ်မှတ်ထားသောဝတ်စုံများကို ထုတ်ပေးပြီး ငွေကြေးနှင့် ပစ္စည်းများကို တိုက်ရိုက်ထောက်ပံ့ပေးသည်။ တပ်ရင်းများတွင် ၎င်းတို့ရာထူးအတိုင်း တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသော တပ်မတော်မှ စစ်သားများလည်းရှိသည်။^{၁၉} တပ်ရင်းတစ်ခုစီတိုင်းသည် တပ်မတော်မှ လက်နက်များနှင့် အခြားသောအထောက်အပံ့များ ရရှိသည်။

တပ်မတော်အတွင်း ပေါင်းစည်းထားသော ပြည်သူ့စစ်များ၏ တာဝန်မှာ တပ်မတော်ကို လုံခြုံရေးထိန်းသိမ်းမှု လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရာတွင် ကူညီရန်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့သည် အမျိုးသားကာကွယ်ရေးစီမံချက်များ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့ကအကူအညီပေးသည့် အတိုင်းအတာသည် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ ၎င်းတို့၏ နယ်မြေအတွင်းလှုပ်ရှားမှု သတင်းအချက်အလက်များပေးခြင်းမှသည် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့်တိုက်ပွဲဖြစ်သည့်အခါတပ်မတော်ကို လမ်းပြအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ပေးရန်အထိဖြစ်သည်။ နယ်ခြားစောင့်တပ်များသည် KIA ၊ KNLA နှင့် NCA လက်မှတ်မထိုးခင်အချိန်က DKBA - ကလိုထူးဘောတပ်များနှင့် တိုက်ခိုက်ရာတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။^{၂၀}

တရားဝင်လမ်းညွှန်ချက်များအရ တပ်ရင်းတစ်ခုစီအတွက် အဖွဲ့ဝင် ၃၂၆ ဦးထားရှိရမည်ဖြစ်ပြီး အရာရှိ ၁၈ ဦး ပါဝင်သည်။ တပ်မတော်၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် လက်နက်ကြီးများကို ချောင့်လှည့်ရသည်။^{၂၁}

နယ်ခြားစောင့်တပ်ဟူသော အမည်အရ ယင်းအဖွဲ့များမှာ နိုင်ငံတကာနယ်စပ်အနီးအနား မြို့နယ်များတွင် တည်ရှိကြသော်လည်း နယ်စပ်နှင့်

ကပ်နေရန်မလိုအပ်ပေ။ နယ်ခြားစောင့်တပ်ရင်းများသည် ကချင်၊ ရှမ်း၊ ကရင် ပြည်နယ်တို့တွင် လှုပ်ရှားကြသည်။ နယ်ခြားစောင့်တပ်များ လှုပ်ရှားသော နယ်မြေများမှာ အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် နယ်ခြားစောင့်တပ်မဖြစ်ခင် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ လွှမ်းမိုးမှုရှိခဲ့သော နေရာများတွင် ဖြစ်သည်။^{၁၅၂} ၎င်းတို့၏ ရွေ့လျားသွားလာမှု လွတ်လပ်ခွင့်နှင့်သက်ဆိုင်သော အသေးစိတ်မှာမူ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းမရှိဘဲ တပ်မတော်တပ်ရင်း ဖွဲ့စည်းထားပုံ အချို့ထက် ပို၍ ကန့်သတ်မှုရှိဟန်တူသည်။ အစီရင်ခံစာတစ်ခုက “မကွေးရှိ ခြေမြန်တပ်မ ၈၈ အောက်မှ မြန်မာတပ်ရင်းတစ်ခုကို ကချင်ပြည်နယ်သို့ နေရာချထားနိုင်သော်လည်း ကရင်ပြည်နယ်ရှိ နယ်ခြားစောင့်တပ်ကိုမူ ကချင်သို့ ရွှေ့ပြောင်းနေရာချထားခြင်း မပြုနိုင်ပေ” ဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၁၅၃}

တပ်မတော်အတွင်းပေါင်းစည်းထားသော ပြည်သူ့စစ်များဖွဲ့စည်းရာတွင် အရေးအပါဆုံး အပြောင်းအလဲတစ်ခုမှာ တပ်မတော်မှ စစ်သည်များကို အပစ်ရပ်နှင့် ပြည်သူ့စစ်အုပ်စုများ၏ ရာထူးများအတွင်း ထည့်သွင်းပါဝင်စေခြင်းဖြစ်သည်။^{၁၅၄} တပ်ရင်းတစ်ခုစီ ဖွဲ့စည်းမှုအတွက် လမ်းညွှန်၌ တပ်မတော်မှ စစ်သည် ၃၀ ဦးကို ထည့်သွင်းပါဝင်စေရာ အရာရှိ ၃ ဦး ပါဝင်ရမည်ဖြစ်သည်။ ယခင်အစိုးရ၏ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီး ဦးကျော်ဆန်းက “ပုံမှန်အားဖြင့် နယ်ခြားစောင့်တပ်ရင်းတစ်ခုမှာ တပ်မတော်ကလာတဲ့ အရာရှိ ၃ ဦးနဲ့ တခြားအဆင့်စစ်သည် ၂၇ ဦးတို့က အဖွဲ့အစည်းအလိုက် လုပ်ငန်းဆောင်တာတွေကို မှန်ကန်ချောမွေ့စွာ လည်ပတ်နိုင်ဖို့ကူညီကြတယ်။ တပ်က လူအနည်းငယ်သာ နယ်ခြားစောင့်တပ်တိုင်းရဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံ ထဲမှာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ကြရတယ်ဆိုတာ မြင်နိုင်ပါတယ်” ဟု မှတ်ချက်ပေးခဲ့သည်။ တပ်ရင်း၏ တပ်ရင်းမှူးသည် ဗိုလ်မှူးဖြစ်ပြီး ၎င်းသည် မူလ အုပ်စုမှဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့တွင် ၎င်းတို့၏ အဖွဲ့ဝင်များကို ရာထူးတိုးပေးခွင့်ရှိသည်။ ဒုတိယတပ်မှူးနှစ်နေရာတွင် တစ်နေရာကို တပ်မတော်မှ အရာရှိတစ်ဦးကို နေရာချထားသည်။ တပ်မတော်အရာရှိများသည် ထောက်ပံ့ရေးနှင့် ပို့ဆောင်ရေးကို စီမံမှုတို့အား ထိန်းချုပ်သည့် ရာထူးနေရာ များ ယူထားကြသည် (ဇယား ၇၊ နောက် ဆက်တွဲ ၁ ရှု)။^{၁၅၅}

နယ်ခြားစောင့်တပ်သို့ ပြောင်းလဲရန် လမ်းညွှန်များ၌ အဖွဲ့ဝင်များသည် အငြိမ်းစားယူရန် အသက်ငါးဆယ်ကျော်ရန် လိုအပ်သည်ဟူသော သတ်မှတ်ချက်တစ်ခုပါဝင်သည်။ ယင်းစည်းမျဉ်းသည် တပ်မတော်နှင့် အသွင်ပြောင်းလိုက်သော လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်များအကြားရှိ သဘောတူညီမှု ပုံစံအသစ်တစ်ခုဆီသို့ ဦးတည်သွားသည်။ အများစုမှာ နယ်ခြားစောင့်တပ်အတွက် ပြည်နယ်အဆင့် အကြံပေးကော်မတီအဖွဲ့ဝင် များ ဖြစ်လာသည်။ တပ်မတော်အနေဖြင့် ၎င်းတို့အား တပ်မတော်တွင် ဂုဏ်ထူးဆောင်ပြန်တမ်းဝင်အရာရှိအဖြစ် ခန့်အပ်လိုက်ခြင်းဖြင့် တပ်မတော်မှ ရာထူးများနှင့် တရားဝင်ကွဲပြားစေရန် လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၄ မေလတွင် ပြုလုပ်သော အခမ်းအနားတစ်ခုတွင် တပ်မတော်အရာရှိများက ကရင်နှင့် ကယားပြည်နယ်တို့ရှိ တပ်ရင်းများမှ ခေါင်းဆောင်များနှင့် လက်ရှိကော်မတီဝင်များ၊ ခေါင်းဆောင်ဟောင်း အတော်များများကို ၎င်းတို့၏ရာထူးအလိုက် ဂုဏ်ထူးဆောင်ဆုများ ပေးအပ်ခဲ့သည်။ သုံးသပ်သူတစ်ဦးကမူ “အဲဒီခေါင်းဆောင်တွေကို ဂုဏ်ထူးဆောင်ပြန်တမ်းဝင်အဖြစ် ခန့်အပ်လိုက်ခြင်းဟာ သူတို့ ဘယ်သူ့ကိုသစ္စာခံရမယ်ဆိုတာကို သတိပေးလိုက်ခြင်းပဲဖြစ်တယ်”ဟု မှတ်ချက် ပေးခဲ့သည်။^{၁၅၆}

တပ်မတော်အတွင်း ပေါင်းစည်းထားသော ပြည်သူ့စစ်များ၏ ငွေကြေးရင်းမြစ်များတွင် ဝင်ငွေရရှိနိုင်သော လုပ်ငန်းများနှင့်အတူ တပ်မတော်မှ အကူအညီများ ပါဝင်သည်။ နိုင်ငံပိုင်သတင်းစာ New Light of Myanmar မှ သတင်းတစ်ပုဒ်အရ “အစိုးရအနေဖြင့် နယ်ခြားစောင့်တပ်ဖွဲ့များအား လစာ၊ ရိက္ခာ၊ တူညီဝတ်စုံနှင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု တို့ကို တပ်မတော်အတွက် ထောက်ပံ့ပေးမှုများအတိုင်း ထောက်ပံ့သည်”^{၁၅၇} ဟု သိရ သည်။ ထို့ပြင် နယ်ခြားစောင့် တပ်သားစုဆောင်းရေး လက်ကမ်းစာစောင်တွင် နယ်ခြားစောင့်တပ်များနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများသည် ဘတ်စ်ကား၊ ရထားနှင့် လေယာဉ်ခရီးစဉ်များ၌ လျှော့စျေးဖြင့် ရခြင်းကဲ့သို့ အကျိုးအမြတ်များရရှိနိုင်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည် (နောက်ဆက်တွဲ ၂ ရှု)။^{၁၅၈}

၂၀၁၁ ခုနှစ်က ထုတ်ပြန်သော အများပြည်သူသို့ ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်တွင် ထိုအချိန်က အစိုးရပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူတစ်ဦးဖြစ်သည့် ဦးကျော်ဆန်းက နယ်ခြားစောင့်တပ်များ၏ ရည်ရွယ်ချက်တစ်ခုမှာ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ဝင်များ၏ စားဝတ်နေရေးကို ပုံစံတစ်ခုဖြင့် ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ရန်ဖြစ်သည်ဟုဖော်ပြပါရှိသည် (၂.၅ ပါ အစောပိုင်းဆွေးနွေးမှုများ ရှု)။^{၁၅၉} ယင်းကြေညာချက်က အစိုးရ၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အကူအညီနှင့်ပတ်သက်သည့် ဖော်ပြချက်များသည် စစ်သည်များကို တပ်မတော်၏ အမိန့်ပေးမှုအောက်မှ တပ်ရင်းများသို့ ပေါင်းစည်းပေးခြင်းကို အထောက်အကူပြုရန်ဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

နယ်ခြားစောင့်တပ်များ ဝင်ငွေရရန်အတွက် လုပ်ဆောင်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှာ ကွဲပြားခြားနားမှုရှိသည်။ နယ်ခြားစောင့်တပ်အဖွဲ့ဝင်များ သည် လူထုနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းများမှ အခွန်ကောက်ခြင်း၊ စိုက်ပျိုးရေးကုန်ထုတ်လုပ်မှု၊ အိမ်ခြံမြေ၊ သတ္တုတူးဖော်ရေး၊ သစ် ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် အခြားသောစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကဲ့သို့သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများလုပ်ကိုင်သည်။^{၁၆၀} အချို့ကိစ္စရပ်များတွင် သတင်း ဖော်ပြမှုများက နယ်ခြားစောင့်တပ်များသည် မူးယစ်ဆေးဝါးရောင်းဝယ်ခြင်း လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသည်ဟု ဖော်ပြကြသည်။^{၁၆၁}

ဇယား ၇ - နယ်ခြားစောင့်တပ် တပ်ရင်းတစ်ခုတွင် တပ်မတော်နှင့် မူလတပ်ရင်းများမှ စစ်သည်များကို ရာထူးအလိုက် တရားဝင် ခွဲဝေသတ်မှတ်ပုံ^{၁၆}

တပ်မတော်	အရေအတွက်	မူလတပ်ရင်း	အရေအတွက်
-	-	တပ်ရင်းမှူး	ဗိုလ်မှူး ၁
ဒုတပ်ရင်းမှူး (အုပ်ချုပ်မှု)	ဗိုလ်မှူး ၁	ဒုတပ်ရင်းမှူး	ဗိုလ်မှူး ၁
တပ်ရေးဗိုလ်ကြီး	ဗိုလ်ကြီး ၁	-	
တပ်ထောက်ဗိုလ်ကြီး	ဗိုလ်ကြီး ၁	-	
-	-	တပ်ခွဲမှူး	ဗိုလ်ကြီး ၃
-	-	တပ်စုမှူး	ဗိုလ် ၁ နှင့် ဒုဗိုလ် ၁၀
တပ်ရင်းအရာခံဗိုလ်	၁	-	-
ဒုအရာခံဗိုလ် (ရုံး)	၁	ဒုအရာခံဗိုလ်	၄
ဒုအရာခံဗိုလ် (တပ်ထောက်)	၁	-	
တပ်ကြပ်ကြီးစာရေး	၈	တပ်ကြပ်ကြီး (ခွဲ ထောက်)	၁
တပ်ကြပ်ကြီး	၆	တပ်ကြပ်ကြီး	၁၀
တပ်ကြပ်	၉	တပ်ကြပ်	၃၅
ဆေးတပ်သား	၁	-	-
-	-	ဒုတပ်ကြပ်	၃၃
-	-	တပ်သား	၁၉၈
စုစုပေါင်း	၃၀	စုစုပေါင်း	၂၉၆

၃.၂။ အမျိုးအစား ၂ - တပ်မတော်တွင် ပေါင်းစည်းမထားသော ပြည်သူ့စစ်

တပ်မတော်တွင် ပေါင်းစည်းမထားသော ပြည်သူ့စစ်ပုံစံတွင် အရွယ်အစား၊ အင်အား၊ အမိန့်နာခံပုံ အဆင့်ဆင့် တည်ဆောက်ပုံ၊ သမိုင်းကြောင်းနှင့် ဝင်ငွေအရင်းအမြစ်များတွင် သိသိသာသာကွဲပြားခြားနားပါသည်။^{၁၆၇} ယင်းသို့ ကွဲပြားမှုများရှိသော်လည်း အဆိုပါပြည်သူ့စစ်များ၏ ကူညီသော ဘုံလက္ခဏာတစ်ခုမှာ ၎င်းတို့သည် တပ်မတော်၏ အမိန့်ပေးမှုအောက်တွင် ရှိနေသော အနေအထားဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းတို့မှာ နယ်ခြားစောင့်တပ်များကဲ့သို့ တပ်မတော်သို့ အပြည့်အဝပေါင်းစည်းထားသည့် အတိုင်းအတာမျိုး မရှိပေ။ ထို့ပြင် တပ်မတော်စစ်သည်များလည်း ၎င်းတို့၏ရာထူးနေရာများတွင် ပါဝင်ခြင်းမရှိဘဲ အခြားလက္ခဏာတစ်ရပ်အနေဖြင့် ယင်းပြည်သူ့စစ်အုပ်စုများတွင် ယူနီဖောင်းဖြင့် အဆင့်များ ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားမှု မရှိခြင်း၊ နယ်ခြားစောင့်တပ်ကဲ့သို့ စစ်သည်မည်မျှထားရမည်ဟု သတ်မှတ်ထားမှု မရှိခြင်းများဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ၎င်းတို့ သည် တပ်မတော်မှ ပြုလုပ်သည့် မည်သည့်သင်တန်းကိုမှ တက်ရောက်ရန် မလိုသကဲ့သို့ အချိန်ပြည့် တာဝန်ထမ်းဆောင်ရန်လည်း မလိုအပ်ပေ။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ၎င်းတို့သည် တပ်မတော်မှ လစာရိက္ခာများကိုလည်း မရရှိပေ။^{၁၆၈} ယင်းလက္ခဏာများမှာ တပ်မတော်အတွင်း ပေါင်းစည်း ထားသော ပြည်သူ့စစ်နှင့် တပ်မတော်တွင် ပေါင်းစည်းမထားသော ပြည်သူ့စစ်တို့အကြား ကွာခြားမှုများဖြစ်သည် (အမျိုးအစား ၁) ။

အခြားသော တပ်မတော်တွင်ပေါင်းစည်းမထားသော တပ်မတော် ပြည်သူ့စစ်များ၏ အခြားသွင်ပြင်လက္ခဏာများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည် - နယ်ခြားစောင့်တပ်များကဲ့သို့ပင် ယင်းအုပ်စုအများစုသည် အစိုးရ ပြည်သူ့စစ်အဖြစ် တပ်မတော်က အသိအမှတ်ပြုသော ပြည်သူ့စစ်အဖြစ် ပြောင်းလဲခြင်းအခမ်းအနားကို တက်ရောက်ကြရသည်။^{၁၆၉} ယင်းပြည်သူ့စစ်များသည် ၎င်းတို့လှုပ်ရှားနေသော နေရာများ၌ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအပါအဝင် ပြည်တွင်းရန်မှ ရပ်ရွာကိုအကာအကွယ်ပေးသည့်လုပ်ငန်းများတွင် တပ်မတော်ကို ကူညီရသည်။ တပ်မတော် ကို ကူညီရာတွင်မူ ယင်းပြည်သူ့စစ်အမျိုးအစားများ၏ ကူညီမှုအတိုင်းအတာနှင့် ကူညီမှုပုံစံမှာ အမျိုးမျိုးဖြစ်ပြီး လက်တွေ့မြေပြင်၏ လုံခြုံရေး အခြေအနေကို ထင်ဟပ်နေပါသည်။ အချို့ ပြည်သူ့စစ်တပ်ရင်းများသည် တပ်မတော်ကို စစ်ဆင်ရေးများတွင် အကူအညီပေးခြင်းဖြင့် TNLA၊ KIA နှင့် SSPP/SSA တို့ကဲ့သို့သော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်များနှင့် ပဋိပက္ခတွင် ပါဝင်လာရသည်။

တပ်မတော်တွင် ပေါင်းစည်းထားသော ပြည်သူ့စစ်များ၏ လွှမ်းမိုးချုပ်ကိုင်နိုင်မှုမှာ သိသာစွာ ကွဲပြားခြားနားသည်။ ၎င်းတို့၏ အင်အား အခြေအနေမှာ အများစုသည် အမျိုးသား တစ်ရာအောက်သာဖြစ်ပြီး အချို့မှာ ဆယ်ယောက်ထက်ပင် နည်းနေသေးသည်။ အနည်းငယ်သော အဖွဲ့များတွင်သာ အင်အားတစ်ရာကျော်နှင့် ရာထပ်မနည်းရှိကြသည်။ ဥပမာ ဗိုလ်မှန် ဦးဆောင်သော မန်ပန်းပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ (ယခင် MTA)၊ ပန်ဆေးပြည် သူ့စစ်အဖွဲ့နှင့် KDA နှင့် PNA တို့မှ ဖွဲ့ထားသော ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များမှာ အင်အားရာဂဏန်းအချို့ရှိသည်ဟု သိရသည်။^{၁၆၆} တို့ပြင် တပ်ရင်းတစ်ခုရှိ လူအင်အားအရေအတွက်သည် တပ်မတော်မှ ထုတ်ပေးသော လက်နက်အရေအတွက်ထက်လည်း များစွာပိုနေနိုင်ပြီး ဤကွဲပြားမှုမှာ ပြည်သူ့စစ်အများအပြားတွင် တွေ့ရလေ့ရှိပါသည်။^{၁၆၇}

တပ်မတော်တွင် ပေါင်းစည်းထားသော ပြည်သူ့စစ်များ၏ အဖွဲ့ဝင်များမှာ အနီးအနားအသိုင်းအဝိုင်းမှ ဗမာမဟုတ်သော လူအများစုဖြစ်ပြီး လှုပ်ရှားသောနယ်မြေမှာ ၎င်းတို့၏ မူရင်းနယ်မြေများဖြစ်သည့် ဗမာမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားနယ်မြေများတွင်ဖြစ်သည်။ ယခင် အပစ်ရပ်အဖွဲ့ များဖြစ်သော ပြည်သူ့စစ်အတွက် သတ်မှတ်ပေးထားသော နယ်မြေများသည် ၎င်းတို့အပစ်ရပ်ခဲ့သော နယ်မြေများနှင့် အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ "PMF များအား ၎င်းတို့ ထိန်းချုပ်နယ်မြေအပြင်ဘက်တွင် လှည့်လည်သွားလာခွင့်၊ လက်နက်ကြီးများ အသုံးပြုခွင့် မပေးထားပါ"ဟု အစီရင်ခံစာ တစ်ခုက ဖော်ပြထားသည်။ သို့သော်လည်း အခြား အစီရင်ခံစာများ၌ ဤသို့သော ပြည်သူ့စစ်အမျိုးအစားများသည် ၎င်းတို့၏ ပုံမှန်ထိန်းချုပ် နယ်မြေအပြင်ဖက်၌လုပ်သော တပ်မတော်၏ စစ်ဆင်ရေးများတွင် ပါဝင်ကူညီခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ ထိုသို့သော အကူအညီမျိုးမှာ ယင်းပြည်သူ့ စစ်များသည် အဓိကအားဖြင့် တောတောင်ထူထပ်၍ လမ်းရှာရခက်သောနေရာများတွင် တပ်မတော်စစ်ကြောင်းများကို လမ်းပြအဖြစ် လုပ်ဆောင် ပေးခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။^{၁၆၈}

တပ်မတော်တွင် ပေါင်းစည်းထားခြင်းမရှိသော ပြည်သူ့စစ်များကို မတူညီသော မူလရင်းမြစ်နှင့် နောက်ခံအကြောင်းအရာရှိသည့် တပ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ အချို့သော တပ်မတော်တွင် ပေါင်းစည်းထားခြင်းမရှိသည့် ပြည်သူ့စစ်များမှာ နဂိုကတပ်မတော်ကို ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ခဲ့သော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များဖြစ်သည်။ နဝတ/ နအဖလက်ထက်တွင် ယင်းအဖွဲ့များသည် တပ်မတော်နှင့် အပစ်ရပ်သဘောတူညီမှုယူ ထားသော အဖွဲ့များဖြစ်ပြီး နောက်ပိုင်း ပြည်သူ့စစ်များဖြစ်လာခြင်းဖြစ်သည်။ အခြားသော တပ်မတော်တွင် ပေါင်းစည်းထားခြင်းမရှိသည့် ပြည်သူ့စစ်များမှာ ဒေသခံခေါင်းဆောင်များက ၎င်းတို့ဒေသ ကာကွယ်ရေးအတွက် ကိုယ်ပိုင်တပ်ဖွဲ့အဖြစ် နဂိုကဖွဲ့စည်းထားပြီး လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်အနည်းငယ်က တပ်မတော်၏ ပြည်သူ့စစ်အစီအစဉ်အမျိုးမျိုးတွင် တစ်ခု သို့မဟုတ် တစ်ခုထက်ပို၍ ဆက်သွယ်ပါဝင်သွားခဲ့ကြ သည်။ အချို့သော ပြည်သူ့စစ်တပ်ရင်းများ၏ ဇစ်မြစ်ကို ခြေရာခံပါက ၁၉၅၀ ခုနှစ်များက စ၍ ရှိနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။^{၁၆၉} အခြား အပစ်ရပ်အဖွဲ့ မဟုတ်သော တပ်မတော်တွင် ပေါင်းစည်းထားခြင်းမရှိသည့် ပြည်သူ့စစ်အများစုမှာ နောက်ပိုင်းမှ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းဖြစ်သည် (အခန်း ၂.၄ တွင် ရှု) ။^{၁၇၀}

တပ်မတော်တွင် ပေါင်းစည်းထားသည့် ပြည်သူ့စစ်များ၏ အခြားသောသွင်ပြင်လက္ခဏာများကို ကြည့်ပါက ၎င်းတို့၏ မိမိဘာသာ ရန်ပုံငွေရှာဖွေ ထောက်ပံ့ကြရသော နည်းလမ်းများမှာ သိသိသာသာပင်ခြားနားပါသည်။ အများစုမှာ ဝင်ငွေရရှိရေးအခြေခံအဖြစ် အခွန်ကောက်ရသော အချို့ ပုံစံအမျိုးမျိုးကိုသာ မှီခိုနေရသည်။ သို့သော်လည်း အနည်းငယ်သော ပြည်သူ့စစ်တို့မှာ ရန်ပုံငွေအတွက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများလုပ်ကိုင်ပြီး အစိုးရထံမှ စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်ခွင့်များ ရယူကြသည်။^{၁၇၁} ပြည်သူ့စစ်ခေါင်းဆောင်များအား ဝင်ငွေရရှိရန် ကိုယ်ပိုင်စီးပွားရေးများ လုပ်ကိုင်ခွင့် ပေးထားပြီး အချို့သောခေါင်းဆောင်များမှာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် အဆက်အသွယ်များရှိကြသည်။^{၁၇၂} ၎င်းတို့လုပ်ငန်းများထဲမှ အချို့တွင် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍ၊ အိမ်ခြံမြေဖွံ့ဖြိုးရေး၊ စိုက်ပျိုးရေး ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းနှင့်ပတ်သက်သော လုပ်ငန်းများပါဝင်ပြီး^{၁၇၃} ကျွန်းသစ်၊ သတ္တု တူးဖော်ခြင်း၊ ကျောက်စိမ်း၊ စိုက်ပျိုးမြေတို့ ပါဝင်သော သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်လုပ်ခွင့်များ ပါဝင်သည်။^{၁၇၄} အစီရင်ခံစာ အချို့ကမူ မူးယစ်ဆေးဝါး ကဲ့သို့ သော တရားမဝင်လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်နေကြောင်း စွပ်စွဲထားပါသည်။^{၁၇၅}

၃.၃။ အမျိုးအစား ၃ - တပ်မတော်မှ ထောက်ပံ့သော ရပ်ရွာအခြေပြု ပြည်သူ့စစ်

အစိုးရပြည်သူ့စစ်၏ တတိယအမျိုးအစားမှာ တပ်မတော်မှ ထောက်ပံ့သော ရပ်ရွာအခြေပြု ပြည်သူ့စစ်ဖြစ်သည်။ ယင်းပြည်သူ့စစ်များမှာ ရပ်ရွာ အတွင်းရှိ အရပ်သားများအား စုဆောင်းပြီး တပ်မတော်မှ သင်တန်းပေးကာ လက်နက်တပ်ဆင် ဖွဲ့စည်းပေးထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဒေသတွင် တာဝန်ကျသော တပ်မတော်တပ်ရင်းက ၎င်းတို့၏လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို ကြီးကြပ်၍ ညှိနှိုင်းပေးသည်။ တပ်မတော်မှ ထောက်ပံ့သော ရပ်ရွာအခြေပြု ပြည်သူ့စစ်များ ထူထောင်ဖွဲ့စည်းမှုတွင် တပ်မတော်၏အခန်းကဏ္ဍသည် တပ်မတော်တွင် ပေါင်းစည်းထားသော ပြည်သူ့စစ်နှင့် ပေါင်းစည်းမထားသော ပြည်သူ့စစ် (အမျိုးအစား ၁ နှင့် ၂) တို့နှင့် ကွဲပြားသွားစေသော လက္ခဏာဖြစ်သည်။ အချို့သော ကိစ္စရပ်များတွင် ရပ်ရွာ လူကြီးများက တပ်မတော်သားများပေးသော ပြည်သူ့စစ်သင်တန်းအား တက်ရောက်ရန် ရပ်ရွာမှအဖွဲ့ဝင်များကို ရွေးချယ်ပေးသည်။ မတူသော အချက်တစ်ခုမှာ အမျိုးအစား ၁ နှင့် ၂ တို့မှ ပြည်သူ့စစ်များသည် တပ်မတော်၏ အမိန့်အာဏာအောက်ရောက်ချိန်တွင် ဖွဲ့စည်းထားပြီးသား ဖြစ် သည်။ အခြားကွာခြားချက်တစ်ခုမှာ ယခုအုပ်စုများသည် တပ်မတော်တွင် ပေါင်းစည်းထားသောပုံစံ ပြည်သူ့စစ်၊ ပေါင်းစည်းမထားသောပုံစံ ပြည်သူ့စစ်တို့ထက် ပို၍သေးငယ်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။^{၁၇၆}

တပ်မတော်မှ ထောက်ပံ့သော ရပ်ရွာအခြေပြုပြည်သူ့စစ်များမှာ တောရွာများတွင်ရော မြို့ပြများတွင်ပါ ရှိကြသည်။ စည်ပင်ပိုင်နက်အတွင်းရှိ

ပြည်သူ့စစ်များမှာ မြို့အဖွဲ့များအဖြစ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးပြီး ပြည်သူ့ရဲ သို့မဟုတ် တပ်မတော် အကန့်အသတ်နှင့်သာရှိသော သို့မဟုတ် မရှိသော မြို့များတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်စေသည်။^{၁၇၇} အချို့နေရာများတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ဝင်များသည် ပြည်သူ့ရဲ၊ ဒေသဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ ကဲ့သို့ သော ဒေသခံ အရပ်သားအရာရှိများနှင့်လည်း ပူးပေါင်း၍ လုပ်ဆောင်ကြသည်။^{၁၇၈}

တပ်မတော်မှ ထောက်ပံ့သော ပြည်သူ့စစ်များ၏ မူရင်းအခန်းကဏ္ဍတွင် လုံခြုံရေးတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ရန် ပါဝင်သည်။ မွန်ပြည်နယ်တွင် ၂၀၀၇ ခုနှစ်က ထုတ်ဝေသည့် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့်ပတ်သက်သော အစောပိုင်း အစီရင်ခံစာဖော်ပြချက်အရ -

“ထိုပြည်သူ့စစ်များသည် ၎င်းတို့၏ ရပ်ရွာများတွင် သူဦးစားပြုရန်နှင့် အခြားအစိုးရကို ပုန်ကန်သူများရန်မှ ကာကွယ်ရန် လုံခြုံရေး ပေးရာတွင် တက်တက်ကြွကြွရှိကြသည်။ ထို့ပြင် ၎င်းတို့သည် ရွာကိုရောက်ရှိလာကြသော တပ်မတော်စစ်ကြောင်းများနှင့် လိုက်ပါ ကင်းလှည့်ကာ ၎င်းတို့ပတ်ဝန်းကျင်ဒေသများ၌ စစ်သားများရှိနေသမျှ လမ်းပြတာဝန် ထမ်းဆောင်ကြသည်။”^{၁၇၉}

၎င်းတို့၏တာဝန်များမှာ ရပ်ရွာဒေသ၏ လုံခြုံရေးအခြေအနေပေါ်တွင် မူတည်၍ အမျိုးမျိုးရှိပါသည်။ ၎င်းတို့၏ တာဝန်မှာ တံခါးမှူးများကဲ့သို့ ကိုယ့်ဒေသမှမဟုတ်ဘဲ အဝေးမှ ရောက်ရှိလာသူများ၏ သံသယဖြစ်ဖွယ် အပြုအမူများအား စောင့်ကြည့်ပြီး ဒေသခံလုံခြုံရေးအရာရှိများထံသို့ အစီရင်ခံရန်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း တခြားနယ်မြေများမှ စီစဉ်ဆောင်ရွက်မှုများမှာမူ ခြားနားမှုများရှိနိုင်သည်။ တပ်မတော်နှင့် မြန်မာ့ရဲ တပ်ဖွဲ့များမရှိသော သို့မဟုတ် ပြောပလောက်ဖွယ် အရေအတွက်မရှိသော အချို့ကျေးရွာများတွင် ပြည်သူ့စစ်များသည် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာတာဝန် များကို ပို၍ယူရသည်။^{၁၈၀}

တပ်မတော်မှ ထောက်ပံ့သည့် ရပ်ရွာအခြေပြု ပြည်သူ့စစ်တပ်ဖွဲ့ တစ်ခုချင်းစီ၏ အင်အားမှာ အနည်းဆုံး အချက်နှစ်ချက်ကို ထင်ဟပ်နေပါသည်။ တစ်ချက်မှာ ၎င်းတို့လှုပ်ရှားနေသည့် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်း၏ အရွယ်အစားဖြစ်သည်။ လူဦးရေအနည်းငယ်သာရှိသော ရပ်ရွာရှိ ပြည်သူ့စစ်များ တွင် တစ်ကြိမ်လျှင် တာဝန်ကျ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ဝင် ငါးဦးခန့်သာရှိသည်။ ပို၍လူဦးရေများသော ဒေသများတွင် ပြည်သူ့စစ်အရွယ်အစားမှာ ပိုကြီးမားပါသည်။^{၁၈၁} ဒုတိယအချက်မှာ ယင်းဒေသ၌ လုံခြုံရေးအခြေခံခြောက်မှု ရှိမရှိ ဖြစ်သည်။ ကယားပြည်နယ်မှ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အကြီးတန်းအရာရှိတစ်ဦးက “ပြည်သူ့စစ်ဆိုတာ အရပ်သားတွေပဲ။ လိုအပ်တဲ့အချိန်မှ သူတို့ကို ယူနီဖောင်းနဲ့ လက်နက်တွေ တပ်ဆင်ပေးလိုက် တာ” ဟုဆိုသည်။^{၁၈၂} ဒေသခံတပ်မတော်တပ်ရင်းများက ပြည်သူ့စစ်များအတွက် လက်နက်များထုတ်ပေးသည်။ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များ လှုပ်ရှားမှုမရှိသည့် နယ်မြေများတွင် ပြည်သူ့စစ်များကို လက်နက်တပ်ဆင်မထားပေ။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခြားသော လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များကဲ့သို့ပင် ပြည်သူ့စစ်များက ပုံစံတကျရော ပုံစံမကျပဲဖြစ်စေရော အခွန်ကောက်ခြင်းဖြင့် အခွန်ကောက်သည့်ပုံစံမှာ အမျိုးမျိုးရှိသည်။ ဥပမာ - နည်းလမ်းတစ်မျိုးမှာ ဒေသခံအစိုးရတာဝန်ရှိသူများက ပြည်သူ့စစ်များ၏ လှုပ်ရှားမှုများကို ထောက်ပံ့ရန်ဆိုပြီး အိမ်ထောင်စုများမှ အခွန်ကောက်သည့်နည်းဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့စစ်များကလည်း အခွန်ကို ငွေအဖြစ်သာမက ဆန်ကဲ့သို့ ပစ္စည်းများကိုပါ တိုက်ရိုက်ကောက်ကြသည်။^{၁၈၃}

ဒေသခံတပ်မတော်တပ်ရင်းများ၏ တိုက်ရိုက်ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် ရပ်ရွာအခြေပြုပြည်သူ့စစ်များကို အသုံးပြုသည့် အလေ့အထမှာ ၁၉၆၀ နှောင်းပိုင်းကတည်းက စတင်လာခြင်းဖြစ်သည်။^{၁၈၄} တပ်မတော်မှ ထောက်ပံ့သော ရပ်ရွာအခြေပြု ပြည်သူ့စစ်များမှာ ၁၉၆၀ တစ်ဝိုက်တွင် ပြည်သူ များ၏ စစ်ပွဲဖြစ်ရမည်ဟူသော အတွေးအခေါ်အရ တပ်မတော်မှထွက်လိုက်သည့် အစောပိုင်းပြည်သူ့စစ်များမှ ဆင်းသက်လာခြင်းဖြစ်ပြီး တပ်မတော်၏ အမျိုးသားကာကွယ်ရေးမဟာဗျူဟာ၏ အစိတ်အပိုင်းလည်းဖြစ်သည်။ လိုအပ်လျှင် တပ်မတော်သည် အဆိုပါ ပြည်သူ့စစ်များအား ပြည်တွင်းပြည်ပရန်များကို တိုက်ထုတ်ရန် ပါဝင်လာနိုင်စေရန်ဖြစ်သည်။^{၁၈၅}

တပ်မတော်မှထောက်ပံ့သော ရပ်ရွာအခြေပြုပြည်သူ့စစ်များမှာ အများဆုံး ကျယ်ပြန့်စွာရှိနေသော်လည်း ၎င်းတို့နှင့်ပတ်သက်သော သတင်း အချက်အလက် အနည်းဆုံးကိုသာ ရရှိပါသည်။^{၁၈၆} ယင်းပြည်သူ့စစ်များမှာ မထင်မရှား ပြည်သူများအနေဖြင့် တည်ရှိနေမှုကလည်း ၎င်းတို့ အကြောင်း မသိရခြင်းအတွက် အကြောင်းပြချက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့မှာ အလွန်သေးငယ်ပြီး အချို့မှာ သက်ဝင်လှုပ်ရှားမှုသိပ်မရှိပေ။ ဤသို့ သော ပြည်သူ့စစ်အမျိုးအစား၏ အကြောင်းနှင့် အနေအထားကို ရှုပ်ထွေးစရာဖြစ်စေသည့် ရင်းမြစ်တစ်ခုမှာ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ် အစောပိုင်းကာလများ က ထုတ်ဝေသည့် စာတမ်းများတွင် ယခုအခါဖျက်သိမ်းခဲ့ပြီးဖြစ်သည့် တပ်မတော်၏ ထောက်လှမ်းရေးလက်တံဖြစ်သည့် တပ်မတော် ထောက်လှမ်းရေးညွှန်ကြားရေးမှူးရုံး၏အဆိုအရကျေးရွာပြည်သူ့စစ်များကို ဖျက်သိမ်းခဲ့ပြီးဖြစ်ကာလက်နက်များအား သိမ်းဆည်းထားရှိသည်ဟု သိရကြောင်း ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။^{၁၈၇}

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့ရှိ ကျေးရွာအတော်များများ၌ ဒေသခံ တပ်မတော်တပ်ရင်းများ၏ ညွှန်ကြားချက်ဖြင့် ပြည်သူ့စစ်သင်တန်းများ ပေးလျက်ရှိသည်။ အစီရင်ခံစာများက ရခိုင်၊^{၁၈၈} ကရင်၊^{၁၈၉} မွန်၊^{၁၉၀} ရှမ်း၊^{၁၉၁} ချင်း၊^{၁၉၂} နှင့် ကချင်ပြည်နယ်၊^{၁၉၃} တနင်္သာရီနှင့် ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး၊^{၁၉၄} တို့တွင် တပ်မတော်တပ်ရင်းမှူးများက ရပ်ရွာအခြေပြု ပြည်သူ့စစ်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ရန် အရပ်သားများကို ဆက်လက်စုဆောင်းကာ သင်တန်းများ ပေးနေဆဲဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ သို့သော် တပ်မတော်က သင်တန်းပေးထားသော အရပ်သားများ မည်သည့်အတိုင်းအတာ အထိ လှုပ်လှုပ်ရှားရှားနှင့် အရန်သင့်ရှိနေသနည်းဆိုသည်မှာမူ ရှင်းလင်းခြင်းမရှိပေ။ ဒေသ၏ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အခြေအနေကို ဒေသခံ

တပ်မတော်အရာရှိများက ဆန်းစစ်လေ့လာရာတွင် ၎င်းတို့ကို အသုံးပြုရမှု ကြီးမားကာ စိုးရိမ်စရာအနေအထားမရှိသော ဒေသများ၌ ပြည်သူ့စစ်များမှာ လက်နက်တပ်ဆင် ထားခြင်းမရှိသလို အသက်လည်းမဝင်ပေ။

၃.၄။ အမျိုးအစား ၄ - တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၏ ပြည်သူ့စစ်

တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၏ ပြည်သူ့စစ်သည် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကို အထောက်အကူပြုသည်။ ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ ၎င်းတို့ရပ်ရွာဒေသကို တပ်မတော်၊ အစိုးရပြည်သူ့စစ်များ သို့မဟုတ် အခြားတိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများကဲ့သို့သော အခြားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများ၏ရန်မှ အကာအကွယ်ပေးရန်ဖြစ်သော်လည်း တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့တစ်ခုမှ စစ်ဆင်ရေးလုပ်မည်ဆိုပါက ပါဝင်ကူညီနိုင်ရန် အသွင်ပြောင်းနိုင်သော ပြည်သူ့စစ်များလည်းဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့၏ အဖွဲ့ဝင်များတွင် အရပ်သားများနှင့် အနားယူပြီးသော စစ်သားကြီးများ ပါဝင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လွန်ခဲ့သော ၆၅ နှစ်ကျော်အတွင်း လှုပ်ရှားနေကြသည့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၏ အရေအတွက် များပြားခြင်းကလည်း ဤပြည်သူ့စစ်အမျိုးအစား၏ လက္ခဏာများကို ရှုပ်ထွေးစေသည်။^{၁၉၅} လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများစွာရှိသည့်အပြင် ၎င်းတို့သည် ဒေသလိုအပ်ချက်နှင့် ၎င်းတို့၏ အမျိုးမျိုးသော စွမ်းရည်ပေါ် အခြေခံ၍ မတူညီသော ပြည်သူ့စစ်အစီအစဉ်အမျိုးမျိုးလည်း ထွက်ပေါ်လာရသည်။^{၁၉၆}

တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအကြားတွင် ထိန်းချုပ်နယ်မြေပိုကျယ်ပြီး အရင်းအမြစ်ပိုများသည့်အဖွဲ့များတွင် ပြည်သူ့စစ်များရှိကြသည်။^{၁၉၇} ဥပမာ KIA ၏ နိုင်ငံရေးလက်ရုံးဖြစ်သည့် KIO သည် မောင်ရှပ်ဟိုင်ပန်ဖန်း (MHH) ကို စီမံကွပ်ကဲသည်။ သယံဇာတမကြွယ်ဝမှုသည် ပို၍သေးငယ်သော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များစွာအတွက် ခြိမ်းခြောက်နိုင်သည့်အင်အားကို ပိုင်ဆိုင်နိုင်သည့် ပြည်သူ့စစ်နှင့် ဆက်နွှယ်သောအလုပ်များ လုပ်ဆောင်ရန် ပြည်သူ့စစ်များအား လိုအပ်သော လက်နက်များတပ်ဆင်ပေးရန် အကန့်အသတ်ဖြစ်နေသည်။^{၁၉၈}

KNDO သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှေးအကျဆုံး တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ဖြစ်ကာ ၁၉၄၇ တည်းက တည်ရှိခဲ့သည်။ လက်ရှိတွင် ၎င်းမှာ KNU ၏ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖြစ်သော KNLA နှင့် တွဲဖက်လှုပ်ရှားနေသည်။ ၎င်းတို့သည် KNU ထိန်းချုပ်နယ်မြေတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသော အနည်းဆုံး လက်နက်ကိုင်နှစ်ဖွဲ့မှ တစ်ဖွဲ့ဖြစ်သည်။ KNU သည် အချိန်ပိုင်းစစ်သားများပါဝင်သည့် ခါးကော် ကဲ့သို့သော ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ရဲဘဲများတွင် မိမိဘာသာလက်နက်တပ်ဆင်ထားသော ကျေးရွာအခြေပြုပြည်သူ့စစ်များနှင့်လည်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည်။^{၁၉၉}

ခါးကော် ထက် KNDO မှာ ပို၍ ပုံစံတကျရှိသည်။ KNDO သည် KNU ၏ ကာကွယ်ရေးဌာန၏ အမိန့်အာဏာအောက်တွင် လှုပ်ရှားရသည်။^{၂၀၀} ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့က KNDO အား “KNLA က လက်နက်တပ်ဆင်ပြီး လေ့ကျင့်ပေးထားသော ရပ်ရွာလုပ်အားပေး ပြည်သူ့စစ်ဖြစ်ပြီး ၎င်း၏တပ်မနှင့် အမိန့်ပေးစနစ်ဖွဲ့စည်းပုံတွင် ထည့်သွင်းထားသည်။ ၎င်း၏အဖွဲ့ဝင်များသည် ယူနိုဖောင်းများဝတ်ဆင်ပြီး ပုံမှန်အားဖြင့် ၂ နှစ်ထမ်းဆောင်ရန် ကတိပြုရသည်” ဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၂၀၁} KNDO တွင် ဗဟိုဌာနချုပ်နှင့် တပ်မ ၇ ခု ရှိကာ တစ်ခုစီသည် KNLA ၏ တပ်နယ်မြေ ၇ ခုမှ ၁ ခုစီတွင် ပါရှိပြီး ခန့်မှန်းအင်အားမှာ ၁၃၀ မှ ၁၅၀ ကြား လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးထားသည့် တပ်ဖွဲ့များရှိပါသည်။^{၂၀၂}

KNDO သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များတွင် ရှေးအကျဆုံးအဖွဲ့များထဲမှတစ်ဖွဲ့ဖြစ်သည်။ KNU ကို ၁၉၄၇ တွင် ပထမဆုံး စတင်တည်ထောင်ပြီး ၎င်း၏ ကနဦးလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ကို KNDO ဟု ခေါ်သည်။ ၁၉၄၉ တွင် တပ်မတော်မှ ပုန်ကန်ခဲ့သော ကရင်တပ်ရင်းသည် ကရင်လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ဖြစ်သော KAF အဖြစ် ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းလိုက်သည်။ သို့သော် တပ်မတော်က KNDO အဖြစ်သာ ဆက်လက်သိနေကြ ဆဲ ဖြစ်သည်။ KNU ၏ တရားဝင် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ကို နောက်ပိုင်းတွင် KNLA ဟု အမည်ပေးခဲ့ပြီး KNDO မှာ ၁၉၇၀ ခုနှစ်များတွင် KNU ၏ မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့တောင်ဘက်ရှိ တပ်မဟာ ၇ ပြည်သူ့စစ်တပ်ဖွဲ့ ဖြစ်လာခဲ့သည်။

တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၏ ဤအမျိုးအစား ပြည်သူ့စစ်များ၏ သတင်းအချက်အလက်များမှာ ရှာဖွေရခက်လှသည်။ အဓိကအတားအဆီးမှာ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၊ အထူးသဖြင့် ပို၍ငယ်သော အဖွဲ့များမှာ ယင်းပြည်သူ့စစ်များအား ငွေကြေးထောက်ပံ့ရန် အရင်းအမြစ်များ ချို့တဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ၎င်းတို့သည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချထားသောအဆင့်တွင် လှုပ်ရှားနေကြခြင်းဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ မိမိကိုယ်မိမိ ကာကွယ်ရန်ဖြစ်သည်။

၃.၅။ ပြည်သူ့စစ်များ အရေအတွက်မည်မျှရှိသနည်း။

၂၀၁၅ တွင် ထုတ်ဝေဖြန့်ချိသော တပ်မတော်ကို သုံးသပ်လေ့လာသည့် အတွေ့အကြုံများသည့် Andrew Selth ၏ ဆောင်းပါးတွင် -

“ဆယ်စုနှစ်များစွာ မြန်မာပြည်၏ တိုင်းပြည်ရေးရာကိစ္စများတွင် တပ်မတော်က လွှမ်းမိုးမှုရှိခဲ့သော်လည်း တပ်မတော်သည် ကဏ္ဍများစွာတွင် ဘာကိုမျှပေးမသိခဲ့ပေ။ အခြေခံအကျဆုံး သတင်းအချက်အလက်များကိုပင် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသုံးသပ်သူများနှင့် စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများ လက်လှမ်းမီသည့် အနေအထားတွင် မရှိပါ။ ဥပမာ - တပ်မတော်၏ လက်ရှိအင်အားအရွယ်အစားမှာ အများစုက သုံးသိန်းမှ သုံးသိန်းခွဲအတွင်း ခန့်မှန်းကြသော်လည်း ယခုထိ လျှို့ဝှက်ချက်တစ်ခု ဖြစ်သည်။”^{၂၀၃}

ပြည်သူ့စစ်များ၏ကိစ္စရပ်တွင်လည်းအခြေခံကျသောအချက်အလက်များသည်လည်းလက်လှမ်းမီရန်မလွယ်ပါ။^{၂၀၄} ပြည်သူ့စစ်အရေအတွက်နှင့် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ဝင်အရေအတွက် အတိအကျကို မသိနိုင်သလို မည်သို့မျှ သိရန်မလွယ်သောအချက်ဖြစ်သည်။ ထောင်ပေါင်းများစွာမဟုတ်ခဲ့လျှင် တောင် ရာပေါင်းများစွာသော ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ မြန်မာပြည်နိုင်ငံတွင် လှုပ်ရှားနေကြပါသည်။ ရရှိနိုင်သော ခန့်မှန်းချက်များနှင့် သုံးသပ်ချက်များ ကို နှိုင်းယှဉ်မှုများက ပြည်သူ့စစ်များသည် အရေးပါသည်ဟု နားလည်နိုင်ရန် အခြေခံအချက်များသာ ပေးနိုင်ပါသည်။

ပြည်သူ့စစ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ရရှိနိုင်သော ခန့်မှန်းချက်များမှာ တရားဝင်မဟုတ်ဘဲ သိသိသာသာကွဲပြားမှုများ ရှိနိုင်ပါသည်။ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်က မီဒီယာအုပ်စုတစ်ခုသည် ထိုစဉ်က ပြည်သူ့စစ်များနှင့် ရှေ့တန်းတပ်ဖွဲ့ဝင်များ၏ ညွှန်ကြားရေးမှူးရုံး၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးဖြစ်သော ဗိုလ်ချုပ် မောင်မောင်အုန်း ခန့်မှန်းချက်ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ရာ “နိုင်ငံတဝှမ်း ပြည်သူ့စစ်အင်အားမှာ ရှစ်သောင်းကျော်ရှိသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။ သို့သော် ၎င်းတို့ထဲမှ သုံးသောင်းကသာ လက်နက်တပ်ဆင်ထားသည်” ဟုဖော်ပြခဲ့သည်။^{၂၀၅} ရှမ်းသံတော်ဆင့်သတင်းဌာနမှ ထုတ်ပြန်ချက်တွင် အစိုးရ အထောက်အထားတစ်ခုကို ညွှန်းဆို၍ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတစ်ခုတည်းတွင် ပြည်သူ့စစ်ပေါင်း ၃၉၆ ဖွဲ့ရှိသည်ဟူသော ဖော်ပြချက်သည် ယခင်က ခန့်မှန်းချက်ကို ယုံကြည်ရန် ပုံမှန်ပေးသည်။ ထိုသတင်းဖော်ပြချက်တွင်ပင် ယင်းနယ်မြေအတွင်း ပြည်သူ့စစ်များမှာ “ပင်မအင်အား ၈၃၆၅ ရှိပြီး အရန်အင်အားမှာ ၁၆၃၂၀ ရှိသည်” ဟု ဆိုသည်။^{၂၀၆} အမြင့်ဆုံးခန့်မှန်းချက်တစ်ခုအရ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ပေါင်း ၅၀၂၃ ဖွဲ့တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသည့် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ဝင်ပေါင်း ၁၈၀,၀၀၀ ကျော် ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။^{၂၀၇} မီဒီယာတစ်ခုက သတင်းရေးသားထားရာ၌ ၂၀၀၈ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်များသည် တိုင်းပြည်၏ ကျေးရွာအုပ်စုပေါင်း ၁၃၇၂၅ အုပ်စု တိုင်းတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ ထူထောင်ရန် အစီအစဉ်ထားရှိသည်ဟု ဖော်ပြသည်။^{၂၀၈}

ယင်းခန့်မှန်းချက်များအား လေ့လာအကဲဖြတ်ကြည့်သည့်အခါ ၎င်းတို့သည် ပြည်သူ့စစ်၏ အဓိပ္ပာယ်ကို တိကျစွာ ဖွင့်ဆိုထားခြင်းမရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုနည်းတူစွာပင် နယ်မြေအများအပြားတွင် ပြည်သူ့စစ်များမှာ သေးငယ်ရုံမျှမက လှုပ်ရှားမှုလည်း မရှိတော့ကြောင်းတွေ့ရသည်။ နောက်တစ်ချက်မရှင်းလင်းသည်မှာတပ်မတော်ကအရပ်သားများကိုစစ်သင်တန်းများပေးသည့်အရေအတွက်ကိုထည့်သွင်းစဉ်းစားထားသလား ဆိုသည့် အချက်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့သည် လုံးဝလှုပ်ရှားမှု မရှိတော့သလား သို့မဟုတ် အချိန်မရွေး သက်ဝင်လှုပ်ရှားလာနိုင်သေးသလား ဆိုသည်မှာ လည်း မရှင်းလင်းပေ။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ အစီရင်ခံစာများက ညွှန်ပြနေသည်မှာ ကာကွယ်ရေးဌာနသည် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များကို ဆက်လက် အသုံးပြုနေပြီး တပ်မတော်၏ အမျိုးသားကာကွယ်ရေးစီမံချက်များတွင် ၎င်းတို့သည် အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုမှ ပါဝင်နေသည်ဆိုသည့် အကြောင်းဖြစ် သည်။^{၂၀၉}

အခန်းလေး။ ပြည်သူ့စစ်များအကြောင်းကို နားလည်ရန်အတွက် သော့ချက်ကျသည့် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အချက်များ

ပြည်သူ့စစ်များသည် လုံခြုံရေးနှင့်ဆိုင်သော အခန်းကဏ္ဍအပြင် အခြားလှုပ်ရှားမှုပုံစံများတွင်လည်း ပါဝင်လေ့ရှိပါသည်။ ဤအခန်းတွင် ပြည်သူ့စစ်များအနေဖြင့် ရေရှည်ရပ်တည်နိုင်အောင်လုပ်ဆောင်ရန်များ၊ ရပ်ရွာဒေသခံများနှင့် အပြန်အလှန်ဆက်ဆံရေးများနှင့် နိုင်ငံရေးနှင့် ပဋိပက္ခတို့တွင် ၎င်းတို့၏အခန်းကဏ္ဍ စသည်တို့ကို ဆန်းစစ်ထားပါသည်။^{၂၀၀}

၄.၁။ ပြည်သူ့စစ်များသည် မည်သို့ရေရှည်ရပ်တည်အောင်လုပ်ဆောင်ကြသနည်း။

ပြည်သူ့စစ်များနှင့်ပတ်သက်၍ တပ်မတော်၏စီစဉ်ပေးမှုတွင် အရေးပါသော လက္ခဏာတစ်ခုမှာ ၎င်းတို့သည် လက်တွေ့တွင် ငွေကြေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်ပင် အပြည့်အဝ သို့မဟုတ် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို လုပ်ဆောင်ကြရခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဤပုံစံကြောင့် တပ်မတော်သည် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ ကတိကဝတ်အနည်းဆုံးဖြင့် ပြည်သူ့စစ်များကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖွဲ့စည်းပေးနိုင်ခဲ့သည်။ ဤသို့ မိမိဘာသာ ငွေကြေးရှာဖွေရသည့် အစီအစဉ်ကို ကြည့်ပါက အပြောင်းအလဲများစွာဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော ၁၉၆၀ ခုနှစ်များကို ပြန်ပြောင်းကြည့်ရှုရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က အစိုးရတွင် အရင်းအမြစ်များမရှိသောကြောင့် တပ်မတော်မှ တာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များသည် ပြည်သူ့စစ်များကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင်ခွင့်ပေးခဲ့သည်။ ၁၉၆၀ ခုနှစ်များနှင့် ၁၉၇၀ ခုနှစ်များတွင် ရှမ်းပြည်နယ်မှ ကာကွယ်ရေး ပြည်သူ့စစ်များသည် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ဘိန်းများ ရောင်းခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ မှောင်ခိုဈေးကွက်သို့ တရားမဝင်ပစ္စည်းများ ပြန်သွင်းလာပါသည်။^{၂၀၁} လက်ရှိအခင်းအကျင်းအရလည်း ပြည်သူ့စစ်များ အနေဖြင့် ဝင်ငွေရရှိအောင် ရှာဖွေသည့် လုပ်ဆောင်မှုများကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ခွင့်ပြုထားရာ အခွန်ကောက်ခံခြင်းများနှင့် တရားဝင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်နေရုံမျှမက တရားမဝင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများလည်း လုပ်ဆောင်လျက်ရှိကြပါသည်။ BGF တပ်များမှာ တပ်မတော်မှ တိုက်ရိုက်ပံ့ပိုးမှုများ လက်ခံရရှိကြသော်လည်း၊ ၎င်းတို့၏ ခေါင်းဆောင်များမှာ ဝင်ငွေရရှိရေးအတွက် အထက်ကဆိုခဲ့သော လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ပတ်သက်လျက်ရှိပါသည်။

အခွန်ကောက်ခြင်းမှာ ပြည်သူ့စစ်များအတွက် အလွယ်တကူရနိုင်သော ဝင်ငွေရပေါက်ရလမ်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ အခြားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ထက်စာလျှင် မိမိဖက်မှထည့်ဝင်မှု အနည်းဆုံးသာပေးရသော အလုပ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ အခွန်ကောက်ခံပုံ ကောက်ခံနည်းများမှာ တစ်ဖွဲ့နှင့်တစ်ဖွဲ့ မတူပေ။ အချို့ပြည်သူ့စစ်များသည် ၎င်းတို့၏ စစ်ဆေးရေးဂိတ်များကို ဖြတ်သွားသော လူများထံမှ ဖြတ်သန်းခ ကောက်ခံပါသည်။ နယ်စပ်နှင့် ကပ်နေသော နယ်မြေများတွင် အခြေစိုက်သည့် ပြည်သူ့စစ်များကမူ နယ်စပ်ကိုဖြတ်၍ ကုန်သွယ်ခြင်းသည် ဝင်ငွေမြောက်များစွာရသော အရင်းအမြစ်များဖြစ်ပါသည်။^{၂၀၂} အချို့သော ပြည်သူ့စစ်များသည် အိမ်ထောင်စုများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ကောက်ခံပါသည်။^{၂၀၃}

အစိုးရပြည်သူ့စစ်အနည်းငယ်ကလည်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေပါသည်။ တပ်မတော်မှ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ အစည်းများအား စစ်ရေးလှုပ်ရှားမှုများ ပြုလုပ်ရာဒေသများတွင် လှုပ်ရှားလျက်ရှိသော ပြည်သူ့စစ်များသည် တပ်မတော်၏လှုပ်ရှားမှုများ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာရှိသော ဒေသမှ ပြည်သူ့စစ်များထက် ပို၍အရံစွန့်ရသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ဟန်ရှိသည်။ အချို့သော ပြည်သူ့စစ်များ၏အဖွဲ့ဝင်များသည် အိမ်ခြံမြေနှင့် စိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန် ပရောဂျက်များကဲ့သို့သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင်လျက်ရှိပါ သည်။ အချို့ကလည်း ဘတ်စ်ကားလိုင်းများပြေးဆွဲခြင်း၊ ဟိုတယ်များ၊ စားသောက်ဆိုင်များ၊ ကျောက်မျက်အရောင်းဆိုင်များ၊ သစ်စက်များ၊ ဂက်စ်အရောင်းဆိုင်များဖွင့်ကြပါသည်။ အနည်းငယ်သော ပြည်သူ့စစ်များသည် အစိုးရထံမှ သဘာဝသယံဇာတထုတ်ယူခွင့်များ ရရှိပါသည်။ ၎င်းတို့တွင် သစ်ထုတ်လုပ်ခွင့်၊^{၂၀၄} ရွှေနှင့် ကျောက်စိမ်းတူးဖော်ခွင့်၊^{၂၀၅} စီးပွားဖြစ် စိုက်ပျိုးနိုင်သည့် မြေများ၊^{၂၀၆} ရရှိကြသည်။ အနည်းငယ်သော ပြည်သူ့စစ်များသည် ရန်ကုန်နှင့် အခြားမြို့ကြီးများတွင် ရုံးခန်းဖွင့်ခွင့်များ ရရှိပါသည်။ အစိုးရသည် BGF များနှင့် ပြည်သူ့စစ်များကိုလည်း တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများနှင့်အတူ ကားလိုင်းစင်များ ထုတ်ပေးခဲ့ပါသည်။^{၂၀၇} အချို့ ဥပမာများတွင် စီးပွားရေးကိုသာ ဦးတည် လုပ်ဆောင်သောပြည်သူ့စစ်များသည်စီးပွားရေးအကျိုးစီးပွားရှိသောလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများကိုတုပခြင်းမရှိဘဲလက်နက်ကိုင်ဝန်ထမ်းအချို့နှင့် လုပ်ကိုင်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို တုပနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့သော်လည်း အချို့ ဖြစ်ရပ်များတွင် BGF တပ်ကဲ့သို့သော တပ်မတော် တွင် ပေါင်းစည်းထားသော ပြည်သူ့စစ်များအနေဖြင့် လခများ၊ အခြားပစ္စည်းများကဲ့သို့သော တိုက်ရိုက်ပံ့ပိုးမှုများကို တပ်မတော်က ပေးပါသည်။ ထိုနည်းတူစွာပင် KNDO ကဲ့သို့သော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၏ ပြည်သူ့စစ်များမှာလည်း မိခင်အဖွဲ့အစည်းထံမှ ပံ့ပိုးမှုများရရှိပါ သည်။^{၂၀၈}

အချို့ ပြည်သူ့စစ်များသည် ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကြောင့် အကျိုးအမြတ်များရနေသော်လည်း အချို့ကမူ မရရှိကြပေ။ ဥပမာအားဖြင့် အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် သယံဇာတထုတ်ယူရေးပရောဂျက်များတွင်အချို့ ပြည်သူ့စစ်များ၏အခွင့်အာဏာကိုဝင်ရောက်ကန့်သတ်ခြင်းများ သို့ ဦးတည်သွားတတ်ပါသည်။ ဥပမာ ၂၀၀၂ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၀၃ ခုနှစ်များက မဲခေါင်မြစ် မှ ရေစီးသန်သော နေရာများကို ဖောက်ခွဲခြင်းနည်းများဖြင့် ဖယ်ရှားခဲ့သည့် ပရောဂျက်တွင် မဲခေါင်မြစ်နှင့်ကပ်နေ သည့် ရှမ်းပြည်နယ်မှနေရာများ၌ တပ်မတော်သည် တပ်ရင်းများကို တိုး၍ ချထားခဲ့ရသည်။ တပ်မတော်မှ ဒေသခံတပ်ရင်းမှူးများသည် မြစ်အတွင်းရောင်းဝယ်နေသူများထံမှ အခွန်ကောက်နေသော ဒေသခံပြည်သူ့စစ်များကို မြစ် တလျှောက် ၎င်းတို့၏တပ်စခန်းများမှ ဆုတ်ခွာရန်နှင့် အခွန်မကောက်ရန် အမိန့်ထုတ်ခဲ့ပါသည်။ တပ်မတော်က အချို့ ပြည်သူ့စစ်များကို

လက်နက်ဖြတ်သိမ်းရန် ညွှန်ကြားခဲ့ပါ သည်။^{၂၃၉}

တရားမဝင် မူးယစ်ဆေးဝါးကဏ္ဍတွင် ပါဝင်ပတ်သက်ကြခြင်းသည် နောက်တစ်မျိုးဖြစ်ပြီး ၎င်းကို လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် အချို့ပြည်သူစစ် ခေါင်းဆောင်များသည် ၎င်းတို့ကိုယ်၌ကချမ်းသာလာကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဘိန်းစိုက်ပျိုးသော ဇနီးများမှာ ပဋိပက္ခအဆင့်အမြင့်ဆုံးဖြစ်ခဲ့သော နေရာအချို့တွင် ဖြစ်နေပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် တပ်မတော်သည် ဒေသခံပြည်သူစစ်များနှင့်အတူ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကို တွန်းလှန်ခဲ့ပါသည်။ အချို့သော သတင်းများအရ အချို့ ပြည်သူစစ်များသည် ဘိန်းမှထုတ်လုပ်သော မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် မက်သာဖက်တမင်းများအပါအဝင် တရားမဝင်မူးယစ်ဆေးဝါးများကို ရောင်းဝယ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ အခွန်ကောက်ရာတွင်လည်းကောင်း ပါဝင်ခဲ့သည်ဟု သိရပါသည်။^{၂၄၀} မီဒီယာများကလည်း ရှမ်းပြည်နယ်မှ ပြည်သူစစ်များနှင့် တရားမဝင်မူးယစ်ဆေးဝါးများရောင်းဝယ်မှုများ၏ အချိတ်အဆက်များကို အလေးပေးဖော်ပြကြသည်။^{၂၄၁}

ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ကချင်ပြည်နယ်မှ ဘိန်းထုတ်လုပ်သော နယ်မြေများတွင် အချို့ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ သည် မူးယစ်ဆေးဝါးထုတ်လုပ်မှု၊ သုံးစွဲမှုနှင့် ရောင်းဝယ်မှုတို့ပေါ်တွင် တုန့်ပြန်လုပ်ဆောင်မှုများ ပြုလုပ်ကြရာ အစိုးရမဟာမိတ်ပြည်သူစစ်များ လှုပ်ရှားသော နယ်မြေများ၌ မူးယစ်ဆေးဝါးဆန့်ကျင်ရေးလှုပ်ရှားမှုများတွင် ပါဝင်ခြင်းဖြင့် လုပ်ဆောင်ကြပါသည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရာတွင် KIA နှင့် TNLA တို့ကလည်း ကချင်တိုင်းရင်းသား၊ အရပ်သားများဦးဆောင်သည့် မူးယစ်ဆေးဝါးဆန့်ကျင်ရေးအဖွဲ့ ဖြစ်သည့် ပတ်ဂျေ ဆန်ကဲ့သို့သော ရပ်ရွာအုပ်စုများနှင့်အတူ ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ ဘိန်းထုတ်လုပ်မှုပျောက်ရေးအတွက် ပတ်ဂျေဆန် နှင့် KIA တို့၏ ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်မှုများတွင် ယခင် NDA-K နယ်ခြားစောင့်တပ်နှင့် ပန်ဆေးပြည်သူစစ်အပါအဝင် အစိုးရမဟာမိတ်ပြည်သူစစ်များနှင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ ကြုံတွေ့ခဲ့ရ သည်။^{၂၄၂}

သမ္မတဦးသိန်းစိန်အစိုးရက အကောင်အထည်ဖော်သော သက်ရောက်မှုအတော်များများရစေခဲ့သည့် စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအကောင်အထည် ဖော်ခြင်းများသည် ပြည်သူစစ်များအတွက် စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းအသစ်များ ဖန်တီးပေးခဲ့ပါသည်။ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအတွက် အခြေခံ အဆောက်အအုံများ တိုးတက်လာခြင်းနှင့် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးတိုးတက်လာမှုများသည် ကုန်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းတွင် လှုပ်ရှားနေသော ပြည်သူစစ်များအတွက် အခွင့်အလမ်းများ ဖန်တီးပေးသလိုဖြစ်ရပြီး အခွန်ကောက်ခံခြင်းမှနေ၍ ဝင်ငွေတိုးလာပါသည်။ ကရင်ပြည်နယ်တွင် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး အခြေခံအဆောက်အအုံတိုးတက်လာမှုကြောင့် ကုန်သွယ်မှုမဟာဏ တိုးလာရသည့်အထဲတွင် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ လျော့ကျသွားခြင်းသည် လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများအတွက် အခွန်ကောက်သည့် လုပ်ငန်းအခွင့်အလမ်းကို ပေးပါသည်။^{၂၄၃} ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ က တပ်မတော်သည် အာရှအဝေးပြေးလမ်းမကြီးတွင် အခွန်ကောက်ခြင်းကို ကန့်သတ်ခဲ့ရာ BGF များ၊ DKBA (ကလိုထူးဖော) နှင့် KNU တို့ကြား တွင် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားစေခဲ့သည်။ တိုက်ခိုက်မှုများကြောင့် အချို့သော ရပ်ရွာလူထုများသည် နေအိမ်များကို စွန့်ခွာ ထွက်ပြေးရမှုများရှိခဲ့သည်။^{၂၄၄}

မြေယာအမျိုးအစားခွဲသည့် ဥပဒေသစ်များပါဝင်သည့် မကြာသေးမီက လုပ်ဆောင်သည့် အစိုးရ၏ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည်လည်း ပြည်သူစစ်များနှင့် အခြားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတွင် စီးပွားရေးအလားအလာများကို ဖြည့်စည်းပေးပါသည်။ အစိုးရ၏ မြေအသုံးချခွင့်ကို ခွင့်ပြုသည့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအသစ်များသည် အကြီးစားစက်မှုစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုပရောဂျက်များအတွက် အမြတ်များစွာရနိုင် သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဖြစ်စေပါသည်။^{၂၄၅} သို့သော်လည်း တချိန်တည်းမှာပင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၌ ပြည်သူစစ်များ ချိတ်ဆက်ပါဝင်လာခြင်းသည် လယ်သမားများအား ၎င်းတို့၏ လယ်များကို စွန့်လွှတ်ရရန်ဖြစ်လာရာ အချို့ကိစ္စရပ်များတွင် ဆန္ဒပြမှုများအတွက် ခလုတ်ဖြတ်လိုက်သည်နှင့် တူနေပါသည်။^{၂၄၆}

စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းသစ်များကို ဖန်တီးပေးသော်လည်း နိုင်ငံရေးစနစ်တွင် ပြောင်းလဲမှုများက ဖိအားအသစ်များ ကို ဖြစ်စေပြီး ၎င်းဖိအားများသည် စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းများအပေါ်တွင်ပါ ကျရောက်လာပါသည်။ ၂၀၁၁ အလွန် နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး များသည် အစိုးရအမိန့်ညွှန်ကြားချက်များနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုအပေါ် အာရုံပြုခြင်းများမှတစ်ဆင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သော အုပ်ချုပ်မှုစနစ်ကို မြှင့်တင်ရန်စနစ်များ ဖြည့်ဆည်းပေးသည်။ ထိုနေရာတွင် အချို့ ဖြစ်ရပ်များ၌ တပ်မတော်မှ မဟုတ်သော အစိုးရတာဝန်ရှိသူများက ပြည်သူစစ် ခေါင်းဆောင်များ၏စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်မှုများကိုစည်းမျဉ်းများချမှတ်သည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ ၂၀၁၆ခုနှစ်ကရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေး ကော်မတီ (YCDC) သည် ရန်ကုန် အင်းယားကန်အနီးမှ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကွတ်ခိုင်မြို့နယ်တွင် အခြေစိုက်သော ပန်ဆေးပြည်သူစစ်ခေါင်းဆောင် ဦးကျော်မြင့် ပိုင် အထပ်မြင့်အဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်နေမှုကို ယာယီရပ်ဆိုင်းရန် အမိန့်ထုတ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့အမိန့်ထုတ်ရခြင်းမှာ YCDC မှ ရွေးကောက်ခံကော်မတီဝင် ဦးခင်လှိုင်နှင့် NLD မှ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ဒေါ်မေဝင်းမြင့်တို့က ရန်ကုန်မှ အထပ်မြင့်ဆောက်လုပ် နေပရောဂျက်များသည် တရားဝင်ခွင့်ပြုချက်မရပဲ ဆောက်လုပ်နေကြောင်းပြောကြားမှု အပြီးတွင် ဖြစ်ပါသည်။^{၂၄၇}

ဦးသိန်းစိန်အစိုးရလက်ထက်တွင် ပြည်နယ်အဆင့် တာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များသည်လည်း အချို့နယ်မြေများတွင် ပြည်သူစစ်များ၏ အခွန်ကောက်မှုကို ကန့်သတ်ရာတွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် NGO လုပ်သားတစ်ဦးက မှတ်သားထားရာတွင် “အချို့ ပြည်သူစစ်များသည် ပြည်သူထံမှ အခွန်ကောက်ရန် ဒေသဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများထံမှ ခွင့်ပြုချက်ရရှိခဲ့သော်လည်း အစိုးရသစ် (ဦးသိန်းစိန်) အာဏာရလာသောအခါ ကောက်၍မရတော့ပါ။” ဟုဆိုပါသည်။^{၂၄၈} ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် ပြည်နယ်အဆင့် တာဝန်ရှိသူများသည်

နယ်စပ်မြို့ မူဆယ်နှင့် လားရှိုးကြားဆက်သွယ်သော အဝေးပြေးလမ်းမကြီးတစ်လျှောက်ရှိ ပြည်သူ့စစ်များဖွင့်ထားသော ငွေကောက်ခံသည့် ဂိတ်များကို ဖြုတ်သိမ်းရာတွင်အောင်မြင်ခဲ့သည်။ မူဆယ်မြို့သည် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် နယ်စပ်တွင်ရှိပြီး နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး၏ အစပြုရာဌာနဖြစ်ကာ လားရှိုးမြို့သည် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၏ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဗဟိုဌာနဖြစ်သည်။^{၂၂၆}

နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးဝန်းကျင် အနေအထားပြောင်းလဲမှုများနှင့် အတူတွဲကာ ပြည်သူ့စစ်များ ကြီးထွားလာမှုသည် ပြည်သူ့စစ်များ၏ စီးပွားရေး လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုပုံစံအသစ်များကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့်အပြင် ယခင်ရှိခဲ့ပြီးသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကိုလည်း ဆက်လက်ရှိနေစေသည်။ ပြည်သူ့စစ်များသည် ဝင်ငွေရနိုင်သည့်လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းသည် ပြည်သူ့စစ်ပုံစံကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အတုယူလုပ်ဆောင် မှုများကို ခွင့်ပြုလာသကဲ့သို့ဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့စစ်များအပေါ်တွင် စောင့်ကြည့်ကြီးကြပ်နိုင်မှုမှာ အကန့်အသတ်နှင့်သာရှိခြင်းကြောင့် ၎င်းတို့ အတွက် ကြီးနိုင်ငံယဉ်းနှင့် တရားမဝင်စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်မှုများတွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်ရန် အခွင့်အလမ်းဖန်တီးပေးသလို ဖြစ်ရသည်။

၄.၂။ ရပ်ရွာလူထုက ပြည်သူ့စစ်များနှင့် မည်သို့ အပြန်အလှန်ဆက်ဆံကြသနည်း။

ပြည်သူ့စစ်များမှာဒေသဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများဖြစ်ကြပြီးဒေသကပြဌာန်းသောအခြေအနေများက၎င်းတို့၏ရပ်ရွာနှင့်အပြန်အလှန်ဆက်ဆံရေး ပုံစံကို တည်ဆောက်ပေးပါသည်။ ရပ်ရွာအတွင်း အခြေအနေများနှင့် အကျိုးစီးပွားများမတူခြင်းသည် ပြည်သူ့စစ်များနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းများကြား အပြန်အလှန်ဆက်ဆံရေးပုံစံကို ပြည်သူ့စစ်တစ်ဖွဲ့နှင့်တစ်ဖွဲ့ သိသာစွာခြားနားစေပါသည်။ အပြန်အလှန်ဆက်ဆံရေးတွင် အဓိကကိစ္စရပ် သုံးခု ရှိရာ ပြည်သူ့စစ်များ၏ လူဖြည့်တင်းခြင်း၊ အခွန်ကောက်ခြင်းနှင့် ပစ္စည်းများဖြည့်တင်းခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။

ပြည်သူ့စစ်များ လူဖြည့်တင်းခြင်းသည် ပြည်သူ့စစ်များနှင့် ရပ်ရွာလူထုကြားတွင် အရေးပါလှသော ထိတွေ့မှုကို ဖြစ်စေပြီး နှစ်ဖက်စလုံးကို သက်ရောက်မှုများဖြစ်စေပါသည်။ ပြည်သူ့စစ်များ၏ လူဖြည့်တင်းသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည် အမျိုးမျိုးရှိရာ ဆန္ဒအလျောက် တပ်သား အဖြစ်ဝင်ရောက်ခြင်းမှသည် မဝင်မနေရ အတင်းဝင်ရောက်စေခြင်းထိ ရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း ရပ်ရွာလူထုကြားတွင် ပြည်သူ့စစ်များနှင့် ၎င်း တို့၏ လူဖြည့်တင်းခြင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအပေါ် သဘောထားမှာ အမျိုးမျိုးကွဲပြားပါသည်။^{၂၃၀} ဥပမာအားဖြင့် ကချင်ပြည်နယ်၊ မြစ်ကြီးနား မြို့နယ်မှ တာလောကြီးအသိုင်းအဝိုင်းသည် မူရင်းအားဖြင့် တိုင်းရင်းသား တိုင်းလိုင်(ရှမ်းနီ)များဖြစ်ကြသည်။ ၎င်းတို့သည် လွန်ခဲ့သည့် နှစ် အနည်းငယ်က တပ်မတော်နှင့် KIA အကြား တိုက်ပွဲများပြန်လည်ဖြစ်ပွားရာနယ်မြေအတွင်း နေထိုင်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့သည် KIA အပါအဝင် လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများ၏ အတင်းအဓမ္မ တပ်သားစုဆောင်းခြင်းနှင့် အခွန်ကောက်ခံခြင်းများကို ကြုံတွေ့ရပါသည်။^{၂၃၁} ၂၀၁၃ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် တပ်မတော်သည် ကချင်ပြည်နယ်၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ တာလောကြီးမှ ရွာသား ၂၀၀ ကို ပြည်သူ့စစ်သင်တန်း လေ့ကျင့် သင်ကြားမှုတစ်ခု ပြုလုပ်ပေးခဲ့သည်။^{၂၃၂} ဒေသခံပြည်သူ့စစ်ဖွဲ့စည်းရေးအတွက် တာလောကြီးမှ တိုင်းလိုင်လူထုက ထောက်ခံကြခြင်းသည် ဗမာများနေထိုင်ခြင်းမရှိသော ဒေသများတွင် ပြည်သူ့စစ်ကို ရပ်ရွာလူထုမှ ထောက်ခံမှုရလိမ့်မည်ဟူသော ညွှန်ပြချက်တစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။

အချို့သောဖြစ်ရပ်များတွင် ရပ်ရွာလူထုအများက ပြည်သူ့စစ်အဖြစ် ထမ်းဆောင်ရခြင်းအပေါ် မကျေနပ်မှုများကို ဖော်ပြကြသည့်အခါများလည်းရှိပါ သည်။^{၂၃၃} အစီရင်ခံစာတစ်ခုတွင် ၂၀၁၃ ခုနှစ်က ဖြစ်ပျက်ခဲ့သည့် ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို ဖော်ပြထားရာ မွန်ပြည်နယ်၊ ကျိုက်ထိုမြို့နယ်မှ ပြည်သူ့စစ် တစ်ဖွဲ့မှ အဖွဲ့ဝင်များသည် ၎င်းတို့၏ ပြည်သူ့စစ်အဖြစ်အမှုထမ်းခြင်းမှ ပြီးဆုံးကြောင်းပြသရန် ဒေသခံတပ်ရင်းသို့ ၎င်းတို့၏ လက်နက်များကို သွားရောက်အပ်နှံမှုဖြစ်ပွားခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ သတင်းများတွင်ဖော်ပြချက်အရ ရွာသားများကပြောကြားကြရာ၌ KNU နှင့် အပစ်အခတ် ရပ်စဲပြီးနောက် ၎င်းတို့သည် ပြည်သူ့စစ်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခြင်းမပြုလိုတော့ကြောင်း၊ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပြည်သူ့စစ်အဖြစ် တာဝန် ထမ်းနေရသောကြောင့် "အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ဆက်မလုပ်နိုင်ကြ၍" ဟု ဆိုကြသည်။^{၂၃၄} ၎င်းက ပြဆိုသည်မှာ အချို့နယ်မြေများမှ လုံခြုံရေး အခြေအနေအဆင့်မှာ ထိုဒေသတွင်နေထိုင်ကြသော ရွာသားများက သူတို့ကိုကာကွယ်ပေးရန်အတွက် ပြည်သူ့စစ်များကို ဆက်လက်ထားရှိရန် လိုအပ်သည်ဟု မခံစားရတော့သည့် အခြေအနေမျိုးကို ရောက်ရှိပြီဟု အကြံပြုသည့်သဖွယ်ဖြစ်သည်။

ပြည်သူ့စစ်နှင့် ရပ်ရွာလူထုဆက်ဆံရေး၏ နောက်ထပ်လက္ခဏာတစ်ခုမှာ ပြည်သူ့စစ်များက လူများအပေါ် အခွန်ကောက်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်ပါ သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထိုသို့သော လက်နက်တပ်ဆင်ပေးခြင်း၏ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သက်ရောက်မှုအရှိဆုံး အရာတစ်ခုမှာ လက်နက်ကိုင် အုပ်စုများက အတင်းအကြပ်အခွန်ကောက်ခံကြခြင်းဖြစ်သည်။ ဗမာများနေထိုင်ခြင်းမရှိသော နေရာအတော်များများတွင် တပ်မတော်၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အုပ်စုများနှင့် ပြည်သူ့စစ်များမှ အခွန်ကောက်ခံခြင်းသည် ပြည်သူများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအပေါ် ထိခိုက်ရ ခြင်း၏ အရင်းအမြစ်ပင်ဖြစ်သည်။^{၂၃၅} ပြည်သူ့စစ်များက အခွန်ကောက်သည့် နည်းစနစ်များမှာ အမျိုးမျိုးကွဲပြားပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ တိုက်ရိုက် ကောက်ခံပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပြည်သူ့စစ်များသည် ဂိတ်များဖွင့်၍ ၎င်းတို့ထိန်းချုပ်သည့်နယ်မြေကို ဖြတ်သွားသည့် ပြည်သူများနှင့် ကုန်သည်များထံမှ ငွေကောက်ခံပါသည်။ သွယ်ဝိုက်၍လည်း ကောက်ခံခြင်းများရှိပါသည်။^{၂၃၆} ဒေသဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများသည် ပြည်သူ့ စစ်သင်တန်းပေးရန်နှင့်ဆက်နွယ်သော ကုန်ကျစရိတ်များအတွက် ပြည်သူ့စစ်များကိုယ်စား အခွန်ကောက်ပေးပါသည်။^{၂၃၇}

ရပ်ရွာလူထုနှင့် ပြည်သူ့စစ်များအကြား အပြန်အလှန်ဆက်ဆံမှုရှိသည့် နောက်ထပ်ပုံစံတစ်ခုတွင် ရပ်ရွာလူထုအတွက် အကျိုးပြုလုပ်ငန်းများ ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း ပါဝင်သည်။ ပြည်သူ့စစ်များက ပြည်သူများကို အကာအကွယ်ပေးရန်နှင့် လုံခြုံရေးပေးရန် အဆိုပြုလာကြသည်။ သို့သော် ၎င်းတို့ဖက်မှ ဖြည့်ဆည်းပေးရသည့် အတိုင်းအတာအတိုင်း ပစ္စည်းပံ့ပိုးမှုပုံစံဖြင့် ပြန်ပေးရန် တောင်းခံလာတတ်ပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ

အခွန်ကောက်မှုပုံစံကို ဆန် အစရှိသည့် “ပစ္စည်း” ဖြင့် တောင်းတတ်ပြီး ငွေသားဖြင့်လည်း တောင်းခံတတ်ပါသည်။ ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်နေသည့် ကာလများအတွင်းက တပ်မတော်၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့် ပြည်သူ့စစ်များအပါအဝင် လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများသည် “အကာအကွယ်ပေးရသည့်အတွက် အခွန်ငွေ” တောင်းသည့် အစီအစဉ်ရှိပါသည်။ ဤသို့သော အစီအစဉ်မျိုးကို ဆက်ကြေးကောက်သည် ဟု လူသိများပါသည်။ သို့သော် အချို့ကိစ္စရပ်များတွင် အခွန်ပေးနေရသော ပြည်သူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့အတွက် ရန်မရှိ၍ အကာအကွယ်ပေးရန် မလိုသောကြောင့် အခွန်ကောက်နေသည့် လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများအပေါ် မနှစ်သက်မှုများကို ဖြစ်စေပါသည်။^{၂၉} တကယ်ဖြစ်ရပ်များတွင် ရပ်ရွာအုပ်စုတစ်ခုတည်းအပေါ်တွင် လက်နက်ကိုင်အုပ်စုမျိုးစုံက အခွန်ကောက်နေကြသောအခါ ၎င်းသည် အခွန်ကောက်နေကြသော အုပ်စုများအပေါ် မုန်းသည့်စိတ် ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။^{၂၉}

အကာအကွယ်ပေးခြင်းမှာ ပြည်သူ့စစ်များကပေးသော ဝန်ဆောင်မှုအမျိုးအစားတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ သို့သော် အချို့စွမ်းဆောင်နိုင်သော ပြည်သူ့စစ်ခေါင်းဆောင်များသည် ၎င်းတို့က ပြည်သူများသို့ပေးသော ဝန်ဆောင်မှုအမျိုးအစားများတွင် အများပြည်သူနှင့်ဆိုင်သော ဆောင်ရွက်မှုများနှင့် ရပ်ရွာဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ပေးမှုများကိုလည်း ထပ်မံတိုးချဲ့ ခဲ့ပါသည်။ ခွန်ဆာရှိစဉ်က လုပ်ဆောင်ခဲ့မှုများသည် ထင်ရှားသော ဥပမာဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် ကာကွယ်ရေးပြည်သူ့စစ်ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအနေဖြင့် ၎င်း၏ ပံ့ပိုးမှုများတွင် ၁၉၆၉ ခုနှစ်က လားရှိုးဆေးရုံတွင် တန်ဖိုးကြီးသော ဆေးကိရိယာပစ္စည်းများလှူဒါန်းခဲ့ရာ လူအတော်များများ အာရုံပြုမိကြသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ၎င်းသည် သူပုန်ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအနေဖြင့် ဆေးရုံအချို့ ဆောက်လုပ်ပေးခဲ့သည်။^{၂၇} ဤနည်းအားဖြင့် ရပ်ရွာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတွင် ၎င်း၏ ပံ့ပိုးမှုသည် ရပ်ရွာကို အကျိုးပြုသူတစ်ဦးအနေဖြင့် ၎င်း၏ အခန်းကဏ္ဍကို တည်ဆောက်ရာတွင် အခြေခံဖြစ်လာပါသည်။ လက်ရှိတာဝန်ထမ်းဆောင်လျက်ရှိသော ပြည်သူ့စစ်ခေါင်းဆောင် အနည်းငယ်ခန့်ကလည်း ထိုချဉ်းကပ်မှုကို ကျင့်သုံးပြီး ပြည်သူလူဝင်များတွင် ချိတ်ဆက်ပါဝင်ခြင်းများ၊^{၂၇} ရပ်ရွာယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့များတွင် နာယကအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ပေးခြင်း၊^{၂၇} ဘာသာရေးပွဲများ၊^{၂၇} နှင့် ပဋိပက္ခကြောင့် နေအိမ်စွန့်ခွာရသူများအတွက် အစီအစဉ်များ^{၂၇} တွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်နေပါသည်။

၄.၃။ ပြည်သူ့စစ်များသည် နိုင်ငံရေးတွင် မည်သည့်အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေသနည်း။

ပြည်သူ့စစ်များသည် နိုင်ငံရေးတွင် တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ သွယ်ဝိုက်၍သော်လည်းကောင်း ပါဝင်ပတ်သက်နေပါသည်။ လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးစနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသည် ပြည်သူ့စစ်များအပါအဝင် အုပ်စုအတော်များများကို ပုံမှန် တရားဝင်နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်ရန် တံခါးဖွင့်ထားကြောင်း အချက်ပေးနေပါသည်။ တချိန်တည်းမှာပင် ကစားပွဲစည်းမျဉ်းသဖွယ်ဖြစ်နေသော နိုင်ငံရေးအရသတ်မှတ်ထားသော အချက်များကလည်း မရေရာပဲ၊ ပြောင်းလဲနေခြင်းကလည်း ပြည်သူ့စစ်ခေါင်းဆောင်များအတွက် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများတွင် ပုံမှန်မဟုတ်သော ဩဇာလွှမ်းမိုးရေးအတွက် လုပ်ဆောင်ရန်အခွင့်အလမ်းများ ပေးနေသည့်သဖွယ်ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်သူ့စစ် ဆိုသည့် အရေးကိစ္စသည် နိုင်ငံရေးနှင့်ဆိုင်သော ကိစ္စအဖြစ် ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ဦးသိန်းစိန်အစိုးရသည် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းရာတွင် ပြည်သူ့စစ်ကိစ္စကို ချန်ထားခဲ့သော်လည်း ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေတွင် လက်နက်ကိုင်တပ်အားလုံးသည် တပ်မတော်၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် ရှိရမည်ဆိုသည့်အချက်မှာ ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။

နိုင်ငံရေးစနစ်က တံခါးဖွင့်လာသည့်အလျောက် ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့်အောက် လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများသည် ပြည်သူများအတွက် နိုင်ငံရေးအခွင့်အာဏာကို လက်လှမ်းမီလာနိုင်သည့် ပုံမှန်နည်းလမ်းဖြစ်သည်။ အချို့ ပြည်သူ့စစ်ခေါင်းဆောင်များသည် ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခြင်းဖြင့် လွှတ်တော်အသီးသီးတွင် ရွေးချယ်ခံရသော ကိုယ်စားလှယ်များဖြစ်နေကြသည်။^{၂၇} ပြုမည်ဆိုလျှင် ဦးတီခွန်မြတ်သည် ၁၉၉၀ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်အထိ တပ်မတော်၊ အရှေ့မြောက်တိုင်းစစ်ဌာနချုပ်၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်ရှိ ကွတ်ခိုင်မြို့နယ်၊ ပြည်သူ့စစ် အုပ်စုတစ်ခု၏ ခေါင်းဆောင်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။^{၂၇} သူသည် ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ (USDP) ၏ ကွတ်ခိုင်မြို့နယ်မှ နှစ်ကြိမ်တိုင် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခံရသော ပြည်သူ့လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ NLD က အမည်စာရင်းတင်သွင်းမှုကြောင့် ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်လာပါသည်။

ပြည်သူ့စစ်ခေါင်းဆောင်များသည် နိုင်ငံရေးတွင် တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ သွယ်ဝိုက်၍သော်လည်းကောင်း အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေပါသည်။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်က NDA-K ကို တည်ထောင်သူဖြစ်သော ဦးစုနုတိန်ယိန်းသည် ၎င်း၏ အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားသော အဖွဲ့ကို နယ်ခြားစောင့်တပ်ရင်းသုံးခုအဖြစ် အသွင်ပြောင်းခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲတုန်းက သူသည် တသီးပုဂ္ဂလအဖြစ် အမျိုးသားလွှတ်တော်သို့ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခံရပါသည်။ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီက ဦးစုနုတိန်ယိန်းသည် အတိုက်အခံဖြစ်သော အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်၏ အဖွဲ့ဝင်များထံသို့ ၎င်း၏ မဲဆန္ဒနယ်မြေအတွင်း စည်းရုံးရေးမဆင်းရန် သတိပေးစာထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ဒေသခံ NLD တာဝန်ရှိသူများက ကချင်ပြည်နယ် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သို့ ၎င်းတို့၏ စည်းရုံးရေးလှုပ်ရှားမှုများကို ဦးစုနုတိန်ယိန်းက ဝင်ရောက်နှောင့်ယှက်ကြောင်း စွပ်စွဲတိုင်ကြားခဲ့သည်။ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်မှ တာဝန်ရှိသူများသည် ဦးစုနုတိန်ယိန်းနှင့် တွေ့ဆုံ၍ သဘောတူညီချက်ရခဲ့ပြီး သဘောတူညီချက်တွင် ပါတီများအား ယခင် NDA-K နယ်မြေအတွင်း “ငြိမ်းချမ်းစွာစည်းရုံးရန်” ခွင့်ပြုခဲ့သည်။^{၂၇}

ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ကိုယ်၌ထက်စာလျှင် ပြည်သူ့စစ်စနစ်ကိုယ်၌ကပင်လျှင် နိုင်ငံရေးကိစ္စရပ်ဖြစ်လာနိုင်စေပြီး နိုင်ငံရေးတွင် သွယ်ဝိုက်သော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေပါသည်။ တပ်မတော်မှ အစောပိုင်းက အခိုင်အမာပြောကြားရာတွင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကို ပြည်သူ့စစ်အသွင်သို့ ပြောင်းပေးခြင်းသည် ပြည်သူ့စစ် ကိစ္စရပ်ကို နိုင်ငံရေးနှင့် ဆက်စပ်ပေးခြင်းပင်ဖြစ်သည်ဟုဆိုပါသည်။ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်

အဖွဲ့များနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားသော အဖွဲ့များက တပ်မတော်က ၎င်း၏အမိန့်ပေးစနစ်အတွင်း ၎င်းတို့ကိုပေါင်းစည်းပေးမည့် တပ်မတော် ၏ အစီအစဉ်အား မလုပ်ဆောင်နိုင်ကြောင်းပြသခဲ့ကြသည်။^{၂၇၁} ၂၀၁၁ ခုနှစ်က သမ္မတဦးသိန်းစိန်၏ အစိုးရသစ်သည် အပစ်ရပ်ထားသော အဖွဲ့များအတွက် ချဉ်းကပ်မှုအသစ်တစ်ခု ချမှတ်ခဲ့သည်။ လမ်းကြောင်းသစ်တွင် ယခင်ပြောကြားထားခဲ့သော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကို ပြည်သူ့စစ်အသွင်ပြောင်းရေးကို ထည့်သွင်းလာခြင်းမရှိတော့ပေ။ သို့တိုင်အောင် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပြည်သူ့စစ်အဖြစ် အသွင်ပြောင်းသည့်ကိစ္စကိုတိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကစိုးရိမ်နေကြဆဲဖြစ်သည်။ KNU သည် NCA လက်မှတ်ရေးထိုးသည့်အကြီးဆုံး လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများထဲမှ တစ်ဖွဲ့ဖြစ်သည်။ NCA လက်မှတ်ထိုးခြင်းနှင့် တဆက်တည်းမှာပင် KNU ၏ လက်နက်ကိုင်ဌာနခွဲဖြစ်သည့် KNLA သည် ၂၀၁၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ကြေညာချက်တစ်စောင် ထုတ်ပြန်ခဲ့ရာ "ကျွန်ုပ်တို့သည် KNLA ကို နယ်ခြားစောင့်တပ် သို့မဟုတ် ပြည်သူ့ရဲတပ်ဖွဲ့အသွင်သို့ ပြောင်းခြင်းကို ဘယ်သောအခါမျှ လက်ခံလိမ့်မည်မဟုတ်ဘဲ၊ ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ် (KNLA) အဖြစ်သာ ဆက်လက်ရှိနေမည်" ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။^{၂၇၂}

၄.၄၊ ပြည်သူ့စစ်များသည် ပဋိပက္ခတွင် မည်သည့်အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေသနည်း။

ပြည်သူ့စစ်များသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိပဋိပက္ခများတွင် တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ သွယ်ဝိုက်၍သော်လည်းကောင်း အခန်းကဏ္ဍနှစ်ခုလုံး မှ ပါဝင်နေပါသည်။ ထင်ရှားသော ကဏ္ဍတစ်ခုမှာ အစိုးရမဟာမိတ် ပြည်သူ့စစ်များသည် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့် တိုက်ခိုက်ရာ တွင် ပါဝင်နေပြီး တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်များက ဖွဲ့ထားသော ပြည်သူ့စစ်များကလည်း တပ်မတော်အား တိုက်ခိုက်လျက်ရှိပါသည်။ ဥပမာ အားဖြင့် ကချင်ပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့မှ အစိုးရမဟာမိတ် ပြည်သူ့စစ်များသည် အခြားတိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့် ပြင်းထန်သော ပဋိပက္ခများ တိုက်ရိုက်ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည်။ ၎င်းတို့တွင် KIA ၊ TNLA၊ MNDA ၊ KNU ၊ SSPP/SSA-North ၊ RCSS/SSA-South ၊ DKBA (ကလိုထူးဘော) တို့ ပါဝင်သည်။^{၂၇၃} ပြည်သူ့စစ်များသည် တပ်မတော်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ကိုသော်လည်းကောင်း ၎င်းတို့၏ ပံ့ပိုးမှုများမှတစ်ဆင့် ပဋိပက္ခတွင် သွယ်ဝိုက်သောအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေပါသည်။ ပြည်သူ့စစ်များသည် တပ်မတော်တပ်ရင်းများကို အချို့တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများအပေါ် စစ်ဆင်ရေးများ၌ ကူညီမှုပေးပေးခဲ့ရာ သတင်းများပေးခြင်း၊ တပ်မတော်နှင့်အတူ ကင်းလှည့်ရာတွင် ပါဝင်ခြင်းများ လုပ်ဆောင်ပေးခဲ့သည်။^{၂၇၄}

တပ်မတော်က တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကို BGF သို့မဟုတ် PMF များအသွင်သို့ ပြောင်းရန် အဆိုပြုမှုသည် ပဋိပက္ခကို ပိုမိုဖြစ်စေရန် သွယ်ဝိုက်၍ အားပေးသလိုဖြစ်ရပါသည်။ အဆိုပြုမှုနောက်တွင် တပ်မတော်နှင့် အချို့အင်အားများသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်များကြား တင်းမာမှုများ မြင့်တက်ခဲ့ရပြီး ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၊ ကိုးကန့်ဒေသ၌ တပ်မတော်နှင့် MNDA ကြား ပဋိပက္ခဖြစ်ခဲ့ရပါသည်။ MNDA ဆိုသည်မှာ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၊ ကိုးကန့်ဒေသတွင် ၁၉၈၉ ခုနှစ်၌ ဖန်ကြားရှင်တည်ထောင်ထားသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အုပ်စုဖြစ်သည်။ ဖန်ကြားရှင်သည် ရှမ်းပြည်နယ်တွင် အစောဆုံး ဆန့်ကျင်တော်လှန်ခဲ့သော ကာလမှစကာ တက်ကြွစွာပါဝင်ခဲ့သော ခေါင်းဆောင် အနည်းငယ်တွင် တစ်ဦးဖြစ်သည်။ သူသည် ၁၉၆၀ ခုနှစ်များက ကိုးကန့်တော်လှန်ရေးတပ်ဖွဲ့တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ ၌ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ပါသည်။ သူသည် ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ ၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် ပြိုကွဲသွားစေသည့် ပုန်ကန်မှုကို ဦးဆောင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက်တွင် ဖန်ကြားရှင်သည် MNDA ကို ဖွဲ့စည်းပြီးနောက် နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေး အစိုးရနှင့် ပထမဆုံး အပစ်ရပ် သဘောတူညီချက် ရယူနိုင်ခဲ့သည်။

၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် MNDA သည် အခြားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့် ပူးပေါင်း၍ တပ်မတော်အစိုးရ၏ အဆိုပြုချက်ကို ပယ်ချခဲ့ပါသည်။ ဩဂုတ်လ တွင် အစိုးရတာဝန်ရှိသူများက ကိုးကန့်၌ မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် လက်နက်များထုတ်လုပ်သည်ဟူသော သတင်းများအရ အစိုးရတာဝန်ရှိသူများက စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများ စတင်လုပ်ဆောင်သောအခါ အစိုးရလိုမြဲရေးတပ်ဖွဲ့များနှင့် MNDA ကြားတွင် သဘောတူညီမှုမရနိုင် ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ တပ်မတော်၊ ရဲတပ်ဖွဲ့ နှင့် MNDA ကြားတွင် သွေးထွက်သံယို ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားကာ ကိုးကန့်များမှာ ၎င်းတို့၏ နေရာမှ ဖယ်ရှားခံခဲ့ရသည်။ MNDA အတွင်းမှာလည်း ကွဲသွားခဲ့ပြီး ပယ်ရှောက်ချိန်သည် ဖန်ကြားရှင်ထံမှ ခွဲထွက်ကာ BGF အဖြစ် ဖွဲ့စည်းရန် သဘောတူခဲ့သည်။^{၂၇၅} ခြောက်နှစ်အကြာ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် MNDA သည် ကိုးကန့်၌ တပ်မတော်အား အလစ်ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်ခဲ့ပါသည်။^{၂၇၆}

၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် ကရင်ပြည်နယ်၌ DKBA မှ နယ်ခြားစောင့်တပ်ရင်း ၁၂ ခု (အမှတ် ၁၀၁၁ မှ ၁၀၂၂) အဖြစ် အသွင်ပြောင်းဖွဲ့စည်းမှု ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ယခင် DKBA တပ်ဖွဲ့များသည် အစိုးရ၏ တောင်းဆိုမှုအရ BGF သို့ အသွင်ပြောင်းသော အပစ်ရပ်အဖွဲ့ ငါးဖွဲ့အနက် တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၀ နိုဝင်ဘာလ၊ ရွေးကောက်ပွဲနေ့တွင် အစိုးရ၏ အမိန့်ကို လိုက်နာခြင်းမရှိသည့် DKBA ၏ ကလိုထူးဘောတပ်ရင်းသည် ကရင်ပြည်နယ်၊ မြဝတီမြို့ကို အလစ်ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာ အခြား DKBA တပ်မှူးများနှင့် ခွဲထွက်ကြောင်း အချက်ပြလိုက်သည့်သဘောဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် ဒီမိုကရက်တစ်ကရင်အကျိုးပြုတပ်မတော် - ကလိုထူးဘော အမည်ကို ရယူခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ထိုအဖွဲ့သည် NCA လက်မှတ်ရေးထိုးသော အဖွဲ့ဖြစ်လာပါသည်။

လက်ရှိအခြေအနေတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ အပြင်းထန်ဆုံးသော တိုက်ပွဲများဖြစ်ပွားနေသောနေရာများမှာ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ နေရာများဖြစ်ရာ ပြည်သူ့စစ်များကလည်း ပါဝင်ပတ်သက်လျက်ရှိပါသည်။^{၂၇၇} တိတိပပဆိုရသော် တပ်မတော်နှင့် မဟာမိတ် ပန်ဆေးပြည်သူ့စစ်နှင့် TNLA

တို့သည် လွန်ခဲ့သော နှစ်အနည်းငယ်မှစ၍ ယခုအချိန်အထိ တိုက်ပွဲများဖြစ်ပွားလျက်ရှိပြီး အဖြစ်အပျက်တစ်ခုတွင် တပ်မတော်နှင့် အစိုးရ မဟာမိတ်ပြည်သူ့စစ်တို့၏ ပူးပေါင်းအဖွဲ့သည် ရွာသားများကို သွေးထွက်သံယိုရိုက်နက်မှုများတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။^{၂၅၅} ကချင်ပြည်နယ်တွင်လည်း ယခင် NDA-K မှ အသွင်ပြောင်းလာသော BGF တပ်ရင်းများသည် KIA နှင့် တိုက်ခိုက်နေကြပါသည်။^{၂၅၆}

အခန်း ငါး။ သုံးသပ်ချက် - ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကာလတွင် ပြည်သူ့စစ်များအတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားဖွယ်ရာ အချက်များ

ပြည်သူ့စစ်များ တစ်ဖွဲ့ချင်း အစုအပေါင်းသည် အရွယ်အစား အတော်အသင့်ကြီးမားသော အင်အားစုအဖြစ် ရှိနေစေကာ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများတွင် ၎င်းတို့၏ ပါဝင်ပတ်သက်မှုမျိုးကြောင့် ဩဇာရှိသောအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေပါသည်။ ပြင်းထန်သော ပဋိပက္ခများတွင် ပြည်သူ့စစ် များ ပါဝင်နေသော်လည်း ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ၎င်းတို့၏ကဏ္ဍမှာ ပျောက်နေသည့်ပြင် ပဋိပက္ခမှ ငြိမ်းချမ်းရေးဆီသို့ အကူးအပြောင်း အတွက် အလားအလာများကို ဆွေးနွေးရာတွင်လည်း ပြည်သူ့စစ်နှင့်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များ ပါဝင်မှုကို လျစ်လျူရှုထားဆဲဖြစ်သည်။^{၂၈} ဤအခန်း တွင် အပိုင်းနှစ်ပိုင်းပါဝင်ပါသည်။ ပထမအပိုင်းတွင် အခြားနိုင်ငံများမှ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပြည်သူ့စစ်များပါဝင်ခဲ့သော အခန်းကဏ္ဍ များကို ဆွေးနွေးမည်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယအပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ လက်ရှိ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှု ကြိုးပမ်းမှုများနှင့် သက်ဆိုင်သော ပြည်သူ့စစ် ကိစ္စရပ်များကို စဉ်းစားထားပါသည်။

အခြား ပဋိပက္ခအခြေရာများ၏ အတွေ့အကြုံများတွင် ပဋိပက္ခမှ ငြိမ်းချမ်းရေးသို့ အကူးအပြောင်းတွင် ပြည်သူ့စစ်များကပေးနိုင်သော အခက် အခဲများ၊ ပြည်သူ့စစ်များလှုပ်ရှားနေသော နေရာများတွင် ၎င်းတို့၏ အရေးကြီးပုံ နှင့် နယ်မြေဒေသအလိုက်အခြေအနေများ စသည့် ထည့်သွင်း စဉ်းစားရမည့် အချက်များကို မီးမောင်းထိုးပြထားပါသည်။ အာဖဂန်နစ္စတန်၊ ကိုလံဘီယာ၊ ကွန်ဂိုဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံ၊ အီရတ်၊ လက်ဘနွန်၊ ပါကစ္စတန်၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ဆူဒန်၊ တီမောလက်စ်တေနိုင်ငံများသည် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများတွင် ပြည်သူ့စစ်များ ကဏ္ဍအသီးသီးမှ ပါဝင်နေကြသည့် ဥပမာများဖြစ်သည်။ အဆိုပါနိုင်ငံများမှ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပြည်သူ့စစ်များ၏ အတွေ့အကြုံသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိ ပဋိပက္ခမှ ငြိမ်းချမ်းရေးသို့ အကူးအပြောင်းတွင်ရှိနေသော ပြည်သူ့စစ်များ၏ အခန်းကဏ္ဍကို စိစစ်ရန်အတွက် အသုံးဝင်နိုင်မည့် ရှုဒေါင့် များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ပါသည်။

အာဖဂန်နစ္စတန်၊ ကွန်ဂို၊ ဆူဒန်နှင့် တီမောလက်စ်တေနိုင်ငံများမှ ပဋိပက္ခရုန်းများတွင် လှုပ်ရှားနေကြသော ပြည်သူ့စစ်များကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာ ခြင်းမှ စိုးရိမ်စရာတစ်ခု ထွက်ပေါ်ရပါသည်။ ၎င်းမှာ "အထက်မှ မျှတမှုမရှိဘဲ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာမြှင့်တင်မှုများ ဝင်ရောက်ဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် အန္တရာယ်ကြီးသည်။ အထူးသဖြင့် အကယ်၍ ထိုသို့သောလှုပ်ရှားမှုများအမြစ်တွယ်နေသော နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးအကြောင်းအရာများ နှင့် ဝင်ရောက်ဆောင်ရွက်ခြင်းများသည် သီးခြားစီဖြစ်နေသောအခါများတွင်ဖြစ်ပါသည်။" တိတိပပဆိုရလျှင် စိုးရိမ်ရမှုများမှာ ပဋိပက္ခ အခြေရာ ရေး လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးကြိုးပမ်းမှုများတွင် လုံခြုံရေးကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး (SSR) နှင့် လက်နက်ဖြုတ်သိမ်းရေး၊ တပ် ဖျက်သိမ်းရေး၊ ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေး (DDR) ပုံစံများကို ရေးဆွဲသည့် အချိန်များ၌ဖြစ်ပါသည်။ DDR နှင့် SSR ပုံစံတွင် လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများ၏ ဖွဲ့စည်းထားပုံနှင့် အင်အားတို့၌ အပြောင်းအလဲများပါဝင်လာပါက ထိုအပြောင်းအလဲများသည် နယ်မြေတစ်ခု၊ လက်နက်ကိုင်အုပ်စု တစ်ခုစီ၏ သီးခြားစီရှိနေသော ဒေသအလိုက်အကြောင်းအရာနှင့် အရေးကြီးသောကိစ္စရပ်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားမထားပါက ဖြစ်ပါသည်။ လုံခြုံရေး ကိစ္စရပ်မှာ ပြည်သူ့စစ်များက လက်နက်ကိုင်ထားရခြင်းအတွက် အကြောင်းပြချက်တစ်ခုဖြစ်နေရာ သော့ချက်ကျသည့် ဆေးနည်းကို ပေးရပါက ပဋိပက္ခအလွန်ကာလ တည်ငြိမ်မှုကို အကောင်းဆုံးပေးနိုင်သည်မှာ ပြည်သူ့စစ်တစ်ဖွဲ့ချင်းစီ၏ သီးသန့်စိတ်အားထက်သန်မှုများ၊ လက္ခဏာများ ကိုလည်းကောင်း၊ ၎င်းတို့လှုပ်ရှားနေသည့် အခြေအနေများကိုလည်းကောင်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှသာ ဖြစ်နိုင်လိမ့်မည်ဖြစ်သည်။^{၂၉}

အခြားတိုင်းပြည်များမှ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ၏အတွေ့အကြုံများကိုကြည့်ရှုပါက နောက်ထပ်တွေ့ရသည့်အချက်တစ်ခုမှာ နိုင်ငံရေးအရပါ နေရာရနေသော ပြည်သူ့စစ်အချို့အား ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေးအရ စိုးရိမ်မှုများကို လျစ်လျူရှုခြင်း သို့မဟုတ် အခြားနိုင်ငံရေးအရ အဓိကကျသူများက အရေးမပါဟု ဝေဖန်ခံရခြင်းများ ရှိတတ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အတိုက်အခံအဖွဲ့များသည် တစ်ခါတစ်ရံ အစိုးရမဟာမိတ် ပြည်သူ့စစ်များ၏ နိုင်ငံရေးအကျိုးစီးပွားများကို ပယ်ချပစ်တတ်ကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပြည်သူ့စစ်များက အစိုးရတပ်များနှင့် ပတ်သက်ခြင်းနှင့် တစ်ခါတစ်ရံ၎င်းတို့အပေါ် လုပ်ဆောင်သော စစ်ဆင်ရေးများတွင် အစိုးရတပ်နှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။ အစိုးရတာဝန်ရှိသူများက မူ ပြည်သူ့စစ်များသည် နိုင်ငံအဆင့် တပ်မတော်၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်နေပြီးဖြစ်ခြင်းကြောင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲတွင် အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုမှ ပါဝင် ရန်မလိုဟု ရှုမြင် ကောင်းရှုမြင်လိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ အချို့ ဖြစ်ရပ်များတွင် ပြည်သူ့စစ်များအနေဖြင့် တရားမဝင် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်မှုများတွင် ပါဝင်နေခြင်းသည် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေးအကျိုးစီးပွားကို တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုမှုအပေါ် အားနည်းစေပါသည်။

ဤသို့သော အင်အားစုများ၊ အရွေ့များက မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှိနေပါသည်။ အစိုးရနှင့် မဟာမိတ် ပြည်သူ့စစ်များ၏ နိုင်ငံရေးအကျိုးစီးပွားများမှာ ဖယ်ထုတ်ခြင်းခံလာရပါသည်။ ယခင်က နိုင်ငံရေးအပြောင်းအလဲအတွက် အရေးဆိုခဲ့သော လက်နက်ကိုင် အုပ်စုခေါင်းဆောင်များ၏ အစိုးရ မဟာမိတ်ပြည်သူ့စစ်သို့ပြောင်းရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းကို အခြားအုပ်စုများက ၎င်းတို့အုပ်စု၏ နိုင်ငံရေးအရ ရပ်တည်သည့်အနေအထားကို စွန့်လွှတ်ခဲ့သည့် လက္ခဏာဖြစ်သည်ဟု ရှုမြင်ကြသည်။ အချို့ ပြည်သူ့စစ်များသည် မူးယစ်ဆေးဝါးရောင်းဝယ်မှု၊ သဘာဝသယံဇာတထုတ်ယူမှု နှင့် ကြီးနိုင်ငယ်ညှဉ်း အခွန်ကောက်ယူခြင်းတို့တွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေမှုများသည် ၎င်းတို့အနေဖြင့် အကျိုးအမြတ်ရှာနေသည့် အဖွဲ့များသာဖြစ် သည်ဟူသော အမြင်ကို ပို၍ခိုင်မာစေသည်။ ပြည်သူ့စစ်များအပေါ် ထိုသို့သော အမြင်များသည် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေးအကျိုးစီးပွားများကို အရိပ်မည်းထိုးစေကာ တရားမဝင်မှုကို ဖြစ်စေသည်။ မည်သို့ဆိုစေကာမူ ၎င်းတို့သည် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခတွင် ပါဝင်နေသော လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များဖြစ်ပြီး ခြိမ်းခြောက်နိုင်သည့် အင်အားတစ်ခုကိုလည်း ပိုင်ဆိုင်ထားခြင်းများသည် ပဋိပက္ခအလွန် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍ ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရာ၌ အရေးပါမှုကို ဖြစ်စေသည်။

ပြည်သူ့စစ်များနှင့် ပြည်သူ့စစ်နှင့်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်ကို လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးမှုလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ချန်ထားလျက်ရှိသည်။ ပြည်သူ့စစ်များကိုယ်၌ကလည်း ပဋိပက္ခအလွန်ကာလတွင် ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့်ဆိုင်သော အဓိကကိစ္စရပ်များအကြောင်း ဆွေးနွေးမှုများ တွင် ပါဝင်ခြင်းမရှိသလို ပြည်သူ့စစ်များ၏ အနာဂတ်အတွက် ကိစ္စရပ်များကို အလေးပေးခံရမှု ရှိ မရှိ ဆွေးနွေးနေကြခြင်းလည်း မရှိပေ။ ထိုသို့ သော ကိစ္စရပ်မျိုးများမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မှ သီးသန့်ဖြစ်နေသော ကိစ္စရပ်များမဟုတ်ပေ။ အခြားပဋိပက္ခများ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုများ တွင် ပါဝင်နေသော အစိုးရများ၊ လက်နက်ကိုင်အတိုက်အခံများ၊ ကြားဝင်စေ့စပ်ပေးသူများအားလုံးက တူညီသော စိုးရိမ်မှုတစ်ခုမှာ အသစ်ဖွဲ့ သော လက်နက်ကိုင်များ၊ လက်နက်ကိုင်အုပ်စု အသေးလေးများနှင့် လက်နက်စွန့်ပြီးသော အုပ်စုများကို ငြိမ်းချမ်းရေး စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုတွင် ထည့်သွင်းရန် မလိုအပ်ဘဲ၊ ပါဝင်စေခဲ့မိပါက အုပ်စုများအနေဖြင့် လက်နက်ကိုင်၍ အကြမ်းဖက်မှုများတွင် ပါဝင်ပါက နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲတွင် ပါဝင်ခွင့်ရမည်ဆိုသည့် မက်လုံးမျိုး ဖြစ်သွားနိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်ကိုပင်ဖြစ်သည်။^{၂၆၉} မြန်မာနိုင်ငံ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်နေသူတစ်ဦးက "မြန်မာအစိုးရအတွက် မှန်းဆလို့မရနိုင်တဲ့ အခြေအနေတစ်ခုကတော့ စာရင်း (အသိအမှတ်ပြုထားသော အုပ်စု) ထဲမှာ မပါတဲ့ အုပ်စုတွေကို စားပွဲဝိုင်းကို ခေါ်လာမိတော့ လက်နက်ကိုင်အုပ်စု အရေအတွက်တွေများလာဖို့ အားပေးသလိုဖြစ်သွားတာပါ။ တစ်ခါ အဲဒီအုပ်စုတွေကို ဖယ်ထားခဲ့ရလည်း ပဋိပက္ခဆက်ဖြစ်မယ့် အကြောင်းရင်းဖြစ်လာပြန်ရော" ဟု ရှင်းပြပါသည်။^{၂၇၀}

အုပ်စုများ သို့မဟုတ် အဓိကကျသော ပုဂ္ဂိုလ်များကို ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်မှ ချန်ထားခဲ့သည့် အဖြစ်မျိုးမှာ ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထမရှိသော ကိစ္စရပ် တော့ မဟုတ်ပေ။ မြန်မာနိုင်ငံမှ ပါဝင်နေသည့် သက်ဆိုင်သူများ (stakeholders) တွင် သက်ဆိုင်သလိုလို၊ မသက်ဆိုင်သလိုလို ပုံစံဖြင့် ပတ်သက်နေသူများရှိနေပြီး ၎င်းတို့သည် ငြိမ်းချမ်းရေး စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများတွင် တိုက်ရိုက်ပါဝင်မှု မရှိကြပေ။ အခြားတိုင်းပြည်များမှ ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များတွင်လည်း ပြည်သူ့စစ်များကို ပဋိပက္ခအတွက် သဘောတူညီချက်များ ရယူရာတွင် ချန်ထားရစ်သည်များလည်း တွေ့ရပါသည်။ ပြည်သူ့စစ်များနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကိစ္စရပ်များကို အလေးပေးခြင်းမပြုသည်မှာ အကဲဖြတ်ချက် သို့တည်းမဟုတ် ပြည်သူ့စစ်များသည် ငြိမ်းချမ်းရေးအခြေရာမှုတွင် ပြဿနာမပေးလောက်ဟူသော ထင်မြင်မှုမျိုးအပေါ် အခြေခံပုံရပါသည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းတို့အနေဖြင့် ငြိမ်းချမ်း ရေးလုပ်ငန်းစဉ်မှ ချန်ထားခံရခြင်းနှင့်အတူ ခြိမ်းခြောက်မှုပေးနိုင်သည့် အင်အားတစ်ခုကလည်း ပိုင်ဆိုင်ထားပြန်ရာ ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထမရှိသော အခြေအနေတစ်ခုကို ဖန်တီးနိုင်ပါသည်။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် အကြမ်းဖက်မှုကို အသုံးပြုခြင်းသည် ၎င်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် စိုးရိမ်မှုများကို အလေးပေးလာအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်သည့်နည်းလမ်းဟု ရွေးချယ်လာနိုင်သည်။ အချို့ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ၎င်းတို့ကို လျစ်လျူ ရှု ခြင်းသည် ရေရှည်ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အန္တရာယ်ရှိနိုင်သည်ဟု သက်သေပြထားမှုများရှိပါသည်။ ဆူဒန်နိုင်ငံ၏ ကိစ္စရပ်တွင် ပြည်သူ့စစ်များသည် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို အနှောက်အယှက်ပေးကာ အကြမ်းဖက်မှုများကို ပြန်လည်လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။^{၂၇၁}

၂၀၁၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလက လက်မှတ်ရေးထိုးသော NCA သည် နိုင်ငံရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲကို ခေါ်ယူကျင်းပမည့် မြန်မာနိုင်ငံငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်၏ အဆင့်သစ်တစ်ခုကို အချက်ပြနေပါသည်။ နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲတွင် အစိုးရ၊ တပ်မတော်၊ လွှတ်တော်၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ တိုင်းရင်းသားလူ့အဖွဲ့အစည်းများ၊ လူထုအခြေပြအဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များအပါအဝင် အဓိကကျသူများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ပါဝင်ပါသည်။^{၂၇၂} ဤနေရာ၌ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနာဂတ်တွင် ပြည်သူ့စစ်များ၏ အခန်းကဏ္ဍကို ဆွေးနွေးမှုများမှာ ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း ချန်ထားရစ်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ၎င်းတို့ လျစ်လျူရှုခဲ့ခြင်းမှာ ပဟေဠိသဖွယ်ဖြစ်နေဆဲပင်ဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့စစ်များမှာ လက်နက်ကိုင်ထားရုံမျှမက လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေပြန်သည်။ အစောပိုင်းက (အခန်း ၁.၁) ဖော်ပြခဲ့သကဲ့သို့ တပ်မတော် နှင့် ပြည်သူ့ရဲတပ်ဖွဲ့မှလွဲ၍ အစိုးရပြည်သူ့စစ်များသည် သူတို့ကိုချည်းမဟုတ်သည့်တိုင် လက်နက်ကိုင်ထားရန် အစိုးရကလည်းကောင်း၊ အခြေခံ ဥပဒေကလည်းကောင်း ခွင့်ပြုထားသည့် အုပ်စုအနည်းငယ်တွင် ပါဝင်သည်။^{၂၇၃} ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် ကိစ္စရပ်အနည်းငယ်ကို အောက်တွင် စာရင်းပြုစုထားပါသည်။

ပြည်သူ့စစ်များသည် ပဋိပက္ခတွင် အဓိကကျသောသူများဖြစ်သည်။ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများတွင် ၎င်းတို့၏ တိုက်ရိုက်ပါဝင်ပတ်သက်မှုနှင့် ဆက်လက်ပါဝင်နေမှုများ၊ လက်နက်ပိုင်ဆိုင်နေမှုများက မြန်မာနိုင်ငံ၏ သဘောတူညီမှုအလွန်ကာလ ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍကို ဆွေးနွေးရာတွင် အရေးပါစေပါသည်။

ပြည်သူ့စစ်များသည် လုံခြုံရေးနှင့်ဆိုင်သော အခန်းကဏ္ဍနှင့်အတူ ကိုယ်တိုင်ရန်ပုံငွေရှာဖွေခြင်းများတွင်လည်း ပါဝင်လျက်ရှိသည်။ ပြည်သူ့စစ် အတော်များများသည် ထိုအစီအစဉ်ကိုပင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်အသုံးပြု၍ လှူရှားနေကြသည်။ သို့သော် အချို့သောကိစ္စရပ်များတွင် ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်မှုများကို ကြီးကြပ်မှုမရှိပေ။ လုံလောက်သော ကြီးကြပ်မှုမရှိခြင်းကြောင့် အချို့ ပြည်သူ့စစ်များသည် ၎င်းတို့လှူရှားနေသည့် နယ်မြေအတွင်း တရားမဝင်နှင့် အင်အားသုံးသည့် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်မှုများတွင် ပါဝင်လာတတ်သည်။

ပြည်သူ့စစ်များတွင် ကွဲပြားခြားနားမှုရှိသည် ဆိုသည်ကိုလည်း သိသာစွာပြသပါသည်။ အနည်းငယ်သော ပြည်သူ့စစ်များသည်တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့် လှူရှားကြပြီး ပြည်သူ့စစ်တပ်ရင်းအများစုမှာ တပ်မတော်နှင့် လက်တွဲကြပါသည်။ တပ်မတော်နှင့် မဟာမိတ် ပြည်သူ့စစ်များကြားတွင်ပင် ၎င်းတို့၏ အင်အား၊ စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်မှုများ၊ ၎င်းတို့ ဖွဲ့စည်းထားသည့် ဝန်းကျင်အခြေအနေများတွင် သိသာစွာ ခြားနားမှုများ ရှိပါသည်။ ပြည်သူ့စစ်တပ်ရင်းတစ်ခု၏ အင်အားသည် တစ်ခုနှင့် တစ်ခု ဆယ်ဂဏန်းမှ ရာဂဏန်းအထိ ကွဲပြားခြားနားနိုင်ပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်မှုအတိုင်းအတာမှာလည်း ကွဲပြားနိုင်ပါသည်။ အချို့က ပြည်သူ့စစ်များသည် အစိုးရထံမှ စီးပွားရေးအရ အထောက်အပံ့များ

လက်ခံရရှိကောင်း ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်သော်လည်း အချို့ မှာ တရားမဝင် မူးယစ်ဆေးဝါးရောင်းဝယ်မှုတွင် ပါဝင်ကောင်းပါဝင်နေနိုင်ပါသည်။ ပြည်သူ့စစ် အတော်များများသည် ယခင်က တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ဟောင်းများဖြစ်ပြီး သီးသန့်ရည်ရွယ်ချက်များ ရှိလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ ၎င်း ရည်ရွယ်ချက်များတွင် ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်၊ ဖက်ဒရယ်စနစ်နှင့် သယံဇာတအပေါ် မျှတစွာထိန်းချုပ်ခွင့် ပါဝင်သော နိုင်ငံရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၊ ၎င်းတို့၏ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းအတွက် လုံခြုံရေးစသည်တို့ပါဝင်ပါလိမ့်မည်။ ပြည်သူ့စစ်အနေအထားသို့ ၎င်းတို့၏အသွင်ပြောင်းလဲလိုက်မှုသည် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲတွင် တိုက်ရိုက်ပါဝင်နိုင်သော အခန်းကဏ္ဍမှ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ခွဲခြားလိုက်ခြင်းဟု အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူနိုင်သည်။

ပြည်သူ့စစ်များနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအပါအဝင် လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများအားလုံးသည် လက်နက်ပိုင်ဆိုင်ခြင်းအားဖြင့် ၎င်း တို့ကိုယ် ၎င်းတို့ အကာအကွယ်ပေးနိုင်သည့်ပြင် ၎င်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားကိုလည်း အကာအကွယ်ပေးနိုင်သည်ဟု အခြေခံအားဖြင့် မှတ်ယူကြ သည်။ လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများ၏ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် အရွယ်အစားကို ပြောင်းလဲရန်အကြောင်းများကို ဆွေးနွေးခြင်းသည် DDR နှင့် SSR ပုံစံကိုသာ အခြေပြုဆွေးနွေးခြင်းဖြစ်သည်။ အစောပိုင်းကတိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့မှအစိုးရမဟာမိတ်ပြည်သူ့စစ်အဖြစ်သို့အသွင်ပြောင်းခဲ့ခြင်းများ သည် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့၏ အရွယ်အစားကို လျော့ချရန်အတွက် မော်ဒယ်ပုံစံတစ်ခု ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ အခြားအကြံပြုသည့် မော်ဒယ်ပုံစံများတွင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကို အသွင်ပြောင်း၍ ဒေသဆိုင်ရာရဲတပ်ဖွဲ့များ သို့မဟုတ် ဖက်ဒရယ်စစ်တပ်တွင် ၎င်း တို့၏ တပ်များကို ပါဝင်စေခြင်းမျိုး ပါဝင်ပါသည်။^{၂၀၁၄} ခုနှစ်တွင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အတော်များများ ပူးတွဲ၍ အစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ ကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်သော အစည်းအဝေး၌ ပြည်ထောင်စုတပ်မတော်ဟု တစ်ခါတစ်ရံ ရည်ညွှန်းသော ဖက်ဒရယ် တပ်မတော် အဆိုပြုချက်ကို တင်ပြခဲ့ကြသည်။ သို့သော် တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်များက အဆိုပြုချက်ကို လက်မခံခဲ့ကြပေ။^{၂၀၁၅} လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများ၏ဖွဲ့စည်းထားပုံများကိုပြောင်းလဲပစ်မည်၊မပစ်မည်ကိုအားလုံးသဘောတူရန်ဆွေးနွေးမှုမပေါ်ပေါက်လာခဲ့သောကြောင့် မည်သို့ သောပုံစံမျိုး ဖွဲ့မည်ဆိုသည်မှာ မပေါ်ထွက်လာသေးပေ။ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်များက ၎င်းတို့တပ်ဖွဲ့များ၏ ဖွဲ့စည်းပုံကို မပြောင်းလဲမီ နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲ ကျင်းပရန်ကိုသာ ဆုပ်ကိုင်ထားခြင်းကြောင့်လည်းဖြစ်သည်။ DDR နှင့် SSR တို့၏ လက္ခဏာများပါဝင်သည့် လုပ်ဆောင်မှု ခြေလှမ်းမှန်သမျှသည် ပြည်သူ့စစ်ပုံစံအမျိုးမျိုး၏ ကွဲပြားခြားနားမှုများ၊ ၎င်းတို့လှုပ်ရှားနေသော အခြေအနေ၊ တိတိပပဆိုရလျှင် ၎င်းတို့၏ လုံခြုံရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှသာလျှင် အကျိုးအမြတ်ရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ပြည်သူ့စစ်များတွေ့ ကြုံရသည့်ခြိမ်းခြောက်မှုများ၏အတိုင်းအတာနှင့်အရင်းအမြစ်မှာနေရာအပေါ်မူတည်၍ကွဲပြားသလို၊ပြည်သူ့စစ်တစ်ဖွဲ့ချင်း အပေါ် မူတည်၍လည်း ကွဲပြားပါသည်။ မကြာသေးမီက ကချင်ပြည်နယ်၊ တာလောကြီးတွင် ပြည်သူ့စစ်ဖွဲ့စည်းခြင်းအပေါ် ပံ့ပိုးမှုပေးခြင်းက ညွှန်ပြနေသည်မှာ အချို့ရပ်ရွာလူထုအတွက် လုံခြုံရေးအရ ခြိမ်းခြောက်မှုမှာ စိုးရိမ်နေရဆဲဟု ဆိုနိုင်သည် (အခန်း ၄.၄ ကြည့်ပါ)။^{၂၀၁၆} တဖက်က ကြည့်ပြန်လျှင်လည်း မွန်ပြည်နယ်မှ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ဝင်များက ၎င်းတို့၏ လက်နက်များကို တပ်မတော်သို့ လွှဲပြောင်းပေးကာ တာဝန်စွန့်လွှတ်ရန် ကြိုးပမ်းမှုများက ကောက်ယူ၍ရသည်မှာ အချို့ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ဝင်များက ၎င်းတို့ တက်တက်ကြွကြွလုပ်ဆောင်ရန် မလိုအပ်တော့ဟု ခံစားနေရ သည်ဟု ဖြစ်သည် (အခန်း ၄.၂ ကြည့်ပါ)။^{၂၀၁၇} ထိုအဖြစ်အပျက်များသည် ပြည်သူ့စစ်များလှုပ်ရှားနေသည့် မတူသော အခြေအနေများကို ပို၍ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖြစ်စေပါသည်။ ထိုအကြောင်းရင်းများကြောင့် ပဋိပက္ခအလွန်ကာလ သဘောတူညီချက်များရယူရာတွင် ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍ ကို နားလည်ရန် အဆိုပါ ပြည်သူ့စစ်များလှုပ်ရှားနေသော မတူသည့်အခြေအနေများသည် အရေးကြီးလှပါသည်။

အခြားတိုင်းပြည်များမှ ပဋိပက္ခများ၏ အတွေ့အကြုံများက ပြသနေသည်မှာ ပြည်သူ့စစ်များနှင့် ၎င်းတို့၏ မတူကွဲပြားမှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား ခြင်းသည် အောင်မြင်သော ပဋိပက္ခအဖြေရှာခြင်းအတွက် အရေးကြီးပါသည်။ တိတိပပဆိုရလျှင် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပြည်သူ့စစ် များနှင့်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များကို လျစ်လျူရှုခြင်းသည် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ရေး ကြိုးပမ်းမှုများကို အန္တရာယ်ပေးနိုင်သည်ဟု သက်သေပြ ခြင်းဖြစ်သည်။

ဆယ်စုနှစ်များစွာကြာမြင့်နေသည့် တိုင်းရင်းသားပဋိပက္ခကို အဖြေရှာရေးသည် NLD ဦးဆောင်သော အစိုးရသစ်အတွက် ဦးစားပေးဖြစ်သည်။ မကြာသေးမီက အာရုံစိုက်ခဲ့သော ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှု ကြိုးပမ်းမှုများ၌ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့် တပ်မတော်တို့ နှစ်ဖက် စလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကိစ္စရပ်များကို ဖော်ထုတ်ကိုင်တွယ်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ရေရှည်ခံသည့် ငြိမ်းချမ်းရေး လက်ဝယ်ရရှိနိုင်ရန် ထည့်သွင်း စဉ်းစားရမည့် အချက်များအနက် တစ်ခုမှာ ပြည်သူ့စစ်များပါဝင်နေသည့် အခန်းကဏ္ဍကို အသိအမှတ်ပြုမည့် ကျယ်ပြန့်သော ချဉ်းကပ်မှုဖြစ်ပါ သည်။ ရေရှည်တည်ငြိမ်မှုအပေါ် ၎င်းတို့ကပေးလာနိုင်သော စိန်ခေါ်မှုများကလည်း ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှု ကြိုးပမ်းချက်များအတွက် အရေးကြီးပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

Books, Articles, Chapters, Statements, Films, and Reports

A Tatmadaw Researcher. *A Concise History of Myanmar and the Tatmadaw's Role 1948-1988*. Yangon: Ministry of Education, 1991 [volume 2]).

Alden, Chris, Monika Thakur, and Matthew Arnold. *Militias and the Challenges of Post-Conflict Peace: Silencing the Guns*. London: Zed, 2011.

Arnold, Matthew B. "The South Sudan Defence Force: Patriots, Collaborators or Spoilers?" *The Journal of Modern African Studies* 45, no. 4 (2007): 489-516.

Ba Thann Win. "Administration of Shan States from the Panglong Conference to the Cessation of the Powers of the Saophas 1947-1959." M.A. thesis, Rangoon Arts and Sciences University. n.d.

Burma News International. Myanmar Peace Monitor. *Border Guard Force Scheme*. Accessed on February 6, 2015.

<http://www.mmpeacemonitor.org/background/border-guard-force>

Burma News International. *Deciphering Myanmar's Peace Process: A Reference Guide*. Chiang Mai: Burma News International, 2013.

Burma News International. *Deciphering Myanmar's Peace Process: A Reference Guide*. Chiang Mai: Burma News International, 2014.

Burma News International. *Deciphering Myanmar's Peace Process: A Reference Guide*. Chiang Mai: Burma News International, 2015.

Bunge, Frederica M. *Burma, a Country Study*. Washington, D.C.: United States Govt. Printing Office, 1984.

Union of Burma. *The Constitution of the Union of Burma*. Rangoon: Supdt., Govt. Print. and Stationery, 1948.

Callahan, Mary P. *Making Enemies: War and State Building in Burma*. Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 2003.

Chin Human Rights Organization. "Dozens Flee as Junta Steps Up Conscription Drive." January 30, 2010. Accessed April 17, 2016.

<http://www.chro.ca/index.php/resources/forced-labour-reports/352-dozens-flee-as-junta-steps-up-conscription-drive>

Chin, Ko-Lin. *The Golden Triangle: Inside Southeast Asia's Drug Trade*. Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 2009.

Cowell, Adrian. *The Opium Series* [documentary film]. Associated Television. 1977.

Defense Services Historical Museum and Archives. [Burmese Language]. *Tatmadaw Thamain* [History of the Armed Forces], vol. 5: 1962-1974. Yangon: News and Periodicals Enterprise, 1997-1998.

Environmental Investigation Agency. *Organized Chaos: The Illicit Overland Timber Trade between Myanmar and China*. September 2015. Accessed on April 18, 2016.

<https://eia-international.org/wp-content/uploads/EIA-Organised-Chaos-FINAL-lr1.pdf>

Free Burma Rangers. *Maw Chee Mining Report*. February 26, 2016. Accessed on April 18, 2016.

<http://www.freeburmarangers.org/2016/02/26/maw-chee-mining-report/>

General Khun Sa: His Life and Speeches. Chiang Mai: Shan Herald Agency for News, 1993.

Gibson, Richard. *The Secret Army: Chiang Kai-shek and the Drug Warlords of the Golden Triangle*. New York: John Wiley & Sons, 2011.

Global Witness. *Guns, Cronies and Crops*. Global Witness, 2015. Accessed April 17, 2016.
<https://www.globalwitness.org/en/campaigns/land-deals/guns-cronies-and-crops>

Government of the Republic of the Union of Myanmar. *Constitution of the Republic of the Union of Myanmar*. Printing & Publishing Enterprise, Ministry of Information, 2008.

Government of the Union of Burma. *Constitution of the Union of Burma*. Printing & Publishing Enterprise, Ministry of Information, 1974.

Heppner, Kevin and Jo Becker. *"My Gun Was as Tall as Me": Child Soldiers in Burma*. New York, NY: Human Rights Watch, 2002. Accessed April 17, 2016.
<https://www.hrw.org/reports/2002/burma/Burma0902.pdf>

Howe, Jeff. "Murder on the Mekong." *The Atavist* 30, October 2013. Accessed April 17, 2016.
<https://read.atavist.com/murderonthemekong?no-overlay&promo>.

International Labor Office. *Review of the Situation in Myanmar on Issues Relating to ILO Activities, Including Forced Labour, Freedom of Association, and the Impact of Foreign Investment on Decent Working Conditions*. March 4, 2015. Accessed April 17, 2016.
http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_348466.pdf

Kachin Women's Association Thailand (KWAT). *Silent Offensive: How Burma Army Strategies Are Fuelling the Kachin Drug Crisis*. Chiang Mai: Kachin Women's Association Thailand, 2014.

Karen Human Rights Group. "BGF Battalion #1014 Forced Labour and Forced Recruitment, April to May 2012." May 31, 2013. Accessed April 17, 2016.
<http://khrhg.org/2013/05/12-81-d1/bgf-battalion-1014-forced-labour-and-forced-recruitment-april-may-2012>

Karen Human Rights Group. "Drug Production, Use and the Social Impacts in Southeast Myanmar Since the January 2012 Ceasefire." June 15, 2014. Accessed April 20, 2016.
<http://khrhg.org/2014/06/chapter-drug-production-use-and-social-impacts-southeast-myanmar-january-2012-ceasefire#sthash.8mkQ269f.dpuf>

Karen Human Rights Group. "Exploitation and Recruitment under the DKBA in Pa'an District." June 29, 2009. Accessed April 17, 2016.
<http://khrhg.org/2009/06/khrhg09f11/exploitation-and-recruitment-under-dkba-paan-district>

Karen Human Rights Group. "Fighting between Tatmadaw and DKBA Soldiers along the Asian Highway Displaces Villagers in Doolaya District, July 2015." September 3, 2015. Accessed April 17, 2016.
<http://khrhg.org/2015/09/15-15-nb1/fighting-between-Tatmadaw-and-dkba-soldiers-along-asian-highway-displaces>

Karen Human Rights Group. "Hpa-an Incident Report: Land Confiscation in Paingkyon." August 17, 2015. Accessed April 17, 2016.
<http://khrhg.org/2015/08/15-46-i1/hpa-an-incident-report-land-confiscation-paingkyon-township-may-2015>

Karen Human Rights Group. "Human Rights Violations by Border Guard Force (BGF) Battalion #1014 in Bu Tho Township, Hpapun District, May 2012 to March 2014." July 31, 2015. Accessed April 17, 2016.
<http://khrhg.org/2015/07/14-11-nb1/human-rights-violations-border-guard-force-bgf-battalion-1014-bu-tho-township>

Karen Human Rights Group. "Incident Report: Forced Recruitment in Thaton District #2, May 2012." May 31, 2013. Accessed April 17, 2016.

<http://khrgh.org/2013/05/12-81-i5/incident-report-forced-recruitment-thaton-district-2-may-2012>

Karen Human Rights Group. "Inside the DKBA." March 31, 1996. Accessed April 17, 2016.

<http://khrgh.org/1996/03/khrgh96b23/inside-dkba#sthash.Ao9xzbfq.dpuf>

Karen Human Rights Group. "Ongoing Forced Recruitment into the People's Militia in Kyeikto Township, Thaton District." January 30, 2014. Accessed April 17, 2016.

<http://khrgh.org/2014/01/13-17-nb1/ongoing-forced-recruitment-people's-militia-kyeikto-townshipthaton-district>

Karen Human Rights Group. "Papun Interview: Saw T---, December 2011." July 16, 2012. Accessed April 17, 2016.

<http://khrgh.org/2012/07/12-41-a1-i1/papun-interview-saw-t-december-2011>

Karen Human Rights Group. "SLORC in Kya-in & Kawkareik Townships." February 10, 1996.

Accessed April 17, 2016.

<https://groups.google.com/forum/#!topic/soc.culture.burma/saT1JP6lKo>

Karen Human Rights Group. "SLORC Orders to Villages: Set 97-A." March 16, 1997.

Accessed April 17, 2016.

<http://www.burmalibrary.org/reg.burma/archives/199704/msg00248.html>

Karen Human Rights Group. "State Agencies, Armed Groups and the Proliferation of Oppression in Thaton District." September 24, 2007. Accessed April 17, 2016.

<http://khrgh.org/2007/09/khrgh07f7/state-agencies-armed-groups-and-proliferation-oppression-thaton-district-0>

Karen Human Rights Group. "Thaton District, September 2012 to December 2013." December 9, 2014, Accessed April 17, 2016.

<http://khrgh.org/2014/12/14-3-f1/field-report-thaton-district-september-2012-december-2013>

Karen Human Rights Group. "Toungoo Field Report: December 2013 to December 2014." February 25, 2016. Accessed April 17, 2016.

<http://khrgh.org/2015/12/15-2-f1/toungoo-field-report-december-2013-december-2014>

Karen National Liberation Army (KNLA), General Headquarters, Kawthoolei. *KNLA Position with Regard to Ceasefire*. October 14, 2015. Accessed April 17, 2016.

<http://www.burmalink.org/KNLA-position-with-regard-to-ceasefire/>

Karen National Union. Defense Department. Official Karen Nation Union Webpage. Accessed April 17, 2016.

<http://www.knuhq.org/about/defense-department/>

Keenan, Paul. *The Kachins' Dilemma – Become a Border Guard Force or Return to Warfare*.

EuroBurma Office Analysis Paper No. 2, 2010. Accessed April 17, 2016.

http://www.burmalibrary.org/docs13/EBO_Analysis_Paper_No_2_2010_-_The_Kachins'_Dilemma.pdf

Keenan, Paul. *By Force of Arms: Armed Ethnic Groups in Burma*. New Delhi: Vij Books India Private Limited, 2013.

Keenan, Paul. *People's Militia Forces: Time to Re-Assess the Strategy?* Burma Centre for Ethnic Studies. Briefing Paper No. 4, March 2012. Accessed April 17, 2016.

<http://cdes.org.mm/pdf/BCES-BP-No.4.pdf>

Keenan, Paul. *The Border Guard Force: The Need to Reassess the Policy*. Burma Centre for Ethnic Studies. Briefing Paper No. 15, July 2013. Accessed April 17, 2016.

<http://www.burmalibrary.org/docs15/BCES-BP-15-BGF-red.pdf>

Kin Oung, *Who Killed Aung San?* Bangkok: White Lotus, 1983.

Kramer, Tom. *Burma's Cease-fires at Risk: Consequences of the Kokang Crisis for Peace and Democracy*. Amsterdam: Transnational Institute, September 2009.
<https://www.tni.org/files/download/psb1.pdf>

Kramer, Tom. *Neither War nor Peace: The Future of the Cease-Fire Agreements in Burma*. Amsterdam: Transnational Institute, 2009. Accessed April 17, 2016.
<https://www.tni.org/files/download/ceasefire.pdf>

Kyed, Helene Maria and Mikael Gravers. *Non-state Armed Groups in the Myanmar Peace Process: What are the Future Options?* DIIS Working Paper No. 2014:07, 2014. Accessed April 17, 2016.
http://pure.diis.dk/ws/files/80401/wp2014_07

Lahu National Development Organization. *Aftershocks along Burma's Mekong: Reef-Blasting and Military-Style Development in Eastern Shan State*. Chiang Mai, August 2003. Accessed April 17, 2016.
<http://burmariversnetwork.org/images/stories/publications/aftershocks.pdf>

Lintner, Bertil. *Burma in Revolt: Opium and Insurgency since 1948*. Chiang Mai: Silkworm, 1999.
Lintner, Bertil. *The Rise and Fall of the Communist Party of Burma (CPB)*. Ithaca, N.Y.: Cornell Press, 1990.

Marshall, Andrew R.C. "In Mekong, Chinese Murders and Bloody Diplomacy." *Reuters*. Special Report, 2012. Accessed April 17, 2016.
<http://graphics.thomsonreuters.com/12/01/Mekong.pdf>

Maung Aung Myoe. *Building the Tatmadaw: Myanmar Armed Forces since 1948*. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2009.

Maung Aung Myoe. "The Counterinsurgency in Myanmar: The Government's Response to the Burma Communist Party." Ph.D. Dissertation: Australian National University. 1999.

Maung Aung Myoe. "Myanmar Military's White Paper Highlights Growing Openness." *Nikkei Asian Review*, March 28, 2016. Accessed April 17, 2016.
<http://asia.nikkei.com/Viewpoints/Viewpoints/Maung-Aung-Myoe-Myanmar-military-s-white-paper-highlights-growing-openness>

Maung Pho Shoke. *Why Did U Khun Sa's MTA Exchange Arms for Peace*. Yangon: U Aung Zaw, 1999.

Maung Wint Thu. *Myanmar's Endeavours Towards Elimination of Narcotic Drugs*. Yangon: Central Committee for Drug Abuse Control, 2003.

McCoy, Alfred W. *The Politics of Heroin in Southeast Asia*. New York: Harper & Row, 1972.

McCoy, Alfred W. "Requiem for a Drug Lord: State and Commodity in the Career of Khun Sa." In *States and Illegal Practices*. Oxford: Conference Publication, 1999, 129-167.

Meehan, Patrick. "Fortifying or Fragmenting the State? The Political Economy of the Opium/Heroin Trade in Shan State, Myanmar, 1988-2013." *Critical Asian Studies* 47, no. 2 (2015): 253-282.

Min Zaw Oo. *Understanding Myanmar's Peace Process: Ceasefire Agreements*. Yangon: Swisspeace, 2014. Accessed April 17, 2016.
http://www.swisspeace.ch/fileadmin/user_upload/Media/Publications/Catalyzing_Reflections_2_2014_online.pdf

Molo Women Mining Watch Network. *Mining in Conflict Zone: A New Form of Military Offensive*. 2013. Accessed April 17, 2016.
http://www.ecdfburma.org/images/Maining_Pamphlet_2013_English_Edit.pdf

Mon Relief and Development Committee. "Monthly Report." August 2010. Accessed April 17, 2016.
<http://www.burmalibrary.org/docs11/MRDC2010-08.pdf>

Nakanishi, Yoshihiro. *Strong Soldiers, Failed Revolution*. Singapore: National University of Singapore Press. 2013.

National Democratic Front. *NDF Report on Ceasefire Groups Resisting SPDC's Pressure and Instability*. September 18, 2009. Accessed on April 17, 2016.
<http://www.burmapartnership.org/wp-content/uploads/2010/03/NDF-on-CFG-Eng-March-2010.pdf>

Network for Human Rights Documentation – Burma. *The Hidden Impact of Burma's Arbitrary & Corrupt Taxation*. Thailand: Network for Human Rights Documentation – Burma, 2010. Accessed on April 22, 2016.
http://www.burmalibrary.org/docs09/NDD_tax-report_en.pdf

News and Information Department PSLF/TNLA. "Battle between TNLA Troops Engaged in Destroying Opium Fields and Myanmar Tatmadaw." May 28, 2015. Accessed on April 17, 2016.
<http://en.pslftnla.org/battle-between-tnla-troops-engaged-in-destroying-opium-fields-and-myanmar-Tatmadaw/>

Onyango, George Katete. "The Place of Spoilers in Peace Processes in Sudan." *African Journal of Political Science and International Relations* 6, no. 8 (2012): 167-180.

Palaung Women's Organization (PWO). *Poisoned Flowers: The Impacts of Spiraling Drug Addiction on Palaung Women in Burma*. Chiang Mai: Palaung Women's Organization, 2006. Accessed on April 17, 2016.
<http://www.womenofburma.org/Report/PoisonedFlowers.doc>

Palaung Women's Organization (PWO). *Poisoned Hills: Opium Cultivation Surges under Government Control in Burma*. Mae Sot: Palaung Women's Organization, 2010. Accessed on April 17, 2016.
http://www.burmalibrary.org/docs08/Poisoned_Hills-PWO.pdf

Palaung Women's Organization (PWO). *Still Poisoned: Opium Cultivation Soars in Palaung Areas under Burma's New Regime*. Mae Sot: Palaung Women's Organization, 2011. Accessed on April 17, 2016.
[http://www.burmalibrary.org/docs12/Still_Poisoned\(en\)-red.pdf](http://www.burmalibrary.org/docs12/Still_Poisoned(en)-red.pdf)

Renard, Ronald D. *The Burmese Connection: Illegal Drugs and the Making of the Golden Triangle*. Boulder: L. Rienner Publishers, 1996.

Risser, Gary, Oum Kher, and Sein Htun. *Running the Gauntlet: The Impact of Internal Displacement in Southern Shan State*. Bangkok: Institute of Asian Studies, Chulalongkorn University, 2003.

Selth, Andrew. *Burma's Armed Forces: Power without Glory*. Norwalk, CT: EastBridge, 2002.

Shan Herald Agency for News. *Hand in Glove: The Burma Army and the Drug Trade in Shan State*. Chiangmai: Shan Herald Agency for News, 2005. Accessed on April 17, 2016.
<http://www.burmalibrary.org/docs07/HandinGlove.pdf>

Shan Herald Agency for News. *Shan Drug Watch*. Chiang Mai: Shan Herald Agency for News, 2010. Accessed on April 17, 2016.
http://english.panglong.org/wp-content/uploads/2010/09/independence_Shan-Drug-Watch-2010.pdf

Shan Herald Agency for News. *Shan Drug Watch*. Chiang Mai: Shan Herald Agency for News, 2011. Accessed on April 17, 2016.
http://english.panglong.org/wp-content/uploads/2011/11/independence_shan-drug-watch-2011.pdf

Shan Herald Agency for News. *Shan Drug Watch*. Chiang Mai: Shan Herald Agency for News, 2012. Accessed on April 17, 2016.
http://english.panglong.org/wp-content/uploads/2012/06/independence_shan-drug-watch-2012.pdf

Shan Herald Agency for News. *Show Business: Rangoon's "War on Drugs" in Shan State*. Chiang Mai: Shan Herald Agency for News, 2003.

Shan Human Rights Foundation. *Checkpoint Banditry: Rampant Extortion at Checkpoints*. January 2013. Accessed on April 22, 2016.

<http://www.shanhumanrights.org/index.php/archives/en-news-letter/166-january-2013>

Shan Human Rights Foundation. "Ongoing Attacks by Burma Army Against Civilians During Operations to Control Strategic Border Area near Namkham (April 10-June 2 2014)." June 5, 2014. Accessed on April 17, 2016.

http://shanhumanrights.org/old_version/index.php?option=com_content&view=article&id=403:05june-2014&catid=75:action-updae

Smith, Martin. *Burma: Insurgency and the Politics of Ethnicity*. Dhaka: University Press, 1999.

Smith, Martin. *State of Strife: The Dynamics of Ethnic Conflict in Burma*. Policy Studies, No. 36, Washington, D.C.: East-West Center, 2007.

South, Ashley. *Ethnic Politics in Burma: States of Conflict*. London: Routledge, 2008.

Ta'ang Students and Youth Organization and Ta'ang Women's Organization. "Joint Statement of TWO and TSYU on Human Right Violations in Ta'ang Areas Committed by the Burmese Military Troops and Militias." January 5, 2016. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.burmapartnership.org/2016/01/joint-statement-of-two-and-tsyu-on-human-right-violations-in-taang-areas-committed-by-the-burmese-military-troops-and-militias/>

A Tatmadaw Researcher. *A Concise History of Myanmar and the Tatmadaw's Role 1948-1988*. Yangon: Ministry of Education, 1991 [volume 2].

Taungdwin Bo Thein. *Tah Moe Nye Region, the beauty of Shan State*. Yangon: Daw Myint Myint Tin, 2006.

Tin Maung Maung Than. "Burma's National Security and Defence Posture." *Contemporary Southeast Asia*, Vol. 11, No. 1, 1989, 40-60.

Tin Maung Maung Than. "Myanmar's Post Election Security Challenges." In National Institute for Defense Studies (NIDS) Joint Research Series No.6, *Security Outlook of the Asia Pacific Countries and Its Implications for the Defense Sector*, 63-81. Tokyo: 2010. Accessed on April 17, 2016.

http://www.nids.go.jp/english/publication/joint_research/series6/pdf/06.pdf

Traeger, Frank. *Burma: From Kingdom to Republic*. New York: Praeger, 1966.

Transnational Institute. *Ethnic Politics and the 2015 Elections in Myanmar*. Myanmar Policy Briefing No. 16, September 2015. Accessed on April 17, 2016.

https://www.tni.org/files/publication-downloads/bpb16_web_16092015.pdf

Transnational Institute. *Ethnic Politics in Burma: The Time for Solutions*. Burma Policy Briefing No. 5, February 2011. Accessed on April 17, 2016.

<https://www.tni.org/en/publication/ethnic-politics-in-burma-the-time-for-solutions>

Transnational Institute. *Military Confrontation or Political Dialogue: Consequences of the Kokang Crisis for Peace and Democracy in Myanmar*. Myanmar Policy Briefing No. 15, July 2015. Accessed on April 17, 2016.

https://www.tni.org/files/publication-downloads/military_confrontation_or_political_dialogue_w.pdf

Union of Myanmar, State Peace and Development Council. People's Military Service Law (State Peace and Development Council Law No. 27/ 2010). November 4, 2010.

United Nationalities Federal Council. *UNFC on NCA and Internal Peace*. January 5, 2016. Accessed on April 17,

2016.

<http://www.burmapartnership.org/wp-content/uploads/2016/01/UNFC-on-NCA-Internal-Peace-Eng-5Jan2016.pdf>

Vicary, Alison. "The Actual System of Taxation in Burma's Ethnic Minority States." Conference paper, June 2011. Accessed on April 22, 2016.

https://www.researchgate.net/profile/Alison_Vicary/publication/269223491_The_Actual_System_of_Taxation_in_Burma's_Ethnic_Minority_States/links/54852f550cf24356db60e71c.pdf

Woods, Kevin. *Commercial Agriculture Expansion in Myanmar: Links to Deforestation, Conversion Timber, and Land Conflicts*. Forest Trends Report Series. March 2015. Accessed on April 17, 2016.

http://forest-trends.org/releases/uploads/Conversion_Timber_in_Myanmar.pdf

Yan Nyein Aye. *Endeavors of the Myanmar Armed Forces Government for National Reconciliation*. Yangon: U Aung Zaw, 2000.

Yawnghwe, Chao Tzang. *The Shan of Burma: Memoirs of a Shan Exile*. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2010.

Yue, Ricky. *Warlord's Learning Curve: A Case Study of the Pa-O Self Administered Zone*. City University of Hong Kong, 2015. Accessed April 22, 2016.

http://www.burmalibrary.org/docs21/Yue-Ricky-2015-Warlord's_Learning_Curve_A_Case_Study_of_the_Pa-O_Self_Administrated_Zone-en.pdf

Zaw Oo and Win Min, eds. *Assessing Burma's Ceasefire Accords*. Vol. 39. Institute of Southeast Asian Studies, 2007.

သတင်းစာများ

Aung Naing Oo. "Myanmar's Ethnic Armed Groups Serve Complex 'Alphabet Soup.'" *Nikkei Asian Review*, October 8, 2015. Accessed on April 17, 2016.

<http://asia.nikkei.com/magazine/20151008-SEA-CHANGE/Viewpoints/Aung-Naing-Oo-Myanmar-s-ethnic-armed-groups-serve-complex-alphabet-soup>

Aung Naing Oo. "Elusive Peace: Time is Ripe for Ceasefire." *Myanmar Times*, April 5, 2014. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.mmtimes.com/index.php/opinion/10066-elusive-peace-time-is-ripe-for-ceasefire.html>

Baudey, Matthieu and Carole Oudot. "Villagers Afraid to Break Silence over Militia Murder Allegations." *Myanmar Times*, June 3, 2015. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.mmtimes.com/index.php/national-news/14828-villagers-afraid-to-break-silence-over-militia-murder-allegations.html>

Cheewin Saththa. "Shan Business Firm Set Up." *Bangkok Post*, June 25, 1999. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.burmalibrary.org/reg.burma/archives/199906/msg00541.html>

Chinland Guardian. "Civilians Forced to Take Militia Training in Chin State." April 7, 2011. Accessed on April 17, 2016.

<http://chinlandguardian.com/index.php/news/item/950-civilians-forced-to-take-militia-training-in-chin-state>

Davis, Anthony. "Democracy or Not, War with Ethnic Groups Continues." *Bangkok Post*, November 17, 2015. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.bangkokpost.com/print/767340/>

Davis, Anthony. "Myanmar's New War in the North." *Nikkei Asian Review*, February, 26, 2016. Accessed on April 17, 2016.

<http://asia.nikkei.com/Politics-Economy/Policy-Politics/Myanmar-s-new-war-in-the-north>

Ei Ei Toe Lwin. "Speaker Pledges 'Support' for Rakhine People." *Myanmar Times*, October 4, 2013. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.mmtimes.com/index.php/national-news/8350-speaker-pledges-support-for-rakhine-people.html>

Ei Ei Toe Lwin and Wa Lone. "Kachin State Warlord Ordered to Let Opponents Campaign." *Myanmar Times*, September 30, 2015. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.mmtimes.com/index.php/national-news/16747-kachin-state-warlord-ordered-to-let-opponents-campaign.html>

Eleven News. "Army to Provide 'People's Militias' with New Weapons." May 30, 2014. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.euro-burma.eu/news/show/380/>

Eleven News. "NLD Complains about Kachin Campaign Ban." September 28, 2015. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.elevenmyanmar.com/politics/nld-complains-about-kachin-campaign-ban>

Eleven News. "Proposals to Further Form Militias in Kachin State Criticized." September 7, 2014. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.euro-burma.eu/news/show/1781/>

Global New Light of Myanmar. "Speech Delivered by Commander-in-Chief of Defence Services, Senior General Thayaysithu Min Aung Hlaing at the Parade of the 70th Armed Forces Day Held on 27th March, 2015." March 27, 2015. Accessed on April 17, 2016.

<http://globalnewlightofmyanmar.com/speech-delivered-by-commander-in-chief-of-defence-services-senior->

[general-thayaysithu-min-aung-hlaing-at-the-parade-of-the-70th-armed-forces-day-held-on-27th-march-2015/](#)

Gooi, Kim. "Just a Freedom Fighter." *Far Eastern Economic Review* [CD-ROM], February 20, 1986.

Irrawaddy. "ပအိုဝ်းအမျိုးသား တပ်မတော် ပြည်သူ့စစ် ကွပ်ကဲရေးမှူးနှင့် ..." [Interview with Pa-O National Army leader]. June 15, 2013. Accessed on April 17, 2016.

<http://burma.irrawaddy.com/interviews/2013/06/15/42252.html>

Kachinland News. "Battles Continue Unabated in Hpakant and Northern Shan State." July 1, 2015. Accessed on April 17, 2016.

<http://kachinlandnews.com/?p=25749>

Kachin News Group. "Burma Army Kills Kachin Farmer in Mansi Township." November 19, 2013. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.kachinnews.com/news/2596-burma-army-kills-kachin-farmer-in-mansi-township.html>

Kachin News Group. "Burma's Kachin Conflict Turning into a War between Militias." August 27, 2013. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.kachinnews.com/news/2550-burma-s-kachin-conflict-turning-into-a-war-between-militias.html>

Kachin News Group. "Burma's Pro-government Kachin Militia Leader Grabs Land for Gold Mining." July 10, 2013. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.kachinnews.com/news/2533-burma-s-pro-government-kachin-militia-leader-grabs-land-for-gold-mining.html>

Kachin News Group. "KDA Transforms to Burma Junta-Controlled Militia Group." February 1, 2010. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.kachinnews.com/news/1365-kda-transforms-to-burma-junta-controlled-militia-group.html>

Kachin News Group. "KDA Transformed to Militia Groups by Burma Junta." January 21, 2010. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.kachinnews.com/news/1348-kda-transformed-to-militia-groups-by-burma-junta.html>

Kachin News Group. "KIA Clashes with Pro Government Militia in Poppy Growing Area of Kachin State." March 28, 2016. Accessed on April 17, 2016.

<http://kachinnews.com/news/2763-kia-clashes-with-pro-government-militia-in-poppy-growing-area-of-kachin-state.html>

Kachin News Group. "New Ethnic Militia Commanded by Burmese Army Officer." November 11, 2009. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.kachinnews.com/news/1214-new-ethnic-militia-commanded-by-burmese-army-officer.html>

Kachin News Group. "Pro Myanmar Government Militias Fighting Kio Growing Opium Says Rights Group." October 8, 2014. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.kachinnews.com/news/2684-pro-myanmar-government-militias-fighting-kio-growing-opium-says-rights-group.html>

Kachin News Group. "Split KIO/KIA Faction Officially Transforms to Militia Group." October 19, 2009. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.kachinnews.com/news/1169-split-kiokia-faction-officially-transforms-to-militia-group.html>

Kachin News Group. "Two Burmese Army Officers Killed in Rare Fighting with KIA in Putao." September 3, 2013. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.kachinnews.com/news/2553-two-burmese-army-officers-killed-in-rare-fighting-with-kia-in-putao.html>

Karen News. "Karen Villagers – 'We Lost Everything In Asia Highway Conflict....'" September 27, 2015. Accessed on April 17, 2016.

<http://karennews.org/2015/09/karen-villagers-we-lost-everything-in-asia-highway-conflict.html/>

Kachinland News. "Pat Jasan Members Eradicated Over 3000 Acres of Opium Poppies." February 4, 2016. Accessed on April 17, 2016.

<http://kachinlandnews.com/?p=26551>

Kaowao. "Forced Militias Ordered to Battle in Southern Burma." February 18, 2010. Accessed on April 17, 2016.

http://taifreedom.com/eng1/index.php?option=com_content&view=article&id=70:forced-militias-ordered-to-battle-in-southern-burma-&catid=44:general&Itemid=83

Karen Information Center. "Villagers Forced to Take Militia Training." *Karen News*, October 23, 2010. Accessed on April 17, 2016.

<http://e-archive.bnionline.net/index.php/news/kic/9598-villagers-forced-to-take-militia-training-.html>

Karen Information Center. "KNU Claims Burma Army Forcible Recruiting Karen Villagers for Militia." *Karen News*, November 21, 2012. Accessed on April 17, 2016.

<http://karennews.org/2012/11/knu-claims-burma-army-forcible-recruiting-karen-villagers-for-militia.html/>

Khin Su Wai. "Red Shan in Kachin State Hold Second Militia Training." *Myanmar Times*, February 18, 2013. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.mmtimes.com/index.php/national-news/4130-red-shan-in-kachin-state-hold-second-militia-training.html>

Khonumthung News. "Funds Collected for People's Militia Training in Chin State." April 11, 2011. Accessed on April 17, 2016.

<http://e-archive.bnionline.net/index.php/news/khonumthung/10515-funds-collected-for-peoples-militia-training-in-chin-state.html>

Kyaw Phyo Tha. "Inya High-Rise Owned by Militia Chief 'Unlikely' to Resume: YCDC." *Irrawaddy*, January 22, 2016. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.irrawaddy.com/burma/inya-high-rise-owned-by-militia-chief-unlikely-to-resume-ycdc.html>

Kyaw Phyo Tha. "Lower House MP Seeks Halt to High-Rise Construction in Rangoon." *Irrawaddy*, January 8, 2016. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.irrawaddy.com/burma/lower-house-mp-seeks-halt-to-high-rise-construction-in-rangoon.html>

Larson, Niels. "Dirty War, Dirty Tactics." *Frontier*, March 22, 2016. Accessed April 24, 2016.

<http://frontiermyanmar.net/en/dirty-war-dirty-tactics>

Lawi Weng. "DKBA Splinter Group, Government Army and Allied BGF Clash in Karen State." *Irrawaddy*, February 1, 2016. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.irrawaddy.com/burma/dkba-splinter-group-govt-army-and-allied-bgf-clash-in-karen-state.html>

Lintner, Bertil. "Kokang: The Backstory." *Irrawaddy*, March 10, 2015. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.irrawaddy.com/magazine/kokang-the-backstory.html>

Lintner, Bertil. "The CIA's First Secret War: Americans Helped Stage Raids into China from Burma." *Far Eastern Economic Review* [CD-ROM] 156, No. 37 (September 16, 1993).

Lintner, Bertil. "New Approach Needed for Genuine Peace in Burma." *Irrawaddy*, January 15, 2016. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.irrawaddy.com/commentary/new-approach-needed-for-genuine-peace-in-burma.html>

Martov, Seamus. "Ruling Party MPs Return Guns, Alleged Drug Ties to 2015 Race." *Irrawaddy*, October 8, 2015. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.irrawaddy.com/election/feature/ruling-party-mps-return-guns-alleged-drug-ties-to-2015-race>

Maung Yin Kyae. "Tree Planting Ceremony Organized in Tachilek." *New Light of Myanmar*, July 12, 2013. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.burmalibrary.org/docs15/NLM-2013-07-12-red.pdf>

Mizzima. "Prepare for Battle, with Better Weapons, Junta Tells Militias." December 16, 2010. Accessed on April 17, 2016.

<http://archive-2.mizzima.com/news/inside-burma/4684-prepare-for-battle-with-better-weapons-junta-tells-militias.html>

Mizzima. "Red Shan Form Armed Organization." January 25, 2016. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.mizzima.com/news-domestic/red-shan-form-armed-organisation>

Mon Forum. "Burmese Government Pressure on Communities for Support in 2010 Election." Issue No. 11/2009, November 2009. Accessed April 17, 2016.

<http://www.rehmonnya.org/data/report-Nevenember09.pdf>

Mon Forum. "Militia Troops on the Rise: A New Strategy to Rip Off the Local Inhabitants in Southern Burma." Issue No. 11/2006, November 30, 2006. Accessed April 17, 2016.

<http://www.ibiblio.org/obl/docs4/MF2006-11.pdf>

Mon News Agency. "Villagers Suffer Extortion by Militias Despite New Govt." July 7, 2013. Accessed on April 17, 2016.

<http://monnews.org/2013/07/07/villagers-suffer-extortion-by-militias-despite-new-govt/>

Mon News Agency. "Villagers Strain under Taxes after Profit Loss from Bad Harvest." February 16, 2010. Accessed on April 17, 2016.

<http://monnews.org/2010/02/16/villagers-strain-under-taxes-after-profit-loss-from-bad-harvest/>

Mon News Agency. "Army Collects Money to Create People's Militias." October 14, 2010.

Accessed on April 17, 2016.

<http://e-archive.bnionline.net/index.php/news/imna/9534-army-collects-money-to-create-peoples-militias.html>

Myanmar Now. "Myanmar New Parliament Convenes, Speaker Sworn In." February 1, 2016.

Accessed on April 17, 2016.

<http://www.myanmar-now.org/news/i/?id=c977c44b-f315-4c51-bad0-f3015bc060c6>

Myanmar Times. "Palaung Groups Accuse Military, Militia of Abuses." January 6, 2016. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.mmtimes.com/index.php/national-news/18336-palaung-groups-accuse-military-militia-of-abuses.html>

Myanmar Times. "Extracts from the Nationwide Ceasefire Agreement." October 15, 2015. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.mmtimes.com/index.php/national-news/17022-extracts-from-the-nationwide-ceasefire-agreement.html>

Nagaland Post. "UPC Approves 4-Point Proposal." January 18, 2016. Accessed on April 17, 2016. <http://www.nagalandpost.com/ChannelNews/State/StateNews.aspx?news=TkVXUzEwMDA5Mjl2OQ%3D%3D>

Nang Mya Nadi. "At Least Two Killed in TNLA Gunfight." *Democratic Voice of Burma*, April 21, 2015. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.dvb.no/news/at-least-two-killed-in-tnla-gunfight-burma-myanmar/50069>

Narinjara News. "Locals Ordered to Serve in Militias." September 2, 2009. Accessed on April 17, 2016.
<http://e-archive.bnionline.net/index.php/news/narinjara/6956-locals-ordered-to-serve-in-militias.html>

New Light of Myanmar. "Border Guard Forces of Southeast Command Formed." August 19, 2010. Accessed on April 17, 2016.
<http://www.burmalibrary.org/docs09/NLM2010-08-19.pdf>

New Light of Myanmar. "Government Already Acceded to Peace Proposals of KIO to Most Possible Degree." August 13, 2011. Accessed on April 17, 2016.
<http://www.burmalibrary.org/docs11/NLM2011-08-13.pdf>

New Light of Myanmar. "Government Has Never Discriminated against Any National Races Whether They Reside in Hills or Plains but Treated Them Equally." December 5, 2009. Accessed on April 17, 2016.
<http://www.burmalibrary.org/docs08/NLM2009-12-05.pdf>

New Light of Myanmar. "Information Minister Replies to Question of U Saw Thein Aung of Hlaingbwe Constituency about Aspiration of Kayin Nationals." March 22, 2011. Accessed on April 17, 2016.
<http://www.burmalibrary.org/docs11/NLM2011-03-22.pdf>

New Light of Myanmar. "Press Conference (1/2011) on Government's Efforts to Transform National Race Armed Groups in Accordance with State Constitution Held." August 13, 2011. Accessed on April 17, 2016.
<http://www.burmalibrary.org/docs11/NLM2011-08-13.pdf>

New Light of Myanmar. "The Tatmadaw and the Entire People Have Become One and Indivisible." March 26, 2007. Accessed on April 17, 2016.
<http://www.ibiblio.org/obl/docs2/NLM2007-03-26.pdf>

New Light of Myanmar. "Union Government Offers Olive Branch to National Race Armed Groups." August 19, 2011. Accessed on April 17, 2016.
<http://www.burmalibrary.org/docs11/NLM2011-08-19.pdf>

O'Toole, Bill. "'Red Shan' Caught between Violence in Kachin State Conflict." *Myanmar Times*, November 16, 2012. Accessed on April 17, 2016.
<http://www.mmtimes.com/index.php/in-depth/3115-red-shan-caught-between-violence-in-kachin-state-conflict.html>

Pangmu Shayi. "Vigilantism and Pat Jasan." *Kachinland News*, February 27, 2016. Accessed on April 17, 2016.
<http://kachinlandnews.com/?p=26583>

Pho Thar Aung. "From Pyusawhti to the Present." *Irrawaddy* 11, no. 1, January 2003. Accessed on April 17, 2016.
http://www2.irrawaddy.com/article.php?art_id=2822&page=1

Phophtaw News Association. "Burmese Army Recruits Militia in Mon-Controlled Area." February 19, 2010. Accessed on April 17, 2016.
http://e-archive.bnionline.net/index.php/news/_/phophtaw/7171-burmese-army-recruits-militia-in-mon-controlled-area.html

Phophtaw News Association. "Locals Forced into Militia for Battle in Southern Burma." February 18, 2010. Accessed on April 17, 2016.
<https://www.google.com/search?client=safari&rls=en&q=Locals+forced+into+militia+for+battle+in+southern+Burma&ie=UTF-8&oe=UTF-8>

Poe Kwa Lay. "Government's Militia Forcing Civilians into Uniform." *Karen News*, November 9, 2012. Accessed on April 17, 2016.

<http://karennews.org/2012/11/governments-militia-forcing-civilians-into-uniform.html/>

Radio Free Asia. "Karen Rebels Plan Attack of Myanmar Military for Highway Opening Ceremony." July 16, 2015. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.rfa.org/english/news/myanmar/attack-07162015182403.html>

Radio Free Asia. "Proposal by Myanmar's Rebel Groups to Discuss Federal Army Rejected."

September 23, 2014. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.rfa.org/english/news/myanmar/rejects-09232014165148.html>

S'Phan Shaung. "BGF Militia Commander's Truck Attacked by Unknown Group with Mines and Guns." *Karen News*, February 9, 2016. Accessed on April 17, 2016.

<http://karennews.org/2016/02/bgf-militia-commanders-truck-attacked-by-unknown-group-with-mines-and-guns.html/>

S'Phan Shuang. "Govt Militia in Shooting Incident at Border Tax Gates." *Karen News*, May 11, 2013. Accessed on April 17, 2016.

<http://karennews.org/2013/05/govt-militia-in-shooting-incident-at-border-tax-gates.html/>

Saw Khar Su Nyar. "DKBA and Govt Militia Fighting Kills One and Wounds One." *Karen News*, April 30, 2013. Accessed on April 17, 2016.

<http://karennews.org/2013/04/dkba-and-govt-militia-fighting-kills-one-and-wounds-one.html/>

Saw Nyunt Thaung. "Karen Groups Deliver Aids to Displaced Civilians in Kawkaik Township." *Karen News*, July 24, 2015. Accessed on April 17, 2016.

<http://karennews.org/2015/07/karen-groups-deliver-aids-to-displaced-civilians-in-kawkaik-township.html/>

Saw Yan Naing. "47 Govt Troops Killed, Tens of Thousands Flee Heavy Fighting in Shan State." *Irrawaddy*, February 13, 2015. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.irrawaddy.com/burma/47-govt-troops-killed-tens-thousands-flee-heavy-fighting-shan-state.html>

Saw Yan Naing. "'Peace Permit' Bonanza Puts Ethnic Groups on Defensive." *Irrawaddy*, December 20, 2013. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.irrawaddy.com/burma/peace-permit-bonanza-puts-ethnic-groups-defensive.html>

Selth, Andrew. "Burma's Tatmadaw: A Force to Be Reckoned With." *The Interpreter*, October 22, 2015. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.lowyinterpreter.org/post/2015/10/22/Burmas-Tatmadaw-A-force-to-be-reckoned-with.aspx>

Shan Herald Agency for News. "About 1,000 Militia Forces Involved in Attacks against SSPP/SSA." November 10, 2014. Accessed on April 17, 2016.

<http://english.panglong.org/about-1000-militia-forces-involved-in-attacks-against-ssppssa/>

Shan Herald Agency for News. "Anti-SSA Militia's War Chest Fattened." May 17, 2007. Accessed on April 17, 2016.

<http://english.panglong.org/anti-ssa-militias-war-chest-fattened/>

Shan Herald Agency for News. "BGF Men Fleeing Due to Junta's Broken Promise." August 11, 2010. Accessed on April 17, 2016.

<http://english.panglong.org/11-august-2010/>

Shan Herald Agency for News. "Burma Army, Together with Manpang Bo Mon's Militia." April 5, 2011. Accessed on April 17, 2016.

<http://english.panglong.org/burma-army-together-with-manpang-bo-mons-militia/>

Shan Herald Agency for News. "Ceasefire Shan Army's HQ Unit Transformed as Home Guard Force." April 27, 2010. Accessed on April 17, 2016.

<http://english.panglong.org/ceasefire-shan-armys-hq-unit-transformed-as-home-guard-force/>

Shan Herald Agency for News. "'Druglord' Denies He's Druglord." August 29, 2013. Accessed on April 17, 2016.

<http://english.panglong.org/druglord-denies-hes-druglord/>

Shan Herald Agency for News. "Ex-ceasefire Group Urges Former Allies to Renew Efforts for Three-Way Talks." September 21, 2005. Accessed on April 17, 2016.

<http://english.panglong.org/ex-ceasefire-group-urges-former-allies-to-renew-efforts-for-three-way-talks/>

Shan Herald Agency for News. "Junta Backed Militias Ordered to Expand." September 24, 2009. Accessed on April 17, 2016.

<http://english.panglong.org/junta-backed-militias-ordered-to-expand/>

Shan Herald Agency for News. "Junta to Issue More Weapons for Militia Units." December 15, 2010. Accessed on April 17, 2016.

<http://english.panglong.org/junta-to-issue-more-weapons-for-militia-units/>

Shan Herald Agency for News. "Militia Men from Battlefields Deserting." May 19, 2011. Accessed on April 17, 2016.

<http://english.panglong.org/militia-men-from-battlefields-deserting/>

Shan Herald Agency for News. "One Ceasefire Commander Has Had Enough of It." September 20, 2005. Accessed on April 17, 2016.

<http://english.panglong.org/one-ceasefire-commander-has-had-enough-of-it/>

Shan Herald Agency for News. "People's Militia Force Terrorize Village in Southern Shan State." May 24, 2012. Accessed on April 17, 2016.

<http://english.panglong.org/peoples-militia-force-terrorize-village/>

Shan Herald Agency for News. "People in Shan State Forced to Join Local Militias." September 2, 2008. Accessed on April 17, 2016.

<http://english.panglong.org/people-in-shan-state-forced-to-join-local-militias/>

Shan Herald Agency for News. "Shan Conference in Rangoon." March 7, 2016. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.bnionline.net/news/shan-state/item/1471-shan-conference-in-rangoon.html>

Shan Herald Agency for News. "Shan State Army 'North' Leader Pressured to Persuade Remaining Brigade." August 5, 2010. Accessed on April 17, 2016.

<http://english.panglong.org/5-august-2010-3/>

Shan Herald Agency for News. "Why Are Some Groups Excluded from Burma's 'Inclusive' Nationwide Ceasefire?" September 23, 2015. Accessed on April 17, 2016.

<http://english.panglong.org/why-are-some-groups-excluded-from-burmas-inclusive-nationwide-ceasefire/>

Sithu Aung Myint. "Tatmadaw Strengthens Grip on Militias." *Myanmar Times*, May 19, 2014. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.mmtimes.com/index.php/opinion/10397-Tatmadaw-strengthens-grip-on-militias.html>

Thin Lei Win and Htet Khaung Linn. "After Successful Polls, Myanmar Election Commission Deals with Disputes." *Myanmar Now*, February 29, 2016. Accessed on April 17, 2016.

<http://www.myanmar-now.org/news/i/?id=38ca97f5-08d5-43ff-a813-1f63b4cdcf72>

- Thu Thu Aung. "Palaung Groups Accuse Military, Militia of Abuses." *Myanmar Times*, January 6, 2016.
<http://www.mmtimes.com/index.php/national-news/18336-palaung-groups-accuse-military-militia-of-abuses.html>
- Tun Tun. "People Militia Training Conducted for Native Residents in Maungdaw." *Narinjara News*, October 6, 2012. Accessed on April 17, 2016.
<http://narinjara.com/people-militia-training-conducted-for-native-residents-in-maungdaw/>
- Wai Moe. "Myanmar: Border Guard Force Plan Leads to End of Ceasefire." *Irrawaddy*, August 31, 2009. Accessed on April 17, 2016.
<http://reliefweb.int/report/myanmar/myanmar-border-guard-force-plan-leads-end-ceasefire>
- Win, Patrick. "Myanmar's State-Backed Militias are Flooding Asia with Meth." *Global Post*, November 12, 2015. Accessed on April 17, 2016.
<http://www.globalpost.com/article/6743565/2016/03/08/big-changes-are-coming-globalpost-we-think-youll-them>
- U.S. Congress. House of Representatives. 94th Congress. 1st Session. Subcommittee on Future Foreign Policy Research and Development of the Committee on International Relations. *Proposal to Control Opium from the Golden Triangle and Terminate the Shan Opium Trade*. Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1975.
- Ye Mon. "Kokang Groups Reject Direct Peace Talks." *Myanmar Times*, September 11, 2015. Accessed on April 17, 2016.
<http://www.mmtimes.com/index.php/national-news/16435-kokang-groups-reject-direct-peace-talks.html>
- Zinn Lin. "Burma's New Parliament Will Activate Arguable Conscription Law." *Asian Tribune*, March 17, 2013. Accessed on April 17, 2016.
<http://www.asiantribune.com/news/2011/03/16/burma's-new-parliament-will-activate-arguable-conscription-law>

တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း

အငြိမ်းစားပြည်သူ့ဝန်ထမ်းအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ လားရှိုး၊ ၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာလ။

ယခင်ပြည်သူ့စစ်တာဝန်ရှိသူအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ တောင်ကြီး၊ ၂၀၁၅ ဒီဇင်ဘာလ။

အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းခေါင်းဆောင်များအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများ၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ လားရှိုး၊ ၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာလ။

ရပ်ရွာအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းမှ အဖွဲ့ဝင်များအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများ၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ လားရှိုး၊ ၂၀၁၅ အောက်တိုဘာလ။

ရပ်ရွာအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းမှ အဖွဲ့ဝင်များအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများ၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ တောင်ကြီး၊ ၂၀၁၅ အောက်တိုဘာလ။

ယခင်ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ဝင်ဟောင်းအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ချင်းမိုင်၊ ၂၀၁၅ ဒီဇင်ဘာလ။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်အား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ကယားပြည်နယ်၊ လွိုင်ကော်၊ ၂၀၁၅ အောက်တိုဘာလ

လက်နက်ကိုင်အုပ်စုအဖွဲ့ဝင်အား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ကယားပြည်နယ်၊ လွိုင်ကော်။

လက်နက်ကိုင်အုပ်စုအဖွဲ့ဝင်ဟောင်းအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ လားရှိုး၊ ၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာလ

ကရင်ပြည်နယ်မှ သုတေသနပညာရှင်အား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၁၆ ဖေဖော်ဝါရီလ။

ပဋိပက္ခသုတေသနပညာရှင်အား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ချင်းမိုင်၊ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာလ။

စစ်သားဟောင်းအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ လားရှိုး၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ၂၀၁၅ အောက်တိုဘာလ။

လက်နက်ကိုင်အုပ်စုအဖွဲ့ဝင်အား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ လားရှိုး၊ ၂၀၁၅ အောက်တိုဘာလ

ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့်ပတ်သက်သော နိုင်ငံခြားသားအကြံပေးအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီလ။

လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများမှ အကြီးတန်းတာဝန်ရှိသူအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ကယားပြည်နယ်၊ လွိုင် ကော်။

အငြိမ်းစားတပ်မတော်အရာရှိအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ လားရှိုး၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ၂၀၁၅ အောက်တိုဘာလ

နိုင်ငံရေးပါတီအဖွဲ့ဝင်အား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၊ ၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာလ

ဂျာနယ်လစ်အား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၁၅ ဇန်နဝါရီလ။

ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ဝင်များအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ မြစ်ကြီးနား၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ ၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာလ။

ပြည်တွင်းဂျာနယ်လစ်အား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာလ။

လက်နက်ကိုင်အုပ်စုအဖွဲ့ဝင်အား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ချင်းမိုင်၊ ၂၀၁၆ ဖေဖော်ဝါရီလ။

အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းအဖွဲ့ဝင်၊ လယ်သမားများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ တောင်ကြီးနှင့် ဟိုပင်၊ ၂၀၁၅ စက်တင်ဘာလ။

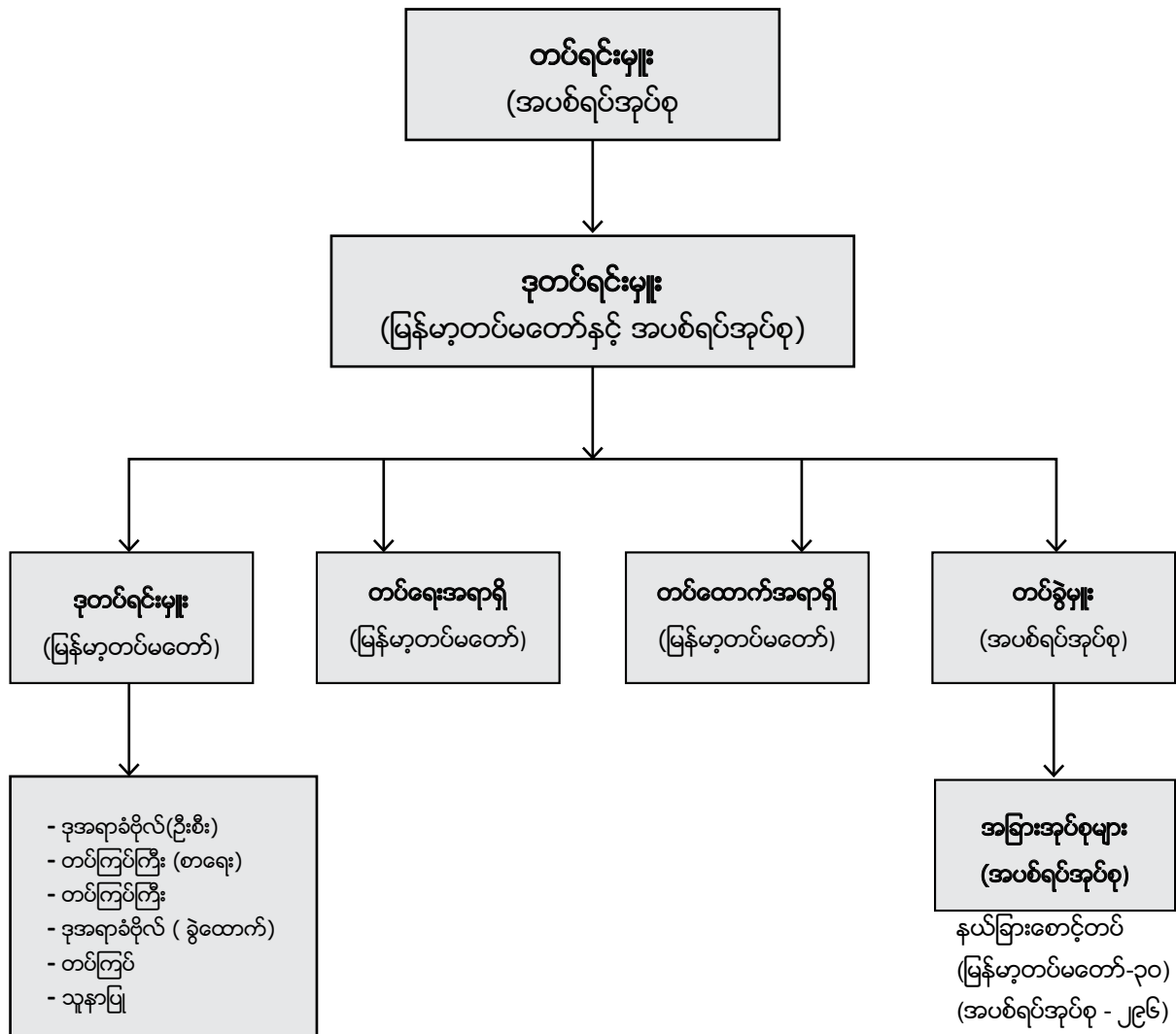
လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများမှ အဖွဲ့ဝင်များအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ မြစ်ကြီးနား၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ ၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာလ။

ရပ်ရွာအခြေပြုအဖွဲ့များမှ အဖွဲ့ဝင်များအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ မြစ်ကြီးနား၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ ၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာလ။

မွန်ပြည်နယ်မှ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းအဖွဲ့ဝင်အား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၁၅ ဒီဇင်ဘာလ။

ဂျာနယ်လစ်အား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ မြစ်ကြီးနား၊ ၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာလ။

နောက်ဆက်တွဲ ၁ - နယ်ခြားစောင့်တပ် (BGF) ၏ အမိန့်ပေးပုံအဆင့်ဆင့် ဖွဲ့စည်းထားပုံ။

နောက်ဆက်တွဲ ၂ - နယ်ခြားစောင့်တပ် လူသစ်စုဆောင်းအတွက် လက်ကမ်းစာစောင်

အိမ်ထောင်သည်စင်သည်များ စားသောက်မှုနှင့် နေထိုင်မှု အတွက်

- (၁) နိုင်ငံတော်မှ ဆန်၊ ဆီ၊ ဆား၊ ပဲ၊ ငရုတ်၊ ငပိ၊ နုခွင်းမှုန့်၊ နို့ဆီ၊ သကြားနှင့် ထောက်ပံ့ကြေးများကို ထုတ်ယူစားသုံး နိုင်ပါသည်။
- (၂) မိသားစုများအတွက် အိမ်ထောင်သည်လိုင်းခန်းများတွင် နေ၊ ပီး၊ ပရိဘောဂများ စုံလင်စွာဖြင့် နေထိုင်နိုင်ရေးအတွက် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးပါသည်။

စရီးသွားလာရေးအတွက်

ယာယီတာဝန်နှင့် သာမန်သွားလာစဉ် မော်တော်ယာဉ်၊ မီးရထား၊ လေယာဉ်၊ သင်္ဘောတို့ကို တပ်မတော်မှထုတ်ပေးသည့် ယာဉ်စီးဝရမ်းဖြင့် အခမဲ့စီးနင်းခွင့်ရှိသည်။

ခင်စွန့်သည့်မျိုးချစ်မိဘမိဘ

- * ပြည်ထောင်စု၏ ညောင်ညောင်နေရာဒေသတွင် နေထိုင် သည့်ဖြစ်စေ ခိုင်မြဲသည့်ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ် ထားရှိဖွဲ့စည်း ပြု သွားကြရန် အလွန်အရေးကြီးသည်။
- * ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်သည်သာလျှင် တိုင်းရင်းသား အားလုံး ထာဝစဉ်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သွားရမည့် စစ်မှန် သော မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ဖြစ်သည်။

တပ်မတော်အင်အားရှိမှု တိုင်းပြည်အင်အားရှိစည်

တပ်မတော်ကို ကာကွယ်ပို့ ခိုညှိခန့်ကို ဝေဖန်လေ့ရှိသူ

နယ်ခြားစောင့်တပ်

အစိုးရနှင့်နေသောလက်ထပ်မှု

တပ်မတော်နှင့်လက်တွဲ တပ်ထပ်တည်း၊ မိတ်နုလုံးနှင့် ညီအစ်ကို တိုင်းရင်းသားတို့ နယ်ခြားစောင့် အသွင်ပြောင်းကာ လက်တွဲညီညွတ် ခိုင်မြဲစွာဖြင့် အေးချမ်းသာယာ ပြည်ပြန်ဟာသို့ အရောက်လွှမ်းကာ လျှောက်လွှမ်းလာပြီ ကမ်းလင့်နေသည့် ပြည်သူ့ဓါသို့ -----။

ပြည်သူ့စစ်မဟာဗျူဟာ

၁။ ပြည်သူ့စစ်မဟာဗျူဟာသည် ပြည်သူလူထု၏ အမျိုးသားနိုင်ငံရေးယုံကြည်မှု အပေါ်အခြေခံ၍လူ၊ ပစ္စည်း၊ အချိန်နှင့်စိတ်ဓာတ်စသောပမာဏကြီး(၄)ရပ်နှင့် ဖွဲ့စည်းရေး (၅)ရပ်ဖြင့် စည်းရုံးဆောင်ရွက်၍ “တိုက်ရင်းစည်းရုံး၊ စည်းရုံးရင်းတိုက်” ဟူသော စစ်မဟာဗျူဟာကို ကျင့်သုံးပြီး တရားသောစစ်ဆင်နွှဲရန် စီမံပြင်ဆင်ထားသည့် စစ်မဟာဗျူဟာပင်ဖြစ်သည်။

၂။ မျက်မှောက်ခေတ်သည် အင်အားသေးငယ်သောနိုင်ငံများအပေါ် အင်အားကြီးမားသော နိုင်ငံများ၏ ဗိုလ်ကျစိုးမိုးလိုသော ကြိုးပမ်းမှုများ၌ စစ်ရေးနည်းသဘာမက တော့ဘဲ နိုင်ငံရေးနည်း၊ သံတမန်ရေးနည်း၊ ဝါဒဖြန့်ချိရေးနည်းနှင့် စီးပွားရေးနည်းတို့ကို သတင်းအချက်အလက်နည်းပညာများဖြင့် ကျယ်ပြန့်စွာပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်လာသဖြင့် ဘက်စုံစစ်ပွဲအသွင် Multidimensional Warfare ပေါ်ပေါက်နေသည့်ခေတ် ဖြစ်သည်။ ထိုအခါ နိုင်ငံ၏ စစ်ဆင်မှုအင်အားစုအားလုံးသည် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် မဟာဗျူဟာတစ်ရပ်ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်လာပါသည်။ “နိုင်ငံတစ်ခု၏ စစ်ဆင်မှု အင်အားစု”ဆိုသည်မှာသမားရိုးကျဖွဲ့စည်းထားသော လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များသာမက ပြည်သူလူထုတစ်ရပ်လုံးပါဝင်သည့်အဖွဲ့အစည်းများအားလုံး၏ အားပေးကူညီထောက်ပံ့မှုနှင့် ရန်သူကို ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်မှုများကိုပါ ဆိုလိုရင်းဖြစ်ပါသည်။ ဆက်လက်၍ အမြဲတမ်းလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ၏သမားရိုးကျစစ်ဆင်မှုများအသွင်ပြင်ခဲ့ပါက တင်ပြခဲ့သော နိုင်ငံ၏စစ်ဆင်မှုအင်အားစုများတွင် ပါဝင်သောပြည်သူ့စစ်ဆင်မှုအင်အားစု ပြောက်ကျားစနစ်ဖြင့် ဆက်လက်ဆင်နွှဲရမည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတစ်ခုလုံး ရန်သူ လက်ဝယ်ကျဆုံးသွားပါက အမြဲတမ်းလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များသည်လူထုအဖွဲ့အစည်းအသီးသီးနှင့်ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးပါဝင်သောပြည်သူ့စစ်ဆင်မှုအင်အားစုကိုစုစည်း၍ ရန်သူကိုလုံးဝကျဆုံးစေသည်အထိအစွမ်းကုန်တန်ပြန်တိုက်စစ်ဆင်သွားကြရပေမည်။ ဤသည်ကား ပြည်သူ့စစ်မဟာဗျူဟာ၏ အနှစ်ချုပ်ပင်ဖြစ်သည်။

ပြည်သူ့စစ်အဓိပ္ပါယ်

ပြည်သူ့စစ်ဆိုသည်မှာ မိမိနိုင်ငံ၏ လွတ်လပ်ရေးနှင့် အချုပ်အခြာအာဏာကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်၊ ပြည်သူလူထုတစ်ရပ်လုံး၏ အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရန်နှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ထားသော မိမိတို့တပ်မတော်သည် ပြည်သူ လူထုနှင့် တစ်သားတည်းပူးပေါင်း၍ မိမိတို့နိုင်ငံအား ကျူးကျော်နယ်ချဲ့လာသော မည်သည့်ရန်သူမျိုးကိုမဆိုအရှုံးမပေးဘဲ နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေးအတွက်ချမှတ်ထား သည့်ပြည်သူ့စစ်မဟာဗျူဟာဖြင့်အနိုင်ရသည်အထိ တရားသောစစ်မက်ရေးရာယှဉ်ပြိုင် ခြင်းကို ယေဘုယျခေါ်ဆိုခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

မှတ်စုများ

^၁ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်သူ့စစ်အရေအတွက်နှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်သူများထံမှ ရနိုင်သော ခန့်မှန်းချက်အမျိုးမျိုးရှိပါသည်။ ခန့်မှန်းချက်မှာ ဒါဇင် အနည်းငယ်မှ ပြည်သူ့စစ်အုပ်စု ငါးထောင်ခန့်အထိ ခန့်မှန်းကြသည်။ အဆိုပါခန့်မှန်းချက်များကို အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူရာတွင် ပြဿနာတစ်ခုမှာ ၎င်းတို့က ပြည်သူ့စစ်တစ်ဖွဲ့ကို ဘာနှင့်ဖွဲ့စည်းထားသည်ဆိုသည်ကို ရှင်းလင်းစွာ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုမထားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ထိုထက်နည်းသော ခန့်မှန်းချက်များအတွက် Shan Herald Agency for News, Show Business, Rangoon's 'War on Drugs, in the Shan State, (Chiang Mai: Shan Herald Agency for News, 2003), 7 တို့ကို ရှုပါ။ အရေအတွက်များသော ခန့်မှန်းချက်များအတွက် Shan Herald Agency for News, "Junta to issue more weapons for militia units," December 15, 2010. Min Zaw Oo, Understanding Myanmar's Peace Process: Ceasefire Agreements, (Yangon: Swisspeace, 2014), 33. Aung Naing Oo, "Myanmar and the 'ripe moment'," Myanmar Times, April 10, 2014 တို့ကို ရှုပါ။

^၂ ခြွင်းချက်မှာ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ မတ်လက ရှမ်းအုပ်စုအမျိုးမျိုး ညွန့်ပေါင်းဖွဲ့ထားသော Committee for Shan State Unity (CSSU) ၏ မကြာသေးမီက အစည်းအဝေးဖြစ်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်မှ စိန်ကြော့ သို့မဟုတ် ဆိုင်းကော် ပြည်သူ့စစ် (ယခင် SSP/SSA တပ်မဟာ ၃) မှ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦး ထိုအစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်ခဲ့သည်။ ရှမ်းသံတော်ဆင့်သတင်း (Shan Herald Agency for News) "Shan Conference in Rangoon," March 7, 2016 ကို ရှုပါ။

^၃ နေပြည်တော်ရှိ တပ်မတော်စစ်သမိုင်းပြတိုက်တွင် ပြသထားမှု၌ ပြည်သူ့စစ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ပြသထားရာ တိုင်းပြည်လုံခြုံရေးကို ခြိမ်းခြောက်လာခြင်းများအား ကာကွယ်ရာ၌ ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍကို မီးမောင်းထိုးပြသထားပါသည်။ နေပြည်တော်ရှိ တပ်မတော် စစ်သမိုင်း ပြတိုက်သို့ ကွင်းဆင်းသုတေသနပြုချက်။

^၄ ပြည်သူ့စစ်များနှင့်ပတ်သက်ပြီးအချို့ထဲထဲဝင်ဝင်လေ့လာထားမှုများနှင့် သတင်းအချက်အလက်အရင်းအမြစ်များက ခြွင်းချက်အဖြစ်ရှိနေသော ပြည်သူ့စစ်အကြောင်း မှတ်သားရပါသည်။ ၎င်းတို့တွင် အောက်ပါတို့ပါဝင်သည် - Burma News International (BNI), Deciphering Myanmar's Peace Process, 2013, KWAT, Silent Offensive. Paul Keenan, People's Militia Forces: Time to Re-Assess the Strategy? Briefing Paper No. 4, (Chiang Mai: Burma Center for Ethnic Studies, March 2012). Paul Keenan, The Border Guard Force: The Need to Reassess the Policy, Briefing Paper No. 15, (Chiang Mai: Burma Center for Ethnic Studies, July 2013). Palaung Women's Organization (PWO), Poisoned Flowers: The impacts of spiraling drug addiction on Palaung women in Burma, (Chiang Mai: 2006). Palaung Women's Organization (PWO), Poisoned Hills: Opium cultivation surges under government control in Burma, (Mae Sot, Palaung Women's Organization, 2010). Palaung Women's Organization (PWO), Still Poisoned, Opium Cultivation Soars in Palaung Areas under Burma's New Regime, (Mae Sot: Palaung Women's Organization, 2011). Andrew Selth, Burma's Armed Forces: Power without Glory, (Norwalk, CT: EastBridge, 2002). Shan Herald Agency for News, Show Business. Shan Herald Agency for News, Hands in Glove, the Burma Army and the Drug Trade in Shan State, (Chiang Mai: Shan Herald Agency for News, 2005). Transnational Institute, Ethnic Politics in Burma: The Time for Solutions, Burma Policy Briefing No. 5, (Amsterdam: February 2011). Transnational Institute, Ethnic Politics and the 2015 Elections in Myanmar, Myanmar Policy Briefing No. 16, (Amsterdam: September 2015). Shan Herald Agency for News, Shan Drug Watch, (Chiang Mai: Shan Herald Agency for News, 2010, 2011, 2012).

^၅ အထောက်အကူပြုအင်အားစုများအဖြစ် အရန်မီးသတ်၊ မြန်မာ့ကြက်ခြေနီ၊ မြန်မာ့စစ်မှုထမ်းဟောင်းအဖွဲ့နှင့် စွမ်းအားရှင်အဖွဲ့များမှ အဖွဲ့ဝင်များ ပါဝင်သည်။ Maung Aung Myoe, Building the Tatmadaw: Myanmar's Armed Forces since 1948, (Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2009), 35 နှင့် Selth, Burma's Armed Forces, 81 တို့ကို ရှုပါ။

^၆ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်များက တပ်မတော်မှ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများက ပြည်သူများ၏ စစ်ဟူသော စစ်ရေးဆိုင်ရာ အယူအဆတစ်ခုကို ဖော်ထုတ်ခဲ့ရာ ၎င်းသည် နိုင်ငံ၏ အမျိုးသားကာကွယ်ရေးစီမံချက်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ပါဝင်လာခဲ့သည်။ Maung Aung Myoe, Building the Tatmadaw. Yoshihiro Nakanishi, Strong Soldiers, Failed Revolution, (Singapore: National University of Singapore Press. 2013), 232-234. ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ စစ်သမိုင်းပြတိုက်နှင့် မော်ကွန်းတိုက်၊ တပ်မတော်သမိုင်း၊ အတွဲ ၅ - ၁၉၆၂-၁၉၇၄ (ရန်ကုန်၊ သတင်းနှင့် စာနယ်ဇင်းလုပ်ငန်း၊ ၁၉၉၇-၁၉၉၈) 139-158 တို့ကို ရှုပါ။

^၇ ဥပမာ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ၊ ပုဒ်မ ၃၄၀ (ရန်ကုန်၊ ပုံနှိပ်ရေးနှင့် ထုတ်ဝေရေးလုပ်ငန်း၊ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ၂၀၀၈) ကို ရှုပါ။

^၈ Shan Herald Agency for News, Show Business, 71. Kachin Women's Association of Thailand, Silent Offensive, (Chiang Mai: 2014), 12, 13. Shan Herald Agency for News, "Junta-backed militias ordered to expand," September 24, 2009.

^၉ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ တပ်မတော်စစ်သမိုင်းပြတိုက်နှင့် မော်ကွန်းတိုက်၊ တပ်မတော်သမိုင်း၊ ၁၄၂။ Burma News International, Deciphering Myanmar's Peace Process: A Reference Guide, (Chiang Mai, Burma News International, 2013), 49-55.

- ^{၁၀} Kachin News Group, "Burma army kills Kachin farmer in Mansi township," November 19, 2013. BNI, Deciphering Myanmar's Peace Process, 2013, 105. Burma News International, Deciphering Myanmar's Peace Process: A Reference Guide, (Chiang Mai: Burma News International, 2015), 140.
- ^{၁၁} Chao Tzang Yawngwhe, The Shan of Burma: Memoirs of a Shan Exile, (Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2010), 19, 22-24, 140, 192.
- ^{၁၂} မြန်မာနိုင်ငံမှ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့များမှ လူများ၊ လက်နက်ကိုင်အုပ်စုအဖွဲ့ဝင်များ၊ အမျိုးမျိုးကို မေးမြန်းရာတွင် ဖြေဆိုသူများက ပြည်သူ့စစ်ကို ဖော်ပြရာတွင် စကားရပ်အမျိုးမျိုးကို သုံးစွဲကြသည်။ ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ဝင်များနှင့် ၎င်းတို့နှင့် ဆက်စပ်နေသူများကမူ နည်းစနစ်ဆန်သော စကားရပ် ဖြစ်သည့် အသွင်ပြောင်းပြည်သူ့စစ် ဆိုသည်နှင့် တနိုင်ငံပြည်သူ့စစ်ဆိုသည့် စကားရပ်ကို သုံးစွဲကြသည်။ အခြားဖြေဆိုသူများဖြစ်သည့် အပစ်ရပ် အုပ်စုများနှင့် ပြည်သူ့စစ်မဟုတ်သော အဖွဲ့ဝင်များကမူ နည်းစနစ်ဆန်သော အသုံးအနှုန်း သိပ်မသုံးကြပေ။ အနည်းငယ်ကမူ နည်းစနစ်ဆန်သော အသုံးအနှုန်းများကို ထည့်မစဉ်းစားပေ။
- ^{၁၃} ပဋိပက္ခ စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် ဆွေးနွေးချက်ကို Transnational Institute, "Military Confrontation or Political Dialogue: Consequences of the Kokang Crisis for Peace and Democracy in Myanmar," Myanmar Policy Briefing No. 15, (Amsterdam: July 2015), 21. Martin Smith, State of Strife: The Dynamics of Ethnic Conflict in Burma, Policy Studies, No. 36, (Washington, D.C.: East-West Center, 2007) တို့ကို ရှုပါ။
- ^{၁၄} တပ်အကြောင်း ဆွေးနွေးမှုအတွက် Mary P. Callahan, Making Enemies: War and State Building in Burma, (Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 2003), 36-40 ကို ရှုပါ။
- ^{၁၅} Frank Trager, Burma: From Kingdom to Republic, (New York: Praeger, 1966), 7.
- ^{၁၆} Callahan, Making Enemies, 36-40.
- ^{၁၇} အစိုးရ အငြိမ်းစားဝန်ထမ်းတစ်ဦးအားမေးမြန်းခြင်း။ ရှမ်းပြည်နယ်၊ လားရှိုး၊ ၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာလ။
- ^{၁၈} Kin Oung, Who Killed Aung San? (Bangkok: White Lotus, 1983).
- ^{၁၉} Callahan, Making Enemies, 246.
- ^{၂၀} Ibid, 36-40.
- ^{၂၁} Martin Smith, Burma: Insurgency and the Politics of Ethnicity, (Dhaka: University Press, 1999), 64. Bertil Lintner, Burma in Revolt: Opium and Insurgency since 1948, (Chiang Mai: Silksworm, 1999).
- ^{၂၂} Lintner, Burma in Revolt, 14, 102.
- ^{၂၃} Maung Aung Myoe, Building the Tatmadaw, 141.
- ^{၂၄} Bertil Lintner, "The CIA's First Secret War: Americans helped stage raids into China from Burma," Far Eastern Economic Review, Vol. 156, No. 37, September 16, 1993, 56. Richard Gibson, The Secret Army: Chiang Kai-shek and the Drug Warlords of the Golden Triangle, (New York: John Wiley & Sons, 2011).
- ^{၂၅} Callahan, Making Enemies, 114-115.
- ^{၂၆} Maung Aung Myoe, "The Counterinsurgency in Myanmar: The Government's Response to the Burma Communist Party," Ph.D. Dissertation: Australian National University, 1999, 142.
- ^{၂၇} Keenan, People's Militia Forces, 5.
- ^{၂၈} Callahan, Making Enemies, 129, 143.
- ^{၂၉} Ba Thann Win, "Administration of Shan States from the Panglong Conference to the Cessation of the Powers of the Saophas 1947-1959," M.A. thesis, Rangoon Arts and Sciences University, n.d., 170.
- ^{၃၀} နေပြည်တော်၊ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ တပ်မတော်စစ်သမိုင်းပြတိုက်တွင် သတင်းအချက်အလက်များ တင်ဆက်ပြသထားရာ ပြည်သူ့စစ် ၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကိုလည်း ပြသထားသည်။ နေပြည်တော်၊ စစ်သမိုင်းပြတိုက်သို့ ကွင်းဆင်းသုတေသနပြုချက်။
- ^{၃၁} နေပြည်တော်၊ စစ်သမိုင်းပြတိုက်သို့ ကွင်းဆင်းသုတေသနပြုချက်။
- ^{၃၂} ဤပြည်သူ့စစ်အစီအစဉ်သည် ပြည်သူ့စစ်များကို အစိုးရက အခြားပုံစံတစ်မျိုးဖြင့် ရေးဆွဲရန်လုပ်ဆောင်သည့် ဥပမာတစ်ခုဖြစ်သည်။ Lintner က ပျူစောထီးသည် "အစွဲရေးမှ အဖွဲ့များဖြင့် စုပေါင်းကာကွယ်သော ပုံသဏ္ဌာန်ကို ကူးချခြင်း" ဟု ရေးသားထားသည်။ Bertil Lintner, Burma in Revolt, 154 နှင့် Pho Thar Aung, "From Pyusawhti to the Present," Irrawaddy, Vol. 11, No 1, January 2003 တို့ကို ရှုပါ။
- ^{၃၃} Maung Aung Myoe, Counterinsurgency in Myanmar, 144.
- ^{၃၄} Callahan, Making Enemies, 143.
- ^{၃၅} Ibid., 186.
- ^{၃၆} ထိုကာလက ပြည်သူ့စစ်များ၏ လှုပ်ရှားမှုများအသေးစိတ်ကို သိပ်မသိကြပေ။ သို့သော် အချို့ရင်းမြစ်များမှ အထောက်အထားများက

- မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထိုကာလ၌ ပြည်သူ့စစ်များ၏ လှုပ်ရှားမှုများ၏ အခြေခံကို ကောက်ကြောင်းအဖြစ်ရရှိနိုင်အောင် ဖြည့်ဆည်းပေးသည်။ General Khun Sa, 1993, 5. Yawngwhe, The Shan of Burma ကို ရှုပါ။
- ၄၇ Maung Aung Myoe, Counterinsurgency in Myanmar, 149. Defense Services Historical Museum and Archives, Tatmadaw Thmain, 139-158.
- ၄၈ Maung Aung Myoe, Counterinsurgency in Myanmar, 146-7.
- ၄၉ Selth, Burma's Armed Forces, 78.
- ၅၀ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ တပ်မတော်စစ်သမိုင်းပြတိုက်နှင့် မော်ကွန်းတိုက်၊ တပ်မတော်သမိုင်း၊ 139-158
- ၅၁ Maung Aung Myoe, Counterinsurgency in Myanmar, 149.
- ၅၂ Kevin Heppner and Jo Becker, "My Gun was as Tall as Me": Child Soldiers in Burma, (New York: Human Rights Watch, 2002), 155. Interview, former militia member in Shan State, December, Chiang Mai, Thailand.
- ၅၃ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်များက ထိုပြည်သူ့စစ်မျိုးမှာ ပြည်သူ့ပြောက်ကျားကို ရည်ညွှန်းလိုခြင်းဖြစ်ပြီး ကာကွယ်ရေးပြည်သူ့စစ် ဟုလည်း ရည်ညွှန်းလေ့ ရှိသည်။
- ၅၄ ရှေ့ပိုင်းတွင် မှတ်သားခဲ့ရသကဲ့သို့ ကာကွယ်ရေးဟူသော စကားရပ်မှာ ယေဘုယျအားဖြင့် ပြည်သူ့စစ်ကိုသာ ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။
- ၅၅ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းခေါင်းဆောင်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ လားရှိုး၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ နိုဝင်ဘာ၊ ၂၀၁၅
- ၅၆ Yawngwhe, The Shan of Burma, 167.
- ၅၇ Maung Wint Thu, Myanmar's Endeavours towards Elimination of Narcotic Drugs (Yangon: Central Committee for Drug Abuse Control (CCDAC), 2003), 36.
- ၅၈ Yawngwhe, The Shan of Burma, 167.
- ၅၉ Gary Risser, Oum Kher, and Sein Htun, Running the Gauntlet: The Impact of Internal Displacement in Southern Shan State (Bangkok: Institute of Asian Studies, Chulalongkorn University, 2003), 18.
- ၆၀ Ko-Lin Chin, The Golden Triangle: Inside Southeast Asia's Drug Trade, (Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 2009), 24.
- ၆၁ Alfred McCoy, The Politics of Heroin in Southeast Asia, (New York: Harper & Row, 1972), 247; Lintner, Burma in Revolt, 231, 237.
- ၆၂ အမေရိကန်ကွန်ဂရက်၊ ၉၄ ကြိမ်မြောက် ကွန်ဂရက်၏ ပထမအစည်းအဝေး၊ နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးကော်မတီ၏ အနာဂတ်နိုင်ငံခြားရေး မူဝါဒသုတေသနနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုဆပ်ကော်မတီ။ Proposal to Control Opium from the Golden Triangle and Terminate the Shan Opium Trade. Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1975. 13-40, 114-121.
- ၆၃ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်များနှင့် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်အစောပိုင်း ပြည်သူ့စစ်လှုပ်ရှားမှုများအတွက် တောင်တွင်းဘိုသိန်း၏ တမိုးနဲ့မြေနှင့် Maung Wint Thu, Myanmar's Endeavors, 35 တို့ကို ရှု။
- ၆၄ Callahan, Making Enemies, 17, 221-222.
- ၆၅ Maung Aung Myoe, Counterinsurgency in Myanmar, 130.
- ၆၆ See Maung Aung Myoe, Building the Tatmadaw, 22; Nakanishi, Strong Soldiers, 232.
- ၆၇ တပ်မတော်စစ်သမိုင်းပြတိုက်နှင့် မော်ကွန်းတိုက်၊ တပ်မတော်သမိုင်း၊ 139-142; Nakanishi, Strong Soldiers, 232; တပ်မတော်စစ်သမိုင်းပြတိုက် "ပြည်သူ့စစ် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်" ပြသထားမှု။ တပ်မတော်စစ်သမိုင်းပြတိုက်နှင့် မော်ကွန်းတိုက်၊ တပ်မတော်သမိုင်း၊ 139-158.
- ၆၈ Maung Aung Myoe, Building the Tatmadaw.
- ၆၉ Smith, Burma, 258-9; တပ်မတော်စစ်သမိုင်းပြတိုက်နှင့် မော်ကွန်းတိုက်၊ တပ်မတော်သမိုင်း၊ 139-158.
- ၇၀ Selth, Burma's Armed Forces, 82-83.
- ၇၁ Maung Aung Myoe, 1999, 139; တပ်မတော် စစ်သမိုင်းပြတိုက် "ပြည်သူ့စစ် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်" ပြသထားမှု။ နေပြည်တော်။
- ၇၂ Mang Aung Myoe, Building the Tatmadaw, 131-5.
- ၇၃ New Light of Myanmar, "The Tatmadaw and the Entire People Have Become One and Indivisible," March 26, 2007.
- ၇၄ Global New Light of Myanmar, "Speech Delivered by Commander-in-Chief of Defense Services, Senior General Thayaysithu Min Aung Hlaing at the Parade of the 70th Armed Forces Day Held on 27th March, 2015," March 27, 2015.
- ၇၅ Maung Aung Myoe, "Myanmar Military's White Paper Highlights Growing Openness," Nikkei Asian Review, March 28, 2016.
- ၇၆ တပ်မတော် စစ်သမိုင်းပြတိုက် "ပြည်သူ့စစ် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်" ပြသထားမှု။ နေပြည်တော်။ Tin Muang Maung Than, "Burma's National Security and Defense Posture," Contemporary Southeast Asia 11, no. 1 (June 1989): 40-60.
- ၇၇ တပ်မတော် စစ်သမိုင်းပြတိုက် "ပြည်သူ့စစ် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်" ပြသထားမှု။ နေပြည်တော်။ အသစ်ဖွဲ့သော ပြည်သူ့စစ်နှင့် ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေးညွှန်ကြားရေးမှူးရုံးသည် အမျိုးသားအစောင့်တပ်များ ညွှန်ကြားရေးမှူးရုံး၏ တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်ရသည့် သဘောရှိသည်။

- ^{၆၀} A Tatmadaw Researcher, *A Concise History of Myanmar and the Tatmadaw's Role 1948-1988* (Yangon: Ministry of Education, 1991 [volume 2]), 107. For footage of Lo Hsing Han's meeting with the Shan State Army leaders, see Adrian Cowell, *The Opium Series*, 1977.
- ^{၆၁} U.S. Congress. House of Representatives. 94th Congress. 1st Session. Subcommittee on Future Foreign Policy Research and Development of the Committee on International Relations. *Proposal to Control Opium from the Golden Triangle and Terminate the Shan Opium Trade*. Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1975, 105-114.
- ^{၆၂} Yawngwhe, *The Shan of Burma*, 127. For analysis of counter narcotics efforts, see Ronald Renard, *The Burmese Connection: Illegal Drugs and the Making of the Golden Triangle* (Boulder: L. Rienner Publishers, 1996).
- ^{၆၃} Yawngwhe, *The Shan of Burma*, 26, 177.
- ^{၆၄} ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ရန်ကုန်၊ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပုံနှိပ်ရေးနှင့် ထုတ်ဝေရေးလုပ်ငန်း၊ ၁၉၇၄)
- ^{၆၅} တောင်တွင်းဘုံသိန်း၊ တမိုးနဲ့မြေ၊ ၂၄-၂၅
- ^{၆၆} Selth, *Burma's Armed Forces*, 78; Frederica M. Bunge, *Burma, a Country Study* (United States Govt Printing Office, 1984), 259-269.
- ^{၆၇} Bunge (1984: 231), refers to a militia force formed by Lo Hsing Han in 1980, as the Shan State Volunteer Forces.
- ^{၆၈} Selth, *Burma's Armed Forces*, 82. Interview, retired civil servant, Lashio, November 2015. One account indicates that by 1988, the number of anti-insurgent groups formed by the Tatmadaw had reached 2,600. Tin Maung Maung Than, "Burma's National Security and Defense Posture," 49.
- ^{၆၉} See Yan Nyein Aye, *Endeavors of the Myanmar Armed Forces*; Zaw Oo and Win Min, eds, *Assessing Burma's Ceasefire Accords* (Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2007).
- ^{၇၀} Callahan, *Making Enemies*, 210-11.
- ^{၇၁} လက်နက်ကိုင်အုပ်စုအဖွဲ့ဝင်များကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ မြစ်ကြီးနား၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၅။ ပြည်သူ့စစ်မည်မျှ ဖျက်သိမ်းခဲ့သည် ဆိုသည်မှာ ရှင်းလင်းခြင်းမရှိပေ။
- ^{၇၂} Karen Human Rights Group, "Ongoing Forced Recruitment into the People's Militia in Kyeikto Township, Thaton District," January 30, 2014.
- ^{၇၃} တပ်မတော်ထောက်လှမ်းရေးညွှန်ကြားရေးမှူးရုံးသည် တပ်မတော်တွင် အာဏာအရှိဆုံးထောက်လှမ်းရေးအဖွဲ့ ဖြစ်ပြီး ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် ဖျက်သိမ်းခဲ့သည်။
- ^{၇၄} Selth, *Burma's Armed Forces*, 82-83.
- ^{၇၅} Selth, *Burma's Armed Forces*, 311.
- ^{၇၆} တပ်မတော် စစ်သမိုင်းပြတိုက် "ပြည်သူ့စစ် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်" ပြသထားမှု။ နေပြည်တော်။ Maung Aung Myoe, *Building the Tatmadaw*, 75. နယ်မြေစောင့်တပ်များကို တစ်ခါတစ်ရံ နယ်ခြားစောင့်တပ်အဖြစ် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုပါသည်။ ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းရာတွင် ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေးနှင့် စိတ်ဓါတ်စစ်ဆင်ရေးညွှန်ကြားရေးမှူးရုံး တည်ထောင်ခြင်းလည်း ပါဝင်သည်။
- ^{၇၇} ဤချဉ်းကပ်မှုအတွက် ၁၉၆၀ နှောင်းပိုင်းကို ပြန်ကြည့်ပါက ဒေသခံတပ်မတော်တိုင်းမှူးများသည် အစောပိုင်းကတည်းက ရှမ်းပြည် နယ်တွင် လှုပ်ရှားနေသော ရှမ်းဦးဆောင်သည့် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ဖြစ်သည့် ရှမ်းပြည်တပ်မတော် (SSA) တပ်ဖွဲ့များကို အစိုးရ၏ အာဏာကို လက်ခံသည့် အနေဖြင့် ပြည်သူ့စစ်အဆင့်အတန်းကို အဆိုပြုခဲ့သည်။ Yawngwhe, *The Shan of Burma*, 22, 24.
- ^{၇၈} Bertil Lintner, *The Rise and Fall of the Communist Party of Burma (CPB)* (Ithaca: Cornell University Press, 1990).
- ^{၇၉} New Light of Myanmar, "Government Already Acceded to Peace Proposals of KIO to Most Possible Degree," August 11, 2013, 6-7; Yan Nyein Aye, *Endeavours of the Myanmar Armed Forces Government*.
- ^{၈၀} Shan Herald Agency for News, "One Ceasefire Commander Has Had Enough of It," September 20, 2005; Shan Herald Agency for News, "Ex-ceasefire Group Urges Former Allies to Renew Efforts for Three-Way Talks," September 21, 2005.
- ^{၈၁} Shan Herald Agency for News, "One Ceasefire Commander Has Had Enough of It," September 20, 2005; Shan Herald Agency for News, "Ex-ceasefire Group Urges Former Allies to Renew Efforts for Three-Way Talks," September 21, 2005.
- ^{၈၂} Karen Human Rights Group, "Toungoo Field Report: December 2013 to December 2014," February 25, 2016.
- ^{၈၃} For an overview of ceasefires, see Tom Kramer, *Neither War nor Peace*. For analysis of KIO, see Paul Keenan, "The Kachins' Dilemma – Become a Border Guard Force or Return to Warfare," EuroBurma Office Analysis Paper No. 2, 2010.
- ^{၈၄} မှတ်သားရန်အရေးကြီးသည်အချက်မှာ အဆိုပါ အကြီးစားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများနှင့် အသေးစားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများဆိုသည့် အသုံးအနှုန်းမှာ အစိုးရက ခွဲခြားသတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်ပြီး အမျိုးသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများကို ညွှန်းဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ အချို့သော အကြီးစား

လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများကို ခွဲထွက်သောအုပ်စုဟု ခေါ်ကြကာ KIA မှ ခွဲထွက်သော KDA အဖွဲ့မျိုးဖြစ်သည်။ See New Light of Myanmar, "Press Conference (1/2011) on Government's Efforts to Transform National Race Armed Groups in Accordance with State Constitution Held," August 13, 2011.

၉၈ ဤလုပ်ဆောင်ခဲ့ပုံအတွက် ၁၉၆၀ နှောင်းပိုင်းနှစ်များကို ကြည့်ပါက တပ်မတော်သည် SSA တပ်များအား ပြည်သူ့စစ်အဆင့်အတန်းသို့ ပြောင်းရန်အဆိုပြုခဲ့သည်။ ၎င်းတို့ လက်နက်အပ်နှံသည့်ပွဲ ကျင်းပပြီးနောက် ၎င်းတို့သည် ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းကာ ပြည်သူ့စစ်အဖြစ် လက်နက် တပ်ဆင်ခဲ့သည်။ Yawngwhe, The Shan of Burma, 24.

၉၉ Selth, Burma's Armed Forces, 311.

၉၉၀ Shan Herald Agency for News, Show Business, 40

၉၉၁ PWO, Poisoned Flowers, 20-25.

၉၉၂ Keenan, 2012, 120-131; Shan Herald Agency for News, "Anti-SSA Militia's War Chest Fattened," May 17, 2007.

၉၉၃ Matthieu Baudey and Carole Oudot, "Villagers Afraid to Break Silence over Militia Murder Allegations," Myanmar Times, June 3, 2015.

၉၉၄ BNI, Deciphering Myanmar's Peace Process (2013), 36, Appendix 3.

၁၀၀ Ashley South, Ethnic Politics in Burma: States of Conflict (London: Routledge, 2008), 156-8; Kennan, By Force of Arms, 148-9.

၁၀၁ Karen Human Rights Group, "Inside the DKBA," March 31, 1996.

၁၀၂ Karen Human Rights Group, "SLORC Orders to Villages: Set 97-A," March 16, 1997.

၁၀၃ Shan Herald Agency for News, Show Business.

၁၀၄ Interview, member of militia organization, Myitkyina, November 2015.

၁၀၅ Karen Human Rights Group, "SLORC in Kya-in & Kawkaireik Townships," February 10, 1996.

၁၀၆ The Mon Forum, "Militia Troops on the Rise: A New Strategy to Rip Off the Local Inhabitants in Southern Burma." Issue No. 11/2006, November 30, 2006, 4-12; Phophtaw News Association, "Locals Forced into Militia for Battle in Southern Burma," February 18, 2010; Phophtaw News Association, "Burmese Army Recruits Militia in Mon-Controlled Area," February 19, 2010.

၁၀၇ See General Khun Sa, 4-5; Alfred W. McCoy, "Requiem for a Drug Lord: State and Commodity in the Career of Khun Sa," In States and Illegal Practices (Oxford: Conference Publication, 1999), 129-167.

၁၀၈ General Khun Sa, 5.

၁၀၉ Yawngwhe, The Shan of Burma, 18, 276-277.

၁၁၀ Ibid

၁၁၁ Maung Wint Thu, Myanmar's Endeavours, 36.

၁၁၂ Yawngwhe, The Shan of Burma, 27, 176-177. Later the organization adopted the name of Shan United Army.

၁၁၃ General Khun Sa, 7.

၁၁၄ Kim Gooi, "Just a Freedom Fighter," Far Eastern Economic Review [CD-ROM], February 20, 1986, 28.

၁၁၅ Lintner, Burma in Revolt, 411-13; Maung Pho Shoke, Why Did U Khun Sa's MTA Exchange Arms for Peace? (Yangon: U Aung Zaw, 1999).

၁၁၆ Lintner, Burma in Revolt, 411-13.

၁၁၇ See Tom Kramer, Neither War Nor Peace, 13. Shan Herald Agency for News, Show Business, 49-51. Cheewin Satttha, "Shan Business Firm Set Up," Bangkok Post, June 25, 1999.

၁၁၈ Shan Herald Agency for News, Show Business, 49-51; Patrick Meehan, "Fortifying or Fragmenting the State? The Political Economy of the Opium/Heroin Trade in Shan State, Myanmar, 1988-2013," Critical Asian Studies 47, no. 2 (2015): 273.

၁၁၉ Shan Herald Agency for News, "'Druglord' Denies He's Druglord," August 29, 2013.

၁၂၀ နော်ခမ်းပြည်သူ့စစ်ခေါင်းဆောင်ဖြစ်လာရသည့် အခြေအနေအရပ်ရပ်မှာ ရှင်းလင်းသိကျွမ်းမရှိပေ။

၁၂၁ Andrew R. C. Marshall, "In Mekong, Chinese Murders and Bloody Diplomacy," Reuters, Special Report (2012); Jeff Howe, "Murder on the Mekong," The Atavist 30, October 2013.

၁၂၂ ၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လတွင် ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးခင်ညွန့်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စည်းကမ်းပြည်ဝသော ဒီမိုကရေစီသို့ လမ်းပြမြေပုံ ကို ရည်ညွှန်းလျက် တပ်မတော်အစိုးရ၏ နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအစီအစဉ်ကို ကြေညာခဲ့သည်။

- ၁၂၃ Wai Moe, "Myanmar: Border Guard Force Plan Leads to End of Ceasefire," Irrawaddy, August 31, 2009.
- ၁၂၄ တပ်မတော်စစ်သမိုင်းပြတိုက်၊ နေပြည်တော်၊ "နယ်ခြားစောင့်တပ်သမိုင်းကြောင်း၊ အကျဉ်းချုပ်" ပြသထားချက်။
- ၁၂၅ BNI, Deciphering Myanmar's Peace Process (2013).
- ၁၂၆ Ibid.
- ၁၂၇ ဧရာဝတီ "ပအိုဝ်းအမျိုးသားတပ်မတော် ပြည်သူ့စစ်ကွပ်ကဲရေးမှူးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း" ၊ ၂၀၁၃ ဇွန် ၁၅။
- ၁၂၈ Major General Loimaw, Commander of the 3rd Brigade, formed his units into the Hsengkeow, or Sein Kyawt, a militia group in Shan State, in April 2010. Shan Herald Agency for News, "Shan State Army 'North' Leader Pressured to Persuade Remaining Brigade," August 5, 2010. Regarding the 7th Brigade, Major General Gaifa, Commandar of the Bridage in the area near Kali, in Kunhing Township, also became a pro-government militia. Shan Herald Agency for News, "Ceasefire Shan Army's HQ Unit Transformed as Home Guard Force," April 27, 2010.
- ၁၂၉ New Light of Myanmar, "Government Already Acceded to Peace Proposals of KIO to Most Possible Degree," August 13, 2011.
- ၁၃၀ National Democratic Front, NDF Report on Ceasefire Groups Resisting SPDC's Pressure and Instability, March 7, 2010.
- ၁၃၁ See Keenan, The Kachins' Dilemma.
- ၁၃၂ Narinjara News, "Locals Ordered to Serve in Militias," September 2, 2009.
- ၁၃၃ Chin Human Rights Organization, "Dozens Flee as Junta Steps Up Conscription Drive," January 30, 2010; Chinland Guardian, "Civilians Forced to Take Militia Training in Chin State," April 7, 2011; Khonumthung News, "Funds Collected for People's Militia Training in Chin State," April 11, 2011.
- ၁၃၄ Shan Herald Agency for News, "Militia Men from Battlefields Deserting," May 19, 2011. Shan Herald Agency for News, "People in Shan State Forced to Join Local Militias," September 2, 2008. Shan Herald Agency for News, "Junta-Backed Militias Ordered to Expand," September 24, 2009.
- ၁၃၅ Karen Human Rights Groups, "Incident Report: Forced Recruitment In Thaton District #2, May 2012," May 31, 2013.
- ၁၃၆ The Mon Forum, "Burmese Government Pressure on Communities for Support in 2010 Election," Issue No. 11/2009, November 2009; Kaowao, "Forced Militias Ordered to Battle in Southern Burma," February 18, 2010
- ၁၃၇ See Keenan, People's Militia Forces; Mon Relief and Development Committee, Monthly Report, August 2010.
- ၁၃၈ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၊ ကျေညာချက်အမှတ် ၁/၂၀၁၁၊ ဩဂုတ်လ ၁၈၊ ၂၀၁၁။ New Light of Myanmar, "Union Government Offers Olive Branch to National Race Armed Groups," August 19, 2011 တွင် ဖော်ပြချက်။
- ၁၃၉ See Keenan, The Kachins' Dilemma.
- ၁၄၀ Ye Mon, "Kokang Groups Reject Direct Peace Talks," Myanmar Times, September 11, 2015.
- ၁၄၁ Aung Naing Oo, "Myanmar's Ethnic Armed Groups Serve Complex 'Alphabet Soup,'" Nikkei Asian Review, October 8, 2015. Shan Herald Agency for News, "Why Are Some Groups Excluded from Burma's 'Inclusive' Nationwide Ceasefire?" September 23, 2015.
- ၁၄၂ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၊ ၁၉၇၄။
- ၁၄၃ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံ၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၊ ၂၀၀၈။
- ၁၄၄ New Light of Myanmar, "Information Minister Replies to Question of U Saw Thein Aung of Hlaingbwe Constituency about Aspiration of Kayin Nationals," March 22, 2011.
- ၁၄၅ Zinn Lin, "Burma's New Parliament Will Activate Arguable Conscription Law," Asian Tribune, March 17, 2013.
- ၁၄၆ Selth, Burma's Armed Forces, 76.
- ၁၄၇ See Keenan, People's Militia Forces.
- ၁၄၈ BNI, Deciphering Myanmar's Peace Process (2013), 49.
- ၁၄၉ New Light of Myanmar, "Border Guard Forces of Southeast Command Formed," August 19, 2010.
- ၁၅၀ See BNI, Deciphering Myanmar's Peace Process: A Reference Guide (Chiang Mai: Burma News International, 2014), 61 ။

လက်နက်ကိုင်အုပ်စုကိုယ်စားလှယ်များအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ မြစ်ကြီးနား၊ နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၅။ မကြာမီက ပဋိပက္ခတွင် BGF တပ်များနှင့် ကျန် ရှိသည့် ခွဲထွက်အဖွဲ့ဖြစ်သည့် DKBA ၏ ကလိုထူးဘောတပ်မဟာတို့ ပြဿနာဖြစ်သည်။ ၂၀၁၀ က ကရင်ပြည်နယ်တွင် DKBA ၌ BGF တပ်ရင်း ၁၂ ခု (အမှတ် ၁၀၁၁-၁၀၂၂) ပြောင်းလဲဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ သို့သော် ကလိုထူးဘောတပ်မဟာ၏ တပ်မဟာမှူးဖြစ်သည့် နှုတ်ခမ်းမွေးဟု လူသိများသည့် ကွယ်လွန်သူ စောလာဖွယ်သည် အစိုးရ၏ အမိန့်ကို မနာခံပေ။ ၂၀၁၀ နိုဝင်ဘာလ ရွေးကောက်ပွဲ နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏နယ်စပ်မြို့

မြဝတီကို ရုတ်တရက်ဝင်တိုက်ခဲ့ရာ အခြား DKBA တပ်မှူးများမှ ခွဲထွက်ကြောင်း အချက်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ၂၀၁၂ ဧပြီလတွင် ဗိုလ်ချုပ် စောလာဖွယ်သည် သူ၏အဖွဲ့ကို နာမည်အသစ်ပေးခဲ့ရာ အရင်အမည်ကို အနည်းငယ်ပြင်ထားခြင်းသာဖြစ်သည်။ ၎င်း၏အဖွဲ့သည် ကရင် ဒီမိုကရက်တစ်အကျိုးပြုတပ် ဟု အမည်ပြောင်းခဲ့ပြီး DKBA-ကလိုထူးဘော တပ်ဟု လူသိများသည်။ ၂၀၁၅ အောက်တိုဘာ ၁၅ တွင် DKBA-ကလိုထူးဘောတပ်သည် NCA လက်မှတ်ထိုးသူဖြစ်လာသည်။ See Lawi Weng, "DKBA Splinter Group, Government Army and Allied BGF Clash in Karen State," Irrawaddy, February 1, 2016.

^{၁၅၀} BNI, Deciphering Myanmar's Peace Process (2013), 50.

^{၁၅၁} Kramer, Neither War, Nor Peace, 35.

^{၁၅၂} BNI, Deciphering Myanmar's Peace Process (2013), 51.

^{၁၅၃} BGF တပ်ရင်းများအတွက် အစီအစဉ်တွင် ၎င်းတို့သည် အကြမ်းအားဖြင့် တပ်ရင်းအင်အားရှိသည်။ အင်အား ၃၂၆ ဦးတွင် အရာရှိ ၃ ဦးနှင့် အခြားအဆင့် ၂၇ ဦးမှာ တပ်မတော်ကဖြစ်သည်။ New Light of Myanmar, August 13, 2011. See Annex I and II for information on BGFs structure and composition.

^{၁၅၄} New Light of Myanmar, "Government Already Acceded to Peace Proposals of KIO to Most Possible Degree," August 11, 2013; BNI, Deciphering Myanmar's Peace Process (2013), 49-52.

^{၁၅၅} Sithu Aung Myint, "Tatmadaw Strengthens Grip on Militias," Myanmar Times, May 19, 2014.

^{၁၅၆} New Light of Myanmar, "Government Has Never Discriminated against Any National Races Whether They Reside in Hills or Plains but Treated Them Equally," December 5, 2009.

^{၁၅၇} BGF တပ်သားသစ်စုဆောင်းမှု လက်ကမ်းစာစောင်ကို ကြည့်ပါ။ နောက်ဆက်တွဲ ၂။

^{၁၅၈} New Light of Myanmar, "Government Already Acceded to Peace Proposals of KIO to Most Possible Degree," August 18, 2011, 6.

^{၁၅၉} BNI, Deciphering Myanmar's Peace Process, (Chiang Mai: Burma News International, 2014), 57; Molo Women Mining Watch Network, Mining in Conflict Zone: A New Form of Military Offensive (2013).

^{၁၆၀} ဥပမာ၊ ၂၀၁၆ မတ်လက သတင်းတွင် BGF မဟာမိတ်များနှင့် စုနုနုတိန်ယိန်းတို့သည် ကန်ပိုက်တီးအနီး ဘိန်းခင်းဖျက်သည့် KIA တပ်များ ကြား တိုက်ခိုက်ကြသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ Kachin News Group, "KIA Clashes with Pro-government Militia in Poppy Growing Area of Kachin State," March 28, 2016.

^{၁၆၁} BNI, Deciphering Myanmar's Peace Process (2013), 51.

^{၁၆၂} တပ်မတော်တွင်ပေါင်းစည်းထားခြင်းမရှိသည့် ပြည်သူ့စစ်များတွင် အမည်များမှာ ကျယ်ပြန့်လှသည်။ ကိစ္စရပ်အများစုတွင် အမည်များကို ရှင်းလင်းစွာ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားခြင်းမရှိပေ။ ဥပမာ အချို့ ပြည်သူ့စစ်များမှာ အသွင်ပြောင်းပြည်သူ့စစ်ဟု လူသိများကာ ၎င်းတို့မှာ အစိုးရပြည်သူ့ စစ်ဖြစ်လာသော အပစ်ရပ်အုပ်စုများ၏ အချို့သော ပြည်သူ့စစ်များကို ရည်ညွှန်းပါသည်။ အချို့ကို တနိုင်ပြည်သူ့စစ်ဟုလည်း ခေါ်ကြရာ ၎င်း တို့သည် ဒေသခံပြည်သူ့စစ်များကို ညွှန်းဆိုပါသည်။

^{၁၆၃} BNI, Deciphering Myanmar's Peace Process (2013), 51; Kachin News Group, "KDA Transformed to Militia Groups by Burma Junta," January 21, 2010.

^{၁၆၄} Kachin News Group, "KDA Transforms to Burma Junta-Controlled Militia Group," February 1, 2010.

^{၁၆၅} ဥပမာ ဗိုလ်မွန် (ဦးစိုင်းမွန်) ၏ မန်းပန် ပြည်သူ့စစ်သည် တပ်ခွဲ ၉ ခုမှ ၁၄ ခု (လူ ၉၀၀ မှ ၁၄၀၀) ရှိသည်ဟု သတင်းများက ဆိုသည်။ See Shan Herald Agency for News, "Junta Backed Militias Ordered to Expand,"

^{၁၆၆} ဥပမာ တန့်ယန်းမြို့နယ်မှ တိုင်းရင်းသားလားဟူ ပြည်သူ့စစ်ခေါင်းဆောင် ဂျထော်ထံတွင် လူအင်အား ၂၅၀ ရှိပြီး ၁၅၀ သာ လက်နက် တပ်ဆင်ထားသည်ဟု ဆိုသည်။ See Mizzima, "Prepare for Battle, with Better Weapons, Junta Tells Militias," December 16, 2010.

^{၁၆၇} BNI, Deciphering Myanmar's Peace Process (2013), 51; Kachin News Group, "KDA Transformed to Militia Groups by Burma Junta," January 21, 2010.

^{၁၆၈} လေ့လာမှုများအရ ကျေးရွာကိုအခြေပြုသော ပြည်သူ့စစ်မှာ အနည်းငယ်သာရှိပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ ပြည်တွင်းပြည်ပရန်ကို ကာကွယ်ရန် ဒေသခံခေါင်းဆောင်များက စေတနာ့ဝန်ထမ်း ကာကွယ်ရေးအင်အားစုများကို တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းကာ လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပမာ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း ကွတ်ခိုင်မြို့နယ်မှ တာမိုးညး၊ ရောက်ဟော်၊ လုံးတန်ကျေးရွာများမှ ပြည်သူ့စစ်များကို ခြေရာခံကြည့်ပါက ၁၉၅၀ ခုနှစ် များကတည်းက ကူမင်တန်လက်ကျန်နှင့် ရောင်စုံသူပုန်များကို တိုက်ရာတွင် တပ်မတော်ကို အကူအညီပေးခဲ့သည့် အစောပိုင်း ကာကွယ်ရေး အင်အားစုများကို ဖြစ်ပျားခံသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ ၁၉၇၃ တွင် ထိုအုပ်စုများသည် တပ်မတော်ထံ ၎င်းတို့၏ လက်နက်များ ချခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်း တွင် တပ်မတော်တိုင်းမှူးများက ဗကပကို တိုက်ရန် ၎င်းတို့အား အစိုးရမဟာမိတ် ပြည်သူ့စစ်များအဖြစ် ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့သည်။ လက်ရှိတွင် ကွတ်ခိုင်မြို့နယ်တွင် ပြည်သူ့စစ်အဖြစ် လှုပ်ရှားနေပါသည်။ တောင်တွင်းဘုံသိန်း၏ တစ်မိုးနဲမြေ ကို ရှုပါ။

^{၁၆၉} ဥပမာ ရှမ်းပြည်နယ်မှ လက်ရှိ နမ်းပေါင်/လွိုင်တော်ခမ်း ပြည်သူ့စစ်တွင် ဝီလ်ဆင်မိုး ဦးဆောင်သော လားဟူ ပြည်သူ့စစ်၏ အစိတ်အပိုင်းများ

ပါဝင်နေသည်ဟု သတင်းများကဆိုသည်။ လားဟူအဖွဲ့သည် ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်များက ဖွဲ့ခဲ့သော ပြည်သူ့စစ်ဖြစ်ကြောင်း မြစ်ဖျားခံနိုင်သည်။ See Lahu National Development Organization, Aftershocks along Burma's Mekong: Reef-Blasting and Military-Style Development in Eastern Shan State (Chiang Mai, August 2003), 15, 18. ကွတ်ခိုင်အထူးပြည်သူ့စစ်မှာ ကွတ်ခိုင်ရိုင်းများကို ပြန်လည်မွေးဖွားခြင်းဖြစ်သည်။ အစောပိုင်းကဖော်ပြခဲ့သကဲ့သို့ ထိုအုပ်စုသည် ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်းတွင် ဗကပ၏ ရန်ကို တိုက်ခိုက်ရန်ဖွဲ့ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ Selth, Burma's Armed Forces, 82; Interviews, Lashio, Shan State, November 2015. နမ့်ခမ်းမြို့နယ်မှ ပန်ဆေးပြည်သူ့စစ်ကို ကျော်မြင့်က ထူထောင်ခဲ့ပြီး ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်နှောင်းပိုင်းက ဗကပကို တိုက်ရာတွင် တပ်မတော်ကို ကူညီရန်ဖြစ်သည်။ PWO, Poisoned Flowers, 26.

၁၇၁ BNI, Myanmar Peace Monitor, Border Guard Force Scheme. [website].

၁၇၂ BNI, Deciphering Myanmar's Peace Process (2013), 51-52. ရှမ်း၊ ကရင်၊ ကချင်မှ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများမှ သူများကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၅ အောက်တိုဘာနှင့် နိုဝင်ဘာ။

၁၇၃ Global Witness, Guns, Cronies and Crops, 37, 53.

၁၇၄ Eleven News, "NLD Complains about Kachin Campaign Ban," September 28, 2015.

၁၇၅ See BNI, Deciphering Myanmar's Peace Process (2015), 29-30; PWO, Poisoned Flowers; PWO, Poisoned Hills; PWO, Still Poisoned; Shan Herald Agency for News, Drug Watch (2009, 2010, 2011); Shan Herald Agency For News, Show Business; Shan Herald Agency For News, Hand in Glove: The Burma Army and the Drug Trade in Shan State (Chiangmai: Shan Herald Agency for News, 2005); KWAT, Silent Offensive; Transnational Institute, Neither War, Nor Peace.

၁၇၆ တပ်မတော်စစ်သမိုင်းပြတိုက်နှင့် မော်ကွန်းတိုက်၊ တပ်မတော်သမိုင်း၊ 139-158. ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ကချင်ပြည်နယ်တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများ၊ ၂၀၁၅ အောက်တိုဘာနှင့် နိုဝင်ဘာ။

၁၇၇ ရပ်ရွာအခြေပြုအဖွဲ့များမှ အဖွဲ့ဝင်များကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ရန်ကုန်၊ တောင်ကြီး၊ လားရှိုး၊ ၂၀၁၅ အောက်တိုဘာနှင့် နိုဝင်ဘာ။

၁၇၈ ရပ်ရွာအခြေပြုအဖွဲ့များမှ အဖွဲ့ဝင်များကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ မွန်ပြည်နယ်၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၁၅ ဒီဇင်ဘာ။

၁၇၉ Karen Human Rights Group, "State Agencies, Armed Groups and the Proliferation of Oppression in Thaton District," September 24, 2007.

၁၈၀ ရန်ကုန်၊ ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ကချင်ပြည်နယ်တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများ၊ ၂၀၁၅ ဒီဇင်ဘာ၊ ၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ။

၁၈၁ ဥပမာ မွန်ပြည်နယ်၊ သထုံမှ သတင်းတစ်ပုဒ်အရ "ကျေးရွာအရွယ်အစားပေါ်မူတည်၍ စစ်သားများက ကျေးရွာလူကြီးများအား လူ ၅ ဦးမှ ၁၀ ဦးအထိ ပြည်သူ့စစ်အဖြစ် ၅ နှစ်တာ တာဝန်ထမ်းဆောင်ရန် စီစဉ်ရေးအတွက် အမိန့်ပေးခဲ့သည်။" Karen Human Rights Group, "State Agencies, Armed Groups and the Proliferation of Oppression in Thaton District," September 24, 2007; ရှမ်းပြည်နယ်၊ တောင်ကြီးမှ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများမှ အဖွဲ့ဝင်ကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၅ အောက်တိုဘာ။

၁၈၂ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များမှ တာဝန်ရှိသူများကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ချင်းမိုင်၊ ၂၀၁၅ ဒီဇင်ဘာ။

၁၈၃ Khonumthung News, "Funds Collected for People's Militia Training in Chin State," April 11, 2011.

၁၈၄ တပ်မတော်စစ်သမိုင်းပြတိုက်နှင့် မော်ကွန်းတိုက်၊ တပ်မတော်သမိုင်း၊ ၁၄၂-၁၄၄

၁၈၅ တပ်မတော်က ဒေသခံပြည်သူ့စစ်များကို နေရာချထားရာတွင် အချို့နောက်ရှက်မှုများ၊ ပြန်လည်ပြင်ဆင်မှုများကြုံရပါသည်။ ၁၉၇၃ နှင့် ၁၉၈၈ နောက်ပိုင်းတွင် တပ်မတော်သည် အချို့နေရာများတွင် ဒေသခံပြည်သူ့စစ်များကို ဖျက်သိမ်းမှုများရှိခဲ့သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် ၎င်းတို့ထဲမှ အချို့အား ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ တပ်မတော်စစ်သမိုင်းပြတိုက်နှင့် မော်ကွန်းတိုက်၊ တပ်မတော်သမိုင်း၊ 139-158.

၁၈၆ ကယားပြည်နယ်၊ လွိုင်ကော်၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ တောင်ကြီးနှင့် ရန်ကုန်တို့တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများ။

၁၈၇ Heppner and Becker, "My Gun Was as Tall as Me," 106-109; Selth, Burma's Armed Forces, 81.

၁၈၈ Tun Tun, "People Militia Training Conducted for Native Residents in Maungdaw," Narinjara News, October 6, 2012.

၁၈၉ Karen Information Center, "Villagers Forced to Take Militia Training," Karen News, October 23, 2010; Karen Information Center, "KNU Claims Burma Army Forcible Recruiting Karen Villagers for Militia," Karen News, November 21, 2012.

၁၉၀ Mon News Agency, "Villagers Suffer Extortion by Militias Despite New Govt," July 7, 2013; Karen Human Rights Group, "Ongoing Forced Recruitment into the People's Militia in Kyeikto Township, Thaton District," January 30, 2014.

၁၉၁ Shan Human Rights Foundation, "Ongoing Attacks by Burma Army against Civilians during Operations to Control Strategic Border Area near Namkham (April 10-June 2, 2014)," February 7, 2015.

၁၉၂ Chinland Guardian, "Civilians Forced to Take Militia Training in Chin State," April 7, 2011.

၁၉၃ Kachinland News, "Battles Continue Unabated in Hpakant and Northern Shan State," July 1, 2015; Khin Su Wai, "Red Shan' in Kachin State Hold Second Militia Training," Myanmar Times, February 18, 2013; ကချင်ပြည်နယ်၊ မြစ်ကြီးနားတွင် ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ဝင်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာလ။

၁၉၄ Mon News Agency, "Villagers Suffer Extortion by Militias Despite New Govt," July 7, 2013; Keenan, People's Militia Forces.

- ^{၁၉၅} သတင်းမီဒီယာများက တစ်ခါတစ်ရံ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကို ပြည်သူ့စစ်များအဖြစ် လက္ခဏာသတ်မှတ်လေ့ရှိသည်။ မီဒီယာ သတင်းများတွင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများ၊ UWSA ကဲ့သို့သော အင်အားကြီးသောအဖွဲ့များကိုပင် ပြည်သူ့စစ်များဟု ဖော်ပြလေ့ရှိ သည်။
- ^{၁၉၆} မြန်မာနိုင်ငံမှ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများ၏ ရှုပ်ထွေးသော သမိုင်းကြောင်းကို ကြည့်လိုပါက Lintner, *Burma in Revolt*; Smith, *Burma*. ကို ရှုပါ။
- ^{၁၉၇} ရွေးချယ်ထားသော အုပ်စုများအတွက် အရန်အင်အား အချက်အလက်ကို သိလိုပါက Keenan, *By Force of Arms*; BNI, *Deciphering Myanmar's Peace Process* (2013). ကို ရှုပါ။
- ^{၁၉၈} Heppner and Becker, "My Gun Was as Tall as Me," 135-6.
- ^{၁၉၉} သုတေသနပညာရှင်ကို မေးမြန်း၊ ၂၀၁၅ ဖေဖော်ဝါရီလ။
- ^{၂၀၀} Defense Department, Official Karen Nation Union Webpage.
- ^{၂၀၁} Karen Human Rights Group, "Papun Interview: Saw T---, December 2011," July 16, 2012.
- ^{၂၀၂} Heppner and Becker, "My Gun Was as Tall as Me," 131.
- ^{၂၀၃} Andrew Selth, "Burma's Tatmadaw: A Force to be Reckoned With," *The Interpreter*, October 22, 2015.
- ^{၂၀၄} အခက်အခဲများမှ တစ်ခုမှာ ပြည်သူ့စစ်များအကြောင်းအသေးစိတ်မှာ တပ်မတော်အတွက် နိုင်ငံရေးအရ ထိလွယ်ရှလွယ်ရှိပါသည်။ အဘယ် ကြောင့်ဆိုသော် လက်ရှိနိုင်ငံရေးအရ စေ့စပ်ဆွေးနွေးနေမှုများကြောင့်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်က နိုင်ငံတကာအလုပ်သမားအဖွဲ့က အစီရင်ခံစာ တွင် ပြည်သူ့စစ်များနှင့်ပတ်သက်၍ အကဲဆတ်မှုကို မီးမောင်းထိုးပြခဲ့ရာ "မကြာသေးမီက SWGအစည်းအဝေးတွင် ILO ကို သတင်းပေးလာမှုများ ၌ တပ်မတော်အနေဖြင့် ပြည်သူ့စစ်အုပ်စုများအကြောင်း ဗဟုသုတများကို သိမြင်လာအောင် မြှင့်တင်ပေးရန် မလွယ်ကြောင်း၊ အကြောင်းမှာ ပြည်သူ့စစ်နှင့် တပ်မတော်ကြားမှ အမိန့်ပေးမှုတည်ဆောက်ထားပုံမှာ ရှုပ်ထွေးပြီး လက်ရှိငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ထိလွယ်ရှလွယ်ရှိမည်စိုးရ ၍ဖြစ်သည်။" International Labor Office, *Review of the Situation in Myanmar on Issues Relating to ILO Activities, Including Forced Labour, Freedom of Association, and the Impact of Foreign Investment on Decent Working Conditions*, March 4, 2015.
- ^{၂၀၅} Shan Herald Agency for News, "Junta to Issue More Weapons for Militia Units," December 15, 2010.
- ^{၂၀၆} Shan Herald Agency for News, *Shan Drug Watch* (2010), 15.
- ^{၂၀၇} Min Zaw Oo, *Understanding Myanmar's Peace Process*, 33.
- ^{၂၀၈} Shan Herald Agency for News, "Junta to Issue More Weapons for Militia Units," December 15, 2010.
- ^{၂၀၉} Keenan, *People's Militia Forces*, 3; Shan Herald Agency for News, "Junta to Issue More Weapons for Militia Units," December 15, 2010; Shan Human Rights Foundation, "Ongoing Attacks by Burma Army against Civilians During Operations to Control Strategic Border Area near Namkham (April 10-June 2, 2014)," June 5, 2014; Maung Aung Myoe, "Myanmar Military's White Paper Highlights Growing Openness," *Nikkei Asian Review*, March 28, 2016.
- ^{၂၁၀} ပြည်သူ့စစ်များ၏ ရှုပ်ထွေးမှုနှင့် ကွဲပြားနေမှုများကြောင့် ၎င်းတို့နှင့်၎င်းတို့၏ လုပ်ဆောင်ပုံစံများကို သွင်ပြင်လက္ခဏာသဖွယ် သတ်မှတ် ရန် မလွယ်ပေ။ အရေးကြီးသည်မှာ စဉ်းစားရမည့်အချက်မှာ ဤသည်တို့မှာ လမ်းကြောင်းများဖြစ်ပြီး ယခုလုပ်ဆောင်နေပုံများမှာလည်း အုပ်စု အနည်းငယ်သာ ပါဝင်လုပ်ဆောင်နေခြင်းဖြစ်သည် ဟူသော အချက်ဖြစ်သည်။
- ^{၂၁၁} See McCoy, *Politics of Heroin*; U.S. Congress, *Proposal to Control Opium from the Golden Triangle and Terminate the Shan Opium Trade*, 40.
- ^{၂၁၂} ကယားပြည်နယ်၊ လွိုက်ကော်မှ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၅ အောက်တိုဘာ။
- ^{၂၁၃} တောင်ကြီး၊ ဟိုပင်တို့မှ အရပ်ဘက်အဖွဲ့များမှ အဖွဲ့ဝင်များနှင့် ရွာသားများအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၅ စက်တင်ဘာလ။ ဥပမာ မီဒီယာ သတင်းတစ်ခု၌ ဒေသခံစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ငွေများကို ကချင်ပြည်နယ်အခြေပြု BGF များအတွက် တောင်းခံသည် ဟုဖော်ပြထားသည်။ Kachin News Group, "Burmese Junta Collects Funds for New Border Guard Force," November 19, 2009.
- ^{၂၁၄} Environmental Investigation Agency, *Organized Chaos* (September 2015), 6, 16.
- ^{၂၁၅} Kachin News Group, "Burma's Pro-government Kachin Militia Leader Grabs Land for Gold Mining," July 10, 2013; Molo Women Mining Watch Network, *Mining in Conflict Zone*.
- ^{၂၁၆} Global Witness, *Guns, Cronies and Crops*, 5, 37.
- ^{၂၁၇} BNI, *Deciphering Myanmar's Peace Process* (2014), 53; Saw Yan Naing, "'Peace Permit' Bonanza Puts Ethnic Groups on Defensive," *Irrawaddy*, December 20, 2013.
- ^{၂၁၈} အခြားပြည်သူ့စစ်များ၏ အချက်အလက်များ မရနိုင်သောကြောင့် ၎င်းတို့၏ ဝင်ငွေအရင်းအမြစ်ကို အဆုံးအဖြတ်ပေးရန် ခက်ခဲသည်။
- ^{၂၁၉} LND, *Aftershocks*, 18.

၂၂၀ သတင်းများ၊ အစီရင်ခံစာများက ဘိန်းနှင့် မက်သာဇက်တမ်း ရောင်းဝယ်မှုတွင် ပြည်သူ့စစ်များပါဝင်ပတ်သက်ကြောင်းဖော်ပြကြသည်။ See KWAT, Silent Offensive; Shan Herald Agency for News, Shan Drug Watch (2010, 2011, 2012, 2014); Shan Herald Agency for News, Show Business; Shan Herald Agency for News, Hand in Glove; PWO, Poisoned Flowers; Palaung Women's Organization, Poisoned Hills; Patrick Win, "Myanmar's State-Backed Militias are Flooding Asia with Meth," Global Post, November 12, 2015; Karen Human Rights Group, "Drug Production, Use and the Social Impacts in Southeast Myanmar since the January 2012 Ceasefire," June 15, 2014.

၂၂၁ Patrick Win, "Myanmar's State-Backed Militias are Flooding Asia with Meth."

၂၂၂ Pangmu Shayi, "Vigilantism and Pat Jasan," Kachinland News, February 27, 2016. News and Information Department PSLF/TNLA, "Battle between TNLA Troops Engaged in Destroying Opium Fields and Myanmar Tatmadaw," May 28, 2015. Kachin News Group, "KIA Clashes with Pro Government Militia in Poppy Growing Area of Kachin State," March 28, 2016. Kachinland News, "Pat Jasan Members Eradicated Over 3000 Acres of Opium Poppies," February 4, 2016.

၂၂၃ မီဒီယာသတင်းတစ်ခုအရ ကရင်ပြည်နယ်မှ BGF အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးသည် သောင်ရင်းမြစ်တွင်းရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှုမှ အခွန်ကောက်ခံရာတွင် ပါဝင်ပတ်သက်ပြီး ၎င်းသည် ဘီလပ်မြေသယ်လာသော လှေကို မီးရှို့ ခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ ရလဒ်အားဖြင့် ထိုဒေသမှ လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများ သည် သောင်ရင်းမြစ်တလျှောက် အခွန်ကောက်သည့် ဂိတ် ၂၀ တွင် ထိုသို့သော အကြမ်းဖက်မှုများမဖြစ်ပွားစေရန် ဆွေးနွေးခဲ့ကြရသည်။ S'Phan Shuang, "Govt Militia in Shooting Incident at Border Tax Gates," Karen News, May 11, 2013.

၂၂၄ Karen News, "Karen Villagers – We Lost Everything In Asia Highway Conflict...," September 27, 2015. Radio Free Asia, "Karen Rebels Plan Attack of Myanmar Military For Highway Opening Ceremony," July 16, 2015. Karen Human Rights Group, "Fighting between Tatmadaw and DKBA Soldiers along the Asian Highway Displaces Villagers in Dooplaya District, July 2015," September 3, 2015.

၂၂၅ အစီရင်ခံစာများအရ BGF တပ်ရင်း ၁၀၁၅ နှင့် ၁၀၁၆ တို့သည် ကရင်ပြည်နယ်၊ ဖားအံခရိုင်တွင် မြေယာများ သိမ်းဆည်းခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ See Karen Human Rights Group, "Hpa-an Incident Report: Land Confiscation in Paingkyon," August 17, 2015.

၂၂၆ BNI, Deciphering Myanmar's Peace Process (2014), 29; Kevin Woods, Commercial Agriculture Expansion in Myanmar: Links to Deforestation, Conversion Timber, and Land Conflicts, Forest Trends Report Series (March 2015); Karen Human Rights Group, "Hpa-an Incident Report: Land Confiscation in Paingkyon," August 17, 2015; Shan Herald Agency for News, "Farmers Protest Land Confiscation by Paoh Militias," January 13, 2015; Global Witness, Guns, Cronies and Crops, 2, 7.

၂၂၇ Kyaw Phyto Tha, "Lower House MP Seeks Halt to High-Rise Construction in Rangoon," Irrawaddy, January 8, 2016; Kyaw Phyto Tha, "Inya High-Rise Owned by Militia Chief 'Unlikely' to Resume: YCDC," Irrawaddy, January 22, 2016.

၂၂၈ ရပ်ရွာအခြေပြုအဖွဲ့များမှ အဖွဲ့ဝင်များကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ တောင်ကြီး၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ၂၀၁၅ အောက်တိုဘာ။

၂၂၉ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာ။

၂၃၀ Heppner and Becker, "My Gun Was as Tall as Me," 106.

၂၃၁ Bill O'Toole, "'Red Shan' Caught between Violence in Kachin State Conflict," Myanmar Times, November 16, 2012.

၂၃၂ Khin Su Wai, "Red Shan in Kachin State Hold Second Militia Training," Myanmar Times, February 18, 2013.

၂၃၃ Karen Human Rights Group, "Incident Report: Forced Recruitment in Thaton District #2, May 2012," May 31, 2013. Mon Forum, "Burmese Government Pressure on Communities for Support in 2010 Election," Issue No. 11/2009 (November 2009); Karen Human Rights Group, "Exploitation and Recruitment under the DKBA in Pa'an District," June 29, 2009.

၂၃၄ Karen Human Rights Group, "Ongoing Forced Recruitment into the People's Militia in Kyeikto Township, Thaton District," January 30, 2014; Karen Human Rights Group, "Thaton District, September 2012 to December 2013," December 9, 2014.

၂၃၅ Alison Vicary, "The Actual System of Taxation in Burma's Ethnic Minority States" (conference paper, June 2011), 1, 10.

၂၃၆ Ricky Yue, Warlords's Learning Curve: A Case Study of the Pa-O Self Administrated Zone (City University of Hong Kong, 2015), 1; Shan Human Rights Foundation, Checkpoint Banditry: Rampant Extortion at Checkpoints, January 2013.

၂၃၇ Mon News Agency, "Villagers Suffer Extortion by Militias Despite New Govt," July 7, 2013; Mon News Agency, "Villagers Strain under Taxes after Profit Loss from Bad Harvest," February 16, 2010; Mon News Agency, "Army Collects Money to Create People's Militias," October 14, 2010; Khonumthung News, "Funds Collected for People's Militia Training in Chin State," April 11, 2011.

၂၃၈ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများမှ အဖွဲ့ဝင်များအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ၂၀၁၅ အောက်တိုဘာလ။

၂၃၉ ဥပမာ see Shan Herald Agency for News, "People's Militia Force Terrorize Village in Southern Shan State," May 24, 2012; Network for Human Rights Documentation-Burma, The Hidden Impact of Burma's Arbitrary & Corrupt Taxation (Thailand

Network for Human Rights Documentation–Burma, 2010).

၂၄၀ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများ၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ၂၀၁၅ အောက်တိုဘာလ။

၂၄၁ Maung Yin Kyae, "Tree Planting Ceremony Organized in Tachilek," New Light of Myanmar, July 12, 2013.

၂၄၂ ဒေသခံ စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့များကို ပြည်သူ့စစ်ခေါင်းဆောင်အနည်းငယ်ကသာ ထောက်ပံ့ပါသည်။ တောင်တွင်းဘိုသိမ်း၏ တစ်မိုးနွေမြေ ကို ရှုပါ။

၂၄၃ နိုင်ငံခြားသားသုတေသနပညာရှင်ကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၆ မတ်လ။

၂၄၄ သတင်းများအရ စောချစ်သူသည် ကျပ် သိန်း ၂၀ (ခန့်မှန်းခြေ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၇၀၀) ကို ပဋိပက္ခကြောင့် အိုးအိမ်စွန့်ခွာသွားရသူများ အတွက် မြဝတီအခြေစိုက်အဖွဲ့တစ်ခုသို့ လှူဒါန်းခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ Saw Nyunt Thaung, "Karen Groups Deliver Aids to Displaced Civilians in Kawkaik Township," Karen News, July 24, 2015.

၂၄၅ Transnational Institute, Ethnic Politics and the 2015 Elections, 9; Shan Herald Agency for News, "Druglords in Parliament," Shan Drug Watch, 2011, 19-24; Seamus Martov, "Ruling Party MPs Return Guns, Alleged Drug Ties to 2015 Race," Irrawaddy, October 8, 2015.

၂၄၆ Myanmar Now, "Myanmar New Parliament Convened, Speaker Sworn In," February 1, 2016.

၂၄၇ Ei Ei Toe Lwin and Wa Lone, "Kachin State Warlord Ordered to Let Opponents Campaign," Myanmar Times, September 30, 2015. အစီရင်ခံစာကမူ ပုံနှိပ်ပြီးသွားသော်လည်း အမှုမှာ မပြီးသေးပေ။ Thin Lei Win and Htet Khaung Linn, "After Successful Polls, Myanmar Election Commission Deals with Disputes," Myanmar Now, February 29, 2016.

၂၄၈ ၎င်းတွင် အောက်ပါ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများ ပါဝင်သည်။ KIA ၊ USWA ၊ MNDAA ၊ NMSP ၊ NDAA နှင့် SSPP/SSA-North တို့ဖြစ်သည်။ See National Democratic Front, NDF Report on Ceasefire Groups Resisting SPDC's Pressure and Instability (September 18, 2009).

၂၄၉ Karen National Liberation Army (KNLA), General Headquarters, Kawthoolei, KNLA Position with Regard to Ceasefire (October 14, 2015).

၂၅၀ DKBA (ကလိုထူးဘော) သည် ၂၀၁၅ အောက်တိုဘာတွင် NCA လက်မှတ်ရေးထိုးသူဖြစ်လာသည်။ See BNI, Deciphering Myanmar's Peace Process (2013), 9, 103, 168; Shan Herald Agency for News, "About 1,000 Militia Forces Involved in Attacks against SSPP/SSA," November 10, 2014; Kachin News Group, "Two Burmese Army Officers Killed in Rare Fighting with KIA in Putao," September 3, 2013; Nang Mya Nadi, "At least Two Killed in TNLA Gunfight," Democratic Voice of Burma, April 21, 2015.

၂၅၁ BNI, Deciphering Myanmar's Peace Process (2013), 51; Interview, Shan State, November 2015.

၂၅၂ See Bertil Lintner, "Kokang: The Backstory," Irrawaddy, March 10, 2015; Tom Kramer, Burma's Cease-fires at Risk: Consequences of the Kokang Crisis for Peace and Democracy (Amsterdam: Transnational Institute, September 2009).

၂၅၃ Saw Yan Naing, "47 Govt Troops Killed, Tens of Thousands Flee Heavy Fighting in Shan State," Irrawaddy, February 13, 2015.

၂၅၄ Anthony Davis, "Democracy or Not, War with Ethnic Groups Continues," Bangkok Post, November 17, 2015; Anthony Davis, "Myanmar's New War in the North," Nikkei Asian Review, February 26, 2016; Shan Herald Agency for News, "Burma Army, Together with Manpang Bo Mon's Militia," April 5, 2011.

၂၅၅ Ta'ang Students and Youth Organization and Ta'ang Women's Organization, "Joint Statement of TWO and TSYU on human right violations in Ta'ang areas committed by the Burmese military troops and Militias," January 5, 2015; Niels Larson, "Dirty War, Dirty Tactics," Frontier, March 22, 2016.

၂၅၆ Kachin News Group, "Burma's Kachin Conflict Turning into a War between Militias," August 27, 2013; Kachin News Group, "Pro Myanmar Government Militias Fighting KIO Growing Opium Says Rights Group," October 8, 2014.

၂၅၇ ခြွင်းချက်မှာ ရှမ်းအုပ်စုအမျိုးမျိုး၏ ညွန့်ပေါင်းဖြစ်သော Shan State Union ကော်မတီ (CSSU) ၏ အစည်းအဝေးကို ၂၀၁၆ မတ်လက ကျင်းပခဲ့သည်။ ထိုအစည်းအဝေးသို့ စိန်ကြော့ သို့မဟုတ် ဆိုင်းကော် ပြည်သူ့စစ် (ယခင် SSPP/SSA ၏ တပ်မဟာ ၃) တက်ရောက်ခဲ့သည်။ Shan Herald Agency for News, "Shan Conference in Rangoon," March 7, 2016.

၂၅၈ Chris Alden, et al., Militias and the challenges of Post-Conflict Peace: Silencing the Guns (London: Zed, 2011).

၂၅၉ Ibid.

၂၆၀ Aung Naing Oo, "Elusive Peace: Time is Ripe for Ceasefire," Myanmar Times, April 5, 2014.

၂၆၁ Matthew Arnold, "The South Sudan Defence Force: Patriots, Collaborators or Spoilers?" The Journal of Modern African Studies 45, no. 4 (2007): 489-516; George Katete Onyango, "The Place of Spoilers in Peace Processes in Sudan," African Journal of Political Science and International Relations 6, no. 8 (2012): 167-180.

^{၂၆၂} ၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီလလယ်က ကျင်းပသော ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးကွန်ဖရင့်တွင် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးမှု ပထမအကြိမ် ကျင်းပနိုင်ခဲ့သည်။ NCA လက်မှတ်ထိုးခဲ့သော လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ ရှစ်ဖွဲ့မှ ကိုယ်စားလှယ်များ တက်ရောက်ခဲ့သည်။ နှစ်ဖက်အပစ်ရပ်သဘောတူညီချက် လက်မှတ် ရေးထိုးခဲ့သော်လည်း NCA လက်မှတ်မထိုးသော အဖွဲ့များမတက်ရောက်ပေ။ ထိုအထဲမှ နာဂ-ကပ်ပလန် အမျိုးသားဆိုရှယ်လစ်ကောင်စီ (NSCN-K) မှ တစ်ခုတည်းသော တက်ရောက်သည့်အဖွဲ့ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းကို အထူးဧည့်သည်အဖြစ်သာ မှတ်တမ်းတင်ပါသည်။ ကျန်သောအုပ်စုများ၊ အခြားအရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများသည် အစည်းအဝေးကို သပိတ်မှောက်ကြသည်။ အကြောင်းမှာ တပ်မတော်သည် အချို့ နေရာများတွင် တိုက်ခိုက်မှုများပြုလုပ်နေကာ NCA ကလည်း အားလုံးပါဝင်ခြင်းမရှိ၍ဟု ဆိုပါသည်။ See Nagaland Post, "UPC Approves 4-Point Proposal," January 18, 2016; United Nationalities Federal Council, UNFC on NCA and Internal Peace (January 5, 2016).

^{၂၆၃} မီဒီယာသတင်းတစ်ပုဒ်အရ ပြည်သူ့စစ်နှင့် နယ်ခြားစောင့်တပ်များ ညွှန်ကြားရေးမှူးရုံး၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး ဗိုလ်ချုပ်မောင်မောင်အုန်းက "အဖွဲ့အစည်း သုံးခုသာ လက်နက်ကိုင်ခွင့်ပြုပါတယ်၊ တပ်မတော်၊ ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် ပြည်သူ့စစ်များဖြစ်တယ်။" ဟု ဆိုခဲ့သည်။ From Shan Herald Agency for News, "Junta to Issue More Weapons for Militia Units," December 15, 2010. Also see: Government of the Republic of Myanmar, Constitution (2008); New Light of Myanmar, "Information Minister Replies to Question of U Saw Thein Aung of Hlaingbwe Constituency about Aspiration of Kayin Nationals," March 22, 2011.

^{၂၆၄} See Keenan, The Kachins' Dilemma, 3-4.

^{၂၆၅} Radio Free Asia, "Proposal by Myanmar's Rebel Groups to Discuss Federal Army Rejected," September 23, 2014.

^{၂၆၆} ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ခေါင်းဆောင်များသည် ၎င်းတို့၏ ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းတွင် ပြည်သူ့စစ်များဖွဲ့စည်းခြင်းကို ထောက်ခံခဲ့သည်။ Ei Ei Toe Lwin, "Speaker Pledges 'Support' for Rakhine People," Myanmar Times, October 4, 2013.

^{၂၆၇} Karen Human Rights Group, "Thaton District, September 2012 to December 2013," December 9, 2014; Karen Human Rights Group, "Ongoing Forced Recruitment into the People's Militia in Kyeikto Township, Thaton District," January 30, 2014.

^{၂၆၈} BNI, Deciphering Myanmar's Peace Process (2013), 50.

^{၂၆၉} Shan Herald Agency for News, "BGF Men Fleeing Due to Junta's Broken Promise," August 11, 2010.

The Asia Foundation

Improving Lives, Expanding Opportunities

No.17, Thu Khi Tar Street
Pyi Thar Yar Residence Lane 1
15 Ward, Bauk Htaw, Yankin Township
Yangon, Myanmar